EPISCOPVS REGVLARIS.

SEV

TRACTATVS

DE REGVLARI ASSVMENDO.

& assumpto ad Episcopatum,

In quo Episcopi Regularis Mores, Vota, Obseruantiæ, Ritus, Habitus, Priuilegia, & Pœnæ expenduntur,

Omniaque declarantur, quæ ante adeptum Episcopatum, in Episcopatus regimine, eoque dimisso, vel nunquam imposito, seu impedito circa Regularem possunt occurrere.

Accesserunt duo Indices per numeros marginales instructi, Vnus in Operis vestibulo omnium Canonum, qui adducuntur, Posterior in fine, qui res notabiles indigitat.

AVTHORE
F. REGINALDO LVCARINO de Trebio
Ord. Præd. Episcopo Ciuitatis Plebis V.

ROMAE,
Ex Officina Typographica Caballina. M. DC. LIX.
Superiorum permissu.

Imprimatur si videbitur Reuerendissimo P. Sacri Palatij Apostolici Mag.

M. A. Episc. Ierapolitanus Vicesg.

Approbationes.

IVssu Reuerendissimi P. F. Raymundi Capisuchi Ordinis Prædicatorum Sac. Apost. Pal. Mag. legi accuratè Tractatus hisce de Episcopo Regulari, & in ijs nihil reperi, quod non sit consentaneum fidei catholicæ, & bonis moribus, quin iudico è bono publico futurum si liber in lucem prodeat, auctor enim ingenij, & iudicij dexteritate, & dictionis aptissimę perspicuitate implexas quæstiones ita explicat, vt non minus pietatem, & religionem ostendat, quàm doctrinam solidam, vt sanè inter Doctores sapientissimi Ord. Prædicatorum iure meritò possit recenseri. Ita censeo, & me subscripsi in Collegio Pœnitentiariæ Sancti Petri 18. Ianuarij 1659.

Georgius Tagliauia Societ. Iesu.

Vidi iussu Reuerendissimi Patris Raymundi Capisuchi Sacri Apostolici Palatij Magistri eruditissimum, & absolutissimum Tractatum de Episcopo Regulari ab Illustrissimo, & Reuerendissimo F. Reginaldo Lucarino Ordinis Prædicatorum Episcopo Ciuitatis Plebis compositum, in quo nihil prorsus reperi, quod catholicæ Fidei, bonis moribus, Sanctorum Patrum Traditionibus, Sacris Canonibus, aut Concilijs, Summorum Pontificum Constitutionibus, vel alicuius Sacræ Congregationis Decretis, aut Declarationibus non sit omnino consonans. Et quia est breui simul, ac facili methodo dispositus, & in tutioribus simul, ac probabilioribus opinionibus seligendis, tradendis, explicandis apprime singularis, dignissimum iudicaui, qui, si eidem Reuerendissimo videbitur, ad communem vtilitatem in lucem edatur. Dat. ex Conuentu Sanctæ Mariæ de Populo hac die 22. Ianuarij 1659.

Ita est, Fr. Hieronymus Nicolius Sacræ Theol. Lector, I. V. D. & Parochus Ecclesiæ supradictæ manu propria.

Imprimatur.

F. Raymundus Capisucus Mag. S. P. A.

S·THOMASSO·DI·VILLA·NVOVA

Oratio ad S. THOMAM de VILLANOVA Eremitam Augustinianum, Archiep. Valentinum,

in qua

F. REGINALDVS LVCARINVS Ord. Præd. Episc. Ciuiplebis eius apud DEVM patrocinium implorat.

SCRIPSERAM in residentia Ecclesiæ, cui DEO ordinante seruio (Præsul sanctissime THOMA) tractatũ de Episcopo Regulari, quem disponebam tempore, quo me præscripta Sac. Liminum visitatio Romæ detinebat, in qualecunque Reuerendissimorum Dominorum meorum Regularium Episcoporum cõmodum impræssum

euul-

æuulgare. Id felicius accidere non poterat, quàm eodem ipso tempore, quo Sanctissimus Dominus noster, Dominus ALEXANDER VII. PONT. OPT. MAX. vt te ob multas, præclarasque in pastorali munere virtutes tanquam Episcoporum exemplum nostro hoc æuo proponeret, Sacro Canonizationis ritu Sanctorum fastis ascripsit; Regularem enim Episcopum, quem ego rudi calami pennicillo formare cogitaueram, tu Regularis Episcopus in humanis Pontificale opus absolutissime exercendo, perfectissime expressisti, nec quicquam in meo Tractatu adumbrare vnquam potuissem, quod tu in hac Vita docendo, & faciendo, gloriosius, ac solidius non perfeceris.

Age nunc (Sanctissime Præsul) apud Omnipotentem DEVM, qui te meritis illustrem, ac miraculis præfulgentem, magnum fecit in Regno Cœlorum, vt nos Regulares Episcopi de tua Canonizatione gratulabundi, te Regularem Episcopum Prototypon semper præ oculis habentes, nos ipsos ad factorum tuorum formam effingere valeamus, quatenus seruatis religiosæ professionis moribus cum opere Pontificali, ad actæ vitæ tuæ seriem actiones, nostras componẽtes, mereamur, expleta mortalitate, immortali tecum gloria in Cœlo coronari. Amen.

Emin.mo & R.mo PRINCIPI
FRANCISCO BARBERINO
EPISCOPO PORTVENSI
S. R. E. Cardinali Vicecancellario.

F. REGINALDVS LVÇARINVS S.
Ordinis Prædicat. Epiſcopus Ciuplebis

P. S. & Æ. F.

CAVSAE ſunt innumeræ, ex quæ grauiſsimæ, Eminentiſsime Princeps, quibus debitor animus meus vrgetur ad innumera, quæ in me contuliſti beneficia, quoquo modo compenſanda, *Qui enim accipit beneficium* Seneca teſte lib. 2. de Benef. cap. 82. *non dum conſummauit officium ſuum, reſtat enim pars reddendi*. Verum quæ à te accepi beneficia; præ multitudine; ac magnitudine, nedum rependere; ſed nec quidem numerare me poſſe ſcio. Vnum, quod inter cętera dixerim pręcipuum, tibi reddere ſub aliqua compenſationis ſpecie putaui, cum illud idem vocibus, & litteris deſcriptum, ac in Volumine, veluti in pictoria Tabula delineatum, & expreſſum ad te deſtinaui. Ego Regularis, te authore Epiſcopus à Magno Vrbano Patruo tuo renunciatus

fui,

fui, nunc Tractatum, quem edidi sub Episcopi Regularis nomenclatura, in officij mei, exigui per se licet, consummationem tibi reddo. Indignum plane opus, quod sub tuo dignissimi Principis nomine augustissimo publicetur; tuum enim nomen præfert eximia merita, quibus in Ecclesia fulges pro tot tantisque difficultatibus exantlatis periculosis illis temporibus, quibus in partem solicitudinis omnium Ecclesiarum à Christi Domini Vicario beatissimo eras ascitus, expletque dotes eximias, virtutes heroicas, summamque eruditionem, quibus animus tuus è Vaticano Cœlo lucet in Orbe. At tenebras, quę in hoc Tractatu sunt, tui nominis luce perfundere quęso non dedigneris: liberalitatem enim erga me tuam tenebrę istę clariorem reddent, sicut & ego debitor gratus eandem tibi iucundiorem faciam.

Vale.

Can-

CANDIDO LECTORI.

Conſilium ſuum Author exponit.

VBI primum Vrbanus VIII. Pontifex clara cum laude notitia toti Orbi conſpicuus me ex officio Magiſtri Sac. Palatij, quod ſingulari benignitate commiſerat, ad epiſcopalem Ciuiplebis cathedram pari beneficio præter omnem expectationem aſſumpſit, veritus ruinam huic celſitudini annexam, nihil attentius curandum mihi eſſe putaui, quàm conari mores, & actus meos ad præſcriptas Sac. Canonum regulas ita componere, vt, Deo iuuante, eſſem in opere, qualis euaſeram in dignitate. Inde in ſcriptis Doctorum libris de officio Epiſcopi agentibus indagare cœpi, quę nouiſſe opportebat, vt executioni conſilium reſponderet, in hac inquiſitione, quæ Epiſcopo Regulari erant indiuidua, ab his, quæ cæteris erant communia, ſeligebam, vt quæ mihi Epiſcopo Regulari erant propria, eſſent inſuper in meditatione magis in promptu, ſelecta in vnicum Tractatum compilaui, vbi, breuitati conſulens, prætermiſſa Doctorum multiplici allegatione, illos tantum paſſim adduxi, qui alios in magna copia locis indicatis attulerunt: ſed meus hic Tractatus dum publicis formis ſe prodit, ingenij quoque mei imbecillitatem exponit. Tu Lector pro tua pietate defectus excuſabis, & conatum, quo non mihi ſoli, ſed alijs etiam laboraſſe curaui, candide excipias, & gratum habeas. Cumque hunc Tractatum ſtudioſe percurris (vtor verbis S. Gregorij *Ep.* 46. *lib* 4.) peccata mea ſtudioſius defleas, ne mihi culpæ grauioris ſit, quod quaſi ſcire videor, quod agere prætermitto.

INDEX CAPITVM

Numerus paginam designat.

Punc

Index Canonum, qui in hoc Tractatu adducuntur. Numerus numerum marginalem indicat.

EX DECRETO.

Si

Nul-

EX DECRETALIBVS.

Per

EX SEXTO.

EX CLEMENTINIS.

EX EXTRAVAG.

ERRATA GRAVIORA.

Pag. 17. ly. Ad illud deest 21. Pag. 19. ly. Quæsitum. deest. 33. Pag. 21. ly. Insuper. deest. 38. Pag. 23. ly. Dicendum. deest. 43. ly. Dato. deest. 44. Pag. 25. ly. Nam hæc. deest. 52. ly. Accedit. deest. 53. Pag. 28. ly. Ad secundum. deest. 55. Pag. 29. ly. Tandem. deest. 57. Pag. 34. lin. 25. Dictus. lege dictas. Pag. 35. lin. 11. 38. lege 58. Pag. 38. lin. 7. Videre. lege videri. pag. 39. ly. sed quæres. deest. 76. Pag. 41. lin. 5. IV. lege III. Pag. 44. linea. 17. tomo. lege tract. Pag. 47. lin. 14. & 15. circa. lege citra. Pag. 52. lin. 13. IV. lege III. Pag. 62. lin. 24. intelligenda est. lege intelligenda non est. Pag. 64. lin. 2. authore. lege authoritate. Pag. 67. lin. 16. Siluester. lege Siluestri. Pag. 71. lin. 27. Ob. lege de. Pag. 72. lin. 19. Iniungeret. lege. iniungere. Pag. 84. ly. Videtur. deest. 142. Pag. 86. ly. Quæres. deest. 149. Pag. 89. ly. Dico. deest. 154. Pag. 96. lin. 33. est Narsi. lege. est ad Narsi Pag. 97. lin. 41. sed ieuertamur. lege reuertamur. Pag. 99. lin. 39. suppellectile. lege supellectilis. Pag. 100. lin. 36. negliguat. lege. negligunt. Pag. 102. lin. 30. delectatione. lege. dilectione. Pag. 108. linea. 11. nunquem. lege. nunquam. lin. 22. eo. lege. eos. Pag. 118. lin. 40. Thoma. lege Thomæ. Pag. 124. linea. 35. dele. vnde. Pag. 152. lin. 1. Papa. lege. si Papa. lin 39. testando. lege. testandi. Pag. 155. lin. 6. Illique. lege. illisque. Pag. 179. lin. 22. lib. 3. lege. lib. 2. Pag. 183. ta. lege. tæ. Pag. 200. lin. 5. dicto. lege. dico. lin. 26. ly. Diana. deest. 317. Pag. 219. lin. 11. probus. lege probis. Pag. 225. lin. 31. permaneant lege. permanent.

DE

EPISCOPVS REGVLARIS,

SEV

Tractatus de Episcopo Regulari.

IN hoc tractatu veluti in quadam tabula proposui Episcopi Regularis lineamenta ducere, eiusque statum veluti in quodam exemplari apparentem inspiciendum tradere; sed *quia pensandum valde est ad culmen quisque regiminis qualiter veniat*, (*vt dixit sanctus Gregorius in proœmio suorum librorum Regulæ Pastoralis*) antequam Episcopi Regularis formam iuxta Sacrorum Canonum præscriptas leges, & magis receptas Doctorum sententias effingam; indicaui prius quærendum esse, quid dicendum sit de Regularis assumptione ad Episcopatum: sit ergo

CAPVT PRIMVM.

De Regulari assumendo ad Episcopatum.

Circa quod quæruntur septem.

Primò. An liceat Regularem ad Episcopatum promouere.
Secundò. A quo Regularis sit ad Episcopatum promouendus.
Tertiò. An expediat Regularem ad Episcopatum promouere.
Quartò. Quibus actionibus Regularis ad Episcopatum promoueatur.
Quintò. An Regularis possit appetere, vel procurare suam ad Episcopatum promotionem.
Sextò. An Regularis ad Episcopatum promotus debeat sponte,

tè, vel nonnisi coactus suæ promotioni consentire.
Septimò. An liceat Regulari ponere impedimenta, quæ prohibeant ipsius promotionem ad Episcopatum.

§. I.

An liceat Regularem ad Episcopatum promouere.

SVMMARIVM.

Iura, & consuetudo eligendi Regulares in Episcopos. 1
Transitus Religiosi ad Episcopatum non est Apostasia.
Monachorum propositum olim non fuit præparari ad Episcopatum. 2
Caluini error improbatur.
S. Augustini verba exponuntur.
Religiosorum propositum esse debet perpetuo commorandi in Monasterio. 3

1 Ex ipsis ferè Apostolorum temporibus Ecclesia Religiosos viros ab Eremo, & monachali consuetudine eductos, sæpè ad Episcopatus opus assumpsit, quem vsum comprobant innumeri, quos à primis reparatæ salutis sæculis legimus in sacris historijs prius Religiosos, postea Episcopos fuisse. Insuper in sacris Canonibus sancitum est licere Regulares in Episcopos eligere; ita 16. *quæst.* 1. *cap. De Monachis*, & *cap. Monachos quoque* 18. *quæst.* 1. *cap. Statutum*. *In 6. de elect. cap. Nullus Religiosus*: *cap. Si Religiosus*: *cap. Quorundam*, &c. & *in Clem. ibidem cap. Cum rationi*: quod etiam ex alijs capitibus colligi potest, vt Canonistæ illa glossando aduerterunt.

Hinc patet dictum illud, quod attribuitur Io. Andreæ, scilicet, transitum de simplici Religiosi statu ad statum Episcopalem esse quandam subtilem Apostasiam, falsum esse, & irreligiosum, ac contra honorem sanctæ Sedis Apostolicæ prolatum, vt rectè Nauarr. dixit, & probauit euidenter Canonicis iuribus, & ratione *in 2. edit. cons. tom. 1. tit. de donat. lib. 3. cons. 9. num.* 10. & 13. Nota in hoc Tractatu me locuturum semper de Religioso professo; nam Nouitius electus in Episcopum, vt rectè fieri posset *ex cap. Nullus in 6. de elect.* deberet in omnibus cum sæculari Episcopo æquiparari, vt dicetur num. 334. & ideo de eo agere non pertinet ad præsens institutum.

Quæ

Qua verò actione, modo, forma, & circumstantijs Regulares ad Episcopatum promoueantur, in sequentibus, & præcipuè §. 4. huius Capitis declarabitur.

2 Sed si licuit semper Religiosum in Episcopum assumere, non inde benè deducitur à Caluino *Instit. lib.* 4. *cap.* 13. §. 8. olim pios viros, qui Monachi fiebant, hoc tantum intendisse, vt in Monasticha disciplina se præpararent ad Episcopatum; nam vt videbimus infra, sancti viri inuiti de Monasterio ad Episcopatum ascenderũt, ex quo rectè Hęretici dictũ improbat Bellarmin. *de Monachis contr. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 6 §. *secundo dicit ibidem*: adductis plurium sanctorum Episcoporum Monachorum sententiis, quibus fatentur se nonnisi coactos Monasterium reliquisse, cum scilicet, non licebat aliorum voluntati vlterius resistere, qua ad Episcopatum vocabantur: error Caluini etiam euidẽter euertitur ex docta eiusdem Bellarm. pŏderatione verborum sancti Augustini, quæ habentur *in Epistola* 81. & recensentur 16. *quæst.* 1. *cap. Vos autem*; ex quibus suæ assertionis argumentum Hæreticus desumpsit, & est vnicum eiusdem erroris fundamentum; S. enim Augustinus in verbis ab Hæretico adductis innuit consuetudinem tunc fuisse petendi Monachos, vt Episcopi fierent, quod si quando illis, ad quos scribebat, accidisset, hortatur; S. Augustinus *vt dignitatem, nec elatione auida susciperent, nec blandiente desidia respuerent, sed miti corde obtemperarent Deo*: inde deducitur Monachorum illorum propositum fuisse perpetuò viuendi in Monasterio, alias non debuisset eos S. Augustinus hortari, vt Episcopatum non respuerent, nam iuxta errorem Caluini, Monachi erant vt se præpararent ad Episcopatum, deinde S. Augustinus Monachos illos admonet, vt propositum suum custodirent, & in illo vsque in finem perseuerarent, & postea subiungit: *Si contingeret quod eorum opera S. Ecclesia indigeret, non respuerent, sed miti corde Deo obtemperarent*; at vanum fuisset monere Monachos illos, vt suum custodirent propositum perpetuo commorandi in Monasterio, si propositum illud nunquam habuissent; sed ingressi fuissent Monasterium animo ibi commorandi tantum ad tempus, & solum vsque dum ad Ecclesiæ gubernacula vocarentur.

3 Propositum igitur Religiosorum primò, & per se est, vsque ad mortem in Monastica Regula intra claustra persistere, cui proposito non aduersatur, quod præter eorum expectationem inducit aliquando obediendi necessitas, qua interueniente, de

Monasterio educti, ad Episcopatum assumuntur; hoc enim debet esse per accidens, ac praeter intentionem Religiosorum, qui assumuntur.

§. II.

A quo Regularis sit ad Episcopatum promouendus.

SVMMARIVM.

Electio Summi Pontificis ad quos pertineat. 4
Haec electio non indiget confirmatione. 5.
Regularis electus in Summum Pontificem à quo cogi posset ad acceptandum.
Vtrum Papa possit sibi eligere successorem. 6
Potest ferre leges obseruandas in hac electione.
Plures Regulares fuere Summi Pontifices.
Summus Pontifex assumit omnes Episcopos. 7
Haec assumptio non indiget confirmatione. 8.
Papa habet super omnes plenam, & absolutam iurisdictionem. 15
Potest eligere in Episcopum personam Regularem. 16
Potest cogere Regularem ad hanc electionem acceptandam. 18
Praecisa etiam necessitate. 22
Sancti coacti ad acceptandum Episcopatum. 19
Quando Summus Pontifex possit imponere opus consilij. 20 26
Concilium Tridentinum non praescribit Sum. Pontifici debitum eligendi meliorem. 23
Impugnare non licet electionem, quam Summus Pontifex fecit.
Qua potestate Summus Pontifex cogat Regularem ad acceptandum Episcopatum. 25
Diuersitas inter Episcopatum, & Matrimonium. 26
De Regulari timente offendere Deum in Episcopatu. 29
Pericula Episcopi, & Regularis. 13 30
De sancti Petri Damiani renunciatione. 14 31
Regularis potest eligi postulari, &c. in Episcopum à Papa inferioribus. 32

4 SVmmus Romanus Pontificatus, qui est totius Ecclesiae Episcopatus, omniumque dignitatum mundanarum temporalium, & spiritualium fastigium, quod ex Canonicis scripturis, Oecu-

menicis Concilijs, ac vnanimi Sanctorum Patrum consensu Doctores, qui Controuersias tractant, perspicuam veritatem esse demonstrant, quam Hæreticorum impia mendacia infirmare non possunt, modo electione S. R. E. Cardinalium acquiritur: *cap. Licet de elect. cap. Vbi periculum, eodem tit. in 6. in Clemen. Ne Romani ibidem*, & in pluribus alijs posteriorum Pontificum Constitutionibus; cùm antiquitus Cleri Romani suffragijs, vel nonnisi illo consentiente, vt dicitur *distinct. 23. cap. In nomine Domini*, à Cardinalibus Summus Pontifex designaretur; olim ad id accedebat Imperatorum assensus, vt notauit Acugna *distinct. 79. cap. fin.* Imperatores enim vsurpato, vel ab ipsis Pontificibus concesso iure, vt ait Suarez *contra Regem Angliæ lib. 3. cap. 29. num. 7.* electionem præfatam confirmare prætendebant quod tandem in Alexandro Tertio omnino cessauit: id vero Summi Pontifices pro eo tempore permiserunt, quo Ecclesiæ gubernacula regere non potuissent, si Imperatores habuissent aduersarios: ita Bellarmin. *tomo primo contr. de Romano Pontifice lib. 2. cap. 17.* deuoluta etiam inuenitur electio Summi Pontificis ad Concilium Generale, Concilij enim Constantiensis Deputati, vnà cum Cardinalibus, elegerunt Martinum V. non quidem de iure, sed Cardinalibus cedentibus pro bono pacis reparando in illa schismatis longa, & periculosa molestia; nam electio Summi Pontificis, etiam tempore, quo celebratur Concilium Generale facienda, pertinet ad Cardinales, vt de facto seruatum fuisse tempore, quo celebrabatur postremum Concilium Lateranense in electione Leonis Decimi euidenter constat, & decreuisse in Concistorio Pium Quartum narrat P. Pallauicinus *Hist. Concil. Tridentin. lib. 15. cap. 13. in fin.* Obseruanda est quędam limitatio huius doctrinæ, quam cum Albano excogitauere Diana *par. 5. tract. 2. resol. 73.* & Azor *par. 2. instit. moral. lib. 4. cap. 2. quæst. 13.* Si, dum procedendum est ad electionem Summi Pontificis, nemo esset de Cardinalium Collegio superstes, vtrum ad Concilium Generale, vel ad Patriarchas, seu ad Clerum Romanum, & præcipuè ad Canonicos Lateranenses, electio Summi Pontificis censenda esset deuoluta: item, si vnus tantum Cardinalis superstes remansisset, vtrum posset seipsum eligere, resoluunt Doctores, quos citant Diana *par. 5. resol. 72.* & Barbosa *in collect. in Clemen. de elect. cap. Ne Romani*, qui etiam erudite plura de electione Romani Pontificis ex varijs Authoribus collegit *distinct. 23. cap. In nomine Domini, & cap. Licet, extra*

Histor. Concil.

tra de elect. cap. Vbi periculum, eodem tit. in 6. & alibi.

5 In electione Summi Pontificis, Electores, qui prius electo pares, vel etiam superiores erant, terminata electione, electus à Christo statim inuestitur, prout Doctores communiter firmant, quos adducunt Acugna, & Barbosa *dist. 79. cap. fin.* & fit Electoribus suis Superior, nec indiget alia confirmatione, vel consensu, vt etiam dicitur *dicto cap. In nomine Domini*, cum hæc electio ritè facta sit suiipsius confirmatio, & in electum non sit sub Deo, qui habeat nec minimam iurisdictionem, aut directam, vel indirectam, seu imaginabilem potestatem: in casu, in quo Regularis electus in Summum Pontificem nollet electioni de se factæ consentire, perpendenda essent, quæ doctè satis scripsit Card. Lugo *Resp. mor lib. 3. dub. 5. à num. 14.* dato vero, quod posset ad assentiendum cogi à Cardinalibus, quia scilicet in eligendo Summum Pontificem habent ipsi omnimodam potestatem, & consequenter esset illis etiam potestas hæc cogendi ad acceptandum Pontificatum asserenda, cum censeatur medium necessarium in casu posito ad finem prouidendi Ecclesiæ de Pastore, certè huic supremæ Cardinalium potestati teneretur Regularis in Summum Pontificem electus obedire, non ex vi voti obedientiæ, sed ex vi legitimæ eorum iurisdictionis à Christo Domino Ecclesiæ suæ relictæ; casu vero occurrente, quod electus in Papam nollet acceptare Pontificatum, cum Cardinali prædicto iudicio Ecclesiæ acquiescerem, quæ potestatem suam, Deo illuminante, agnoscere posset.

6 An vero possit ipse Summus Pontifex eligere sibi successorem, disputant Theologi, quos ex vtraque parte adducunt Acugna *distinct. 79. cap. Si transitus*, Diana *par. 10. tract. 5. resolut. 4.* & Candidus *Disq. moral. tomo 4. Disq. 6.* In hac difficultate, licet plures inclinent in partem negatiuam, quam Pium Quartum decreuisse narrat P. Pallauicinus *vbi supra*. tamen nemo negare potest posse Summum Pontificem multa decernere omnino ad validitatem electionis obseruanda circa electionem sui successoris, vt rectè ex Flamin. dixit Barbosa *in Collect. extra de elect. cap. Licet, & distinct. 23. cap. In nomine Dominini.* Regulares vltra sexaginta Sedem Apostolicam legitimè occupasse, ac in Summos Pontifices ritè, & rectè electos fuisse, patet expressè in Historijs Rom. Pontificum, in quibus id latius recensetur, hos omnes Pontifices Summos ex Regularibus ordinibus assumptos collegit Platus *de bono statu Relig. lib. 2. cap. 28.*

Sum-

7 Summo Pontifici de iure diuino competere assumere cæteros omnes Episcopos, eosque Ecclesijs in toto Orbe præficere, probatur ex collata Petro, & successoribus iurisdictione *Matt.* 16. & *Io.* 21. constat insuper ex pluribus iuris Pontificij Sacris Canonibus, præcipuè ex *dist.* 11. *cap. Quis nesciat*, & *dist.* 22. *cap. Omnes*, & *in Decretalibus ex tit. de elect. & translat. Episcoporum*: idque confirmant validissimis rationibus S. Th. *in opusc. contra errores Græcorum*, Caiet. *de auth. Papæ*, & *Concil. cap.* 13. Suarez *de Pœnit. disp.* 25. *sect.* 1. *num.* 10. Dual. *tomo* 2. *par.* 3. *quæst.* 6. Bellarmin. *contr. tomo* 1. *de Roman. Pontif. lib.* 4. *cap.* 24. & *tom.* 2, *de Clericis lib.* 1. *cap.* 8. Diana *par.* 10. *tract.* 1. *resolut.* 1. Azor *instit. moral. par* 2. *lib.* 2. *cap.* 28. §. *Tertio quæritur*, Barbosa *de offic. Episc. par.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 1.

8 Hæc electio facta à Summo Pontifice de persona etiam Regulari, nulla indiget alterius confirmatione, nec assensu, & cum ipse sit omnium Prælatus, & habeat omnes sibi subditos, independentem à quocunque in omnes plenam exercet iurisdictionem, & dominium absolutum, eique tenentur omnes, tam in acceptando Episcopatum, quàm in cæteris quibuscunque, quæ nec naturali, nec diuino iuri aduersantur, obedire, vt docet S. Th. ex professo *in dicto opusc. contra errores Græcorum*, & *de Reg. Princ. lib.* 3. *cap.* 10. quod etiam inferius suo loco probabo quantum ad id, quod pertinebit ad meum institutum. Verum cum agitur de assumendo ad particularem Episcopatum Regularem, impugnari posset hæc suprema Pontificis authoritas his, quæ sequuntur argumentis.

9 Primo, nam Papa non potest iniungere opus consilij, sed Episcopatus opus est opus consilij, quod etiam oblatum laudabilius recusatur; ergo Papa non potest illud iniungere, sicut non potest iniungere ingressum Religionis, & sicut Religioso non potest iniungere transitum ad strictiorem, ita nec quòd acceptet Episcopatum: hoc argumento vsi sunt quidam apud S. Th. 4. *dist.* 29. *quæst.* 1. *artic.* 4. *ad quartum*, qui dicebant, sicut Papa non potest cogere ad contrahendum Matrimonium corporale, ita cogere non potest ad Episcopatum, in quo contrahitur Matrimonium spirituale.

10 Secundò, Papa vt supremus Prælatus potest omnia Regulari præcipere, quæ quilibet Prælatus Regularis potest, dum enim Regularis promisit, vouendo obedientiam, suis Prælatis obedire, consequenter promisit eodem voto obedire etiam Papæ.

Ergo

Ergo Regularis tenetur obedire Papæ in omnibus, ad quæ se extendit eius votum, sed votum obedientiæ à Regulari emissum non se extendit ad acceptandum Episcopatum, quia non vouit Regularis, nisi quod est in Regula, acceptare autem Episcopatum in nullius ordinis regula impositum inuenitur; ergo id à Papa illi iniungi non potest, patet consequentia, quia ius Prælationis per Regulam limitatur, inquit S. Th. *quodlib.* 10. *artic.* 10. ergo si acceptare Episcopatum non inuenitur impositum in Regula, non potest id à Papa Regulari iniungi: Hoc argumento videtur vsus Petrus Abailardus *in sermone de sancto Io. Baptista*.

11 Tertiò. Tenetur Pontifex maius bonum minori præponere, & communem vtilitatem speciali vtilitati præferre: ita Innoc. *cap. Licet de Regul. & trans. ad Religionem*; ergo, vbi non est communis vtilitas, non poterit Papa Regularem ad Episcopatum assumere, aliàs minus bonum maiori præponeret, cum, cessante communi vtilitate, melius sit Religioso in suo humili statu perseuerare, quàm Episcopus factus, illum immutare; vnde S. Th. 22. *quæst.* 185. *artic.* 2. *ad tertium* dixit, votum de non acceptando Episcopatum non excludere nisi casum imminentis necessitatis; ergo vbi non imminet necessitas, non poterit Papa Regularem Episcopum facere: ita dixit Hugo relatus ab Hostiense *in sum. tit. de voto num.* 4.

12 Quartò. Ponamus casum quod Regularis existimaret se in statu Episcopali grauiter peccaturum, videtur in hoc casu Papam non posse ei præcipere, quod acceptaret Episcopatum: nam Papa non potest præcipere illud, quod subditus debet de iure diuino vitare; sed occasiones peccandi sunt de iure diuino vitandæ; ergo Papa iniungere non potest occasiones peccandi; sed in casu posito præciperet Regulari occasionem peccandi, Regularis enim iste existimaret in Episcopatu se grauiter peccaturum; ergo in tali casu Papa non potest Regularem ad Episcopatum promouere.

13 Quod autem in Episcopatu sint occasiones grauiter peccandi, vltra ea, quæ dicentur, placuit hic adducere, quod legitur *in Magno speculo exemplorum, verbo, Prælatus, exemplo* 6. & dicitur desumptum *ex lib.* 1. *Apum*, quidam Canonicus Regularis electus in Episcopum renuit pertinaci constantia dignitatem, mortuus apparuit socio suo, cui socius inquit, *solicitus valdè fui ne grauissimam ad minus pœnam in Purgatorio sustineres,*

quia

quia refutasti contra maiorum consilium tam pertinaciter Prælaturam, in qua ad salutem animarum tot, & tanta bona facere potuisses; cui Anima: *In me, inquit, hoc ordinauit Clementissima Bonitas Saluatoris, quia ex tunc timui, & nunc scio, quod si Episcopatus Cathedram ascendissem, perpetuæ damnationis periculum incidissem; & hoc dicens quasi cum ingenti coruscationis lumine pertransiuit.*

14 S. Petrus Damianus de Monacho Cardinalis, & Episcopus factus dignitati cessit, etiam Summo Pontifice inuito, quod videtur satis probabiliter deduci ex ei ob hanc cessionem imposita ab eodem Summo Pontifice graui illa centum annorum pœnitentia. & ex Epistola apologetica in suæ renunciationis defensionem scripta, in qua innuitur Papam de eius cessione nullo præhabito ipsius consensu questum fuisse, voluisseque illa graui pœnitentia suam conceptam indignationem exprimere. Verùm præsumendum non est, sanctum virum culpabiliter in tali renunciatione Papæ consensum prætermisisse: sed videtur dicendum eum existimasse, licuisse inconsulto Summo Pontifice Episcopatum relinquere, dum iudicabat sibi expediens esse declinare pericula peccandi, quæ in illo statu pertimescebat; ergo multo magis licebit Regulari eadem pericula pertimescenti Summo Pontifici resistere, si ei Episcopatum iniungeret; nam Episcopatus turpius reijcitur, quàm non recipitur, vt patet; ergo si absque culpa potest reijci, etiam absque culpa potest non recipi: non posset autem Regularis resistere, si Papa posset iniungere; ergo si Regularis existimaret sine suæ salutis detrimento Episcopatum acceptare non posse, in hoc casu non poterit Papa Regularem Episcopum facere.

15 In contrarium tamen est, quod, vt dicebam, Papa habet super omnes plenam, & absolutam iurisdictionem, quam inter cæteros præclare confirmat testimonijs sacræ Scripturæ, sacrorum Canonum, & SS. Doctorum sententijs, Turrecrem. *de Eccl. lib. 2. cap.* 48, & *seqq.* vnde Regulares debent obedire acceptando Episcopatum ab illo iniunctum; qua in re, an ipsi præter cæteros arctiori titulo teneantur Summo Pontifici obedire, veluti eorum supremo Prælato, cui promiserunt obedientiam voto firmatam, dicam inferius; interim videndus est Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 10. cap. 11. num. 9. & seqq.* vbi adducit S. Thomam. Caiet. Soto, &c.

16 Respondeo dicendum Primò. Summus Pontifex potest Regularem ad Episcopatum promouere.

Prob. ex dicta Summi Pontificis suprema in omni Ecclesiastico munere designando potestate, quam luculenter expressit Nicolaus Secundus, & habetur *cap. omnes distinct.* 22. de hac potestate S. Bernardus *Epist. ad Mediolanenses*, quæ est 231. ita loquitur: *Plenitudo siquidem potestatis super vniuersas Orbis Ecclesias singulari prærogatiua Apostolicæ Sedi donata est. Potest, si vtile iudicauerit, nouos ordinare Episcopatus, vbi hactenus non fuerint: potest eos, qui sunt, alios deprimere, alios substituere, prout ratio sibi dictauerit*, quod docet S. Abbas de Episcopatibus, dixisset procuIdubio etiam de Episcopis, sine quibus Episcopatus non subsistunt; Ergo potest Summus Pontifex nouos ordinare Episcopos, etiam ex Regularibus, si ratio id sibi dictauerit.

17 Prob. secundò. Nam Summi Pontificis authoritas maior est illa, quam alijs communicauit, iuxta *Reg. 79. iuris Can.* sed concessit quod Regulares eligerentur in Episcopos, vt patet *tit. de elect. cap. Si Religiosus; cap. Quorundam in 6. in Clem. prima de elect. & alibi*; ergo multo magis potest ipse Religiosos ad Episcopatum assumere.

18 Dicendum secundò. Summus Pontifex potest Regularem cogere ad acceptandum Episcopatum: ita communiter Theologi, quos adducit Card. Lugo *loco infra citando* cum S. Tho. 22. *quæst.* 185. *artic. 2. & in 4. dist. 29. quæst. 1. artic. 4. ad quartum*, vbi sic ait: *Quidam dicunt, quod Papa non potest præcipere alicui, quod accipiat Episcopatum, quia consensus debet esse liber; sed hoc posito periret Ecclesiasticus ordo; nisi enim aliquis posset cogi ad suscipiendum regimen Ecclesiæ, Ecclesia conseruari non posset, cum quandoque illi, qui sunt idonei, hoc nolint suscipere nisi coacti.*

19 Id, quod in generali dixit S. Doct. probatur in specie de Regularibus exemplo plurium Sanctorum, qui inuiti, de Religiosa professione ad Episcopatus statum transierunt, iussi à Summo Pontifice, cui necessarium ad salutem iudicarunt, dum id imponit, esse obtemperandum: ex Ordine Prædicatorum inter cæteros, B. Albertus Magnus, S. Antoninus, ille Ratispomnensis, hic Florentinus Archiepiscopi, iniunctam Prælaturam recusarunt, vsque dum Summo Pontifici resistere vlterius non debere iudicauerunt; cuius facti innumera sunt exempla Sanctorum Regularium ex Græcis, & Latinis, quorum plures recensent ex quacunque Religiosa familia, Platus *de bono statu Relig. lib. 1. cap. 38. & lib. 2. cap. 29.* Suarez *de Relig. Tomo 4. Tract. 10. lib. 6. cap. 8. num. 12.* Sanchez *Decal. tomo 2. lib. 6.*

cap.

cap. 18. *num.* 33. Card. Lugo *Resp. moral. lib.* 3. *dub.* 5. *num.* 7. alijque non pauci, quos præceptorum vi coactos, ad Episcopatum Summus Pontifex promouit; id verò, quod in hoc particulari à sanctis Patribus actum est, ab omnibus agendum esse nemo dubitabit.

20 Probatur conclusio ratione. Summus Pontifex, si expedire iudicauerit, potest imponere opus consilij, quia potest esse etiam materia præcepti; nam quod est opus solius consilij, iniungi non potest sub præcepto, sicut ingressus Religionis, vel transitus ad strictiorem; ergo potest imponere Regulari, quod acceptet Episcopatum. Consequentia patet, quia Episcopatus est opus consilij; Est enim opus bonum, iuxta illud Apostoli 1. *ad Tim.* 3. *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Est etiam materia præcepti, quia aliàs vt dicit S. Th. *in* 4. *vbi supra*, periret Ecclesiasticus ordo, si opus Episcopatus præcipi non posset; ergo Papa potest imperare Regulari, vt acceptet Episcopatum: ita cum S. Th. reliqui Theologi, inter quos Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 12 *num.* 3.

21 Quando verò iudicandum sit Papam cogere velle ad acceptandum Episcopatum, & ita illum offerre, vt Regulari imponat necessitatem assentiendi; insuper quomodo id constare debeat Regulari; explicabitur infra.

22 Dicendum tertiò: Præcisa etiam quacunque necessitate, & vtilitate maiori Ecclesię, potest Pontifex, iustis de causis sibi tantum notis, Regularem ad Episcopatum promouere.

Ponamus casum, in quo Sum. Pontifex possit ęquè benè prouidere alicui Ecclesię de persona Seculari, quę sit idonea ad eius regimen, pręter ipso Regulari; immo quod hunc iudicet minus idoneum, & minus dignum Sęculari; nec appareat aliqua necessitas, quę illum cogat ad assumendum Regularem: Dico, etiam tunc posse Summum Pontificem promouere ad Episcopatum Regularem, & prętermittere Sęcularem.

23 Nec Summo Pontifici formam pręscripsit Sac. Concil. Trid. *sess.* 24. *de Reformat. cap.* 1. quam iuxta sacros Canones ab Azorio *instit. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 15. §. *in hac igitur*, collectos, à cęteris, qui aliquod ius à Sede Apostolica habent præficiendi Episcopos, vel ad hoc operam suam pręstant, obseruandum statuit, quod, scilicet, eligerent digniores, & Ecclesię magis vtiles. Nam Summus Pontifex canonicis Conciliorum legibus non coercetur: dicitur enim *cap. Significasti de elect. Quasi Romanæ*

Ecclesiæ legem Concilia vlla præfixerint, cum omnia Concilia per Romanæ Ecclesiæ authoritatem, & facta sint & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipiatur authoritas. Vnde Summus Pontifex, non obstante Concilij Tridentini, aliorumque Canonum lege, pro sui arbitrio regulato tamen, ex iustissimis causis sibi notis, potest hic, & nunc minus idoneum, & vtilem eligere; dummodo tamen electus idoneus, & vtilis sit, ac relicta quacumque speculatiua quæstione, non licet in praxi talem eius electionem impugnare, sed ea posita, est illi à Regulari electo omnino obtemperandum, quod deducitur ex S. Th. 22. *quæst.* 63. *artic.* 2. & *quæst.* 185. *artic.* 2. quem sequuntur insigniores eius Commentatores, & in specie Suarez *de Relig. tomo* 3. *lib.* 10. *cap.* 10. *num.* 20.

Nec ideo est putandum, quod Summus Pontifex, simpliciter loquendo, sine vlla necessitate eligat aliquando minus dignos, & vtiles, sed, cum eius finis sit vniuersalis Ecclesiæ bonum, tenendum est ipsũ iudicare id, quod apparet esse huic Ecclesiæ particulari minus vtile, esse Ecclesiæ vniuersali magis expediens: & de hoc non est ambigendum à subditis, qui non possunt se excusare, quamuis speciales istę rationes vniuersalis boni alijs non apparerent.

24 Quod constat à simili: nam Reges temporales non haberent expeditam potestatem pręcipiendi suis subditis, si illi, quibus munera publica committunt, possent examinare necessitatem, quam habent illis talia munera imponendi, & ab impositis in aliquo casu se excusare; vnde hoc prohibetur *l.* 10. *C. Tit. de Decurionibus, & de excusationibus munerum*; Ergo nec Summus Pontifex Regis Regum Vicarius, cuius authoritas amplior esse debet quacunque alia, sicut est sanctior, & vniuersalior, potestatem expeditam haberet pręficiendi Episcopos Ecclesijs, si Regulares ab ipso electi ad hoc munus excusare se possent dicendo, se esse minus idoneos, & Summum Pontificem habere in promptu digniores, & magis vtiles Ecclesię, cui illos pręficere intendit; Hoc enim dato, Ecclesiasticus ordo periret, & conseruari non posset, vt S. Th. dixit *in quarto, loco supra citato*; idque probat Suarez *de Relig. tomo* 3. *lib.* 10. *cap.* 10 *num.* 20. Ergo pręcisa quacunque necessitate, & vtilitate maiori Ecclesię, Pontifex Regularem idoneum ad Episcopatum promouere potest.

25 Dicendum quartò. Hęc suprema potestas Summi Pontificis

cogendi Regularem ad acceptandum Episcopatum, non competit ei ex vi voti obedientię, quod Regulares emittunt, sed ex vi iurisdictionis, quam habet in omnes.

Hæc conclusio magis patebit in inferius dicendis; modo probatur breuiter: Ex vi voti obedientiæ Regularis tenetur tantum ad ea, quæ in Regula continentur; Ergo Prælatus, cuius potestas est limitata ad ea, quę sunt secundum regulam, non potest illi præcipere nisi, quę in regula continentur: *Ita S. Th. quodlib.* 10. *ar.* 10. sed in regula non continetur, quod acceptet Episcopatum, vt patet; ergo ex vi voti obedientiæ Prælatus non habet hanc potestatem hoc illi præcipiendi; Ergo nec Summus Pontifex. nam ex vi voti emissi Sum. Pontifex habet solum illam potestatem supra Regularem, quam habet Prælatus illius Religionis; cum votum sit voluntarium, & Regularis noluerit vouere nisi secundum regulam, & materiam regularem, vt loquitur Suarez; Ergo Sum. Pontificis potestas assumendi Regularem ad Episcopatum non est ex vi voti obedientiæ, sed ex eius Summa in omnes iurisdictione: Huic conclusioni non contradicunt Theologi, qui passim affirmant obediendum esse Pontifici iniungenti Episcopatum, quod *S. Th.* dixit perspicue *in* 3. *dist.* 39. *quæst.* 1. *art.* 3. loquendò enim de iuramento non acceptandi Episcopatum, inquit: *Huiusmodi iuramentum incautum reputatur, quia, quantum in se est, prouidentiæ Diuinæ præiudicat, & obedientiam ad superiores excludit, quibus in hoc obedire tenentur*: quod alibi etiam affirmauit. Nam Theologi non loquuntur de obedientia, quæ supponit votum, sed de obedientia, qua omnes fideles tenentur Summo Pontifici obedire obligatione in Baptismo contracta; non enim loquuntur in specie tantum de Regularibus assumptis ad Episcopatum, sed de omnibus cuiuscumque conditionis; Ergo sicut Sæculares assumpti debent obedire Sum. Pontifici ex vi potestatis, quam habet super omnes, non ex vi voti regularis, quod nunquam emiserunt: ita Regulares ex vi eiusdem potestatis, non ex vi voti, illi debent obedire, si præcipiat vt oblatum Episcopatum acceptent: Ita doctè Suarez. *vbi supra num.* 21. In casu verò, quo quis vouisset acceptare Episcopatum, certum est, quod tunc Sum. Pontifex posset illum ex vi voti compellere ad acceptandum Episcopatum, sicut & Prælatus posset cogere eundem, si vouisset illi in hoc obtemperare, aut in regula, quam profitetur, idem inueniretur impositum: Sed dubia res est an huiusmodi votum

sit

sit possibile, cum acceptare Episcopatum non censeatur materia voti, vt dicam infra, & interim videri posset idem Suarez, *vbi supra num. 19. & sequentibus.*

26 Ad argumenta in contrarium respondetur. Et ad primum dictum est supra, quod Episcopatus est opus quidem consilij; sed tamen includitur etiam intra limites praecepti; Vnde S. Th. 22. *quaest. 185. art. 2. ad tertium dixit, accipere Episcopatum non esse de se necessarium ad salutem; sed fieri necessarium ex superioris praecepto;* Superioris autem nomine primo & per se venit Sum. Pontifex. Illorum autem fundamentum, qui negabant Pontificem posse hoc opus Episcopatus facere suo praecepto necessarium, quia sicut non potest corporale, ita nec spirituale matrimonium iniungere, ruit ex S. Th. *in 4. vbi supra.* Nam, vt ipse ait, in matrimonio corporali est quaedam seruitus corporalis, ad quam inuitus nemo cogi potest; sed matrimonium spirituale est quoddam officium dispensandę Reipublicae, ad quod etiam inuitos Princeps Ecclesiae destinare potest sibi subiectos; Et nota quod cum dicit, *cogit*, non intendit quod nolentes, dum in nolendo persistunt, cogat ad acceptandum Episcopatum, sed quod nolentibus suo praecepto necessitatem moralem imponit, vt liberè de nolentibus volentes fiant; quod suo loco explicabitur infra.

27 Ad secundum dictum est supra, cum probaui Papam iniungere Episcopatum Regulari non ex vi voti emissi obedientiae, sed ex sua suprema Iurisdictione.

28 Ad tertium etiam supra responsum est cum dixi, non licere Regulari se excusare praetextu quod non adsit necessitas illum Episcopandi, & quod dignior possit in maiorem Ecclesiae vtilitatem praefici; sed debet Sum. Pontifici, cui vniuersalis Ecclesiae bonum est demandatum, obedire, nulla etiam apparente necessitate, nec speciali ratione Papam ad id mouente, dummodo Regularis ille sit idoneus, nec credatur futurus Ecclesiae noxius. Sanctus autem Thomas, dum loco citato exigit imminentem necessitatem, non aliam necessitatem explicat se exigere, quàm illam, quae inducitur pręcipue ex praecepto superioris, cui obediendum esse decernit, & ideo Iuramenti vel Voti emissi de non acceptando Episcopatum non est transgressor, qui authoritate Apostolica ad id astringitur, iuxta *Cap. non est: de Voto* cum implicitè, vel explicitè in iuramento, vel Voto excipiatur casus, in quo à Summo Pontifice ad acceptandum cogeretur,

sed

ſed de hoc etiam fuſius infra.

29 Ad quartum antequam reſpondeam, dico, videri caſum poſitum in Argumento eſſe eundem, quem expreſſit S. Gregorius *moral. lib.* 32. & habetur *diſt.* 13. *Cap. nerui*: dum inquit; *Alius &c. & obedire trepidat, & non obedire formidat, ne, aut obediens Deum in ſuis præceptis deſerat, aut rurſus non obediens Deum, in electo Priore contemnat.* Reſpondeo modo ad argumentum Regularem exiſtimare non debere quod ſe exponat probabili periculo Deum grauiter offendendi, ſi Sum. Pontifice imponente Epiſcopatum acceptat; ſed potius debet ſibi perſuadere, quod humiliter obedienti Deus dabit gratiam, qua vitare poterit in illo ſtatu, qui ſecundum ſe bonus eſt, omne peccatum, & declinare omnia pericula illa Deum offendendi. Si verò, his omnibus penſatis, adhuc in ſua exiſtimatione perſiſteret, & cogeretur ſuperioris præcepto acceptare Epiſcopatum, ſicut poſſet, ita & teneretur deponere hanc exiſtimationem, Deumque rogare vt illi aſſiſteret, & daret vires formidatum periculum euindendi. Fidelis eſt autem Deus, qui non patietur eum, cui neceſſitas incumbit obediendi, periculo exponi; in quo pereat. Si verò nollet, cum poſſit, & teneatur, hanc exiſtimationem deponere, quicquid fecerit, peccabit, vt dixit Nauar. *de pœnit. cap. ſi quis autem num.* 95. Vnde peccabit acceptando Epiſcopatum, & non acceptando. & incurret illam perplexitatem, quæ, quantum ad rem, nihil eſt, ſed quantum ad animum, & ſtultam opinionem alicuius; vt dicit *gloſ. d.* 13. *in princ.* Quod autem peccet iſte in ſua perplexitate, perſiſtendo, acceptando Epiſcopatum, patet, quia iuxta veriorem ſententiam, ac ſecuriorem, peccat, qui ſe etiam oppreſſum, exponit periculo Deum offendendi: Vnde iſte contra conſcientiam, quæ dictabat oppoſitum, faciendo, peccabit, cum dicto periculo ſe exponeret, dum Epiſcopatum acceptat. Quod verò peccet non acceptando, etiam patet, quia, cum poſſit, & debeat deponere illam exiſtimationem, tenetur deponere, & obedire; impedimentum enim, quod nos prohibet obedire Prælato præcipienti rem bonam, & rationabilem, vt eſt Epiſcopatus, ſi non remoueatur, dum à nobis remoueri poteſt, non excuſat à mortali culpa inobedientia: Ita S. Th. 22. *quæſt.* 185. *ar.* 2. *ad ſecundum, &* Siluius *ibidem* §. *quæri etiam.* Id confirmat quod legitur *in Epiſtola prima Clementis Papæ primi*, vbi narratur Sanctum Petrum ipſi recuſanti Epiſcopatum dixiſſe: *Si periculum peccati timens ſuſcipere*

re-

refugis Ecclesiæ gubernacula, certus esto, quod amplius peccas, qui populum Dei velut in fluctibus positum, & periclitando, cùm iuuare possis, subterfugis, tui tantummodo habens considerationem, & non quod in commune omnibus expedit prouidens.

30 Verba Canonici Regularis, quibus Socio suo illius animam interroganti respondit, valde me terrent; Verum illa conditionalis, *si Episcopatus Cathedram ascendissem, perpetuæ damnationis periculum incidissem*, applicari posset etiam alijs statibus inferioribus, quorum nedum coacta, verum & spontanea assumptio ab omnibus pijs, & timoratæ conscientiæ viris commendatur, veluti est status Religionis, cuius ingressus consilio Euangelico persuadetur, Narrat Bellar. *de Gem. Col. lib. 2. cap. 6. ex Dionisio exiguo*, manifestatum fuisse in quadam visione Abb. Pachomio de monachatus Professoribus plurimos damnandos, paucos saluandos esse, quia non obseruando vota, & vitam iuxtà formam in regula præscriptam non ducendo, multi eorum in æternum perire debebant; ponamus modo laicum, qui contra maiorum consilium Religionis ingressum renuisset, si iste saluaretur, dicere potuisset, timui, & nunc scio, rectè me non acquieuisse maiorum consilio, nam si Religiosus fuissem, æternæ damnationis periculum incidissem, quia, scilicet, vota non obseruassem, & relaxatè vixissem, præuaricando regulam in ijs, quæ sub culpa lethali præcipiuntur: at si suppositis hisce periculis, adhuc ingressus Religionis, nedum ex maiorum consilio, verum & sine diuturna deliberatione, vt docet S. Th. 22. *art. vlt.* est commendabilis, ita etiam erit commendabilis status Episcopalis, si acceptetur cùm à Summo Pontifice iniungitur, maxime quando sine culpa iniunctus non recusatur: recusare verò Regulari illi Canonico culpa non fuit, quia non contra præceptum Prælati, quod obligare poterat, sed contra maiorum consilium, & vt puto, ex humilitate, ac cum merito, Episcopatum recusauit: maiorum autem consilium ad hoc regulariter non obligat, vt patet. Religiosus ergo, & in humili suo statu, & ad Episcopatum sublimatus timeat pericula, quæ vbique sibi imminent: sed nec timeat, multos enim sanctos Religiosos obseruantes, & morigeratos, multos sanctos Regulares Episcopos vigiles, & pios transmisit, & quotidie transmittit Ecclesia militans ad Cęlum. At dices, non potero ego, quod isti. Audi Augustinum *lib. 8. Conf. cap. 11.* quid respondeat. *An isti in semetipsis possunt, & non in Domino Deo suo? quid in te*

stas,

stas, & non stas: proijce te in eum, noli metuere, non se substrahet vt cadas, proijce te securus; & excipiet te, & saluabit te; Ad illud, quod dicitur de sancto Petro Damiano, respondeo contra quosdam oppositum sentientes, falsum esse hunc sanctum virum inuito Summo Pontifice Episcopatui cessisse, quod nec ex graui pœnitentia ei imposita, nec ex Epistola apologetica in sui facti defensionem scripta, quę est decima inter alias, deduci potest; vt totum hoc euidenter appareat, sciendum est illius Epistolę titulum talem esse. *Dilectissimis Apostolicæ Sedis electo, & Virgæ Assur Hidelprando, Petrus peccator Monachus seruitutem*. Occasio scribendi dictam Epistolam hęc fuit: Cum S. Petrus Damianus instantissimè peteret à Summo Pontifice, vt ei liceret, abiecto Episcopali regimine, dilectam sibi solitudinem repetere, contradicebat acriter Cardinalis Hidelprandus, qui postea Summus Pontifex fuit, Greg. VII. appellatus; vnde illum *Virgam Assur* in supradicto Epistolę titulo nominauit, sed obtinuit tandem à Summo Pontifice Alexandro II. quem *Apostolicæ Sedis electum* dicit, facultatem, quam petebat (vt testatur Cardinalis Baronius anno 1061. & Cardinalis Ardicinus de la Porta iunior in Epist. ad Innoc. VIII. quam refert Ciacconius in eius vita, his verbis; *de Petro Damiano, &c. habetur ex libris per eum editis, quos ipse legi, ipsum ex Cardinali, & ni fallor, etiam Episcopo Ostiensi; factum Monachum fuisse de Summi Pontificis licentia*), idē colligitur ex Epistola allegata eiusdē Damiani, quam scripsit postea in suę honestę petitionis defensionem, dum ibi sic ait: *Benedicta omnipotentis dispensatio Conditoris, quia ad vos nuper ascendens, duorum Episcopatuum, vnius regendi, alterius visitandi mole depressus, prærupta Alpium iuga transmisi, mox sarcina tribulationis abiecta, exoneratus, & liber, ad dilectam solitudinem tanquam fugitiuus postliminio repedaui; &c. Nostis planè, certumque tenetis, hac in me proiecta fuisse onera, non suscepta, &c. quapropter, occasione nacta, pondus libenter abieci, quod vltroneus ante non subij, &c. Vnde ego cum Ecclesiasticum vobis regimen renuntiare disposui, non erraui, quia Romanæ, quæ vos estis, Ecclesiæ, quod suum erat, dignè restitui, & vt vobis me confessum esse fatear, pro hac refutatione centum annorum pœnitentia mihi est consequenter iniuncta, per illa nimirum remedia, quæ Monasticis sunt regulis instituta*: & in fine ita suam conclusit Epistolam: *propterea, Dilectissimi, &c. nolite mihi de cætero esse molesti, vt quietis portum, in quem à Christo per vos gubernante relapsus sum, deseram*. Ex his

S. Petrus Damianus quomodo cesserit episcopatui

verbis, & precipuè ex illis, *ut quietis portum, in quem à Christo per vos gubernante relapsus sum*: habemus euidenter sanctum virum, postquam diù in Episcopatu, ad quem ex suo Monasterio inuitus fuerat assumptus, vixisset, desiuerasse, & obtinuisse ex benignitate Apostolica reuerti vnde exierat, vt liberius posset se ad mortem, quam vicinam credebat præparare, quod plures alios sanctos Episcpos Regulares fecisse, nemo nisi notitię Historiarum ieiunus ignorat, idque esse summis laudibus celebrãdum infra num. 371. probabo num. vero 364. patebit ex instituto Monasticæ regulę non in culpæ pœnam, illam pœnitentiam à Summo Pontifice Damiano Episcopatu se abdicante impositam fuisse.

32 Potest etiam Regularis eligi, postulari, seu pręsentari, vt Episcopus fiat, ab alijs Summo Pontifice inferioribus, qui tale ius habent à Sede Apostolica, vt dicit Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 1. quod in ijs nihil voluit pro illorum temporum ratione innouare, de hoc iure non est nobis disputandum, cum supponendum sit validum eo modo, & forma, qua à Summo Pontifice acceptatur, vel temperatur, cum ab ipso electiones, postulationes, & pręsentationes huiusmodi quotidiè admittantur, & confirmentur; quomodo verò Regulares possint, & debeant eligi, postulari, & pręsentari ad Episcopatum ab inferioribus Papę, & electi, postulati, & pręsentati, quomodo possint, & debeant assentiri, dicam §. 4. vbi de prȩfatis actionibus disserendum erit.

§. III.

An expediat Regularem ad Episcopatum promouere.

SVMMARIVM.

Vxo-

QVęsitum hoc potest considerari tripliciter. *Primò in ordine ad assumentem Regulares ad Episcopatum. Secundò in ordine ad Religiones, ex quibus assumuntur. Tertiò in ordine ad Religiosos, qui assumuntur.*

34 Quantùm ad *Primum* ordinem, videtur non expedire Pontificem assumere Regulares ad Episcopatum, nec, si fuerint electi, postulati, seu pręsentati, eos admittere non debere.

Nam Regulares assumi deberent ad Episcopatum, vel propter Ecclesię vtilitatem, vel necessitatem; neutrum est verum, ergo non sunt assumendi; Prob. minor, Religiosi vtiliores esse possunt Ecclesię in suo statu persistendo, quàm illum in Episcopatum commutando, cum in suo statu possint pluribus in locis concionari, docere, & fidem, ac morum disciplinam propagare; si verò Episcopi fiant, ad vnam tantum Ciuitatem mittuntur, vt vni tantum populo sint proficui; ergo propter Ecclesię vtilitatem non sunt Regulares ad Episcopatum assumendi: Pręterea nec propter Ecclesię necessitatem; potest enim prouideri ęquè benè Ecclesijs omnibus de Sacerdotibus sęcularibus dignis, & idoneis, qui proximos ędificent exemplo inculpatę vitę, & informent catholicis documentis; si enim loquamur de Ecclesijs, in quibus de fide disputare oportet contra Sectarios, multi sunt Sacerdotes sęculares insignes Theologi, ad id munus aptissimi; si loquamur de Ecclesijs, in quarum territorio Hęreses non grassantur, absque dubio Sacerdotes isti aptiores erunt quam Regulares, nam Regulares ignorant leges ciuiles, & vix canonicas attigere, consequenter modum, & formam legalem non habent decidendi causas, & stylum illas terminandi, quod Sęculares vt plures benè nouere, cum penè omnes legalia ministeria exercuerint, de quibus ad Ecclesiasticas Dignitates gradum faciunt: Istę autem causæ ciuiles frequentes sunt in dictis

Ecclesijs, vnde valdè expedit Populis, quod eorum Episcopus sciat illas per se examinare, & Iuris ordine seruato definire, ne cogantur coram Vicario litigare, cum quo non solent illam habere confidentiam, quam habent cum Episcopo; Ergo cum nulla adsit necessitas, nulla vtilitas assumendi Regulares ad Episcopatum in ordine ad assumentem, nam omnis excogitabilis Ecclesię necessitas, & vtilitas suppleri potest per Sęculares, non expedit quod isti assumantur, vel admittantur ad Episcopatum.

35 Quantum ad *Secundum* videtur quod nec id expediat in ordine ad Religiones, ex quibus assumuntur.

Nam ex dicta assumptione priuantur Religiones melioribus, & doctioribus viris, quos aluerunt per longum tempus frustrato labore, eosque amittunt, cùm illos occupare intendunt, & de facto occupant in muneribus publicis; vnde dum regimen Religionum tantorum virorum gubernatione fęlix redditur, & eorum doctrina alij instruuntur, magno ipsarum damno, ijs ad Episcopatum euectis, validioribus pręsidijs remanent destitutæ, quapropter Sanctus Gregorius Papa 16. *quæst.* 1. *cap, Hinc est*. concessit cuidam Monasterio priuilegium, & fauorem, quod illius Abbas nunquam in Episcopum eligeretur, ex quo suspicari possumus Sanctum Pontificem, perpendisse hanc electionem noxiam esse Monasterijs, cum eius occasione melioribus priuentur, vt dixit quędam glos. Præterea Sācti Religionum Fundatores Dominicus, & Franciscus Cardinali cuidā optanti eorum Religiosos Episcopos fieri, contradixere, eiusque iudicium grauissimis rationibus improbarunt: S. Ignatius de Loyola, vt huic malo efficacius obsisteret, destinauit suos Religiosos arctare ad respuendas Dignitates extra Societatem à se in militantis Ecclesię subsidium, & robur erectam, vsque dum eas respuere culpa non esset; nec vllum immotum lapidem reliquit, vt impediret, ne dignissimus eius Religiosus à Pontifice promoueretur, quod in eius vita refert Rabaidinera *lib.* 3. *cap.* 14. Inde in eadem Societate, sancto Ignatio mortuo, & postea in pluribus Religionibus votum de non acceptandis Dignitatibus inuenitur introductum, & à Sede Apostolica comprobatum Fertur Dęmonem dixisse cuidam magno viro, & in eminenti quadam Ecclesiastica Dignitate constituto, à quo enixè petebat, vt Ordinem Prędicatorum, destruere conaretur, cura, inquit, vt multi Religiosi huius Ordinis ad Dignitates subleuentur; inde

de ordo iste dissipabitur, extat *in Chronicis Dominicanis par. 1. lib. 3. cap. 46.* Epistola quædam Vmberti Generalis ad B. Albertum Magnum, in qua Religionis suæ detrimenta exponit, quę illi ex ipsius assumptione ad Metropolim Ratisponensem imminere metuebat, & ibidem *lib. 2. cap. 20.* narratur Frat. Io. Theutonicum Vmberti in Generalatu prædecessorem petijsse precibus instantissimis à Summo Pontifice, ne vnquam aliquem de Ordine suo ad Episcopatum promoueret, ex hac certè ratione, quia ordini suo id non expedire iudicabat.

36 Quantum ad *Tertium* videtur quod nec expediat Religiosis Episcopos designari.

Non enim expedit Religiosis deserere statum illum quietum, & tranquillum, quem elegerunt, vt perfectionis viam, & securiorem ad salutem consequendam vitæ mortalis seriem, ac consuetudinem, & transire ad statum Episcopalem, de se perfectum quidem, attamen curis innumeris fluctuantem, laborum pelagus, & omnium ærumnarum abyssus, vt dixit S. Chrisost. *lib. 3. & 6. de Sacerdotio*: insuper animæ periculis plenum, & in pluribus priori viuendi consuetudini oppositum, cogitur enim Regularis Episcopus vti melioribus indumentis, cum quodam splendore viuere, famulos obsequentes circa se habere, ac in illo dignitatis apice humilitatem, paupertatem, & obedientiam fere omnino deponere; ergo non expedit Religiosis Episcopos fieri, probatur Consequentia; nam omnibus supradictis benè pensatis, cum sit securior Religiosus in statu humili, quàm in Episcopali, de sua salute, non expedit ei illam periculis exponere, & sibi reddere difficiliorem.

37 Inde Sancti viri Religiosi de sua salute soliciti, ne Episcopi esse cogerentur, fugerunt, se occultarunt, medijs etiam insolitis, & morte à Deo precibus impetrata, Episcopatum declinare curauerunt. S. Th. Aquinas, & S. Bernardus oblatos Episcopatus constantissimè recusarunt, non ex alia quidem ratione, nisi quia sibi id expedire non iudicabant: videndus Suarez *lib. 4. de Relig. Trac. 10. lib. 6. cap. 8. num. 11. & sequentibus*.

Insuper videtur quod Regularis vix possit acceptare Episcopatum sine culpa; ergo illi non expedit episcopari; probatur Antecedens; nam dum acceptat Episcopatum, vel existimat se cæteris digniorem, vel æqualem, vel inferiorem, si digniorem, est superbus, & temerarius, nemo enim sine vitio potest de se hanc habere existimationem, si æqualem, adhuc temeritatem

non

non declinat, si inferiorem, est præsumptuosus, cum consentit se melioribus præferri: Hoc argumento vtitur Petrus Abailar. *Serm. de S. Io. Baptista*, ad probandum Regularem, nec quidem coactum, debere Episcopatum acceptare.

39 In contrarium tamen est, in Ecclesia Catholica consuetum semper fuisse Regulares ad Episcopatum promouere, vt latè probat Platus *de bono statu Relig. lib. 2. cap. 29.* & olim ob oculos Dracontio Monacho Episcopatum renuenti posuit Sanctus Athanasius in Epistola ad eundem directa, quod ita viget in Ecclesia Græca, vt soli Monachi ad Episcopatum assumantur, itaut, si ille, qui dum assumitur, Monachus non esset, prius Monachus fiat, quàm Episcopalem characterem suscipiat; Præterea Summi Pontifices in quocumque reparatæ salutis sæculo, vt superiori §. dictum est, consueuerunt ex Monasterijs Regulares ad Episcopatum assumere, eosque eligi, postulari, ac præsentari posse ad hanc dignitatem Canonicis legibus decreuisse, insuper constat etiam inuitos aliquando ad consentiendum coegisse, quod quidem nunquam factum fuisset, si non expediret, nec in ordine ad assumentem, nec ad assumptum, nec ad Religionem, ex qua assumitur, Regularem ad Episcopatum promouere. Pro resolutione.

40 Notandum est Id, quod dicam in sequentibus de Episcopis particularibus, extendi etiam posse ad Summi Pontificatus Dignitatem, seruata illa limitatione, quòd Papa à Cardinalibus eligitur, & electus statim omnes habet inferiores, nec indiget confirmari; eius enim electio est sui ipsius confirmatio. His suppositis.

41 Dicendum primò, Expedit Summo Pontifici, cęterisque, qui Ius habent, eligere, postulare, seu præsentare Regulares ad Episcopatum.

Probatur, nam, vt dicebam, Sum. Pontifex assumit ad Episcopatum plures Regulares, & assumptos cogit aliquando consentire, electos, postulatos, præsentatos admittit, idque consonum esse Sacrorum Canonum decretis in superiori ꝟ. allegatis patet; ergo expedit quòd fiat, si enim non expediret, id Sacri Canones improbarent; expedit quidem, si assumantur, non quos am-
42 bitio, vel honoris appetitus, aut Religiosæ vitæ fastidium ad Episcopatum deducit; sed quos illi, qui ad id ius habent, certò sciunt futuros Populis scientia, & exemplo conspicuos, præterea si sperant, quòd pauperum inopiæ subuenient, Cleri mores

Sa-

Sacrorum Canonum instituto conformabunt, abusus extinguent, Dei cultum augebunt, errores Catholica doctrina confutabunt, bona promouebunt, cęteraque facient, quibus Sanctos Episcopos Regulares æmulentur; de huiusmodi eligendis regularibus ad Episcopatum dixit Sulpitius *in vita Sancti Martini*: *quæ esset Ciuitas, aut Ecclesia, quæ non sibi de Martini Monasterio cuperet Sacerdotem.*

Dicendum Secundò. Si Summus Pontifex motu proprio, & ex sua scientia, ac voluntate promoueat Regularem ad Episcopatum, vel istæ eligatur, siue præsentetur ab ijs ad id ius habentibus, seu vrgeat præceptum charitatis, expedit Religioni, vt eius Religiosus in Episcopum assumatur.

Probatur, nam ex hac promotione Religio decus, & honorem acquirit, nec aliquod patitur detrimentum, immò finem, propter quem instituta fuit, adæquatè consequitur; ergo expedit Religioni vt eius Religiosus in Episcopum assumatur; Prob. Antecedens quantum ad *Primum*; quia, vt ait S. Bernardus *Epistola 142. ad Monachos Alpenses*, quorum Abbas electus fuerat ad Episcopatum; *Bonus Pater vester, atque noster, authore Deo, ad altiorem gradum assumptus est, &c. Sol est iste Pater, per quem Alpensis Congregatio illustris vbique redditur, tanquam Luna per Solem*: Inde in Chronicis, scripturis, impressis libris, publicis laudationibus, alijsque actibus, quibus proprium institutum commendare intendunt, gaudent Religiones, dum recensere possunt plures, quos Ecclesiæ dederunt, vt in Officio Episcopali illi inseruirent. Quantum ad Secundum Probatur, quia videmus Religiones, ex quibus quotidie plures assumuntur ad Episcopatum, non esse propter hoc pijs, & doctis viris destitutas, nam vno sublato docto, & pio viro, non deficit alter, qui eius locum æquali cum laude occupet, & Religionis munera perficiat.

Dato etiam quod Religiosus Ordo ex hoc aliquod detrimentum pateretur, deberet illud æquo animo pati; nam singulare malum partis vnius, scilicet, Religionis, dissimulari debet, si cedat in bonum totius, scilicet, in bonum Ecclesię vniuersalis, nec sibi noxium dixerit, quod toti Ecclesiæ iuuat, veluti Sum. Pontifex *Ioanni Theutonico quarto Ordinis Prædicatorum Magistro* non obscure significauit, cuius verba numero 56. infra referam.

45 Quantum ad Tertium Probatur; Nam finis adæquatus Religionis cuiuscumque est instituere viros, qui Ecclesiæ sint vtiles,

les, vel Orationibus, dum pro eius exaltatione, fidei propagatione, infidelium conuersione, ac fidelium quiete, & communi omnium bono Deo preces instantissimè fundunt, vel Doctrina, & Exemplo, dum populos instruunt de necessariò sciendis ad salutem consequendam, eosque proprijs actibus ad id præstandum inducunt, vel Actione, dum exercent misericordiæ opera corporalia, & spiritualia, sed omnia ista plenius, & perfectius fiunt ab Episcopo, quàm à Religioso, vt patet, ergo per suos Religiosos Episcopos Religio finem suum adæquatum plenius consequitur.

46 Dicendũ Tertiò. Si Religiosus vocetur ad officium Episcopatus ex mera voluntate eius, qui hoc illi potest iniungere, vel in casu, in quo obligat charitatis necessitas, & diuinum præceptum, cum ipse dignitatem non quæsierit, nec appetierit, expedit ei vt Episcopus fiat; Probatur, nam expedit Religioso vt acceptet opus sibi iniunctum, quod laudabiliter exerceri potest, sed opus Episcopatus, si iniungatur, laudabiliter exerceri potest, ergo expedit Religioso acceptare Episcopatum.

47 Dixi *Episcopatum iniungendum esse, vt laudabiliter exerceatur*, quia appetitus, & procuratus, regulariter loquendo, non exercetur laudabiliter, nam ista procuratio, & appetitus infert desiderium honoris, dignitatis, & diuitiarum, quod excludit ab Episcopo, nedum proprium opus, sed etiam ipsum nomen, vt docet S. Th. 1 ad Tim. 3. *lec.* 1. verum quamuis *Imperium eisdem artibus retineatur, quibus initiò partum est*, vt quidam dicebat, *& difficile sit, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio*, vt dicitur *dist. 61. cap. Miramur*; tamen casus est possibilis, sed rarus; quòd quis ad Episcopatum temporalia respiciendo peruenerit, illo verò acquisito, deposita priori intentione, totum se occupet in opere, quod summopere bonum est, neglectis temporalibus.

48 Prob. Secũdò. Expedit Religioso non recusare opus bonum, quod sibi iniunctum, si recusauerit, peccat, acceptatum vero, est illi causa apud Deum promerendi, sed si recuset Episcopatum, vt supra iniunctum, peccabit, &, si acceptauerit, erit illi
49 causa promerendi, ergo expedit Religioso iniunctum Episcopatum non recusare. Prob. Minor *quoad primam partem*, nam ad salutem necessarium est obedire Prælato in ijs, quæ sunt materia præcepti, sed Episcopatus, vt supra probatum est, est materia præcepti, ergo si iniungatur à Prælato, necessarium est illi obedi-

di-

dire: ergo qui sic iniunctum recusat, peccat.

50 Probatur *quoad secundam partem*, quia opus bonum, si fiat in charitate, est causa meriti; sed Episcopatus opus est bonum opus; ergo si fiat in charitate erit causa meriti. Vnde dixit Augustinus, & habetur *dist.* 40. *cap. Ante omnia*: *Apud Deum nihil beatius (Episcopi officio) si eo modo militetur, quo Imperator noster iubet.* & Ecclesia sæpè in diuino officio commendat meritum Sanctorum, quos pastoralis solicitudo gloriosos reddidit in Cælo. Legendus Sanctus Gregorius, adductus 8. *quæst. prima cap. In scripturis.*

51 Ad argumenta Resp. sed priusquam *primò* satisfaciam, suppono malè dixisse Petrum Abailardum *Sermone de S. Io. Baptista* Apostolum 1. *Tim.* 3. cum præcipit Episcopum debere esse vnius vxoris virum, consuluisse probatas in sæculo personas de minoribus ad maiora transferri, iuxta illud Dominicum, *qui fidelis erit in minimo, fidelis erit & in maiori*: Hoc potissimum præbendo consilium, vt qui in matrimonio positi fuerant, & circa domesticam curam bene se gessisse probati sunt, quasi spiritualem vxorem ducant, & Dominicæ Domus curam suscipiant, quod, & ipse Dominus proprio declarauit exemplo, cum XII. Apostolos congregans, quorum Episcopi locum obtinent, nullos, aut paucos non coniugatos assumpsit, & quamuis Ioannem virginem magis quam Petrum copulam nuptiarum expertum, & domui suæ diù præpositum dilexit, non tamen illum, sicut istum, Principem Apostolorum constituit. Nam hæc omnia probant posse eligi in Episcopum illum, qui vnam habuit vxorem; quod sacri Canones etiam decreuere *dist.* 26. *cap. Vnius, & cap. fin.* attamen magis congruum esse, cæteris paribus, promouere eum, qui nunquam vxorem habuit, colligitur ex sententia Ambr. *lib. primo de off. cap. vlt. & habetur* in supradicta *dist. cap. Vna* per hæc verba, *quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse coniugia frequentauerit?* quamuis enim videatur loqui contra bigamos, est tamen optimum argumentum ex eisdem verbis desumptum à minori ad maius; ita syllogizando, si ille, qui non frequentauit plura coniugia, potest hortator esse viduitatis; ergò multò magis ille, qui nullum habuit coniugiū, poterit hortator esse cælibatus, quod est dignius, & acceptabilius Deo, vt constat. Ergo ad Episcopatū assumendus erit magis cælebs, quàm ab vnica relictus; cum iste consequenter sit, cæteris paribus, magis Episcopatu dignus. Accedit ad hæc, quod

qui fuerunt vxorati, etiam cum vna tantum, sæpè habent filios matri superstites: aduersatur autem *capiti Priusquam ad nos*, & *capiti De Syracusanæ dist.* 28. & *c. Cassinensis dist.* 61. eligere eos, qui habent filios, & ratio est, inquit Pontifex, *quia per eos Ecclesiastica solet periclitari substantia*. Vnde Suarez *de censuris disp.* 56. *sect.* 3. *num.* 3. tenet esse exprimendam Sum. Pont. cum collaturus est Episcopatum filios habenti, hanc conditionem personæ, quod scilicet habeat filios legitimos: nam alioqui, inquit, talis collatio, vel confirmatio non iudicaretur legitima, sed potius subreptitia. quia si hoc significaretur Papæ, non eligeret, nec confirmaret, vel si faceret, non faceret sine notabili difficultate. Hæc dixi contra Abailardum. Nullum autem existimo inconueniens, immo attenta personarum excellentia, decentissimum fore iudico, aliquando tales viduos, non bigamos, & habentes filios legitimos ad Episcopatum præsentari, eosque vt licitè eligantur, & confirmentur, non indigere puto Sum. Pontificis dispensatione, quod etiam dixit Gratianus *in supradicta dist.* quam sententiam ex pluribus authorum placitis desumpsit Barbosa in dictis Capitibus, & *de off. Episcopi p.* 1. *Tit.* 2. *Glos.* 4. & Sanctarellus *Var. resol. p.* 1. *quæst.* 42. *à num.* 3. Immo olim etiam coniugati creabantur Episcopi, vt refert Baronius *Tomo* 1. *Annal. Anno Chris.* 58. *à num.* 8. & dixit S. Greg. *Epist.* 39. *lib.* 9. his verbis, *& quidem multos Sanctorum nouimus cum suis coniugibus, & prius continentem vitam duxisse, & postmodum ad sanctæ Ecclesiæ regimina migrasse.* loquitur autem de duobus coniugibus causa religionis adhuc viuentibus separatis; sed illis perpetua continentia indicebatur. Ita Baronius *ibid. num.* 20. & habetur *in cap. Quoniam dist.* 31. Quod erudite explicant Acugna, & Barbosa *ibid.*

54 Modo respondendo ad primum argumentum propositum, concedo posse Sum. Pontificem præficere Ecclesijs sæculares Sacerdotes, qui vbique terrarum moribus, & doctrina vtiles sint populis Christianis, ac per ipsos optimè subueniri posse Ecclesiæ necessitati, nullo assumpto ad Episcopatum Regulari. Verum quæ in generali indubitata esse videntur, si postea ad praxim deducantur, insurgunt frequenter difficultates, quæ nos cogunt aliud speculatiuè meditari, aliud practicè exequi. Certè in Anglia, vt legitur *in monumentis Anglorum ad Bedam additis*, cum in quodam conuentu generali totius Regni, reiectis Monachis, quos solos assumendos esse ad Episcopatus prius decre-

cretum fuerat, consulerent aliqui esse solos Clericos ad Episcopatus prouehendos, Crucifixi effigies cunctis audientibus, dixit. *Non fiet, non fiet, indicastis benè, mutaretis non benè.* Vnde Sum. Pontifici hic & nunc videri poterit necessarium esse, huic Ecclesiæ præficere Regularem excluso Sæculari. Et quamuis Sacerdos sæcularis aptior sit, regulariter, ad forenses lites terminandas seruato stylo, & ordine legali, non est tamen tanti facienda ista aptitudo, vt aliquando non expediat illam postponere idoneitati Theologica tractandi, Conciones ad populum habendi, & huiusmodi faciendi: quæ idoneitas frequentius reperitur in Religiosis, quæque, quod magis necessaria, magis vtilis, & opportuna secundum se sit populis, quibus Episcopus præesse, & prodesse debet, certum est; dixit Granatensis *in sua Concione de officio, & moribus Episcoporum 2. p. §. 12. Vides doctrinæ potissimum, & Religionis curam Sum. Pastori Moysi commissam. Litium verò, & causarum sæculi contentiones, veluti tanto indignas Præsule, ad inferiorum iudicia relegatas.* Item in termino à quo, Sæcularis potest quidem esse dispositus æquè ac Regularis, & melius, ad Episcopatum, sed si secundum se, & secundum exigentiam status personas consideremus, erit absque dubio sæcularis minus dispositus ad statum Episcopalem Regulari, vt innuitur *dist. 61. cap. Benè*; vbi Greg. præcipit hortandum esse eligendum in Episcopum, vt vel Monachus, vel Subdiaconus fieret, & post aliquantum tempus ad pastoralem curam promoueretur: nam status Episcopalis secundum se est perfectionis, & Religionis status est via ad perfectionem, sicut disciplina ad magisterium, & dispositio ad formam, vt docet S. Th. 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. qui ergo est in via, qui fuit sub disciplina, qui recepit dispositiones, facilius assequetur perfectionem, eiusque magisterium, & formam, quam qui ratione suæ conditionis sæcularis in hac via Religiosæ perfectionis, quæ cum Religiosa professione connectitur, gressus non posuit, sub hac disciplina nunquam fuit, nec dispositiones istas recepit; Vnde Bernardus in *Epistola 27. ad Ardutionem*, qui ex Curia electus fuerat ad Episcopatum Gebennensem, videtur innuere raros tunc fuisse sæculares, qui anteactam vitam duxissent Episcopatu dignam, sic enim ait de Ardutione promoto: *Dicemus nempe, quia à Domino factum est illud, & est mirabile in oculis nostris; sic Paulus ex persecutore Doctor Gentium factus est, sic Matthæus de Telonio vocatus, sic Ambrosius de Palatio assumptus*

 est,

est, iste ad Episcopatum, ille ad Apostolatum; sic alios quamplures nouimus de vita, & habitu sæculari vtiliter extitisse promotos; Denique nonne multoties vbi superabundauit delictum, videtur superabundare & gratia? & in Epistola 8. sic iterum dicit; *sed si occurrat de Ambrosio quod de Tribunalibus ad sacerdotium raptus fuerit, non me valdè confortat, cùm à puero mundam in mundo duxerit vitam.* & post pauca: *quamquam sit tale quippiam quandoque benè, & vtiliter factum fuisse agnoscitur, de quo dici veraciter possit: Hæc est mutatio dexteræ Excelsi, non tam exemplum quam miraculum afferri debet.*

Ad secundum respondeo, iam supra dictum esse quomodo Religionibus non noceat Viris doctis, & pijs priuari in totius Ecclesiæ commodum: ex priuilegio verò, quod S. Greg. concessit illi Monasterio particulari, vt eius Abbas Episcopus designari non posset, non benè infertur id omni Monasterio iudicasse proficuum. sicut enim dicitur in materia de legibus, & tangit Barbosa *in collect. dist.* 4. *cap. Erit autem lex, num.* 25. lex respicit bonum commune, quod quia in aliquo particulari casu ex statuto legis impediretur, ideo conceditur ex priuata lege quod in illo casu legis statuta prætermittantur: & hoc accidit in casu, de quo loquimur, nam ex lege constitutum est, quod Regularis possit fieri Episcopus, sed ex priuilegio Abbas illius Monasterij non poterat fieri Episcopus, quia ex aliquibus specialibus rationibus, illius Monasterij Abbate creato Episcopo, tollebatur bonum commune, quod lex intendit, dum statuit Regulares fieri posse Episcopos; sed hoc erat singulare illi Monasterio, non verò omnibus commune, idque colligitur etiam ex glossa, quæ in dicto *Capite* dum rationem reddit quare S. Gregorius illi Monasterio priuilegium præfatum concesserit, ita dicit: *solent Abbates electi in Episcopos dispergere res Ecclesiæ suæ, cum se recessuros sperant, quia non parcit populis regimen breue.* Abbates igitur, de quibus potest esse ista suspicio, non eligantur: sed in Religiosis, qui pauperem vitam degunt, & super Monasterij bona non sunt constituti, cessat huiusmodi præsumptio, quapropter S. Gregorius, qui Abbatem illius Monasterij arcere voluit ab Episcopatu, coegit Marianum Monachum renuentem suscipere Episcopatum, vt colligitur ex eius *Epistola* 45. *lib.* 4. Insuper constat ipsum assumpsisse plures Abbates ad Episcopatum, & præcipuè eos, quos misit in Angliam ad prædicandam fidem, & ad imbuendum illos populos catholicis institutis.

tis; vel dicerem cum quadam glossa S.Gregorium non prohibuisse quod Abbas illius Monasterij Episcopus fieret; sed quod Monasterium illud cogi non posset per aliquem alium à Papa ad dandum suum Abbatem, si in Episcopum eligeretur; Vnde argumentum ex illo priuilegio desumptum nihil probat contra dicta.

56 Fundatores verò Religionum, vt tollerent à suis Religiosis omnem ambiendi dignitates motum, & omne suarum Religionum damnum præcauerent, optauerunt, & voluerunt suos Religiosos nonnisi à Papa coactos, posse Episcopatum acceptare; idem intendebat Generalis Dominicanus *in citata Epistola*, vt legenti patet. Tandem perpendendum est: quod Sum. Pontifex Ioanni Theutonico respõdisse narratur loco in argumẽto adducto, cũ peteret suos Religiosos ad Episcopatum non promoueri, videlicet. *Voi sapete ben Padre Generale quello, che dice Cristo nell'Euangelio, che non si deue occultar la lucerna, ma porla sopra del candeliero, acciò che mandi il lume à tutti; e che in vn altro luogo riprese quel pigro seruo, che haueua nascosto il talento riceuuto dal suo padrone senza trafficarlo altrimente. hauendo dunque Dio dato à molti dell'Ordine vostro luce di dottrina, e di predicatione, & talenti di molte altre virtù, douete contentarui che le spendano per suo seruitio in tutti quelli carichi, che, ò da lui, ò dal suo Vicario saranno loro imposti*. Tandem *Dæmones* illam sententiam in argumento expressam, & gratis admissam, ad decipiendum pronunciasse tenendum est: cum enim timerent ad Religionis augmentum, & splendorem, ex quo plurium animarum salus consequeretur, Religiosorum ad Episcopatum assumptionem profuturam, auertere nitebantur animum illius magni viri à propensione, quam fortè habebat procurandi, vt in bonum, & vtilitatem animarum, Religiosi illius ordinis ad Episcopatum promouerentur, territus, ne ex dicta promotione Religio illa, cuius consistentiam summopere optabat, funditus euerteretur, sicut media vxore persuadere conabantur Pilato, ne Christum occideret, vt, quam suspicabantur, humanam tollerent redemptionem; Vnde illis nulla fides est habenda in adducta sententia. Vel dicerem Religionum destructionem, quam Dæmones illi comminabantur ex Religiosorum ad Episcopatum promotione, optimè inferri, quando Religiosi ambitione, hipocrysi, simonia, ac similibus medijs, Ecclesiasticas dignitates acquirunt; inhiantes diuitijs, quærentes dignitatis, & ho-

noris

noris locum, nulla habita ad opus bonum, ratione, & cum intendunt Episcopatum consequi, non ad regendum, sed ad fruendum; De his Religiosis verificaretur, quod animæ quædam, quæ Religiosorum fuerant, fassæ sunt, dicentes, *Ambitio, & erapula duxerunt nos ad Tartara.*

58 Ad tertium dicendum Religiosos in statu Episcopali remanere essentialiter Religiosos, & insuper in eo statu perfectiores euadere posse, quàm in Religione, sicut perfectior est forma, quàm dispositio illam introducens, quod argumentum prosequitur S. Th. 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. Religiosi enim per viam perfectionis incedentes, ad statum perfectionis disponuntur, & ad illum perueniunt; si verè Episcopi fuerint, nec debent deserere illas obseruantias; quibus præcipuè Religiosorum profectus innititur, quas appellare possemus perfectionis dispositiones concomitantes; nam vestium, supellectilis, ac famulorum multitudinis qualitates, ita temperari possunt, vt Episcopos deceant, & Religiosos non dedeceant. quod clarius apparebit, dum *cap. sequenti* §. 1. de moribus Episcopi Regularis tractabo. Humilitas verò, paupertas, obedientia, cæteræque virtutes Religiosæ sunt ita Episcopali statui annexæ, vt ab eo in sua perfectione considerato vix diuelli possint; vnde, quamuis Episcopus Religiosus non fuerit, si eis prefulgeat Episcopali dignitati singulare augebit ornamentum, vt patet *ex cap. Episcopus vilem, dist.* 41. *& ex cap. Contra morem dist.* 100. *vbi ex Greg. Epist.* 54. *lib.* 2. *sic dicitur: nihil in Episcopali ceruice splendidius fulget, quàm humilitas.* Ideo splendor honoris, bonorum Ecclesiasticorum administratio, & à Prælatis exemptio, humilitatem cæterasque virtutes viro Regulari debitas ab Episcopo Regulari non remouent, nec in ipso desiderabuntur, si, Episcopus factus, Episcopale opus secundum Apostolica dogmata exequatur; quod plurium Sanctorum Religiosorum Episcoporum exemplis illustrari posset.

59 Dum dicitur in argumento, Regulares sanctos viros coactos ad Episcopatum accessisse, & alios oblatum constantissimè recusasse, concedo: sed hoc in primis denotat Religiosam humilitatem optabiliorem esse Episcopali dignitate, quod argumentum eruditè prosequitur Platus *de bono statu Relig. lib.* 2. *cap.* 38. & meliorem esse Religioso quietum statum suum, quam Episcopalem. ex qua ratione S. Gregorius *Epist.* 4. *lib.* 11. noluit concedere

Vrbi-

Vrbicium Abbatem ad Episcopatum electum, & dignum habitum, sic dicens. *Sed quia cæteris sic est aliquis præponendus, vt, dum ipse exterius proficit, interius non decrescat, quietem ipsius turbare non possumus, ne cum eum ad altiora producimus, minorem illum se ipso fieri missum in fluctibus compellamus*. Deinde illorum sanctorum heroicas patefacit virtutes, & ad Episcopale officium idoneitatē eximiā; Episcopatus enim quęrētes, & se ingerētes repellit, fugientes, renuentes, & reluctantes exposcit *c. Sicut is, prima quæst. 6.* quapropter Summi Pontifices, & si plures sanctos viros recusantes episcopari cogere noluerunt, vt Sanctos Bernardum, & Thomam; iudicantes eorum renitentiam admittendam, dum Ecclesiæ vtiliores eos sperabant, si in humili status Regularis conditione persisterent; alios tamen plures coegerunt Episcopatum acceptare, quando id, & ipsis ad meritum, & Ecclesiæ ad profectum futurum crediderunt. tales verò, diuinis auxilijs innixi, idem prudenter sibi, & Ecclesię prouenturum confidebant, vnde, si tristes manus ad opus miserunt, gaudentes, & exultantes opus administrarunt.

60 Argumentum Abailardi soluit S. Th. 22. *quæst. 185. artic. 3. in corpore*, dum ait; *ex parte eius, qui assumitur, non requiritur quod reputet se alijs meliorem, hoc enim esset superbum, & præsumptuosum: sed sufficit quod nihil in se inueniat, per quod ei illicitum reddatur assumere prælationis officium; vnde licet Petrus interrogatus esset, an Dominum plus cæteris diligeret; in sua responsione non se prætulit cæteris, sed simpliciter respondit, quod Christum amaret.* & Caiet. in Commentario dicit: *Is, qui eligitur, non tenetur ad comparatiuam, non enim tenetur ad hoc, quòd licitè acceptet, reputare se alijs magis idoneum ad Ecclesiæ regimen; sed tantum ad positiuam, quod nullum in se impedimentum inueniat ad prælationis officium assumendum*. Impedimenta vero, si quæ fuerint, sunt Summo Pontifici exponenda, quę, si ipse tollat, vel dissimulet, vel talia non esse iudicet, certum est Regulari tunc expedire à Summo Pontifice iniunctum Episcopatum acceptare sine vlla superbia, vel pręsumptionis suspicione; immo cum spe magnos fructus de se ipso, & de alijs reportandi.

Qui

§. IV.

Quibus actionibus Regularis ad Episcopatum promoueatur.

SVMMARIVM.

Pri-

61 PRimò promouetur Regularis ad Episcopatum à Summo Pontifice per immediatam ipsius collationem, Hanc dixi supra independenter, & absque alterius assensu suum effectum sortiri, nec impugnari posse, aut impediri à quocumque mortali prætextu cuiuscumque iuramenti, Voti, Iuris, Priuilegij, Regulæ, seu propriæ etiam salutis periculi, aut cuiusuis alterius excogitabilis exceptionis, vel excusationis; firmaui enim Papam esse supremum Prælatum, cui ex plenissima potestate iure diuino debita competit omnibus Ecclesijs Episcopos præficere, eique teneri singulos fideles obedire de suę necessitate salutis, dum Episcopatum iniungit, iura autem, quę inferius adducam, quibus disponitur Regularem non posse consentire suę ad Episcopatum promotioni absque licentia Prelati Regularis, hanc immediatam collationem factam à Sum. Pontifice non comprehendunt, cum non sit verisimile Papam, qui iura condidit, voluisse suas collationes eisdem iuribus subiacere, quod etiam ex verbis sacrorum Canonum, quos allegaui, non obscurè colligitur, si attentè expendantur, ait Suarez. *de Rel.*
62 *tom.* 3. *lib.* 10. *cap.* 10. *num.* 16. Sed dices: Summi Pontificis collatio Episcopatus facta Regulari potest importare duas actiones ad inuicem separabiles, vnam, qua confert Episcopatum, alteram, qua vt supremus omnium Religionum Prelatus dat licentiam acceptandi collationem; si ergo Religiosus consentiat collationi, & non petat licentiam à Sum. Pontifice vt supremo Religionum Prelato collationi consentiendi, erit prelumptuosus, dicam enim infra prelumptuosos declarari in Sacris Canonibus illos, qui sine sui Prelati licentia acceptant Episcopatum.

Respondetur. Quando Summus Pontifex immediatè confert Episcopatum, censendus est, nisi aliud explicet, dare facultatem ad acceptandum, sicut si offert pecuniam, censetur dare facultatem accipiendi illam, sicut ergo iste Religiosus non facit contra paupertatem, si accipiat pecuniam à Pontifice sine licentia expressa eiusdem; ita non erit præsumptuosus si acceptet Episcopatum collatum à Pontifice sine alia expressa licentia eius-
63 dem Pontificis: Consuetudo in aliquibus Religionibus petendi à Prælato Regulari licentiam acceptandi Episcopatum etiam à Pontifice collatum laudabilis est, & commendabilis ex humilitate, & obedientiæ perfectione, non verò censenda est necessaria ex dispositione Canonum, nec ex obedientiæ voto requisita, vnde decretum, quod habetur in Constitutionibus Ord.

Prædicatorum *dist.* 2. *cap.* 13. vbi Fratribus imponitur, vt non acceptent Episcopatum, nisi præcepti obligantis sub mortali vi cogantur, sine Generalis, vel Prouincialis licentia, excludere debet casum, in quo Frater acceptaret Episcopatum à Sum. Pontifice iniunctum, nulla eum præcepti vi cogente ad acceptandum, etiamsi licentiam supradictorum Prælatorum prætermitteret obtinere.

64 Præter hanc Sum. Pontificis immediatam collationem, sunt tres aliæ actiones, quibus potest aliquis ad Episcopatum promoueri ab ijs, qui ad hoc habent ius à Sede Apostolica, de quo iure *Conc. Trid. sess.* 24. *de Ref. cap.* 1: scilicet, *electio*, *postulatio*, *præsentatio*, *seù prouisio*; de his actionibus eodem modo philosophandum est. Vnde quod de vna dixero, de alijs me pariter dixisse profiteor, parificantur enim in iure, vt patet ex *cap. Quorundam de elect. in* 6. & aduertit Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 10. *cap.* 10. *num.* 17. & Sanchez *Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 8. vbi cum *glos.* super *Clement. de elect. cap. fin.* dicit nomine prouisionis venire etiam præsentationem.

65 De iure, seu consuetudine, vel modo eligendi, postulandi, seu præsentandi Episcopos, tam vt nunc viget, quàm vt olim vigebat, differunt viri præcipui, quos adducunt Acugna *dist.* 23. *cap. Qui Episcopus*, & *Barbos. in collect. dist.* 63. *cap.* 1. & *de Off. Episcopi p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *à num.* 9. ibique eruditè de hac re

66 multa scitu digna prosequuntur. Contra Hæreticos asserentes dictas actiones competere primò, & per se Imperatori, Regibus, ac Dominis temporalibus, & horum beneficio Sum. Pontificem, Clerum, & Populum ius habuisse Episcopos eligendi, quod etiã ad Sum. Pontificis designationem extendunt, scribunt præter suprà citatos, noster Coffteau *contra* Marcum Ant. *de Dominis Reipub. lib.* 3. Bouer. *ibidem, cæterique, qui controuersias agitant, quos omnes collegit Diana p.* 10. *tract.* 1. *resol.* 1. *num.* 7.

67 De electione ad Sum. Pontificatum satis dictum est §. 2. Episcopum non posse eligere sibi successorem dicitur 8. *qu.* 1. *cap. Episcopo*, & *seqq.* nisi hoc illi competeret ex dispensatione Apostolica, vt dicitur 7. *quæst.* 1. *cap. Petijsti.* de hac materia rectè agit Barbosa *de Off. Ep. p.* 1. *Tit.* 1. *cap.* 3. *à num.* 39. Modo de Regularium electionibus, postulationibus, & præsentationibus, vel prouisionibus ad Episcopatum, quæ auctoritate Apostolica fiunt à Clero, Canonicis, Metropolitano, vel Episcopis Prouincialibus, aut etiam à Populis, & Principibus, differere

in-

intendo, ac de conditionibus, quæ exiguntur, vt Regularis ritè eligatur. seu præsentetur, inquirere, quod vt rectà methodo fiat.

68 Dico *primò* semper licuisse ijs, ad quos olim spectabat Episcoporum electio, &c. & modò licere, vbi Apostolicum priuilegium adhuc perseuerat, eligere, & præsentare virum Regularem ad Episcopatum.

Iura Canonica, quæ, quod dixi, conuincunt, dedi supra §. 1. & confirmatur quotidiana experientia, & auctoritate Doctorum, quos adducunt, & sequuntur Sanchez *Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 29. num. 32.* Acugna *Decret. par. 1. dist. 38. num. 15.* Barbosa *de offic. Episc. par. 1. tit. 1. cap. 3. num. 47.* Suarez *vbi supra, &c.*

69 Perpendendum hic est discrimen, quod *cap. Quorundam de elect. in 6.* ponitur inter electionem faciendam de Religioso Ordinum Mendicantium, & de Religioso Ordinum non Mendicantium, nam ibi disponitur, quòd Mendicanti Religioso electio non suffragetur, si fiat in discordia, & loquitur textus de electione passiua tantum, vt aduertit Sanchez loco infra citando *num.* 47. loquitur etiam de electione ad particulares Episcopatus; nam si eligeretur in discordia Regularis ex Mendicantibus in Summum Pontificem, non posset hęc exceptio opponi validitati huius electionis, quod colligitur *ex cap. Si duo, dist.* 79. & Glos. ibi verbo *contra Fas.* in discordia duorum electorum in Summum Pontificem conuocandum esse Concilium Generale, tenet Acugna ibidem, dicitur autem electio fieri in discordia, etiam si non fuisset nisi vnica celebrata, si non sit vnanimis, sed aliqui contradicant, ita glos. *in 6.* vbi supra, verbo *in discordia*. Immò etiam si vnus tantum ex Electoribus contradicat, inquit Sanchez *Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 29. num.* 44. peracta electione, si ille, vel illi, qui contradixere, postea cæteris consentirent, adhuc electio diceretur discors, vt ait idem Sanchez *num.* 52. excipe electionem Summi Pontificis, quæ per accessum conualidatur, vt patet: Religioso verò non Mendicanti electio ad Episcopatum non suffragatur, si fiat à minori eligentium numero, vt in eodem *cap. in 6.* decernitur: igitur electionibus istis contra dispositionem prædicti Canonis celebratis,

70 Religiosi, etiam de licentia suorum Prælatorum, assentire non possunt, quæ dispositio locum habet etiam in Religiosis iam Episcopis, si ad alium Episcopatum essent postulati, nam iam

Episcopus non potest eligi, sed solum postulari ex *cap. fin. de Post. Prælat.* ita idem Sanchez *num.* 48. cur verò Pontifex *in dicto cap. Quorundam* voluerit discrimen illud ponere inter Mendicantes,
71 & non Mendicantes, incertum est. Fortasse in causa fuit, quòd Populi expectant præstantiora perfectionis exempla à Mendicantibus; Vnde eos decet ad perfectionis indicium omnem fumum litis declinare; vt ergo in hoc perfectionis gradu persisterent, voluit ab eis amouere hac Constitutione omnem occasionem litigandi de validitate electionis cum coelecto, vel cum Electoribus, qui in eius personam non consensere.

72 Quod adeò perpendisse Pontificem apparet, vt decreuisse credatur, etiam electionem illam fuisse in discordia factam, in qua Electores, qui dissentirent, præsentes tamen, nullum verū ius in electione tunc habuissent, & id, iuris ordine seruato, fuisset etiam postea ab habente auctoritatem decisum, quod colligit Sanchez *ibidem num.* 45. *ex Clem. Quod circa de elect.* contra glos. *in cap. Quorundam*, vbi supra. Dixi *præsentes*, nam absentes, seu qui vocati, & expectati non venerunt, etiamsi contradicant, non reddunt electionem discordem, sicut nec amentes, nec illi, qui nunquam ad electionem fuerunt admissi, nec essent de iure saltem colorato admittendi, ideoque vocati non fuere, isti enim, nec verè, nec apparenter faciunt numerum cum Electoribus, cum nec quidem coloratum habeant ius ad interueniendum electioni.

Circa numerum eligentium agitare possumus quędam Dubia, quæ sic expono.

73 Sint duodecim Electores, qui collegialiter vniti, & in æquales partes diuisi eligant, seu præsentent duas personas. Quæro an Religiosus ex non Mendicantibus, si sit vna ex illis personis, possit suæ electioni consentire iure acquisito ex electione æqualis partis eligentium, absque eo, quod illi obstet *cap. Quorundam de elect. in 6.* Videtur enim quod sic, nam qui eligitur à media parte, non eligitur à minori; & *dist.* 63. *cap. fin.* decernitur, quòd si vota eligentium in duas se diuiderent partes, Metropolitani iudicio posset vnus alteri præferri, hoc igitur poterit etiam fieri in electione de Monacho facta: verum dicendum est, Monacho sic electo, obstare illum Canonem; nam & si materialiter non sit media pars minor alia parte, sed æqualis, adhuc daretur litibus occasio, quas Canon extinguere intendit, si Monachus posset prætendere ius aliquod ex dicta electione acquisiuisse,

nisse, essent enim eligentium merita conferenda, vt appareret, quis ex duobus esset potioris iuris, vt in cap. supradictæ *dist.* innuitur. & ex contrarijs opinionibus, quæ de electis, & electione haberentur, plures insurgerent discordię. Præterea *cap. Quoniam, de iure patr.* improbantur electiones, quando vna pars electorum aliam non excedit.

Sed contra, si illi duodecim Electores Collegialiter vniti eligerent tres, quorum duo haberent totidem tria vota, tertius verò sex vota, iste tertius esset electus, quia habuit plura vota quàm duo alij, & tamen non habuisset nisi medietatem votorum; ergo medietas in hoc casu non esset censenda minor, sed maior pars.

Resp. istum tertium, si ab Electoribus collegialiter vnitis electus fuisset, non habuisse formaliter plura vota cæteris concurrentibus; nam quamuis habuisset plura vota, non tamen habuisset plures eligentes, quod requiritur formaliter in huiusmodi electione, vt patet ex illo *capite Quoniam*. Si verò electores singillatim, & diuisim eligerent modo prædicto, tunc ille tertius esset electus, quia tunc diceretur electus à maiori parte; habuisset enim sex, & alij tres pro quolibet, & ita interpretantur Canonistæ illud *cap. Quoniam* apud Sanchez *vbi supra num.* 55. idem dicendum est de postulatione, & præsentatione ad Episcopatum, vt sæpius admonui, Constitutio enim *cap. Quorundam*, extenditur etiam ad omnes illas actiones, cum in illis sit æqualis ratio cum electione, vt bene Suarez *loco cit. num.* 17.

74 Dico *secundò* Regularem non posse electioni de se factę ad Episcopatum consentire quocumque iure acquisito, nisi ad id accedat expressus consensus sui Prælati Regularis, dixi *expressus consensus*; nam puto non sufficere neque tacitum, neque interpretatiuum, neque sub quocumque specioso titulo præsumptum, sed exigo consensum, vel voce coram testibus, vel scripto datum, & firmatum, debet enim produci coram Sede Apostolica in forma probante. Hoc totum disponunt sacri Canones *cap. Quam sit necessarium* 18. *quæst.* 2. *& cap. Si Religiosus in* 6. *de elect.* & colligitur *ex cap. Quorundam ibid.* Si verò Regularis sine sui Prælati assensu electioni huiusmodi consensisset, sacri Canones citati decernunt electionem de eo factam nullam esse, & in pœnam præsumptionis hic electus priuaretur ipso facto, etiam in foro conscientiæ, omni iure ex tali electione quæsito, ita vt Electores possent, & deberent ad aliam electionem liberè procedere,

dere, dixi *in pœnam præsumptionis* , nisi enim dolus interue-
niret, dictam pœnam non incurreret, vt docet Thesaurus ver-
bo *Electio cap. 9.* vbi aduertit, quòd si Religiosus absque licentia
sui Prælati consentiret, quamuis Prælatus consensum Religiosi
iam datum postea approbaret, adhuc electio illa esset irrita,
quibus consonant, quæ communiter docent Canonistæ, vt vi-
deri potest in Sũma Siluestri verbo *Religio 7. quæst. 6. & 9.* Si præ-
sentata electione, Religiosus electus, vel eligentes hanc licen-
tiam à Prælato non impetrarent intra certum tempus, tunc
etiam electus priuaretur iure quæsito, & electores possent ad
aliam electionem procedere, *cap. Quam sit, de elect. in 6. &
gloss.* ibi verbo *obtinere*: nec iuuaret Regularem licentia gene-
ralis obtenta à Prælato ad consentiendum cuicunque electioni de
se faciendæ; dum huius licentiæ prætextu electioni de se postea
factæ consentiret: nam ista licentia irritatur in Clem. *de elect.
cap. fin.* nec eundem iuuaret licentia etiam specialis obtenta
pro vacaturo huius Ciuitatis Episcopatu in singulari, vel de
facto vacante, ad quem non esset adhuc electus, debet enim
hæc licentia electioni iam factæ ad certum titulum Episcopatus
necessariò subsequi; ita cum gloss. *in supradicta Clementina* verbo
Nullius, & pluribus Canonistis, Sanchez Decal. *tomo 2. lib. 7.*
75 *cap. 29. num. 60* Si verò Prælatus concederet istam licentiam
sub conditione de præterito, v. gr. concedo huic meo Religioso
facultatem acceptandi Episcopatum talis Ciuitatis, si modo iam
fuerit ad eundem Episcopatum electus, seu præsentatus, &c.
posset Religiosus ille cum hac conditionali licentia electioni
prædictæ consentire ex Bonifacio in eadem Clementina *num.* 28.
quem sequuntur Sanchez loco citato *num. 61.* & Acugna *distinct.
58. cap. 1*: In Ordine Prædicatorum, vt refert Fontana loco infra
adducendo, ab anno 1313. prohibitum fuit superioribus, ne li-
centiam darent Fratribus recipiendi Episcopatus quoscunque,
& indeterminatos.

Dicere quis posset, hanc necessitatem pro validitate electionis
de persona Regularis exigendi consensum Prælati, non esse atten-
dendam in electionibus ad Episcopatum, sed ad inferiora tan-
tum Beneficia, quia Canones citati non videntur concernere
nisi Prælaturas, quæ sunt statu Religioso minus perfectæ, &
consequenter infra statũ Religionis, non verò Prælaturas religio-
so statu perfectiores, vt est Episcopatus, *cap. Nisi cum pridem
de renunciat.* sicut ex eadem causa non exigitur consensus Præla-
ti

ti Regularis pro transitu ad arctiorem, vt infra patebit:

Respondetur Canones illos loqui de Prælatura extra Religionem, & ita comprehendere Episcopatum, sicque interpretari ab omnibus Canonistis; disparitas autem euidens est inter transitum ad Episcopatum, & ad strictiorem; transitus enim ad Episcopatum est quidem ad statum Religioso perfectiorem, verùm propter pericula, quæ imminent Episcopo, melius est Religioso Episcopum non esse, vt supra probatum est ex illa ratione, qua conuincitur declinare Episcopatum ad propriam perfectionem multum expedire posse, transitus autem ad strictiorem omni periculo caret, & ad acquirendam perfectionem non parum iuuat.

76 Sed quæres. Vtrũ iste assensus Prælati esset exigendus, antequã in adductis Canonicis decretis præscriberetur; existimo quòd esset exigendus. *Primò*, quia videtur id statutum fuisse à S. Gregorio Primo, vt habetur 18. *quæst.* 2. *cap. Quam sit necessarium*, illis verbis, *nullus Monachus sinè testimonio, & concessione Abbatis sui in Ecclesia aliquem locum teneat, vel ad aliquem promoueatur honorem*, quod in ipsius *Epist.* 18. *lib.* 7. sic legitur: *ad Ecclesiasticum tamen officium nullus exinde, hoc est, ex Monasterio producatur nisi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit*.

Item in Otdine Prædicatorum extat prohibitio Parisijs in Capitulo Generali anno 1233. facta Fratribus dicti Ordinis; & consequenter ante conditos Canones *Si Religiosus*, & *Quorundam in Sexto*, ne acceptarent Episcopatus sine Superiorum licentia, sub pœnis grauissimis, etiam spirituali suffragiorum priuatione, vt refert idem Fontana *in lib. Constit. Ord. Præd. par.* 1. *verbo Episcopus*, & habetur in Constitutionum volumine *dist.* 2. *cap.* 13. *V.* hoc autem sapientissimi viri in illo Capitulo congregati non egissent, si ex vi Religiosæ professionis Fratres non iudicassent obligatos ad expectandam licentiam Regularium Prælatorum, antequam Episcopatum reciperent, quod intelligere oportet excluso casu, in quo collatio fieret immediate à Papa, quæ non exigit alium inferiorum Prælatorum consensum, vt supra dictum est; vtrum verò prædicta priuatio suffragiorum subsistat, dicam infra *cap.* 2. §. 6.

Secundò nam docet Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 10. *cap.* 10. *num.* 15. quòd iste consensus exigendus semper erat ex vi professionis Religiosæ, per quam remanet obligatus Religiosus expecta-

pectare hanc sui Prælati licentiam, quod ita probat; nam abdicatio voluntatis, quam in voto obedientiæ Religiosus emisit, censetur absoluta, & vniuersalis, & consequenter includere intentionem perseuerandi in Monasterio, nec inde vnquam discedēdi sine Superioris licētia; dependet ergo Religiosus à voluntate sui Prælati, cui promisit obedientiam, si voluerit discedere vt Episcopus fiat, & si aliter dignitatem acceptauerit faciet contra votum obedientiæ: vnde præsumptuosus dicitur in Canone *Si Religiosus*, ex quo patet S. Canonem non esse constitutiuum, sed declaratiuum; declarauit enim semper seruari debuisse, quòd Religiosus non fieret Episcopus sine sui Prælati licentia, & si secus factum esset, pręsumptionis notam Religiosus electioni consentiens incurrisset; hoc autem supposito, decreuit illa Apostolica Constitutio talem electionem nouo iure inposterum irritam fore, si ille Regularis sine huiusmodi licentia consentiret, cum antea absque licentia assentiendi, fuisset quidem pręsumptuosus, sed electio ob talem defectum irrita non fuisset; ita Suarez *vbi supra num.* 15. Si verò Religiosus habuisset intentionem profitendi perpetuò manere in Monasterio, indeque non discedendi sine consensu Prędati, nisi tamen ad Episcopatum assumeretur, quę intentio non aduersatur professioni Religiosę, dummodo aliquid in contrarium in regula non exprimeretur, vt patet, tunc non fuisset pręsumptuosus Religiosus, si ante conditum Canonem *in 6.* acceptasset Episcopatum absque sui Pręlati licentia, ista enim intentio à pręsumptione illum excusasset.

77 Si Regularis consentiret postulari, vel pręsentari ad Episcopatum sine licentia sui Pręlati, in casu, quo per talem postulationem, vel præsentationem acquireretur aliquod ius postulato, vel pręsentato, irrita esset postulatio, & pręsentatio, secus si nullum ius acquireretur, tunc enim Religiosus, nec pręsumptionis notam, nec inobedientiæ culpam incurreret, & consequenter nulla illi propter hoc pœna in Canone constitueretur.

78 Non defuere Doctores, inter quos Siluester verbo *Religio* 7. *quæst.* 9. & alij, de quibus infra in fine huius numeri, qui opinati sunt hanc licentiam Prelati intrinseci, vt ita dixerim, Religionis necessariam esse etiam Religioso electo in Summum Pontificem; si tamen non ex Cardinalatu, Episcopatu, seu alia Dignitate, quę cum à iugo Monasticę regulę iam absoluisset, sed ex humili Religionis statu eligeretur; itaut, si ex hoc statu

sine

sine tali licentia consensisset, teneretur ad Religionem reuertere dimisso Pontificatu, quòd verò casus sit possibilis, vt purus Religiosus eligatur in Papam, *primo* patet, quia de puro Religiosi statu ritè, & rectè electi fuerunt in Sum. Pontifices Eugenius IV. Cœlestinus V. Vrbanus V. & fortè etiam F. Io. de Vercellis Sextus Ordinis Prædicatorum Magister Generalis; sed ante sibi præsentatam electionem obijsse narratur in *manuali eiusdem Ordinis Cronicæ cap.* 8. quam narrationem Spondanus *Anno* 1281. 3. acriter impugnat. Deinde id fieri posse docent communiter Theologi, quos adducunt Acugna, & Barbosa *super cap. Oportet dist.* 79. *&* Diana *par.* 5. *Trac.* 2. *Resol.* 63. quamuis consuetudo raro intermissa in Ecclesia semper fuerit non nisi ex Cardinalium cætu Pontificem assumere, quod consonat eidem *cap. Oportet, & cap. Nullus dist.* 79. vbi Stephanus Papa decernit, non nisi vnum de Cardinalibus in Apostolatus culmen esse consecrandum, quod tamen Canonistæ interpretantur statutum non fuisse tamquam præceptum, sed datum tamquam consilium, ac si Pontifex dixisset, si inter Cardinales idoneus inueniatur, vt dicit *glos. ibi*, Cardinalis in Papam eligatur, semper autem cęteris omnibus magis idoneus, & dignior inuenitur ad Apostolatus culmen in illo amplissimo Collegio, in quo fere omnes sunt merito magis quàm dignitate Eminentissimi, si verò Cardinales iudicarent extra Collegium alium cęteris omnibus de Collegio digniorem reperiri, adhuc digniorem non simpliciter, sed ex ipso Collegio eligere deberent in Papam, vt docet Azor *inst. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 15. §. *Accedit quod*: Reprobatur communiter Hugo *cap. Nullus dist. cit.* qui voluit, posse Cardinales Sede vacante promouere aliquem ad Cardinalatum, vt illum possent postea ad Pontificatum sublimare, de quo videndi *Acugna eodem cap.* Barbosa *in Clem. cap. Ne Romani num.* 5. cum *gloss.* verbo *Potestatis*, & Authores ab ipsis collecti, Capicius *decis.* 114. disputat An Cardinales Sede vacante possint dignitate Cardinalitia priuatos in eandem dignitatem restituere. Sed si contingeret purum Religiosum Papam fieri, dico quòd illi necessaria non esset pręuia Pręlati Regularis licentia ad assentiendum electioni prędictę, veluti cum magna Doctorum manu probat Acugna *distinctione* 58. *capite primo* quibus consentit etiam Siluester, qui *verbo Votum* 3. *quæst.* 4. mutauit sententiam, quam vbi supra verbo *Religio* propugnauerat, idque patet euidenter, tum quia ex tali electione deuenisset eo ipso electus

Superior omnibus Prælatis, & primus omnium Prælatorum, exemptus à cuiuscumque hominis subiectione, & omnino independens, Papæ enim electio nullam admittit exceptionem, vt dixit *gloss. dist. 79. cap. Si quis*, verbo, *& Canonica*, quod habetur etiam *extra cap. Licet de electione*, id tamen subest aliquibus limitationibus, vt aduertit idem Acugna *super idẽ cap. dist. 79.* tum etiam quia iura, quę illum Prælati consensum exigunt, coarctant se ad Religiosos, qui acceptant Episcopatum extra Monasterium, Pontificatus autem Romanus est supra Monasterium, vnde de eo intelligi non debent. Ita Suarez *tomo 3. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 8.* & sequentibus: Item *tomo 4. tract. 10. lib. 6. cap. 9. num. 15.* loquendo in specie de viris Soc. IESV: Sanchez *in prec. Decal. lib. 7. cap. 29. num. 58.* & Barbosa cum allegatis ab ipso *super cap. Quam sit necessarium 18. quæst. 2. num. 4.* Ex dictis patet non benè dixisse *gloss.* in supracitato *cap. Quam sit necessarium.* Monachum, si fiat Papa inuito Abbate, debere redire, & compellere se redire, quia cum teneatur de alijs iustitiam facere, multò fortius de se ipso, hanc *gloss.* male secuti sunt plures Canonistę, quos refert, sed non sequitur Barbosa vbi supra.

79 Dum ergo dico exigendam esse à Regulari licentiam Prælati ad acceptandum Episcopatũ, id intelligendum est tantũ de priuatis Episcopatibus, Romanus verò, qui est Episcopatus totius Ecclesię vniuersalis, ab hac obligatione omnino excludẽdus est.

80 Sed restat explicandum ad quem Prælatum pertineat præbere supradictum consensum, quamuis enim de iure communi quilibet superior, qui in illo Monasterio non habet se maiorem in regimine, dicatur Prælatus, vt Prior, Guardianus, Rector, Præpositus, & similes, tamen ad particulares effectus isti aliquando non censentur Prælati, sicut verbi gratia Prior in Ordine Prædicatorum non potest concedere sua ordinaria potestate licentiam libros imprimendi, ordines suscipiendi, &c. Vnde ad hos effectus non censetur Prælatus; ille ergo erit sub Prælati nomine intelligendus, dum de præstando consensu ad Episcopatum agimus, cui secundum specialia iura, vel suę regulę sanctiones hęc facultas competere constabit, quę cuicumque Prælato locali competere posset, si non prohiberetur, hinc constat non rectè dixisse quosdam, solos Generales de iure hanc licentiã concedere posse, vt benè Sanchez Decal. *tom. 2. lib. 7. cap. 29. n. 65.*

In ordine Minorum solus Minister Prouincialis, vel Generalis dat hanc licentiam, ita fertur concessum huic Ordini fuisse

fuiſſe ab Alexandro Quarto.

In Ordine Prędicatorum particulares Religioſi indigent licentia Prioris Prouincialis, vel Magiſtri Ordinis, aut Generalis Capituli, excluſis Vicarijs Prouincialibus, & Generalibus, ita decernitur in Conſtitutionibus *diſt. 2. cap. 13. §. 5.* quam ordinationem elucidat Fontana in ſuo libro Conſtitutionum Ordinis Prędicatorum *par. 1. tit. de Epiſcopis.* Dubitari poſſet, vtrum iſti Priores Prouinciales, ſi in Epiſcopos eligantur, indigeant conſenſu Magiſtri Ordinis, vel Capituli Generalis; Nam quare ipſi non poſſent ſibi permittere, quod alijs poſſunt indulgere; quę ratio multo magis militat in dicto Magiſtro Ordinis in Epiſcopum electo. Dicet aliquis Prouincialem, & Magiſtrum Ordinis indigere licentia Legati à latere exiſtentis in illa Prouincia, vt videtur eſſe diſpoſitum *in cap. Cum venerabilis de conſuet. & in 6. cap. Si Abbatem de elect.*

Sed dicendum eſt, tàm Prouincialem, quàm Generalem Ordinis Prędicatorum ad conſentiendum electioni ad Epiſcopatum indigere licentia, ille Magiſtri Generalis, iſte Capituli Generalis, quod eſt Generalis Magiſtri Pręlatus, & Superior totius Ordinis; cum enim Canones diſponunt Regularem non poſſe conſentire ſuę electioni ſine aſſenſu Superioris, quiſque debet hunc aſſenſum expectare à Superiore, cui ſubijcitur, licèt poſſit eandem licentiam ipſe dare ſibi inferioribus, quia in habitudine ad iſtos eſt iſte ſuperior.

Apud Treuerim 1289. prohibuere Patres Ordinis Prædicatorum in Capitulo Generali congregati Prioribus Prouincialibus, ne concederent licentiam Fratribus acceptandi Epiſcopatus ad titulos vagos, quod Fontana vt ſupra intelligit de licentia ad Epiſcopatus quoſcunque, & indeterminatos, ſed poſſet etiam intelligi de licentia ad Epiſcopatus titulares; ab Epiſcopis enim titularibus de Ordine aſſumptis timeri magis poterat id, ex quo ad illud prohibendum Patres illi mouebantur, ſcilicet, ne Ordo ex iſtis promotionibus Fratrum ad Epiſcopatus titulares veniret in contemptum, vt in actis dicti Capituli exprimitur.

In Societ. IESV ad Prępoſitũ Generalem pertinet hanc licentiam concedere ſolemniter profeſsis, ſed debet prius quàm illam concedat, ad id cogi à Summo Pontifice, qui etiam cogere deberet totum corpus Societatis ad eandem licentiam dandam eidem Prępoſito, ſi ipſe in Epiſcopum eligeretur; nam ſuę electioni conſentire non poſſet, ſi id ei à tota Societate non permit-

teretur, quod etiam extenditur ad acceptationem Patriarchatus Ætyopię, & similium dignitatum in partibus infidelium, quibus nulla sunt annexa temporalia commoda, sed connexa incómoda, pericula grauissima, & extrema, si verò agamus de Religioso Societatis non adhuc solemniter professo, dico hunc etiam indigere facultate Generalis, vt consentire possit suę electioni; Generalem verò hanc illi concedere facultatem rectè non posse, nisi cogeretur à Pontifice, verùm si illam non coactus concederet, adhuc electio esset valida, quamuis enim inueniatur in Constitutionibus Societatis prohibitio Generali facta de non consentiendo nisi coactè electioni etiam non solemniter professi, si tamen Generalis consentiret non coactus, electio illa subsisteret, impleta per talem consensum conditione requisita à iure communi: consulendi sunt de hac re Scriptores Societatis, qui in suis Constitutionibus versati, eruditè de his, quę dixi, pertractant, inter ipsos legendus Suarez *tomo 4. de Rel. tomo 10. lib. 6. cap. 9. num. 20.* Hac facultate Prelati Regularis consentiendi electioni de se factę non indigent Regulares, qui iam sunt Episcopi, si ad alium Episcopatum essent postulati, quia Religiosus iam Episcopus non habet Prelatos Regulares sibi superiores, à iugo enim regulę Monasticę professionis est absolutus 18. *quæst. 1. cap. Statutum.* verum indigent Summi Pontificis assensu, qui vltra translationem, quam admittit, deberet insuper & in postulationem consentire, quod si deesset, postulatio illa censeretur nulla, patet hoc, quia in sacris Canonibus exigitur superioris consensus ad validitatem postulationis personę Regularis, sed illa persona, etiamsi Episcopus, est Regularis; ergo indiget consensu superioris; sed regulariter loquendo nullum habet alium superiorem præter Pontificem, vt infra dicetur; ergo indiget vltra translationis facultatem, etiam eius consensu, vt postulatio suum sortiatur effectum; iste autem Summi Pontificis consensus sufficeret quòd esset pręsumptus, vel implicitus, aut tacitus, & interpretatus; nam Papa intendit suos actus esse efficaces, dum alicui aliquod beneficium confert, vt infra num. 216. copiosius dicam.

Nota, cum Vrbanus Octauus in sua Constitutione, quę incipit, *Cum sicut accepimus*, data 21. Maij 1638. decreuisset per translationem Regularis ad Congregationem dignitatum extra Monasterium incapacem, non cessare votum emissum in alia Congregatione de non acceptando, vel procurando Episcopatum,

tum, adinuenta fuit quędam interpretatio, quòd, scilicet, ille Regularis posset acceptare Episcopatum, si à Generali Congregationis, ad quam transierat, hoc illi praeciperetur, vel votum illud relaxaretur, hanc interpretationem Vrbanus excludere volens, 26. Febr. 1643. in alia edita Constitutione, quae incipit *Honorum*, decreuit dictum votum relaxari non posse nisi tantum à Sede Apostolica, declarando quòd per authoritatem generalem relaxandi vota à Sede Apostolica concessa nunquam intelligatur huius voti relaxatio permissa, nisi de ea specifica mentio fiat. His positis patet nullum superiorem Summo Pontifice inferiorem posse consentire electioni factae de Regulari, qui in aliquo Ordine emisit votum de nõ acceptando Episcopatum, nisi à Summo Pontifice illi specialiter concederetur, quod consentire posset.

81 Iste consensus, qui Praelato attribuitur, regulariter concedi potest ab ipso sine Capitulo, *cap. Si Religiosus in 6.* attamen si esset quo ad hoc Praelatus solum ille, qui designaretur secundum regulam, tunc, quando consentiret cum participatione Capituli, & non aliter, indigeret Capitulo, tanquam dispositione praeuia, sine qua non esset quantum ad hoc Praelatus, sicut Generalis Societatis, si Apostolica authoritate non coactus praeberet consensum quod solemniter professus posset electioni assentire, iste consensus esset irritus, nam quantum ad hoc Generalis non censetur a Societate Praelatus, nisi quando ad eius assensum praecessit Apostolicae Sedis compulsio. Eugenius IV. quibusdam Religionibus concessit, vt earum Religiosi non possent electioni pręmissę consentire sine Capituli, vel Generalis licentia, secus agentibus grauibus pęnis punitis, vt refert Rodericus *in suis Resol. regul. res. 15. num. 7.*

Hic consensus à legitimo Praelato negari non debet sine iusta causa, quae *in glos. ad cap. Quorundam, & Quam sit necessarium 18. q. 2.* dicitur esse sola necessitas Ecclesię, tamẽ extenditur ab alijs hęc iusta causa etiã ad eiusdẽ Ecclesię vtilitatem, vt refert Barb. in eodẽ *cap. num. 2.* si vero à Praelato talis consensus negaretur, potest ille Praelatus compelli à Superiore ad consentiendum, ita Siluester *verbo Religio 7. quaest. 9.* & alij allegati à Barbosa super idem *cap. Quam sit necessarium,* vbi supra *num. 2.* per Superiorem verò hic communiter intelligitur tantum Summus Pontifex, ita *gl. in illo cap. Si Religiosus,* & docet *Less. de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 12. num. 97.*

Sed

Sed contra nam *dist.85.cap.Archidiaconus.*dicit *gloss.*non esse cogendum Prælatum ad præstandum hunc assensum.

Respondetur cum eadem *gloss.* id non esse intelligendũ de coactione superioris Prælati ad consensum præstandum, sed de coactione, quæ tollit in Prælato moraliter voluntarium, debet enim iste consensus Prçlati esse omnino liber, & non extortus *ex gloss. cap. Quorundam de elect. in 6.* non autem diceretur extortus, si precibus impetraretur. coactio enim ista non tollit, quin esset in potestate concedentis petitum consensum negare æquè ac concedere. nam Prælatus ex negatione sibi non metueret malum aliquod euenturum, nec ex concessione aliquod magnum bonum accessurum. Si vero ita consensus eius impetraretur, vt si illum negaret, posset Prçlatus sibi aliquod graue malum pertimescere, vel si concederet, temporale aliquod bonum considerabile sibi sperare, tunc consensus diceretur extortus, & nullus, ac nullius effectus, & inde electio etiam cum tali consensu esset irrita, & nulla iudicanda.

82 Dico tertiò Prçlatum Regularem cogere non posse suum subditum ad assentiendum electioni factæ de sua persona ad Episcopatum, dixi *Prælatum Regularem*, quo nomine venit quicumque etiam non Regularis vt esset secularis Episcopus, vel Cardinalis Protector, aut Legatus de latere, &c. qui essent delegati à Sede Apostolica Religionis Prælati, Recolendum est quòd supra *num.* 18 dicebam, scilicet, solum Summum Pontificem posse Regularem cogere ad acceptandum dictam electionem sua suprema iurisdictione quàm delegare itidem posset, sed modo loquor de coactione in virtute voti obedientię, vltra quam nulla est in Prçlato Regulari supra subditos ordinaria potestas, vnde cùm S. Thoma 22. *quæst.* 85. *artic.* 2. *ad tertium* docet votum emittentem teneri obedire Superiori Prælato obliganti ad acceptandum Episcopatum, nomine Prælati intellexit Summum Pontificem per semet, vel delegatum id pręcipientem, non in vim voti obedientię, sed in vim supremę iurisdictionis; in hoc sensu conclusio est Soti *de Iust. lib.* 10. *quæst.* 2. *artic.* 3. Card. Lugo *Resp. moral. lib.* 3. *dub.* 4. & communis inter Doctores, quos adducit, & sequitur Sanchez *Decal. tomo* 1, *libr* 4. *cap.* 8. *num.* 38. & *tomo* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 49. Diana quoque *parte* 6. *Tract.* 8. *Miscell. Resol.* 33. qui pro vtraque sententia pluribus Doctoribus productis, inquit, sine fundamento aliquos his diebus circa pręsens dubium aliter loquutos esse, & meritò;

nam

nam supradicta conclusio veluti certa supponitur ab Vrbano VIII. in supra citata Constitutione, vbi ait *aliquos Superiores Regulares perperàm prætendere posse præcipere suo Religioso vt Episcopatum acceptet, licet per præcepta huiusmodi à debita obedientia eximatur*, ac si diceret, non potest Superior Regularis præcipere suo Religioso quòd acceptet dignitatem, per quam eximitur à debita obedientia, hæc autem est, inter alias, dignitas Episcopatus, per quam tollitur iugum Regulæ Monasticæ ex illo *cap. Statutum*, & consequenter in ordine ad Prelatos Regulares obedientia, vt infra patebit. Vnde rectè dicit Lugo vbi supra num. 19. *Si quando aliter in hoc puncto sensiendi facultas fuit, iam nunc post Sedis Apostolicæ declarationem nemini fas est aliter opinari.*

Probatur modò conclusio ratione: Prælati iurisdictio limitatur à regula, itaut quod est circa regulam, excedat obedientiæ votum; sed status Episcopalis est circa regulam, non enim inuenitur in aliqua Religione sancitum, quòd ad præceptum Prælati acceptetur Episcopatus, immo, vt supra dicebam §. 1. & inferius iterum dicam, Religiosi mētem in ingressu Monasterij non aliam suspicandam esse, quàm perseuerandi in humili Religionis statu per totam vitam; ergo à Prælato cogi non potest Regularis ad acceptandum Episcopatum.

83 Inde rectè colligit Sanchez *vbi supra num. 69. & 70.* Superiorem non posse nomine sui subditi consentire in ius acquisitum ex eius electione, & consequenter nec illi renunciare inuito subdito suo, quia in hoc non habet facultatem disponendi de voluntate subditi, & quamuis subditus eius non habeat neque velle, neque nolle ex *cap. Si Religiosus de elect. in 6.* habet tamen velle, & nolle in his, quæ ad obedientiam non pertinent, & non sunt secundum regulam, vt ex S. Th. supra probaui; quapropter si Prælatus velit denegando consensum impedire, quòd electio sui Regularis non habeat effectum, potest Regularis agere apud Superiorem, quo nomine solum venit Sum. Pontifex, vt supra dixi num. 81. qualiter examinata causa denegationis, si iusta non sit, cogat Prælatum ad præstandum consensum, & sic habet velle, si verò Prælatus velit illum cogere vt electioni consentiat, potest non velle, vt probatum est, & ita habet nolle.

Limitandum tamen hoc est in casu, quo esset aliqua regula, vbi decerneretur Regularem posse cogi à Superiore Regulari ad acceptandum Episcopatum, vel ipse Religiosus emisisset votum ad arbitrium dicti sui Prælati in idem consentiendi, tunc enim pos-

posset Prelatus Regularis illum cogere, cum id ad regulam pertineret, & esset emissi voti materia, sed nulla adhuc regula condita est, quę rem hanc decernat, & fortasse nec inueniri poterit aliquando, cum probabilior existimetur sententia illorum, qui tenent Episcopatum non esse materiam voti, vt dicam *numero* 105.

84 Opponere possem contra supradictam conclusionem, quòd narrat nôster Ludouicus Granatensis *in Epistola*, quæ præficitur suæ Concioni impressæ Romæ 1572. se scilicet, Lusitaniæ Prouincialem præcepisse sub interminatione anathematis Bartholomæo de Martyribus suo subdito, vt acceptaret Archiepiscopatum Bracharensem, ad quem à Regina Sedi Apostolicæ præsentabatur; ergo potest Prælatus cogere suum subditum ad acceptandum Episcopatum, si enim Bartholomæus non peccasset recusando, quia non teneretur obedire, non potuisset à Ludouico excommunicari. At Ludouicus doctissimus erat, Bartholomęus æquè doctus; igitur præsupponendum est Ludouicum præcipiendò non excessisse suę iurisdictionis fines, & Bartholomęum obedisse territum anathematis interminatione, quia se posse cogi à suo Prouinciali ad Episcopatum iudicabat, idem accidisse Beato Thomę de Villanoua Ordinis Hęremitarum S. Augustini patet ex eius Epistola scripta suo Generali, quam per extensum refert Pater Michael Salon in eius vita *lib.* 1. *cap.* 14. vbi sic ait: *nondimeno il Padre Prouinciale mi commandò con censure, che subito in termine di 20. hore accettassi l'elettione, come sua Maestà commandaua: laonde non potei far altro, che acettarla, sforzato dal commandamento del mio maggiore.*

Respondet Acugna *in par.* 1. *dec cap. Archidiaconus distinct.* 85. humilem, & mirę obedientię fuisse Bartholomęum, certum est, quem vel vmbra pręcepti deterrebat, vt iussis alioqui non obligantibus, vt veris, & efficacibus acquiesceret, idem certè dicere debuisset de Beato Thoma de Villanoua, & suum dictum potuisset confirmare ex illa sententia Gregorij, quæ habetur *dist.* 5. *cap. fin.* videlicet *Bonarum mentium est ibi etiam aliquo modo culpas suas agnoscere, vbi culpa non est*, in quibus verbis idem Acugna *vbi supra* aduertit, Gregorium non dixisse *bonæ mentis esse credere*, sed *agnoscere* peccatum esse, vbi peccatum non est, id enim credere, vt ipse dicit cum Antonino, & pluribus alijs, stultę mentis esset; verum ex dictis ab Acugna, subditorum extollitur obedientia, sed deprimitur Pręlatorum peritia, cum

audent

audent excõmunicare innocentes, quapropter aliter dici posset, scilicet, Prelatos sub anathemate suis subditis precipiẽtes cõsentire electioni de eorum persona factę ad Episcopatum, probabilẽ existimare aliquorum opinionem, qua sustinent posse Prelatos cogere suis preceptis subditos ad huiusmodi electionibus assentiẽdum, ad cuius opinionis fauorem facit, quod narrat Surius de S. Malachia in eius vita, quę est *in tomo 6. die 3. Nouembris*, videlicet, hunc Sanctum virum electoribus, à quibus ad Archiepiscopatum fuerat euectus, anathema minitantibus paruisse: sed quia supradictorum opinionem ratio non probat, & Vrbani Cõstitutio euertit; aliam solutionem ad eadem exempla declinanda affert Card. de Lugo vbi supra *num. 17. & seq.* ego dicerem Prelatos illos non rigorosi precepti vi, neque necessitatem imponendo, sed suasione morali hortari velle subditos suos ad assentiendum illo rigore precepti, ad ostendendum ex eorum assumptione ad Episcopatum optimè prouideri imminenti necessitati, & vtilitati illius Ecclesiæ; & ideò eis non licere ex præcepto Charitatis recusare ipsius gubernacula, hunc modum cogendi fuisse antiquitus vsitatum in Ecclesia §. postremo huius Capitis probabo, eoque viros Sanctissimos deuinctos fuisse, ac è Monasterijs inuitos extractos, eligentium voluntati se subiecisse demonstrabo; præfatum verò anathema Prælatorum explicari potest comminatum esse sub hac hypothesi; Regularis attende, si recusaueris Episcopatum, dignus esses anathematizari, in quo sensu exponit S. Tho. *in 4. d. 18. quæst. 2. art. 3. q. 1. ad primum*, S. Paulum Gal. *cap. 1.* anathema comminatum fuisse Angelis, quorum nec Superior, nec Prælatus erat, & hoc anathemate sic explicato territos fuisse puto viros doctissimos, & Sanctissimos, de quibus mentio facta est in argumento.

85 *In extrauag. de Postulat. Prælatorum cap. 1.* prohibetur, ne Mendicantes Religiosi postulentur ad Ecclesias Cathedralibus inferiores extra Ordines suos, si sint minores 27. annis; text. huius extrauag. obscurus censetur à Thesauro *de pœnis par. 2. Verbo Electio 3.* à quo tamen sic elucidatur: voluit inquit, Pontifex Mendicantes ad Ecclesias Cathedrales extra suos Ordines postulari non posse si 27. annum non attigissent, ad inferiores verò, si 27. annum non excessissent.

86 *In Clem. cap. In plerisque de elect.* Statuitur quòd nullus Religiosus sine speciali Sedis Apostolicæ facultate preficiatur alicui

Ecclesiæ, quæ Clero caret, & populo Christiano, de quo Statuto agam infra *cap*, 3. §. 1.

§. V.

An Regularis petere possit, vel procurare suam ad Episcopatum promotionem.

SVMMARIVM.

Appetentes, & procurantes Episcopatum reijciuntur ab eius acquisitione. 92. 100.
Distinguuntur tria in Episcopatu. 93
Appetere Episcopatum propter eius circunstantias illicitum. 94
Propter altitudinem gradus præsumptuosum. 95
Quando laudabiliter appetatur Episcopatus.
Bellarmini obseruanda sententia.
Appetere opera Episcopo digna licet. 96 106
Votum de non procurando Episcopatum expenditur. 97
Hypocrita simulans se dignum esse Episcopatu. 98
Appetitus Episcopatus in Regulari habet maiorem malitiam. 99
Vrbani VIII. Constitutio.
Discrimen inter appetitum ingressus Religionis, & Episcopatus. 101
Bonum publicum quomodo præferendum bono priuato. 102
Per Episcopatum non satisfit voto ingrediendi strictiorem. 103 104
Episcopatus non est materia voti. 105
Iudith assumitur in exemplum. 106

87 VIdetur *primò* quòd Regularis possit appetere, vel procurare suam ad Episcopatum promotionem; dicit enim *Apostolus* 1. *ad Tim.* 3. *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*; ergo Episcopatus, cum sit opus bonum, laudabiliter appetitur, & procuratur.

Secundò. Status Episcopalis est perfectior statu Religionis, vt probat S. Th. 22. *quæst.* 184. *artic.* 7. Sed potest quis appetere, & procurare ad statum Religionis transire; ergo potest etiam Episcopatum appetere, & procurare.

Ter-

88 *Tertiò*. Quisque potest appetere, & procurare statum, in quo suum bonum priuatum postponere possit bono publico; sed in statu Episcopali postponitur bonum priuatum bono publico, ergo status Episcopalis potest desiderari, & procurari.

89 *Quartò*. Potest, qui iam est Religiosus, procurare transitum ad strictiorem, quia strictior est perfectior laxiore: ergo potest procurare Episcopatum; nam Episcopatus est status perfectior statu Religioso, etiam in strictiori Religione, cuius signum est, quòd Religiosus, si vouisset transire ad strictiorem, factus Episcopus, censeri posset ab obligatione illa iam solutus, quia per perfectius bonum impletur votum de bono minus perfecto, qua de causa, si quis vouisset fieri Religiosus in laxiore, implet votum suum si fiat Religiosus in strictiore, vt dicitur *in gloss. cap. Qui post votum, de Regular. in 6.* & communiter à Doctoribus, qui scripserunt super *cap. Licet de Regul.*

90 *Quintò*. Non licet vouere nisi, quod licet appetere, vel procurare, sed licet vouere statum Episcopalem; ergo licet appetere, & procurare statum Episcopalem: minor probatur, nam Episcopalis status est de meliori bono, ergo licet vouere statum Episcopalem.

91 *Sextò*. Licet appetere, & procurare virtutes, quibus aliquis redditur aptus promoueri ad altiorem gradum; ergo licet appetere, & procurare Episcopatum; probatur consequentia, nam licet appetere finem, si licet appetere media ad talem finem; ergo cum liceat appetere, & procurare virtutes Episcopo debitas, licet etiam appetere, & procurare Episcopatum. *Confirmatur* demus virum, qui peruenerit ad assecutionem virtutum, quæ in Episcopo requiruntur, quas appetierat, & procurauerat, tunc sic argumentor, licet appetere, & procurare id, quod sibi quis acquisiuit; Sed qui habet virtutes Episcopo dignas, acquisiuit sibi Episcopatum; ergo huic viro licet appetere, & procurare Episcopatum; probatur minor ex Apostolo 1. Tim. 3. vbi sic ait: *qui benè ministrauerit, gradum bonum sibi acquiret*; pro gradu autem bono S. Th. ibi *lect.* 3. intelligit Episcopatum.

92 In contrarium tamen est omnium iurium dispositio, in quibus primò indigni, & qui tales se esse sciunt, ab Altari repelluntur, vnde isti nedum Episcopatum appetere, & procurare non debent, sed etiam si consentiant, & permittant ordinari, vel eligi, peccant, & deponi possunt, ita Acugna *in cap. Priusquam, dist.* 28. *num.* 3. deinde etiam illi, qui digni sunt, appetentes, &

procurantes Episcopatum reijciuntur ab eius acquisitione, tanquam ex hoc cap. indigni. Leges Ciuiles C. *de Episcopis & Clericis* ita pronunciant: *indignus est Sacerdotio, nisi fuerit ordinatus inuitus*: leges Canonicę sæpe idem decernunt, sed præcipue *cap. Sicut is 1, q. 6.* vbi sic dicitur, *Si quis vltro ambit*, scilicet Episcopatum, *vel importunè se ingerit, est proculdubio repellendus* Accedit omnium Sanctorum vnanimis sententia, qua ambitum ad Episcopatum improbant, ac illum procurantes ex quocumque titulo acriter reprehendunt: S. Aug. *lib. 19. de Ciu. Dei cap. 19.* & habetur *cap. Qui Episcopatum 8. quæst. 1.* ita dicit: *locus superior, sine quo regi Populus non potest, & si ita teneatur, atque administretur, vt decet, tamen indecenter appetitur.* S. Bernardus *in lib. 4. de Consid. cap. 6.* ita scribit Eugenio IV. Sum Pontifici. *Alius pro alio, alius forte pro se rogat, pro quo rogaris, sit suspectus, qui pro se rogat, iam iudicatus est*: Et iterum *cap. 5. Non volentes, neque currentes assumito, sed cunctantes, sed renuentes, etiam coge illos, & compelle intrare.* S. Io. Chrisostomus *relatus dist. 40. cap. Multi*, sic loquitur: *quicumque desiderauerit Primatum in terra, inueniet confusionem in Cœlo*, & super Math. *cap. 20.* dicit: *Primatus Ecclesiasticos concupiscere nec iustum nec vtile*. Doctores omnes hunc appetitum ad Episcopatum simpliciter, & absolutè loquendo, non esse laudabilem iudicant post S. Thomam *quodlib. 2. ar. 11. & quodlib. 12. ar. 17. 1. Tim. 3. lec. 3. & 22. quæst. 185. art. 1.* vbi egregiè id prosequuntur grauissimis authoritatibus Caiet. & Siluius, cæterique, qui scripserunt supra eundem articulum: item Sanctus Antoninus *in Sum. p. 2. lib. 3. cap. 5. §. 3.* Sot. *de iust. lib. 10. q. 2. art. 1.* Siluester *verbo. Episcopus quæst. 3. &* Bellarm. *Concione 38. quæ est de B. Iacobo, & in Opusculo de off. Episcopi, controu. 1.* vbi adducit in hanc sententiam optimam coniecturam, scilicet, se legisse plures Sanctos, qui Episcopatum fugerint, nullum verò, qui petierit, vel appatierit, exempla autem Sanctorum sunt, quibus actus nostros componere debemus: eruditè tractat hanc materiam etiam Cassaneus *in Catal. par. 1. consid. 60.*

93 Antequam quæsito respondeam, prænotanda est distinctio eorum, quæ in Episcopatu considerari possunt, quam tradit S. Th. 22. *vbi supra*: tria, inquit, S. Doctor, possunt in Episcopatu considerari, quorum vnum est principale, & finale, scilicet, Episcopalis operatio, per quam vtilitati proximorum intenditur, iuxta illud Io. vltimo, videlicet, *Pasce oues meas*, Aliud est altitudo gradus, quia Episcopus super alios constituitur, secundum illud Math.

lud Math. 25. *fidelis seruus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam*, Tertium autem est, quod consequenter se habet ad ista, scilicet, reuerentia, & honor, & sufficientia temporalium, secundùm illud 1. *ad* Tim. 5. *qui bene præsunt Præsbyteri, duplici honore digni habeantur*; hac supposita distinctione, S. Th. dicit tria, quæ sequuntur.

94 *Primum*; appetere Episcopatum ratione huiusmodi circumstantium bonorum, manifestum esse, quòd est illicitum, & pertinet ad cupiditatem, vel ambitionem; notat Caiet. quòd non dicit S. Th. est peccatum mortale: Sed *illicitum*; potest enim quis appetere ista circumstantia bona, vt tamen ipsis acquisitis non negligeret intendere principaliter curæ animarum, & proximorum saluti; vnde illa appeteret, vt concomitantia Episcopalem operationem, seu vt conducentia ad finem, non vt finem appetitus; si enim inuerteretur ordo, & Episcopalis operatio, quæ est vt principale, & finale in Episcopatu appetendum, fieret medium, quo temporalia consequi desiderarentur, esset peccatum mortale; si autem primo modo procederet, esset veniale, dum, scilicet, aliquatenus appetitus iste inordinatè inclinaret in illa temporalia, vel etiam culpa careret, quando, scilicet, ita regulatus esset, vt bona temporalia desiderarentur tantum ad congruè sustinenda onera temporalia Episcopali dignitati connexa, & ad illis fruendum eo modo debito, quo cuicumque iam Episcopo frui conceduntur; sed quia vt in pluribus appetitus iste non ità regulatur; sed frequentius priori modo procedit, dicitur appetitus simpliciter illicitus.

95 *Secundò* dicit S. Th. appetere Episcopatum ratione altitudinis gradus, esse præsumptuosum, etiam si quis intenderet præesse, vt prodesset, quia Populis prodesse per opus Episcopale habet gradus celsitudinem annexam; videtur autem esse præsumptuosum, quòd quis appeteret alijs præsse, vt subditis prodesset.

Hic etiam Caiet. aduertit, quòd S. Th. non dixit, est præsumptuosum, sed *videtur esse præsumptuosum*, nàm si quis appeteret celsitudinem Episcopalem vt finem, inuertendo ordinem, vt supra dictum est de bonis temporalibus, peccaret mortaliter, nam appeteret celsitudinem gradus supra dignitatem; si verò hanc celsitudinem non appeteret vt finem, sed vt id, quod est ad finem, vel est fini connexum, nulla esset culpa; cum enim sit debitus honor, & gradus celsitudo Episcopali dignitati vt sic, non intenderet nisi honorem debitum, si verò in hoc appetendo inordinatus tantùm esset,

rùm esset, & nimis propensus, peccaret venialiter, & hoc peccatum haberet quamdam speciem præsumptionis, cum se alijs appeteret præfici, vt tamen prodesset, veluti dictum est; S. Thomas ab hoc suo secundo dicto excipit casum manifestę necessitatis, & dum charitatis zelo ad Episcopatum quis diuinitus incitaretur, tunc enim, inquit, Episcopatus laudabiliter appeteretur: Vnde constat appetitum Episcopatus non esse ex suo genere illicitum, cùm his exceptionibus vestitus licitus fiat, ità Caiet 22. *vbi supra* & *quæst.* 100. *art.* 5. Sed idem Caietan. monet, ne quis se ipsum seducat, existimando necessitatem imminere, vbi necessitas fortè non est, & ideo S. Th. dixit necessitatem debere esse manifestam. Item notat Caiet. dixisse S. Th. incitationem zelo charitatis ad Episcopatum debere esse diuinitus, quod cum nonnisi diuinitus cognosci possit, nisi adsit specialis reuelatio, prout facta est pluribus Sanctis, monet hanc secundam exceptionem acceptandam non esse, nec amplectendam; Primam verò exceptionem Caiet. sic modificat locis supra citatis: Appetitus Episcopatus imminente illa necessitate licitus erit in viro irreprehensibili, sobrio, ornato, prudente, pudico, hospitali, doctore, non vinolento, non percussore, modesto, non litigioso, non cupido, domui suæ bene præposito, nec alijs impedito, si talis inueniretur, qui Episcopatum appeteret, vel quæreret, dum Ecclesia talibus viris caret, vel isti non petunt, neque quæruntur, & est periculum, quòd indigni promoueantur, licitè appeteret, & quæreret Episcopatum; si verò adesset quidem necessitas, sed vir ille non haberet oculum ad talem necessitatem, nec cogitaret, quòd fortè melius per alios, quàm per ipsum locus Episcopalis occuparetur; tenet Caiet. quòd peccaret venialiter, esset enim ibi aliqua præsumptio, dum in animo suo se præferret alijs, & appeteret præesse fortè se melioribus; Verum dum à Caietano dicitur, *nec cogitaret, quòd melius per alium Episcopalis locus occuparetur*, datur intelligi, quòd si id cogitaret, & tamen appeteret Episcopatum, peccaret mortaliter. Ita *Reginaldus tomo 2. lib. 3. trac. 3. Cap. 14. nu.* 198. Vbi pro se adducit *Nauarrum*, quamuis non desint, qui doceant oppositum.

Absoluta, & prudentissima Cardinalis Bellarmini cautela esset inculcanda appetentibus, & quærentibus Episcopatum, etiam in casu, quo supradictam necessitatem imminere supponerent; ipse enim in *d. Opusc. de off. Episcopi cont. cit.* dum loquitur de imminente necessitate, in qua S. Th. dixit licere appetere, & quærere Episcopa-

Episcopatum, sic ait, *Respondeo admonendos esse ambitiosos, vt manifestam necessitatem expectent, quæ si tempore suo non aduenerit, vt temporibus nostris, & temporibus* Patrum *nostrorum non aduenit, quiescant, nec solum petere non audeant, sed nec vllo modo appetere.*

Attamen sunt quidam Episcopatus in partibus parum aut nihil habentes certi prouentus, ad quos non de facili dignus inuenitur, qui ire velit. vel ob aeris inclementiam, vel ob distantiam, vel ob pericula mortis: Poterunt ne isti Episcopatus procurari laudabiliter? Respondeo si excluderetur appetitus honoris, & celsitudinis gradus, existimo quòd sic, nam appetitus totus esset Episcopalis operationis, quæ optima est; verùm in appetitu horum Episcopatuum adhuc potest esse ambitio, & inanis gloriæ cupiditas, sicut fuit in Nouatiano Hæresiarcha, qui appetijt Episcopatum Romanum, dum vigeret persecutio Galli, & Volusiani Imper. in qua Episcopi, & præcipue Romanus maiori solicitudine quærebantur ad mortem, quapropter nec istos Episcopatus appetendos, nec quærendos esse iudico à viro, qui laudabiliter suos actus regulatur, etiamsi se Episcopatu dignum reputaret.

96 *Tertio* Dicit S. Th. vbi supra, quòd potest absque præsumptione quilibet appetere talia opera facere, si eum contingeret in Episcopali officio esse, vel potest appetere dignum fieri ad talia opera exequenda, ita quòd Episcopatus opus bonum cadat sub desiderio, non autem primatus Dignitatis; videtur id contigisse in Gregorio XI. qui vouit, dum esset Cardinalis, Romam petere, si Pontifex crearetur, non enim Gregorius appetijt Pontificatum, sed opus illud bonum personaliter accedendi ad sedem suam Romanam, si in tali dignitate collocatus fuisset, Probat S. Tho. suum dictum breuiter hac S. Io: Chrisostomi authoritate: *opus desiderare bonum, bonum est, Primatum autem honoris concupiscere, vanitas est: Primatus enim fugientem se desiderat, desiderantem se horret.* Sed ad hoc tertium dictum elucidandum notare oportet, semper iudicandum esse illicitum desiderium finis operantis illa opera, quibus dignus redderetur Episcopatu idoneus, si in hoc officio collocaretur, ad Episcopalia opera exercenda, finis enim iste connectitur cum primatu dignitatis, quem nunquam licet appetere, vel procurare; Vnde S. Th. *1. Tim. 3. lec. 3.* quamuis admittat Diaconos posse appetere bene exercere officium suum, vt mereantur promoueri ad altiorem gradum, sed, inquit, *nec tamen in hoc est eorum finis*: Potest igitur quis studio Theologiæ, & Sacrorum Canonum feruentius incumbere, in suæ Religionis muneri-

muneribus demandatis se diligentem, & prouidum, ac fidelem præ cæteris ostendere, quærere bonam famam in doctrina, & moribus, ac regiminis peritia apud superiores, præcipuè apud Sum. Pontificem, & huiusmodi facere, quæ, quamuis mouere possint animum eius ad illum episcopandum, attamen iste debet esse finis operis, non operantis, nec enim ille, qui comparat sibi sumptus sufficientes ad emendam villam, necessariò debet villam appetere, nam etiamsi habeat sumptus ad emendam villam, potest tamen etiam oblatam reijcere, & nolle ad eius possessionem peruenire; ita Iesuita v. g. cui ex voto emisso non licet appetere, nec procurare Episcopatum; si libros de officio Episcopi edat, & coram Sanctissimo appetat, immo & procuret scriptis, & voce haberi pro idoneo ad officium Episcopi exercendum, non ideo dicimus esse voti reum, si ex illis actionibus non intendit mouere animum Pontificis ad illum episcopandum, vtrum verò Iesuita
97 esset voti reus, si id intenderet, sed exterius non manifestaret, vel si manifestaret, probari tamen non posset, cùm adhuc esset moraliter occultum, dubitant ipsi Societatis Doctores, asserit Suarez. quòd esset voti reus, tamen coram Deo, coram quo est ambitiosus, probat, quia non est alia efficacior via, qua procuretur Episcopatus, nisi ostendendo suam idoneitatem coram Superiore, qui hanc dignitatem idoneis conferre debet, ità *tom.* 4. *de Relig. trac.* 10. *lib.* 6. *cap.* 7. *nu.* 10. negat Sanchez. *Decal. lib.* 6. *Cap.* 18. *nu.* 19. & probat, quia aliàs omnia opera externa, & eruditę actiones, quæ redolent bonitatem, & idoneitatem ad Episcopatum, quas appeteret Iesuita, & quæreret, quòd Papæ innotescerent, possent interpretari factæ hac intentione, vt illi conferant ad obtinendum Episcopatum; debent igitur ista opera, vt voto opponantur, esse cum aliqua negotiatione facta, itaut exterius sic manifestetur interior appetitus, & procurationis modus, vt ille, qui appetit, seu procurat, denunciari possit, & debeat à consocijs eius Prælatis, prout ipsi Religiosi Sacramento præstito profitentur.

98 Si verò quis simularet se bonum, & Episcopatu dignum, cùm aliàs certè non esset, & affectaret hypocrisim, etiam nulla cum intentione mouendi animum Superioris ad illum episcopandum, sed sola illa vanitate contentus, peccaret quidem peccato hypocrisis; sed hoc non semper est mortale, vt patet, attamen si inde postea fieret Episcopus, timeri posset exitus infælix, quia factus esset Pastor, qui sub veste ouina contexit rabiem lupinam;

si verò

si verò iste sua hypocrisi ad hunc finem Prælatum decepisset, cum ista deceptio esset in re graui, & probabiliter futura Ecclesiæ perniciosa, talis culpa posset etiam mortalis iudicari, veluti illam iudicauit Acugna *dist. 27. cap. Quod interrogasti*, & colligitur ex S. Th. *22. quæst. 111. artic. 4. & in 4. distinct. 16. quæst. 4. artic. 1. quæstiunc. 3.*

99 Hæc ferè communia sunt omnibus Episcopis, sed prætermittenda non erant, etiamsi meum propositum sit solum de Episcopis Regularibus disserere, vt supposito nunquam, aut rarò licere cuicumque viro appetere, seu procurare Episcopatum sine ambitionis, auaritiæ, vel præsumptionis suspicione; concluderem in Regulari huiusmodi appetitum habere specialem malitiam; vt insinuat S. Bonauentura *in Exp. Reg. cap. 2.* quia opponitur specialiter suæ professioni, qua absolutè promisit viuere vsque ad mortem in Monasterio, & in humili religiosæ consuetudinis statu perseuerare, quem statum elegit vt securiorem ad animæ suæ salutem consequendam, quamuis enim sit actus perfectioris virtutis euitare pericula in statu Episcopali, quàm in Religiosa solitudine absque huiusmodi periculis permanere, tamen vitium speciale est in Religioso Episcopatum procurare, cum procurare non debeat statum securiorem deserere, vt periculosiorem assumat, vnde S. Th. *op. de Perf. vit. spir. cap. 20.* dixit *quamuis quilibet Sapiens magis eligeret esse tantæ virtutis, vt etiam inter pericula quæcunque illæsus posset persistere, nullus tamen nisi insipiens statum periculosiorem ex hoc ipso statui securiori præferret*; Habet etiam ambitio, ex qua vt in pluribus ille appetitus oritur, specialem malitiam in Regulari, quod sanctorum authoritatibus, & exemplis adductis, probat Lezana *de reformat. Regularium cap. 13.* Vnde constat vituperabile in omnibus esse, regulariter loquendo, appetere, seu procurare Episcopatum; sed in Religioso viro vituperabilius: Vrbanus VIII. in supra citata constitutione dicit, Regularem procurantem Episcopatum retro aspicere, quod idem est, ac si dixisset, non esse aptum Regno Dei, quam sententiam sumpsit ex *cap. Quorundam de elect. in 6.* declarat tamen hoc præcipuè verificari de illis Regularibus, qui emisso voto de non appetendo, vel procurando Episcopatum, transeunt ad aliam Religionem capacem dignitatum, vt ab hoc voto se subtrahant, hos inquit Vrbanus, *Honorum, dignitatumque vana ambitio excæcat, & inanis gloriæ cupiditate ducti, ab eo, quod abnegantes semetipsos sponte vouerunt, re-*

silire conantur; Respondetur modo ad Argumenta.

200 Ad *primum* respondet S. Th. 22. *vbi supra ad primum, & supra caput tertium prima ad Tim. lect. 3.* vbi præposita illa distinctione Episcopatus, vt est opus, & vt habet circumstantia bona temporalia, & honoris, & celsitudinis gradum; dicit, quæ Episcopatum circumstant, certum est appeti non posse, quia Episcopatus est nomen operis, non honoris; quamuis honorem non excludat in sensu, quo sectarij loquuntur, vt est videre apud Azor *Inst. par. 2. lib. 3. cap. 27. §. quinto quæritur*; Vnde Apostolus dixit, *Si quis Episcopus* hoc est, *Si quis Superintendens plebis vtilitati, bonum opus desiderat*, non bonum desiderium habet ad opus perueniẽdi; sed si desideretur opus tantum, bonum opus desiderat: S. Doctor adducit S. Greg. *in Pastor. par. 1. cap. 8.* vbi narrat illo tempore dixisse Apostolum, *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*, quo ille, qui plebibus præerat, primus ad martyrij tormenta ducebatur, & sic nihil erat in Episcopatu, quod appeti posset, nisi bonum opus, attamen prosequitur S. Th. qui hoc opus bonum desiderare vult, prout Apostolus intendit, debet habere qualitates, quæ sequuntur, scilicet, debet esse *irreprahensibilis*, &c. Nemo enim debet appetere, quod est supra suas vires. Hor. *ludere qui nescit, campestribus abstinet armis*. Nemo autem præsumere de se debet, quod habeat vires Episcopatui proportionatas, hoc enim esset maximæ superbiæ, ex his concludit Episcopatum non esse ab aliquo appetendum, neque secundum circumstantias, quia nesciret quid esset Episcopatus, neque vt opus, quia hoc esset maximæ superbiæ; & ideo non est accipiendum nisi impositum, huic Sancti Thomæ resolutioni addi potest sententia S. Gregorij, quę habetur 1. q. 1. *cap. Non est putanda*, vbi sic dicitur, *quisquis ergo Sacerdotium non ad elationis pompam, sed ad vtilitatem adipisci desiderat, prius vires suas cum hoc, quod est subiturus, onera metiatur, vt si impar est, abstineat, & ad id cum metu etiam, qui se sufficere existimat, accedat*, vnde omnem appetitum Episcopatus excludit, & omnem procurationem eius euertit.

201 Ad *secundum*. Resp. idem S. Thomas 22. *vbi supra, ad secundum*, & in illa *lec. 3. ad primum caput primæ ad Tim.* perfectionem aliter considerari in Episcopo, aliter in Religioso; in Religioso consideratur perfectio vt in via, & consequenter non supponitur in eo, qui vult ingredi Religionem, quòd existimet se esse perfectum, at in Episcopo consideratur perfectio vt iam acquisi-

acquisita, & consequenter: qui desiderat Episcopus fieri, debet se existimare perfectum; ergo ex duplici capite potest quis appetere Religionis ingressum, sed non Episcopatum, *primò*, quia est præsumptuosum quòd aliquis perfectum se reputet, & ideo illicitè Episcopatum appetit, non autem quòd quis ad perfectionem tendere velit, vt illam assequatur, & ideo licitè appetit fieri Religiosus; *secundò* quia Religiosus subijcitur alijs vt discat, & spiritualia capiat, quod laudabiliter desideratur; licet ergo appetere Religionis ingressum; Episcopus verò sublimatur vt alijs prouideat, quod laudabile non est appetere, nemo enim debet præsumere se ad id idoneum esse.

102 Ad *tertium*. Resp. Bonum publicum esse quidem præponendum bono priuato, si sine priuato salutis animæ detrimento fiat, vt dicunt Theologi agendo de ordine Charitatis; At non cuicunque viro priuato pertinet procurare bonum publicum, hoc enim spectat ad eos, qui sunt Prælati; Quapropter non debet priuatus Religiosus, etiamsi existimaret se vtilem futurum Ecclesiæ, procurare Episcopus fieri, sed debet ijs, ad quos spectat, relinquere solicitudinem prouidendi Ecclesiæ de Episcopo: Vnde Soto *Vbi supra q. 2. art. 2. concl.* 3. docet, quòd quamuis in casu necessitatis melius esset Episcopatum acceptare in ordine ad proximorum vtilitatem, non tamen esset melius ex parte acceptantis, cui expedit declinare pericula status Episcopalis, & incumbere propriæ saluti; in Regulari verò est alia ratio, quam expendit Sanchez *Vbi supra, nu.* 37 scilicet, Religiosum, nedum oculum habere debere ad particulare bonum suum, sed etiam ad bonum totius suæ Religionis, cuius bono publico, si non expediat, quòd ipse sit Episcopus, non debet Episcopatum procurare, etiamsi crederet sibi vt personæ particulari expedire, sicut Carthusianus abstinere debet ab esu carnium, etiamsi per hoc suæ saluti corporali præiudicaretur, quia rigidam suæ Religionis abstinentiam obseruare tenetur, etiam cum propriæ sanitatis detrimento, vt multi Doctores sentiunt; ne ex eius neglectu bonum totius Religionis suæ deperiret.

103 Ad quartum respondetur negando, quod possit procurare quis Episcopatum, sicut potest procurare transire de laxiori ad strictiorem Religionem, & quòd satisfacere possit voto transeundi ad strictiorem acceptando Episcopatum, sicut satisfacit voto Religionis si ingrediatur Religionem strictiorem, omissa laxiori, quam ingredi promiserat, Disparitas consistit in hoc, vt rectè Caiet. 22

quæst. 189. *art.* 3. quia Religio ſtrictior clauditur in laxiori, at Epiſcopatus non clauditur in Religione, Religiones enim ſe inuicem includunt, ſunt enim vnius generis, & ideo ſatisfacit voto, qui ſtrictiorem ingreditur, vel ad ſtrictiorem tranſit, cum laxiorem vouiſſet; Epiſcopatus autem eſt alterius generis à Religione, cum Religio ſit ſtatus quietus, & tutior, in quo propriæ perfectioni ſtudium adhibetur, Epiſcopatus vero laborioſus, & periculis redundans, in quo perfectio in ordine ad aliorum vtilitatem præcipuè procuratur, quapropter rectè docent Theologi, qui Apoſtolica authoritate poſſet commutare vota, non poſſet votum Religionis commutare in Epiſcopatum, commutatio enim debet fieri in melius: *Cap. Peruenit 2. de Iureiurando*: Vouenti autem non eſt melius Epiſcopus eſſe, quàm ſimplex Religioſus: Ita Suarez *tomo 3. de Relig. lib. 1. cap. 19. num. 23.* Vnde ſi quis vouiſſet Religionem, & poſtea Epiſcopus fieret, ſi ſuam vellet ſanare conſcientiam, deberet, Sum. Pontifice annuente renunciare Epiſcopatum, & ingredi Religionem, vt diſponitur *Cap. Per tuas, de voto* cuius Capitis textus doctè expenditur à Suarez. *Vbi ſupra cap. 19. & 20.*

104 Sed dices, aliud eſſe loqui de ſæculari, qui ante Epiſcopatum promiſit Deo ingredi Religionem, aliud loqui de iam Religioſo, qui in ſtatu Religioſo promiſiſſet tranſire ad ſtrictiorem, ſi antequam tranſiret, fieret Epiſcopus. Nam ille quidem teneretur procurare à Sum. Pontifice licentiam renunciandi Epiſcopatui, vt redderet ſuum votum Deo ingrediendo Religionem, quia ipſe nullo modo in ſtatu Epiſcopali adimplet votum ſuum, cum in illo ſtatu perſeuerans, nunquam ſit futurus Religioſus, & ita non eſt reſpectu huius vouentis ſtatus Epiſcopalis quid melius ſtatu Religionis, vt enim dictum eſt, ſtatus Religionis eſt melior vouenti, quàm ſtatus Epiſcopalis; ſed ille Religioſus remaneret in ſtatu Epiſcopali adhuc eſſentialiter Religioſus, vt *Cap. ſequenti* probabo, & in hoc ſtatu Epiſcopali eſſet in maiori gradu perfectionis, quàm ſi eſſet in ſtatu ſtrictioris, non enim abſolueretur à regularibus votis, nec omnino ab obſeruantijs, quæ non pugnant cum ſtatu Epiſcopali, vt infra conſtabit; ergo votum ad ſtrictiorem iudicandum erit extinctum per aſſumptionem ad Epiſcopatum.

Reſp. quòd quamuis Religioſus addat ſtatui Epiſcopali vota, & obſeruantias illas, quas non addit Epiſcopus, qui nunquam fuit Religioſus, adhuc dicendum eſt per aſcenſum ad Epiſcopatum

tùm non commutari votum transeundi ad strictiorem, quia vt dicebam, status Episcopalis, & Religionis se inuicem non includunt, veluti duæ Religiones, vt enim rectè docet Caiet. *vbi supra*, Episcopatus est status perfectionis alienæ, Religio vero status perfectionis propriæ, cùm ergo quis intendit transire ad strictiorem, desiderat esse in statu, vbi possit sibi acquirere maiorem perfectionem, iuxta regularem modum, qui curis Episcopalibus plurimum impeditur, & ideò non adimplet votum suum si Episcopus fiat, cum in Episcopatu hunc finem, quem vouit, potius detrectet, quàm assequatur; quòd infra clàrius explicabo.

105 Ad quintum Resp. Episcopalem statum non esse materiam voti, quia non est de meliori bono vouenti, & præcipue Religioso viro, vt sæpius dictum est; & ita tenet Suarez. *Vbi supra num.* 21. cum *Maiore* & alijs. Si quis vouisset Episcopatum, qui est in Japponia v. g. Vbi pauci apti volunt esse Episcopi, quia Episcopi in illis partibus nullis fruuntur temporalibus bonis, & in continuo sunt vitæ amittendæ periculo, certè hunc existimarem rectam intentionem habuisse exercendi operationem propriam Episcopatus; attamen eius votum nullum, & vanum iudicarem, ex illa ratione sæpius repetita, quia, scilicet, nunquam est melius bonum vouenti, & præsertim Religioso viro Episcopalis status; sed si illud votum obligaret vna cum Episcopatu ad Martyrium, votum iudicarem optimum, & quòd astringeret vouentem ratione Martyrij adiuncti, Martyrium enim est de meliori bono quàm Religio, vt docet S. Th. 22. *quæst.* 24. *art.* 3. Ita Nauarr. *Conf. tomo* 1. *de Regul. conf.* 4. *lib.* 3.

106 Ad sextum Resp. me iam dixisse, licere quidem Religioso appetere, & procurare virtutes Episcopo dignas, non vero ea intentione, vt ad Episcopatum promoueatur, sicut Iudith appetijt singularem pulchritudinem ad finem bonum, & laudabilem, scilicet, liberandi Patriam suam, & ideo ornauit se, non verò appetijt vt ad procuratam pulchritudinem Holofernes in eius concupiscentiam exardesceret, id enim ex Holofernis malitia accidit; sed sanctæ viduæ opportuna occasio fuit, in qua illum ex instinctu Spiritus Sancti interficeret, vt ipso interfecto, Patriæ solueretur obsidio. Ita Religiosus potest dignis Episcopo virtutibus ornari, & sic ornatus coram Superiore palam apparere, non vt moueat superiorem ad illum episcopandum, sed ad alium finem licitum, & honestum, prout supra explicatum est.

§. VI.

An Regularis ad Episcopatum promotus debeat sponte, vel non nisi coactus suæ promotioni consentire.

SVMMARIVM.

Præcepti coactio explicatur. 107
Obedientia perfecta. 110
In vrgenti Ecclesiæ necessitate laudabile est sponte Episcopatum acceptare. 111
Etiamsi necessitas esset probabilis. 114
Dummodo non adsit aliquod impedimentum. 116
Et maximè votum de non acceptando nisi coactè. 117
Actus acceptandi Episcopatum spontè, vel coactè quando bonus, vel malus in indiuiduo. 118
Laudabilius est acceptare Episcopatum sponte. 122. 125
Sed non in eo, qui vouit non acceptare nisi coactus. 123
Obedientiæ distinctio. 124
Locus ex Epistola ad Hebreos elucidatur. 129
Simplex Prælati verbum in imponendo Episcopatum quando efficax. 130
Etiam in ordine ad habentem votum non acceptandi. 131
Obedientiæ meritum. 133
Religiosus Episcopus non variat propositum suum. 134
S. Bonauenturæ sententia exponitur. 135
Episcopatus pericula expenduntur. 136
S. Thomæ sententia explicatur. 137
An acceptare Episcopatum coactè sit opus melioris boni. 138
Sanctorum gesta perpenduntur. 139
Canones conciliantur. 140

107 NOmine coactionis hic intelligenda est omnimoda, & absoluta coactio; hæc enim tollit omnino volũtarium, & consequenter qui huiusmodi coactione cogeretur ad acceptandum Episcopatum, eius acceptatio esset nulla, & inualida; sed intelligenda est coactio illa, quæ oritur ex præcepto rigoroso superioris, cui subditus tenetur obedire, dum sub tali præcepto rem aliquam iniungit, etiamsi obediret ex metu illato per pœnas com-

minatas

minatas ab intrinseco, vel extrinseco, à Superiore, nam metus iste illatus non cadit in constantem virum, cum ratio dictet agendum esse, quod à Superiore iustè, etiam illato metu, pręcipitur, nec causat inuoluntarium, cum subditus velle debeat quod illi iustè Superior iniungit, vnde metum illatum facilè à se depellere potest, si velit agere secundum rationem, sicuti tenetur, & si non depellat, ipse sibi metum infert, cum iniustè renuit se conformare voluntati Superioris, cui debet libens, & volens obedire, ideoque si inuitus hoc agit, seu si ex metu sibi aliquod damnum sequatur, sibi imputabit; ita solent Doctores dicere in materia de Matrimonio, & rectè explicat Basilius *lib. 4. cap. 13. num. 4.* Vnde sequitur Superiorem posse iustè excommunicare, & incarcerare renitentem sibi iustè aliquod præcipienti obedire: est alia coactio quæ importat efficaces Prælati suasiones ad aliquid agendum, de qua coactione sermo est in Euangelio, dum narratur à Rege, qui conuiuiũ parauerat, missum fuisse seruum, qui quoscumque inuenisset intrare compelleret, de coactione in hoc sensu accepta loquuntur historiæ, dum narrant antiquitus in vsu fuisse aliquos Sanctitate insignes coactos, & inuitos ordinare, prout refert Possidonius de sancto Augustino *in eius vita cap. 2.* & Baronius *Anno 394. de S. Paulino Nolano.* Sed si Superior hac cogendi ratione vteretur, quod tunc præcipue accideret, cùm ad aliquid agendum subdito inuitato, mentem suam indicaret simplici tantùm verbo, & declararet nolle obligare subditum in conscientia ad sibi obtemperandum; in hoc casu esset in libertate subditi superiori consentire, & si consentiret, id spõte sua faceret, cum æque bene potuisset facere oppositum sine culpa, videtur modo quòd Regularis Superiori iniungenti Episcopatum debeat nonnisi præceptis ipsius coactus consentire.

108 Primò. Nam S. Th. *quodl. 5. ar. 22. ad secundum* respondendo S. Gregorij authoritati desumptæ *ex 28. Moral.* quæ talis est: *Prælatio per meliorem intentionem fugienda est*: sic ait: *Melior est intentio prælationem fugientium secundum proprium desiderium, dummodo non adsit necessitas ex parte imponentis hoc onus*; ergo Sanctus Thomas vult melius esse expectare necessitatem præcepti, dum Episcopatus imponitur.

Secundò. Quia Religiosus acceptãdo Episcopatũ variat propositum, quod habuit vouendo Religionem, in quo proposito includitur voluntas intra Monasterium perpetuo permanendi, vt supra §. 1. dictum est; Ergo debet non nisi coactus hoc propositum

tum variare, & promotus ad Episcopatum Monasterium egredi, quod cõfirmatur authoritate S. Bonauenturę, qui super Regulam Cap. 2. ita dicit, *si coacti ab Ecclesia, huiusmodi ineuitabili necessitate suscipiunt regimen animarum, non sunt reputãdi ab ordine egressi, si quantum in ipsis est, semper appetant in sinu ordinis confoueri; quod si non vocati ad Episcopalem gradum, nec coacti ad eundum aspirant, vt fugiant ærumnas Pauperum, & Ordinis regimen, Credo eos in illius partem cessuros, qui dixit; sedebo in monte Testamenti in lateribus Aquilonis*, ex his verbis Suarez *de Relig. tomo 4. trac. 10. lib. 6. cap. 8. num. 8.* deducit S. Bonauenturam voluisse, nedum eos, qui affectant, & quærunt Episcopatum, sed etiam eos, qui cum Episcopatum nec quærant, nec affectent; tamen liberi à præceptorum coactione, & sine vlla ineuitabili necessitate; oblatum acceptant, à Religione affectu aliquomodo deuiare.

109 *Tertiò.* Religiosus non debet sponte acceptare statum, in quo illi occurrent multa salutis pericula; sed in statu Episcopali occurrunt multa salutis pericula, quę cum perpendisset S. Io. Chrysostomus *Hom. 3. super Acta*, in hęc verba prorupit: *Dicam, quod sentio, non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salui fiant, sed multo plures, qui pereant*; hoc idem confirmat, quod narratur in libro *magni speculi Exemplorum*, verbo *Prælatus; exemp. 13.* de quodam iuuene, qui in vita Episcopatum recusauerat; iste cum extinctus apparuisset amico suo, dixit, *scio quod nunc essem de numero damnatorum, si fuissem de numero Episcoporum*: Ergo Religiosus non debet acceptare sponte Episcopatum; quod confirmari insuper potest illis S. Hieronymi verbis, quæ habentur *in Regula ad Virgines*, scilicet, *rarò per dignitatis gradus ascendit homo, quin multo grauius descẽdat.* Hoc autẽ Religiosum magis tangit, cui, vt supra probaui, melius est continuare humilem Religionis statum, quam ad Episcopatum ascendere, in illa enim humili conditione facilius saluari posset, hinc est quod in quibusdam Religionibus voto, seu iuramento se necessitant Religiosi, non nisi coactos Episcopatum accepturos, cum autem votum sit semper de meliori bono, fit consequens, vt melius bonum sit acceptare Episcopatum coactè, quàm sponte; quod tandem conuincit Sanctorum Religiosorum exemplum, qui totis viribus Episcopatum declinauerunt, & non nisi coacti Dignitates acceperunt.

110 Contrarium videtur docere S. Th. *in 2. dist. 44. q. 2. artic. 3.* vbi ait, obedientiam perfectam illam tantum esse, qua subditus simpliciter

obedientia attenditur in non praecepto

pliciter obedit omnibus, quę non sunt contraria legi diuinæ, vel regulæ, quam est professus, quod probat auctoritate Sancti Benedicti, cuius est illa sententia; *Subditus obedientiam, quæ voti finibus cohibetur, nouerit imperfectam*, & ad hanc, inquit S. Thomas, profitentes ex necessitate coguntur; ergo Regularis vt sit perfectè obediens, debet sponte, & liber ab omni preceptorum coactione acceptare Episcopatum sibi simplici Superioris verbo impositum, & non debet expectare præceptum, quo ex necessitate ad obedientiam cogatur.

111 Dico *primò*, vbi euidens vrgeret Ecclesiæ necessitas, itaut non esset præter istum Regularem idoneus, qui posset, seu vellet ad Episcopatum promoueri; laudabile esset, & forte etiam necessarium, quod ille Regularis oblatum Episcopatum sponte acceptaret.

112 Ita Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 10. lib. 6. cap. 8. num. 15.* Sanchez *Decal. lib 6. cap. 18. num. 31. & 36.* & alij apud ipsos, videtur etiam conclusio hæc euidenter deduci ex supradictis de modo, quo licet appetere, & procurare Episcopatum; si enim in vrgenti Ecclesiæ necessitate licet appetere, & procurare Episcopatum; ergo etiam oblatum in tali necessitate, nedum licet, verum etiam necessarium est acceptare, cum ad id cogat preceptum charitatis, quod est diuinum; vnde *gloss. 8. quæst. 1. cap. In Scripturis*, dicit, *dignus si recusaret Episcopatum, peccat mortaliter*, quod est saltem verum in casu huius necessitatis.

113 Sed probatur vlterius conclusio ex sententia Sancti Gregorij *par. 1. Pastoralis Regulæ cap. 5. & lib. 6. Ep. 5.* relata in eodem cap. *in Scripturis*. Videlicet, *si is, qui valet, omnipotentis Dei oues renuit pascere, ostendit se Pastorem Summum minimè amare*, & post pauca sequitur; *si desit, qui prædicet, occupationis onus libenti necesse est humero subire*, & S. Augustinus relatus *cap. vos autem 16. quæst. 1.* ait ad quosdam Religiosos, *at si operam vestram mater Ecclesia desiderauerit, nec elatione auida suscipiatis, nec blandiente desidia respuatis, sed miti corde obtemperetis Deo*; ergo miti corde, libenti humero, quod idem est ac sponte, acceptare Episcopatum vrgente supradicta necessitate, est laudabile.

114 Dico *Secundò*. Si Regularis probabiliter existimaret vrgere supradictam necessitatem, & tūc ad Episcopatum postularetur, si illi non obstaret aliquod impedimentum, seu votum, maximè de non acceptando Episcopatum, laudabiliter spontaneus Episcopatum acceptaret.

115 Ita Siluester *verbo Episcopus, quæst. 3. in fin. & verbo Electio 1. quæst. 19.* vbi ex Rich. vult peccare mortaliter illum, qui in tali probabili necessitate recusaret Episcopatum. Posita conclusio sequitur ex Superiori, nam instat nobis diuino præcepto charitatis subuenire cuiuscumque periculo salutis animæ proximi, adhibendo probabilia remedia, vt eius salutem saltem probabiliter in tuto constituamus: Ita dicitur communiter de Baptismo exhibendo ei, qui aliquam partem emisit ex vtero matris, quæ non est caput; & vt aliqui opinantur, de absolutione sacramentali danda in articulo mortis illi, qui nullum coram Confessario ostendit pœnitentiæ signum; & similibus. Demum modo quòd vrgente probabili necessitate acceptandi Episcopatum, Prælatus nollet deuenire ad rigorosum præceptum, tunc sponte teneretur Regularis consentire ex vi diuini præcepti Prælato iniungenti Episcopatum, vt illarum animarum saluti quatenus per ipsum stat, & quoquomodo sibi possibili prospiceret.

116 Dixi, *si Religioso non obstaret aliquod impedimentum*, quod nunc accideret, quando adesset aliquod obstaculum, quod eum arceret ab acceptanda sponte Episcopali dignitate, inter hæc obstacula numeratur votum, igitur non posset Religiosus in supradicto casu sponte acceptare iniunctum Episcopatum, si vouisset non acceptare nisi coactus, tunc enim voti obligatio præualeret probabili necessitati, quæ vigeret.

117 Nam & si adesset probabile salutis proximi periculum, esset etiam probabile quod tale periculum non adesset, & quamuis ille, qui nullum tale votum emisit, inclinare deberet in partem proximo fauorabilem; tunc enim possessio staret pro proximo, qui est in sua possessione manutenendus; tamen qui dicto voto constrictus esset, deberet in partem fauorabilem voto omnino inclinare, tunc enim possessio staret pro voto, & ideo votum esset manutenendum in sua possessione, nisi aliud constaret euidenter in contrarium. Ita Sanchez *vbi supra lib. 6. cap. 3. num. 6. & cap. 18. num. 37.*

118 Dico *Tertiò*. Nulla vrgente necessitate, Actus sponte, vel coactè consentiendi in Episcopatum, si consideretur secundùm se, est indifferens; vnde pensari debet eius bonitas, vel malitia in Religioso, qui voto non obligatur ad non acceptandum nisi coactus, ex circumstantijs, sub quibus consideratur iste actus in indiuiduo.

Hæc conclusio est contra *gl. cap. In Scripturis 8. quæst. 1.* Verbo

bo *minimè*, vbi dicit, *eum, qui se credit dignum & prælaturam sibi oblatam non recipit, peccare mortaliter*: Sed hoc citra casum necessitatis saltem probabilis, non videtur verum, maximè cum vitium sit præsumptionis se dignum credere, vt docet S. Thomas 22. *quæst.* 185. *art.* 1. & 2. Sancti, vt Bernardus, & Thomas, qui à Pontifice Summo digni habiti sunt Episcopalis gradus celsitudine, cum ab eodem Pontifice citra necessitatem supradictam Episcopi designarentur, absque culpa, immò cum merito recusauere, nam de hac recusatione in diuini Officij lectionibus ab Ecclesia commendantur.

119 Conclusio est S. Tho. *quodlib. supracitatis, & quodlib.* 5. *art.* 22. vbi sic dicit, *potest ergò aliquis laudabiliter considerans propriũ defectum, ex humilitate officium prælationis recusare. potest etiam laudabiliter consentire ex charitate fraterna, vt saltem proximorum salutem procuret*, est etiam Caiet. 22. *quæst.* 185. *art.* 1. Siluester verbo *Electio* 1. q. 2. & communis ferè inter Doctores.

120 Probatur, si Religiosus zelo exercendi opus episcopale, quod est saluti animarum insistere, ac doctrina, & exemplo populos instruere, vel ad promptè simplici verbo Superioris obtemperandum, sponte acceptaret Episcopatum, esset laudabilis, nam insistere animarum saluti, & promptè obedire Superiori est laudabile, si verò ex humilitate, putando se illa dignitate indignũ, vellet expectare rigorosum Superioris præceptum, quo cogeretur; tunc etiam esset laudabilis, nam ille actus humilitatis esset meritorius. Item Religiosus peccaret, & consequenter laudabiliter non ageret, si ex pigritia, vel ex defectu obedientiæ saltim perfectæ hanc coactionem expectaret. Preterea male ageret si, intendendo præesse magis, quàm prodesse, & gradus celsitudini, vel temporalibus bonis inhiando, sponte Episcopatum acceptaret; Ergo spontanea, vel coacta acceptatio Episcopatus, quantum ad bonitatem, vel malitiam, pensanda est ex circumstantijs, quæ huic actui in indiuiduo connectuntur, & consequenter hic actus secundùm se est indifferens.

121 *Glos. cap. In scripturis* innuit in acceptando Episcopatum semper simulandam saltem esse quandam repugnantiam, dicitur enim ibi verbo *fugientibus, nullus eligendus est nisi ab initio dissentiat, prima quæst. 6. cap. fin. tepidè tamen*, inquit *glos. debet dissentire, sicut fœmina*, 32 *quæst.* 2. *cap. Honorantur.* Hugo etiam ibidem relatus dixit, *Simulandam esse repugnantiam ab electo, quam verè nullo modo habet*, sed hæc iudico non esse ad praxim

reducenda, cum in re tam graui non deceat simulare, nec desunt, qui hanc simulationem velint esse peccatum mortale, quamuis oppositum dicant alij *in gl. supradicti cap. fin. 1. quæst. 6. verbo refugit*,

122 Dico *quartò*. Si excludamus Religiosos, qui vouerunt non acceptare Episcopatum nisi cogantur, illi, qui Papæ simplici verbo Episcopatum iniungenti spontè consentiunt, regulariter loquendo, melius faciunt, quàm illi, qui expectant eius formale præceptum, quo ad acceptandum sub culpa mortali compellantur.

Hæc Conclusio est contra Suarez, qui *de Rel. tomo* 4. *tract.* 10. *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 8. tenet simpliciter loquendo semper melius esse non accipere Episcopatum nisi coactè.

123 Exclusimus Religiosos voto astrictos, nam si aliunde, & certo iudicio prudentum non constaret hic, & nunc præceptum charitatis obligare ad suscipiendum Episcopatum in bonum proximorum, propter aliquam vrgentem necessitatem, vt loquitur Suarez *vbi supra lib. 6. cap.* 8. *num.* 15. illi Religiosi necessariò expectare deberent rigorosum præceptum, & aliàs agendo peccarent contra votum, nec ideo minus obedientes essent, quàm illi, qui simplici verbo Papæ iniungenti Episcopatum consentiunt, tale enim votum Summus Pontifex approbauit, dum eorum Religionis regulas confirmauit; & quamuis hoc votum non fuisset secundùm regulam emissum, adhuc pensandum esset Papam velle Religiosum exequi, quod Deo arbitrio suo ductus promiserat, scilicet, non acceptare Episcopatum nisi coactus, cuius Papæ voluntatis indicium habemus in illo *cap. Per tuas* vbi Pontifex iudicauit Episcopum, qui ante Episcopatum vouerat ingredi Religionem, renunciare debuisse Episcopatum, vt suæ conscientiæ consuleret, exequendo, quod ante Episcopatum Deo promiserat: Multo ergo magis iudicaret Religiosum exequi debere votum de non acceptando Episcopatum, si non esset coactus, cum ille iam esset in statu religioso.

124 Loquendo modo de Religiosis, in quibus dictum votum non reperitur, vt conclusionis veritas clarius appareat, oportet prius distinguere cum S. Th. 22. *quæst.* 4. *artic.* 7. *ad tertium*, obedientiam in generalem, & specialem, generalis est inclinatio voluntatis adimplendi mandata, specialis est eadem inclinatio prout importat eandem mandatorum impletionem, secundum quod habet rationem debiti; reddit enim subditus Superiori debi-

debitum illi obediendo: Item S. Doctor 22. *quæst.* 104. *artic.* 2. distinguit præceptum, quod est obedientię obiectum, vt dicit ibidem *ad tertium*, in præceptum exprẹssum, & prẹceptum tacitum: Prẹceptum tacitum est voluntas Superioris quocumque modo innotescat, quod in eadem responsione *ad tertium*, interpretatiuum prẹceptum etiam nominatur, & hoc est simplex verbum Pręlati eius indicans voluntatem, cui obedit promptus obediens, secundùm illud *ad Tit.* 3. *dicto parere*, ex quo deducitur prẹceptum exprẹssum illud esse, quo voluntas Prælati innotescit per verba, quæ continent formam, seu modum quendam pręcipiendi, scilicet, in virtute sanctę obedientię, & cum expressione, si subditus non exequatur, quod pręcipitur, lędet obedientię votum, non reddendo Superiori debitum, dum recusat illi obedire, & consequenter peccabit mortaliter, & incidet in adiunctam excommunicationem, seu alias pœnas in pręcepto comminatas. Hoc supposito, concludit S. Th. *tanto videtur obedientia promptior, quanto expressum præceptum obediendo præuenit, voluntate tamen Superioris intellecta.*

125 Probatur modo conclusio. Religiosus tantò in suo actu est laudabilior, quantò est in illo exequendo perfectior obediens, sed acceptando sponte Episcopatum simplici Summi Pontificis verbo iniunctum, & expressum eius pręceptum pręueniendo, est in hoc exequendo perfectior obediens, quàm si ad illum actum expresso præcepto cogeretur; ergo laudabilior est in acceptan-
126 do sponte Episcopatum, quam in acceptando coacte; quod euidentius probaretur supposita sententia probabili, quam defendit Lorca 3. *par. q.* 10. *artic.* 4. *disp.* 73. scilicet, Christum Dominum obtemperasse Patri iniungenti mortem Crucis absque rigoroso præcepto; sed tantum quia voluit se conformare voluntati Patris id optantis: quod fortasse sensit etiam S. Anselmus *Medit. cap.* 4. cum dixit de Christo Domino, *non enim illi homini pater vt moreretur cogendo præcepit, sed ille, quod Patri placiturum, & hominibus profuturum intellexit, hoc sponte fecit*: Ergo Religiosi obedientia similius formæ erit perfectior, tunc enim eius obedientia magis assimilatur obedientię Christi Domini, quam dicere oportet fuisse perfectissimam, quando non expectato rigoroso pręcepto, obtemperaret sponte Pontifici iniungenti Episcopatum, eligendo se conformare voluntati eius id optantis: vnde subiungit Sanctus Anselmus. *Hæc est enim perfecta, & liberrima humanæ naturæ obedientia, cum voluntatem*

suam

obed.ª sine praecepto

suam liberam sponte voluntati Dei subdidit, & eum acceptam bonam voluntatem, sine omni exactione, spontanea libertate opere perfecit.

127 Probatur *secundò* Conclusio; coacta Episcopatus acceptatio arguit in subdito quandam duritiem in obediendo Superiori, & inducit in eodem Superiore quandam maiorem difficultatem exigendi à subditis debitam obedientiam; ergo laudabilior est spontanea Episcopatus acceptatio, qua per promptam obedientiam, & à subdito tollitur illa durities, & in Superiore illa difficultas, quorum vtrumque malum esse nemo est, qui non videat, vt supra probatum fuit.

128 Confirmatur *primò*. Quia Pontifices conferendo idoneis Episcopatum, non solent eos ad accipiendum nisi rarò compellere, prout scripsit Vmbertus Generalis Ordinis Prædicatorum ad B. Albertum Magnum electum Archiepiscopum Ratisponensem in Epistola, quæ habetur in Chronicis huius Ordinis *lib. 3. par. 1. cap. 46.* vbi ita dicit Vmbertus, *ne meno deuono inclinarui à questo i precetti del Papa, perche non sono stati mai soliti i Pontefici di sforzare alcuno in simil caso, quando l'habbino visto efficacemente resistere*; Ergo si electi ad Episcopatum laudabilius recusarent non coacti Papæ consentire, quàm ei sponte obtemperare, Sum. Pontifex frequenter idoneos præteriret; isti enim idonei ferè semper eligerent actum, qui est laudabilior, cum id supponẽdum sit de viris, qui cum idonei sint ad Episcopatum, erunt consequenter actuum laudabiliorũ sectatores; sed si spontè idonei Papæ consentiant, hoc inconueniens sequi non potest. ergo laudabilius est quòd idoneus sponte quàm coacte Papæ iniungenti Episcopatum consentiat.

129 Confirmatur *secundò* ex S. Th. super illud *Apostoli Heb. 13. obedite Prepositis vestris, &c. vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes*, vbi *lect. 3.* sic ait, *scilicet, obedire, & non rebellare*, in quibus verbis videtur S. Doct. dum vult nos debere facere, quod in nobis est, scilicet, obedire, habuisse respectum ad spontaneam obedientiam, qua, vt ibidem dicit, gaudent Præpositi, dum postea subdit, nos non debere rebellare, videtur habuisse respectum ad obedientiam coactam, ad quam Præpositis denegatam sequitur rebellio: Cum vero Præpositi arctantur rebellionem impedire coactione, & rigoroso præcepto resistentiam subditorum superare, regiminis onus fit grauius, & ideo tunc dicit S. Tho. *ibidem*, *Præpositi sub hoc onere gemunt*; sed laudabilius

lius est obedire Præposito de obedientia gaudenti, quæ est obedientia spontanea, quàm de obedientia gementi, quæ est obedientia coacta; ergo laudabilius est Pontifici iniungenti Episcopatum obedire sponte, quam coactè.

Confirmatur *Tertiò*. Ex eodem S. Thoma, qui 22.*quæst.* 89.*ar.* 7. *ad secundum* inquit, *Iuramentum potest vergere in deteriorem exitum dupliciter, vno modo, quia ab ipso principio habet peiorem exitum, vel quia est secundum se malum, sicut cum aliquis iurat se perpetraturum adulterium, siuè quia est maioris boni impeditiuum, puta cum aliquis iurat non intraturum religionem, vel quod non fiet clericus, aut quod non accipiet Prælaturam in casu, in quo expedit eum accipere, huiusmodi enim Iuramentum à principio est illicitum, differenter tamen, quia si quis iuret se facturum aliquod peccatum, & peccat iurando, & peccat iuramentum seruando; si quis autem iuret se non facturum aliquod melius bonum, quod tamen facere non tenetur, peccat quidem iurando, in quantum ponit obicem Spiritui sancto, qui est boni propositi inspirator; non tamen peccat iuramentum seruando, sed multo melius facit si non seruet*; In his verbis clare patet S. Th. non loqui de eo, qui iurauit, vel vouit non accipere Prælaturam nisi coactus, nam iste non peccasset iurando, vel vouendo, & peccaret tale iuramentum, vel votum non seruando, est enim tale iuramentum, vel votum in aliquibus Religionibus consuetum, in quibus laudabiliter ita iuratur, vel vouetur, ac id iuramentum, & votum meritoriè seruantur, nec sine graui culpa frangerentur, igitur S. Doctor loquitur de eo, qui iurat non accipere Prælaturam, quando expedit, sed non tenetur, sicut loquitur ibidem ob eo qui iurat non intraturum religionem, & quod non fiet Clericus, ad quæ nemo tenetur, vt ipsemet S. Doctor explicat *quodlib.* 6. *art.* 27. & dicit illum, qui ita iurauit, peccare iurando, & non peccare iuramentum seruando, vel non seruando, sed multo melius facere si tale iuramentum non seruet, vnde patet S. Doctorem loqui de eo, qui iurauit non accipere Prælaturam, etiam in casu, in quo non tenetur, et cum nullo ad id Superioris præcepto cogeretur; iudicaret tamen expedire, vt spontè acciperet Prælaturam, quod certè tunc accideret, quando iste liber ab omni præceptorum coactione, oblatam simplici verbo Superioris Prælaturam recusaret, cum expediret illam acceptare, vt promptam, & perfectam suo Superiori redderet obedientiam, & iudicio sui Superioris id indicantis esse opus de meliori bono se conformaret.

ret. In hoc casu dicit S. Th. eum, qui iurauit non accipere Prælaturam, non peccare suum Iuramentum seruando, quia scilicet, non tenetur, dum non cogitur rigoroso præcepto, Prælaturam accipere; Sed nec peccaret, inquit, non seruando Iuramentum, sed multo melius faceret si non seruato Iuramento, Prælaturam, ad quam non tenetur, sponte acceptaret; ergo in sententia Sancti Thomæ, ille, qui iurauit non accipere Prælaturam modo explicato, non obstante iuramento, melius faceret si sponte Prælaturam acciperet, quàm si expectaret præceptum, quo eandem accipere cogeretur; ex quo sequitur hoc ipsum euidentius verificari in illo, qui nullo facto iuramento, nec voto emisso, sponte Prælaturam acceptaret, si modo supra explicato id indicaret expedire.

Nota quòd quamuis resistere voluntati Pontificis iniungentis simplici verbo Episcopatum, non sit ex suo genere peccatum, attamen est tantæ efficaciæ hoc simplex verbum, vt probabile sit quòd Religiosus, etiam qui vouit nõ acceptare Episcopatum nisi coactus, si comprehendat Pontificem de suo Voto informatũ ita iniungeret Episcopatũ, vt declaret sibi gratum fore, quòd acceptet, & quod illi displicebit arctari ad tale præceptum deuenire, quibus indicijs ostendat se iudicare esse tunc melius bonum acceptare, possit absque voti præuaricatione Episcopatum acceptare nullo expectato rigoroso præcepto, & hoc ego existimo indicasse S. Thomam, dum dixit vbi supra, non licere Episcopatum recusare *finaliter oblatum*, & dum dixit *in 4. sententiarum* loco supracit. idoneos aliquando nolle acceptare Episcopatum nisi coactos, hæc enim est quædam benigna coactio in ordine ad perfectam obedientiam, qua Religiosus abdicato à se velle, & nolle, vult conformari in omnibus actibus suis voluntati sui Prælati, vt docet Siluius 22. *quæst.* 104. *artic.* 2. Vnde Religiosus cognita Summi Pontificis voluntate, qua efficaciter intendit illum episcopare, sed non vult eum cogere rigoroso præcepto, laudabilior erit si promptè consentit rigorosum præceptum præueniendo, nec ideo votum suum frangit de non acceptando nisi coactus, nam in voto isto subintelligitur hæc exceptio; *dummodo sub hac benigna coactione Episcopatus non iniungeretur*, tunc enim Religiosus dicere posset, vt dixit Mutinen. relatus *in gloss. cap. In scripturis*, verbo *plenè*, *nolens volo, & volens nolo*, seu vti poset illo versu relato *in cap. Turbat, dist.* 37. *odero si potero, si non, inuitus amabo*. Præterea Religiosus cùm

ma-

magno præmio, & obedientiæ laude vincit seipsum, dum non expectat Superioris præceptum, à quo vincatur inuitus, nam vt dicitur Prouerb. 21. 28. *vir obediens loquetur victorias*, quòd exponens Greg. *lib.* 34. *moral. cap.* 34. ait, *dum alienæ voci humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus*, signanter dixit Greg. voci, non præcepto, fauens doctrinę, quam trado.

131 Confirmatur, nam cum Papa iniungit alicui Religioso motu proprio sine præcepto, sed solo simplici verbo Episcopatum, indicat se iudicare melius esse illi acceptare Episcopatum, & declarat id cessurum in maius Dei obsequium, ac peculiare animarum bonum; ergo in isto casu acceptare sponte Episcopatum erit opus melioris boni, & consequenter non obligabit votum non acceptandi nisi coactè, nam votum non obligat si sit melioris boni impeditiuum, vnde dicitur *cap. Scripturæ de voto* in *gloss. non frangit votum, qui illud in melius commutat*: & hoc docere voluisse puto Greg. *in Pastor. par.* 1. *cap.* 5. cum dixit *neque enim verè humilis est, qui Superni nutus arbitrium, vt debeat præesse intelligit, & tamẽ preesse contemnit.* Superni enim nutus arbitrium intelligere debet adesse ille, cui Papa motu proprio Episcopatum iniungit, quamuis ad acceptandum non cogat, & tunc debet exequi, quod Greg. ibidem sibi exequendum consulit, scilicet, *diuinis dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, cum sibi regiminis culmen imperatur, si iam donis præuentus est, quibus, & alijs prasit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire*, quod est idem ac si dixisset, agnito in Papæ iniunctione diuino præcepto, illud culmen, quod ex corde fugere debet, & non nisi inuitus acceptare, vt superni nutus arbitrio non repugnet, & diuinis dispositionibus subsit, nullo alio expectato Papæ præcepto, per solum eius simplex verbum de superno arbitrio, & diuina dispositione monitùs, iniunctum regiminis culmen ascendat, *declinari enim pertinaciter non debet, cum ad suscipiendum hoc diuina voluntas agnoscitur*: vt idem Greg. dicit ibidem *cap.* 7. Inde sequitur in voto prædicto non acceptandi, &c. Semper subintelligendam esse hanc conditionem, *dummodo non sit melioris boni impeditiuum*, & consequenter etiam istam, *dummodo Pontifex non declaret id opus esse melioris boni, etiamsi ad expressum præceptum non deueniat*, & quamuis Papa disertis verbis non declararet illam Episcopatus acceptationem esse opus de meliori bono, hoc ex sola eius iniunctione prudenter inferri possemus, maxime si audita vna vel alia excusatione,

K ad-

adhuc in voluntate Episcopatum iniungendi perseueret, in quo casu attentè considerandum est, quòd, cum præceptum expressum in hac materia rarò à Pontificibus ponatur, vt dicebam, sequeretur illud votum esse Pontifici onus graue in promouendo quotidiè idoneos ad Episcopatum, cum vel illos deberet preterire, vel præceptis fere semper cogere ad acceptandum, quod esse maximum inconueniens supra ostendebam; & in hoc casu existimo Palud. *in 4. dist. 38. disp. 1.* improbasse votum de non acceptando Episcopatum nisi coactè.

132 Supradictis consentit Suarez *tomo 4. de Relig. tract. 10. lib. 6. cap. 8. num. 6.* excluso voto, quod emittitur in sua Societate, nam, inquit, adest in ea quædam declaratio, quę censetur ab Apostolica Sede approbata, per quam statuitur nunquam licere Iesuitæ solemniter professo acceptare Episcopatum, etiam, vt supra iniunctum, nisi ad id sub culpa mortali rigoroso præcepto cogatur à Summo Pontifice, quę doctrina non est extendenda ad casum, in quo obligaret prçceptum charitatis, nam tunc intercederet prçceptum Dei, qui sub reatu culpę hoc prçciperet, vt dixit idem Suarez *vbi supra*.

In cęteris autem Religionibus, in quibus idem votum, vel ex prçcepto regulę, vel ex peculiari spiritu esset emissum, ista declaratio locum non habet, vnde supradicta spontanea acceptatio Episcopatus à Sum. Pontifice voti conscio non esset voto illorum Religiosorum contraria, quamuis esset emissum sub his verbis: *non acceptabo nisi astringar præcepto*, cum spontanea acceptatio supra explicata prçceptum tacitum, seù interpretatiuum includat, de quo dixi *num. 124.* quod tamen intelligendũ est dũmodo nomine prçcepti non significaretur prçceptum obligans sub mortali, in quo casu etiam sine huiusmodi prçcepto acceptari posset Episcopatus in sensu explicato; Ex his, apparet quomodo relucere possint in indiuiduo varię virtutum perfectiones, quę diuersis circumstantijs pensatis, oriuntur ex contrarijs actibus, nam Iesuita, verbi gratia, laudabiliter agit non prçueniendo sua obedientia prçceptum, & alius Religiosus laudabiliter agit prçueniendo prçceptum, hic, quia illa prçuentio prçcepti indicat eius promptam obedientiam, ille, quia operatur quod eius votum exigit, sed. Fagundez eiusdem Societatis author *in 2. præcep. Decal. lib. 2. cap. 31. num. 14.* Videtur illam exceptionem à Suarez adductam non admittere, nam, inquit, Religiosus Societatis non faceret contra votum, nec esset

ſet periurus, ſi abſque Papę pręcepto acceptaret Epiſcopatum in caſu, in quo illud votum, vel iuramentum eſſet maioris boni impeditiuum; vt ſi non adeſſet ęquè idoneus, qui poſſet hęreſibus hanc inficientibus Diœceſim reſiſtere: ex his ego colligo dicendum eſſe in huius authoris ſententia, quòd ſi Papa offerret Ieſuitę Epiſcopatum, non cogendo, ſed ſolum declarando tacitè, vel expreſsè modo ſupradicto ſe iudicare id opus eſſe melioris boni, poſſet inoffenſo voto emiſſo de non conſentiendo niſi cogatur, pręcepto non expectato, ſponte Epiſcopatum acceptare, & ita de Ieſuita, & de alijs Religioſis eiuſdem voti eſſet eodem modo philoſophandum.

133 Sed contra hanc ſpontaneam acceptationem Epiſcopatus vrget authoritas S. Gregorij, quam in 3. argumento ſibi oppoſuit S.Th.22.*q*.104.*ar*.2.nam Greg. dicit *in lib.moral.* quod obedientia tanto magis eſt meritoria, & laudabilis, quanto minus habet de ſuo; ergo obedientia Regularis, qui coactus acceptat Epiſcopatum, eſt magis meritoria, & laudabilis, quam illa Religioſi ſponte acceptantis Epiſcopatum; Nam hæc obedientia ſpontanea habet magis de ſuo, quàm coacta, vt patet.

Reſp. Ex doctrina Diui Thomæ *in reſponſ. ad illud tertium Argumentum* S. Gregorium loqui de eo, quod exterius apparet, qui enim implet Superioris voluntatem ſponte, & liberà coactione præcepti, videtur tendere in rem volitam à Superiore propter ſe, & non ratione pręcepti, itaut impleat voluntatem Prælati propter voluntatem propriam, non propter præceptum, & ſic eius obedientia habet aliquid de ſuo; ſed qui implet Superioris voluntatem coactus ex vi præcepti, tunc manifeſtum eſt ipſum tendere in rem volitam à Superiore ſola ratione præcepti, itaut non impleret voluntatem Superioris, niſi adeſſet præceptum, & ſic eius obedientia nihil habet de ſuo; verum ſecundum Dei Iudicium, qui corda rimatur, poteſt contingere quòd obedientia ſpontanea, & quæ videtur habere aliquod de ſuo, non ſit minus laudabilis, quàm obedientia coacta, nam obedientiæ laus deſumitur ex promptitudine voluntatis ad implendum voluntatem Superioris præcipientis; ſi ergo quis non minus deuote, & promptè tendat ad impletionem præcepti taciti, ſeu interpretatiui, quod non cogit, quàm ille, qui tendit ad impletionem præcepti rigoroſi, & formalis, quod cogit, & neceſſitat, eius obedientia non erit minus laudabilis, & conſequenter Religioſus, qui ſponte Papę verbo ſimplici iniungenti Epi-

ti Episcopatum assentitur; tamquam tacitè pręcipienti, & si in assentiendo habeat aliquid de suo, cum non videatur assentiri tantum ratione pręcepti, non erit minus laudabilis Religioso, qui in assentiendo eidem Papę cogenti, nihil habet de suo, & videtur id facere tantum ratione pręcepti.

Ad argumenta in principio posita respondetur,

134 Ad primum desumptum ex authoritate S. Thomæ dico S. Doct. ibi euidenter loqui de religioso, qui fugit quidem Episcopatum; sed non quæsitum, si à Superiore imponatur, acceptat, vnde adducit S. August. 19. *de Ciu. Dei*, vbi dixit, *Superior locus, sine quo populus regi non potest, & si ita teneatur, vt decet, tamen indecenter appetitur*; & inquit, meliorem esse intentionem non appetentis Episcopatum, quod idem est ac Episcopatum *fugere secundum proprium desiderium*, sed non in casu, in quo adesset necessitas ex parte imponentis, tunc enim innuit non esse meliorem intentionem Episcopatum fugiendi, quod de benigna illa necessitate intelligendum est, quam inducit Prælatus dum simplici verbo sub expressione melioris boni Episcopatum non quæsitum, nec desideratum imponit, vt supra explicatum est; & dicebat S. Doct. *in corp. artic.* dum decernit laudabile esse consentire electioni Canonicæ, sicut Isaias consensit officio sibi imposito, Isaiam autem non pręceptis coactum, sed sponte consensisse certum est.

Ad secundum dico negandum esse Religiosum factum Episcopum variare suum propositum, profitendo enim Religionem, proposuit quidem perpetuo intra Monasterium permanere, cum hac tamen limitatione, quæ semper in illo proposito manet inclusa, & innuitur in sententia S. Augustini, quam supradicto §. 1. dedi, scilicet, *nisi Ecclesia illius opera indigeret, propter quam deberet de Monasterio egredi*, qua indigentia sibi manifestata simplici Superioris verbo, si aliud nō obstet, vt dictum est, laudabiliter liber ab omni præcepti coactione Superioris voluntatem impleret acceptando iniunctum Episcopatum, cum in hac forma obediendo, Religiosus essentialiter permaneat, prout primo, & per se in Religiosa professione promiserat. Item promptè voluntatem Superioris implendo, singulare obedientiæ meritum lucratur, quod, nedum non opponitur proposito religioso, verum etiam maxime ad eius perfectionem pertinet, vt patet.

135 Ad confirmationem respondeo S. Bonauenturam voluisse in

illis

illis verbis tantum includere Religiosos, qui Episcopatum oblatũ acceptāt ad Religionis humilē vitā, & regulę seueritatem declinādam, quod etiā S.Th. dicit *quodl. 5. ar, 22.* in his verbis, *qui electioni canonicæ de se factę consentit, considerare præcipue debet quod intendit. Si enim intendit aliqua temporalia, puta honorem, diuitias, excutere se à iugo Religionis, aut aliquid huiusmodi, manifestum est quod est praua intentio. Vnde melius faceret si non assentiret*, qui verò sine præceptorum coactione Episcopatum oblatum, quem nec quæsierunt, nec appetierunt, sponte acceptant, id non faciunt ex illo fine, per quem à Religionis affectu deuiatur, sed ad promptè obediendum Superiori suo, præueniendo eius præceptum, quod ad obedientiæ perfectionem pertinet, quamuis enim Superior, si non præcipiat expresè, non cogat subditum, nec ei immineat tunc ineuitabilis necessitas obediendi, itaut peccet mortaliter recusando Episcopatum simplici Superioris verbo iniunctum; attamen aliqua moralis coactio, & ineuitabilis necessitas etiam dici potest interuenire, cum Superior ita imponit Episcopatum, vt iudicet illum acceptare esse opus melioris boni, & subditus attendat virtuti obedientiæ congruum esse sponte suo Superiori consentire, quamuis enim id ad votum regularis obedientiæ non pertineat, vt dictum est, tamen dum regularem vouit obedientiam, sibi hanc intentionem proposuit, vt semper vellet esse in obediendo perfectus, & consequenter noluit velle semper obedire præceptorum vi coactus, quod si aliud non obstet, ad obedientiæ imperfectionem pertinet, vt supra probatum est, quando ergo promisit obedientiam, voluit consequenter etiam dicto parere, & quasi finaliter induci ad implendam voluntatem sui Prælati statim ac illi cognita fieret, quod est præcepto tacito, seu interpretatiuo obtemperare, vnde sequitur voluisse Summi Pontificis dicto parère, si ex suprema sua authoritate ei Episcopatum iniungeret.

136 Ad *secundum* concedo in statu Episcopali occurrere Religioso multa salutis pericula, vnde dictum est supra, melius esse Religioso perseuerare in suo humili statu, quàm ad Episcopalem conscendere; verum hoc solum inducit, quòd Religiosus non debet appetere, nec procurare Episcopatum, sed illum fugere in sensu tradito *in gloss. cap. fin. 1. quæst. 6.* verbo *refugit*, hoc est, se non ingerere, non quærere, sed quæri, non verò quòd non debeat sibi iniunctum sponte acceptare, sed expectare debere quòd præceptis, & diris ad id cogatur, maximè cum eadem

dem pericula immineant acceptanti etiam coactè, & vi præceptorum necessitato. vnde Greg. *lib.* 1. *Ep. Ep.* 31. *dixit quòd electus in Episcopum, nec ad appetendum locum procax insistere, nec ad repellendum contumax debet inueniri*: cui consonat S. Tho. 22. *quæst.* 185. *art.* 2. vbi dicit, ad inordinationem voluntatis pertinere, quòd quis motu proprio feratur in hoc, quod aliorum gubernationi præficiatur, & ideò reprobat appetitum, & procurationem Episcopatus, sed subdit, etiam ad inordinationem voluntatis pertinere, quòd aliquis contra Superioris iniunctionem prædictum gubernationis officium finaliter recuset, hoc est contra voluntatem Superioris, si non præcipientis, attamen enixè id optantis modo supra expresso; ex his constat metum illorum periculorum in statu Episcopali occurrentium retardare non posse, nec debere prædictam Religiosi obedientiam ad sponte assentiendum Superiori iniungenti Episcopatum; nam pericula supradicta timere non debent vocati tamquam Aaron, dixit enim Deus Moysi, dum recusabat officium, ad quod ipsum elegerat, *ego ero tecum*, & Ieremiæ idem officium detrectanti; *ne timeas à facie eorum, quia ego tecum sum*, & Valerianus dixit Ambrosio dum Episcopatum recusaret, vt habetur *distinct.* 63. *cap. Valerianus, quia Deus, qui te elegit, semper te adiuuabit*; scilicet, ad ita exercendum Episcopale opus, vt non salutis iacturam in Episcopatu facias, sed potius eandem salutem fælicius, & beatius merearis; si terrent verba Chrysostomi in argumento adducta, solentur illa Greg. *lib.* 4. *Epistola* 8. vbi sic ait. *Sicut igitur laborantes, & circa animarum salutem solicitos hoc nomen Episcopi ante Deum æternam ducit ad Gloriam: ita desides, & torpentes vrget ad pœnam*, & illa Augustini relata *dist.* 40. *cap. ante omnia* quibus fassus est *nihil esse in hac vita difficilius, laboriosius, periculosius Episcopi, &c. Officio, sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator iubet*; in quo casu dixit idē Gregorius *in Pastor. par.* 2. *cap.* 5. Episcopum, qui miserijs subditorum condescendit, facile occurrentia sibi in suo munere pericula posse superare; sic enim ait: *Sed hæc nequaquam Pastori timenda sunt, quia Deo subtiliter cuncta pensante, tanto facilius à sua*, scilicet, tentatione, *eripitur, quanto misericordius ex aliena tentatione fatigatur*. Sancta Catharina Senensis refert in Epistola, quam cuidam Nicolao Episcopo misit, Dominum de viro in pastorali cura persistente hæc reuelasse; *Onde io dico, che non sarà alcuno, il quale con riuerenza*

si po-

si poco la serua (Scilicet Ecclesiam cui præsidet) *che ne resti irre-*
137 *munerato, & nō sarà all'eterna morte soggetto*. Perpēdo in supradicta authoritate in argumento ex S. Thoma adducta, illud sincathegorema; *finaliter*, Sanctū Thomam adiunxisse verbo *recusare*, quod se tenet ex parte eius, cui iniungitur Episcopatus, quod non adiunxit iniunctioni, quę se tenet ex parte Superioris Episcopatum iniungentis, existimo enim, vt supra attingebam, voluisse S. Doct. ex hoc indicare, quòd nemini, & specialiter Religioso liceat finaliter recusare Episcopatum, si iniungatur a Superiore, manifestando sibi omnino gratum fore, quòd ipse non recuset, quamuis ad rigorosum præceptum non deueniat, quod esset ex parte Superioris finaliter Episcopatum iniungere, Nam quamuis formaliter tunc Religiosus non faciat contra obedientiam, ad quandam tamen voluntatis inordinationem hoc pertinere Sanctum Tho. docuisse mihi certum est, cum ordinata voluntas Religiosi illa sit, quæ agnita voluntate Superioris, illam implere non detrectat, sed promptè illi quocumque præcepto aliquid iniungenti obedit, præueniendo eius præceptum expressum, vt alibi S. Doct. dixit. Ad exemplum adductum in argumento patet responsio ex supradictis *num.* 30. vbi aliud simile oppositum fuit; ad authoritatem Hieronymi patet etiam ex dictis.

138 Ad illud quod subiungitur, plures Religiosos vouere nonnisi coactos acceptaturos Episcopatum, ergo acceptare Episcopatum coactè est opus de meliori bono, iam etiam supra responsum est, hoc, scilicet, esse verum respectu Religiosorum quarundam Religionum, quas Papa approbando, voluit quod illi Religiosi sibi non obedirent, nisi sub illa forma necessitati ad obediendum, attamen quando tacito præcepto Episcopatum iniungit, indicando acceptationem Episcopatus esse opus de meliori bono, vt supra explicatum est, ei obediendum esset, nec in sententia probabili obstaret quidem votum, quin possit ille, qui vouit nonnisi coactus acceptare, eius rigorosum præceptum præuenire, vt ex dictis patet. Iesuitis tamen exceptis ob rationes adductas à Suarez: quos tamen Fagundez non
139 excipit, vt latius supra num. 132. dictum est. Tandem non obstat quod dicebatur, sanctos Regulares omnes nonnisi compulsos Episcopatum acceptasse, nam Gregorius, & Augustinus, pluresque alij sancti Monachi Episcopi coacti non fuere rigoroso Superioris precepto, vt constat in historijs gestorum ipsorum,

Grego-

Gregorius enim *lib. 1. Epistolarum Epistola 31.* dixit se subdidisse voluntati Philippi Comitis *Excubitorum*, acceptando Pontificatum, ne repellendo contumax inueniretur, & Augustinus *Epist.* 148. ad Valerium Episcopum dixit, se consensisse in Episcopatum, ne seruus Domino contradiceret, verùm nec ille Philippus, nec Valerius, nec Populus Hipponensis poterant cogere supradictos Sanctos ad acceptandum Episcopatum, neque vllam incurrissent recusando contumaciam, nisi extrinsecam, vt patet; cognita igitur ardenti Cleri, & Populi voluntate, qua supradicti sancti Regulares ad Episcopatum vocabantur, ipsi assensum spontaneè, & liberi à coactione præceptorum prębuerunt, existimantes illam voluntatem esse voluntatem Dei, sicut existimare debet quilibet Religiosus, cui nihil tale procuranti Papa Episcopatum iniungit; si vero fuere aliqui Sancti, qui noluerunt pręuenire rigorosum pręceptum, sed vel nolente Pontifice ad tale pręceptum deuenire, Episcopatum recusarunt, vt D. Bernardus, & D. Thomas; vel nonnisi tali pręcepto coacti acceptarunt, vt D. Albertus Magnus, S. Andreas Corsinus, Beatus Laurentius Iustinianus, S. Antoninus, & alij innumeri, hoc non obstat, nam exempla Sanctorum, quędam sunt imitanda, quędam vero miranda; S. Bernardus memorata S. Malachię valida Episcopatus oblati recusatione, ac de huiusmodi actu iudicium proferens, dum eiusdem vitę gesta refert, sic inquit, *Ego vero istud in Sancto redarguendum, nec vsurpandum consulo ei, qui Sanctus non fuerit*, quapropter dicendum est, cum legimus Sanctos alios coactos, alios verò spontaneè Episcopalem Cathedram ascendisse, nos in istis laudare debere promptam obedientiam, in illis verò eximiam humilitatem, in vtrisque autem exaltare oportere inscrutabilem modum agendi omnipotentis Dei, quo sanctorum suorum heroicas virtutes multipliciter manifestat, vt inde à nobis glorificetur, & mirabilis in sanctis suis agnoscatur.

140 Ad complementum huius §. conciliandi sunt quidam Canones, qui videntur inter se pugnare, dum eorum aliqui statuunt nonnisi eos, qui inuiti, & reluctantes ad Episcopatum trahuntur, esse Episcopos ordinandos, alij vero prohibent inuitos, & reluctantes ordinare:

Dist. 74. *cap. Gesta*, dicit Gregorius, *iustum est vt nemo crescere compellatur inuitus*, & ibidem *cap. Vbi ista: Simplicius Papa* reprehendit *Ioannem Episcopum Rauennaten*, qui Apostolica authori-

authoritate quendam Gregoriu m inuitum in Episcopum consecrauerat his verbis, *denunciamus autem quod si postac quicquam tale præsumpseris, & aliquem, seu Episcopum, &c. inuitum facere fortè credideris, ordinationes tibi Rauennatis Ecclesiæ, vel Aemiliensis noueris auferendas:* in Concilio Aurelianensi V. *Can.* 12. sic dicitur, *iuxta quod antiqui Canones decreuerunt, nullus inuitus detur Episcopus, sed nec per oppressionem potentium personarum ad consensum faciendum Ciues, aut Clerici, quod nefas est, inclinentur.* Contrarium dicitur 1. *quæst.* 6. *cap. Sicut is.* Vbi narratur Gregorium ita scripsisse *Siragio Episcopo Augustudonensi, sicut is, qui inuitatus renuit, quæsitus refugit, Sacris est Altaribus admouendus: sic qui vltro ambit, vel importunè se ingerit; est proculdubio repellendus*; & 8. *quæst.* 1. *cap. In scripturis* dicitur, *sicut locus regiminis desiderantibus negandus est, ita fugientibus offerendus.*

Et 23, *quæst.* 4. *cap. Displicet*, dicitur, *multi vt Episcopatum suscipiant, tenentur inuiti, perducuntur, includuntur, custodiuntur, patiuntur, quæ nolunt, donec eis adsit voluntas suscipiendi operis boni.*

Isti Canones inter se non pugnant, sed rectè intellecti idem prorsus decernunt; Coactio enim potest considerari dupliciter, vel prout in Superiore infert voluntatem necessitandi expresso præcepto subditum ad sibi consentiendum, vel prout importat in subdito voluntatem non obediendi Superiori præcipienti nisi, vel ex necessitate illata ex tali præcepto cogatur, vel nisi cognouerit Superiorem id, quod iniungit, tanquam opus melioris boni proponere, quamuis à præceptis abstineat.

141 Coactio supradicta ex parte Superioris, si fiat bono zelo, est laudabilis, & hæc commendatur vbi supra in *cap. Sicut is*; *cap. In scripturis*, & *cap. Displicet*. Si verò fiat malo zelo, reijcitur in *cap. Vnde ista*, & ita sentit glos. *in cap. Displicet*; sed cum ex supradictis constet nullum alium Superiorem cogere posset de iure ad Episcopatum, nisi Papam, omisso quocunque examine zeli ipsius, eius coactio, nedum orta ex rigoroso præcepto, sed ex illato etiam metu ab intrinseco, vel ab extrinseco, vt si vellet renitentem excommunicare, vel incarcerare, laudari deberet, & subditus coactus nullo modo excusaretur à metu illato, si vellet de validitate sui consensus reclamare; cum ex supradictis constet hunc metum non causare inuoluntarium; sed cogere subditum ad voluntatem suam, vti rationabiliter debet, suo Superiori iusta præcipienti conformare.

Coactio verò ex parte subditi, quæ importat rigorosi præcepti necessitatem, sine qua obedire non intendit, est quidem commendabilis, si hæc intentio procedat ex voto, seu humilitate; tamen potest etiam esse reprehensibilis, si procederet ex pigritia, vel ex pertinacia, vt supra dixi, sed coactio, quæ ex promptâ subditi obediendi voluntate oritur, dum ex perfectæ obedientiæ proposito vult ferè cogi velle ad faciendum omnia, quæ suum Superiorem velle cognouerit, etiamsi nulla ab eo præcepti expressi necessitate cogatur, commendatur in sacris Canonibus, & de hac coactione sunt intelligendi, dum eam in promouendis ad Episcoparum exigunt, quam opponunt spontaneæ voluntati eorum, qui ex ambitione, vel auaritia volunt Episcopi fieri, vt dicit *gloss. in cap. Sicut is*, vbi etiam reluctantes, & fugientes Episcopatum declarauit esse eos, qui quæruntur, & non quærunt, qui timent ne fortè non sint sufficientes, vel intelliguntur fugere, qui digni sunt, si se non ingerant, sed qui præueniunt rigorosi præcepti necessitatem; etiamsi quodammodo coacti, & inuiti dicantur acceptare Episcopatum, cum non fuerit ab ipsis desideratus, nec procuratus; attamen spontaneè illum acceptant, quia præcepto expresso ad id non compelluntur; & hæc coactio posterior dicitur adesse, cum quis, nullo existente præcepto, miti corde, vt dicitur *dist. 40. cap. Ante omnia*, & libenti animo, vt dicitur *cap. In scripturis*, Episcopatum acceptat. Totum hoc confirmauit Origenes *Hom. 1. in Cant.* hac pulcherrima sententia: *Beatæ sunt illæ animæ, quæ dorsum suum extenuauerunt, vt suscipiant sessorem verbum Dei super se, & frænâ eius patiuntur, vt quocumque ipse voluerit, flectat, & agat habenis præceptorum suorum; quia iam non propria voluntate incedunt, sed ad omnia ducuntur, & reducuntur voluntate sessoris.*

Sic ergo Canones concordantur; loquuntur enim de coactione posteriori modo accepta, quæ non excludit liberum, & spontaneum assensum, includit tamen manifestatam Superioris voluntatem, ex qua ingeritur subdito voluntas illi obtemperandi.

Coactio, quæ habetur *cap. Displicet*, tota est extrinseca, & in ordine ad corpus, non vero in ordine ad animam, nec puto vnquam in vsu fuisse, vt electi ad Episcopatum illis macerationibus defatigati, & afflicti, ad acceptandum arctarentur, sed vt amica quadam violentia ad hoc inducerentur, sicut dicitur in Euangelio *Lucæ* 24. Discipulos coegisse Dominum cum ipsis manere in Emaus, dum fingebat longius ire; sæpe enim amicus priuato

uato quodam carcere detinet alium amicum, vt secum in Domo permaneat, amicus verò iste bene nouit, quòd si recusauerit, ab amico tandem dimittetur, sed ne de suo discessu amicus tristetur, mutat voluntatem discedendi, & cum ipso benigna hac coactione fere necessitatus permanere consentit; eodem modo, suspicor, antiquitus electos ad Episcopatum inclusos fuisse, & passos, quod nolebant, vt populorum feruenti voluntate habendi eos Episcopos benignè coacti, amicè consentirent, quamuis aliàs talem voluntatem consentiendi nunquam habuissent; & ideo gloss ibidem ait, *quod si aliquis semper esset nolens non deberet cogi*, coactione; scilicet rigorosa. Claudat hunc §. Sancti Gregorij sententia, quæ habetur in eius Pastoral. & in *cap. In scripturis*, & talis est; *is qui recusauit*, loquitur de Ieremia, *plenè non resistat, & is, qui mitti voluit*, loquitur de Isaia, *ante se per altaris calculum purgatum vidit, ne aut non purgatus adire quisquam sacra misteria audeat, aut quem superna gratia elegit, sub humilitatis specie superbè contradicat, quia ergo valde difficile est purgatum se quemlibet posse agnoscere, prælationis officium tutius declinatur, non tamen pertinaciter, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur.*

§. 7.

An liceat Regulari ponere impedimenta, quæ prohibeant ipsius promotionem ad Episcopatum.

SVMMARIVM.

VIdetur licere Regulari ponere impedimenta, quæ prohibeant ipsius promotionem ad Episcopatum. *Primò*. Licet iurare, & vouere non acceptare Episcopatum; ergo licet sibi procurare impedimenta, vt non possit ad Episcopatum promoueri; Antecedens est indubitatum; Consequentia patet, Nam iuramentum, & votum impediunt iurantem, & vouentem, vt quantum est in se, nunquam ad Episcopatum promoueatur; vnde *cap. Archidiaconus dist.* 85. repellitur ab Episcopatu, qui iurauerat se illum nunquam accepturum.

143 *Secundò* licet fugere, se occultare, & alia media procurare ad declinandum Episcopatum, ita fecisse legimus Gregorium, & Augustinum, aliosque sanctissimos Regulares, qui ab eodem Gregorio de his adhibitis medijs commendantur 1. *quæst.* 6. *cap. Sicut is*. Præterea plures Sancti, ne ad Episcopatum acceptandum arctarentur, impetrarunt à Deo, alij diuturnas febres, vt de sancto Goare narrat Vincentius *lib.* 22. *cap.* 16. alij autem mortem, vt refert Suarez *de Relig. tomo* 4. *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 11. & Barbosa *de officio Episcopi par.* 1. *tit.* 2. gloss. 1. *num.* 15. Præterea Sancti quidam, vt resistere possent Episcopatum iniungentibus, in seipsos sæuientes, inhabilitatem irregularitatis ad Episcopatum sibi procurauere. Marcus, siue Euangelista, siue alius Anachoreta, vt vult Baron. *anno* 45. ad hunc effectum amputauit sibi pollicem, vt refert ex Hieronymo S. Th. 22. *quæst.* 185. *art.* 2. *in tertio arg.* & habetur in gloss. *dist.* 55. *cap. Si quis abscidit*.

Antonius, seu Ammonius secuit sibi aurem, vt legitur in Sozomeno *lib.* 6. *cap.* 30. eundem refert idem Author iurasse abscissurum sibi linguam, si alius non occurrisset modus refugiendi Episcopatum.

Tandem narrat ex Paulino, ac alijs Historicis Baronius *anno* 374. S. Ambrosium audita electione de se facta in Episcopum Mediolanensem, Tribunal sibi parari iussisse, erat enim Prouinciæ Præfectus, trucesque carnifices assistere, tormenta congerere, vinctosque catenis miseros reos torqueri; tum vocasse ad se mulieres impudicas, vt inde Populus Mediolan. qui validè

eum

cum premebat, vt prædictæ electioni consentiret, eius crudelitatem, & impudicitiam suspicans, Episcopatu indignum haberet, & à coactione desisteret.

144 In contrarium tamen est, quia dicto *cap. Archidiaconus*, iurare nunquam ad Episcopatum accedere, improbatur, vt enim glossa dicit ibi verbo *Sacrosanctis*, illius Archidiaconi iuramentum fuit à Pontifice incautum, & temerarium iudicatum, & ideo statuit, vt de tali iuramento inquireretur, antequam electio in persona illius facta confirmaretur; nam propter hoc iuramentum veluti delictum ab Episcopatu repellendum esse credebat: S. Th. 3. *dist.* 39. *quæst.* 1. *ar.* 3. *q.* 1. *ad tertium* idem iuramentum vocat incautum, quia huiusmodi iuramento præiudicatur diuinæ prouidentię, & excluditur superiorum obedientia, quibus in hoc obediendum est; non ergo licet Regulari ponere impedimenta prohibentia Episcopatus adeptionem.

145 Dico *primò*, non licet Regulari se impedire ne ad Episcopatum promoueatur medijs, quæ de iure naturali, & diuino, seu lege humana assumi prohibentur.

Ita Siluester verbo *Electio* 1. *quæst.* 19. vbi damnat per quamcunque viam illicitam refugere Episcopatum.

146 Probatur, nemo naturali, vel diuino iure seruato, potest dare pecuniam, vel munera Electoribus, vt omittant eum ad Episcopatum eligere, præsentare, &c. *ex cap. Nemo, de simonia in fine*. Item nemo potest in se ipsum sæuire, ergo non potest Regularis dare munera, se mutilare, nec procurare sibi febrim, aut mortem, ne Episcopus fiat; Præterea eodem iure prohibetur ne quis in oculis hominum se exhibeat, etiam simulata actione, furem, inhonestum, vinolentum, turpis lucri cupidum, vt indignus Episcopatu habeatur; Nam istis actionibus scandalizaret proximum, sunt enim de se malæ, & prębentes alijs occasionem ruinę: At de iure diuino sunt precauenda scandala actiua, iuxta illud Matth. 18. *væ mundo à scandalis, væ homini illi, per quem scandalum venit*. Prętereà non posset Regularis exercere aliquam artem humana lege sibi prohibitam, vt eius exercitio ab Episcopatu repelleretur; vnde non posset ad hunc effectum sine graui culpa exercere Cirurgiam, vel Medicinam à iure Canonico Regularibus interdictam, etiam si esset in artibus istis peritus, & diligens, idque faceret causa pietatis; nam si ex exercitio huiusmodi mors sequeretur, fieret irregularis *ex cap. Tua nos, extra de homicidio, & ex cap. Sententiam sanguinis*: ne

Cleri,

Cleri, vel Monachi, & consequenter euaderet inhabilis ad Episcopatum, non enim facienda sunt mala, vt veniant bona, prout dicitur *Rom.* 3. ergo etiamsi quis bonum iudicaret sibi non esse Episcopum; non posset per hæc media se ad Episcopatum inhabilitare.

147 Dico *secundo*. Licet Regulari præuenire Superioris præceptũ impedimento permisso, ne Episcopatum acceptare cogatur, secus vero postquam Superior deuenit ad præceptum expressum.

Conclusio est S. Th. 22. *quæst.* 185. *artic.* 2. *ad tertium*, vbi docet acceptare Episcopatum non esse de necessitate salutis, sed fieri necessarium ex Superioris præcepto; illis autem, quæ sic sunt necessaria ad salutem, potest aliquis impedimentum licitè apponere antequam fiat præceptum, non autem hoc liceret, inquit S. Doctor, in his, quæ per se sunt de necessitate salutis, scilicet, quando necessitas inducitur per præceptum vt Superiori assentiamur: Impedimentum ante præceptum exemplificat in eo, qui ne fiat Episcopus, transit ad secundas nuptias, & sic fit bigamus, & cõsequenter irregularis. Loquendo de Regulari, dico licitè posse Regularem vouere, seu iurare non assentiri Superiori iniungenti Episcopatum, nisi vi præcepti obligantis ad mortale coactus; Item seruatis seruandis licet eidem transire ad Religionem, in qua huiusmodi votum emittitur, vt ex hoc voto impediatur ne Episcopus fiat, posset etiam fugere, se occultare, à conspectu Superioris longè recedere, cum debitis tamen licentijs, vt auerteret à se Pontificis præceptum expressum, nam
148 totum hoc culpa caret, vt patet. Consultò dixi *vt auerteret à se præceptum expressum*, de quo etiam in conclusione loquor; Nam puto Regularem etiam post simplex verbum Prælati, quo indicauit velle illum Episcopum facere, in quo consistit præceptum tacitum, posse permissa adhibere impedimenta Episcopatus, non enim adhuc eius acceptatio est de necessitate salutis, vt dictum est; Ergo potest Episcopatum declinare dictis adhibitis impedimentis.

Quæres, an possit Regularis antequam per expressum præceptum sibi imponatur Episcopatus, simulare se illitteratum, vel stultum, seu negligere posse propriam famam, vel infamiam, vt inde Episcopatu indignus iudicaretur.

Suppono istas actiones permissas esse Regulari viro priuato, scilicet, cuius opera Ecclesia non vtitur, nec ei est admodum fructuosus; Item cuius infamia suo Ordini vel proximorum

Congrga-

Congregationi non præiudicat, vnde Regularis priuatus poterit illas actiones exercere, dummodo sint permissæ, vel culpam non inducant; cum ergo talis Religiosus sit Dominus suæ famę, inquit S. Th. *quodlib. 10. artic. 13* suæ humilitati prouidens, potest famam, vel infamiam contemnere, quem sequitur Soto *de Iust. lib. 4. quæst. 6. artic. 3. conc. 2. & lib. 5. quæst. 10. artic. 2.* alijque non pauci.

Nunc respondeo ad quæsitum, posse priuatum Religiosum ante præceptum expressum ponere supradicta impedimenta, ne Episcopus fiat, nam sunt istæ actiones in Religiosi arbitrio, & nec sibi grauiter nocent, nec alijs sunt detrimento, vnde æquiparantur fugę, occultationi, & similibus; Narrat Sozomenus *Hist. lib. 3. cap. 15.* S. Ephrem furorem simulasse, ne Episcopus fieret; ergo licet Regulari simulare ad hunc effectum stultitiam; item Lessio authore *de iust: lib. 2. cap. 11. dub. 6. num. 32.* licet Prelato se infamare, si velit officium deponere, ergo multò magis licebit viro priuato se infamare modo premisso, scilicet, sine culpa, vt officium Episcopale ei non committeretur; sed nego cum communi Regularem quocunque modo consideratum posse se infamare in ijs, quę sapiunt heresim, vel aliquod grauissimum scelus, seu quę sine scandalo actiuo esse non possent; sed in in alijs casibus posset suam famam negligere, veluti neglexere S. Gregorius Nazianzenus, & B. Albertus Magnus ambo Regulares, qui pretermiserunt veras defensiones, quas opponere poterant falsis criminibus, de quibus incusabantur, vt ad sua Monasteria renunciatis Infulis redire permitterentur.

150 Modo probatur Conclusio quantum ad *primam partem*, Religiosus non tenetur acceptare Episcopatum ante Superioris preceptum expressum; ergo potest ponere impedimenta sibi permissa, quę ab Episcopatu illum arcere possunt, patet consequentia; nam possumus impedire, ne nobis succedant, quę acceptare non tenemur, vt patet; Probatur antecedens, nam Episcopatus non est de ijs, quę sunt ad salutem Religiosi necessaria, ergo non tenetur Religiosus Episcopatum acceptare ante expressum preceptum, quę semper limitanda sunt, nisi adsit casus necessitatis manifestę, vel detrimenti charitatis fraternæ, in quo casu, si deesset superioris visibilis preceptum, instaret diuinum, quod nec preueniri potest, nec vnquam licet sine graui culpa declinare.

151 Probatur quo ad *secundam partem*, Posito expresso præcepto;

Epi-

Episcopatus acceptatio fit de necessitate salutis; ergo non potest impediri à Religioso, si illi sub tali præcepto imponatur.

Nam, vt supra dicebam, tenetur Religiosus obedire sub culpa læthali Prælato sub expresso præcepto Episcopatum iniungenti; si verò liceret impedimenta opponere, liceret deludere Superioris præceptum, quod est falsum.

152 Sed contra potest quis, in sententia aliquorum doctorum, ponere impedimenta expressis Ecclesiæ præceptis, v. g. est hodie ieiunandum, Petrus pro sua oblectatione tota die ludit pila, quo exercitio ponit sciens, & volens, impedimentum ieiunio, quod Ecclesia præcipit; nam inde redditur inhabilis ad ieiunandũ, & tamen non peccat si non ieiunat, ita plures Doctores apud Dianam *par. 1. tract. 9. resol. 40. & par. 10. tract. 14. resol. 11.* Ergo posito præcepto expresso de acceptando Episcopatum, potest Religiosus interponere actionem, quam scit sibi futuram obstaculum ne Episcopus fiat.

Resp. Admissa, & non concessa sententia de priori casu, esse manifestam disparitatem inter illum, & posteriorem, nam dici potest cum præcitatis Doctoribus, esse quidem præceptum expressum de ieiunando illa die, sed nullum extare præceptum, quo prohibeatur, vel fiat illicitus illa die ludus pilæ: vnde illud exercitium, etiam stante præcepto ieiunandi, dici poterit licitum, quod verò ex illo exercitio sequatur impotentia ad ieiunandum, censetur esse per accidens, quod tamen verisimiliter tollit debitum ieiunandi; quia qui non potest ieiunare, non tenetur, nec tenetur procurare sibi vires, quibus possit ieiunare, verùm posito præcepto facto viro Religioso de acceptando Episcopatum, eodem præcepto prohibentur omnia, quæ eius assecutionem impediunt; & quę prius erant licita impedimenta, tunc euadunt illicita; Vnde si quis tunc eligeret fugere, se abscondere, & huiusmodi, peccaret mortaliter, per viam enim illicitam fugeret Episcopatum, vt dicit Siluester verbo *Electio 1. quæst. 19.*

153 Vnicum inuenio impedimentum, quod stante pręcepto, posset Regularis opponere, scilicet, dum Regularis Ordinis, qui est dignitatum capax, habito pręcepto transiret seruatis seruandis ad Religionem Dignitatum incapacem, & in ea professionem & votum consuetum emitteret, in isto casu peccaret quidem contra pręceptum, sed poneret impedimentũ suę promotioni, cũ semper liceat simplici Religioso transire ad strictiorem, quę simul

mul esse potest dignitatum incapax, & in ea, vota consueta nuncupare; si aliqua specialis constitutio illi non obsiet, vt patet *ex cap. licet de Regularibus & transf. ad Relig.* Pontifex vero, qui imponit Episcopatum, deberet tunc specialiter super hoc impedimento dispensare, & si dispensare nollet, suum pręceptum sine effectu remaneret; Nam *Vrbani constitutio* exigit specialem dispensationem in dicto voto, vt promotionem ad Episcopatum non impediat.

Dico *Tertiò*. Regularis, posito expresso pręcepto, quo ei iniungitur Episcopatus, tenetur remouere impedimenta, quę potest, vt habilis fiat ad Episcopatum.

Hic notandum est cum S. Thoma 22. *quæst.* 185. *art.* 2. *ad secundum*; Impedimenta, quę obstant subdito, ne obediat Prelato iniungenti Episcopatum, quęque ego modo considerabo tantum in ordine ad Regularem, posse remoueri dupliciter, primo ab ipso subdito, huiusmodi sunt, propositum peccandi, & vt dicebam supra, illa existimatio, quam haberet se in Episcopatu peccaturum, sunt autem quędam impedimenta, quę possunt quidem remoueri à subdito, sed cum aliquo graui incommodo, vt litterarum ignorantia, verbi gratia, quę non nisi cum assiduo studio remouetur, hęc posteriora impedimenta non tenetur subditus remouere vt obediat, non enim solent pręcepta etiam Papę cum adeo graui incommodo obligare; igitur tenetur Regularis remouere impedimenta priora; Tenetur enim deponere propositum peccandi, & existimationem illam, non vero tenetur addiscere litteras, quibus ad Episcopatum idoneus fiat: Alia sunt impedimenta, quæ possunt à solo Prælato remoueri, vt Censura, vel Irregularitas, & hæc tenetur subditus in tali casu Prelato manifestare, vt, si velit, illa remoueat, & sic ei licitum fiat illi obedire.

Si vero impedimenta nec à subdito, nec à Prelato remoueri possint, non inducunt in subdito, etiam supposito rigoroso pręcepto, debitum obediendi.

Ex his remanet probata Conclusio, nam subditus tenetur facere quod in se est vt obediat Prelato sub expresso præcepto iniungenti Episcopatum, Ergo tenetur impedimenta, quę illi obstant, quantum in se est, remouere, vt possit obedire; ergo tenetur remouere per se ipsum, quę potest, & quę per se ipsum non potest, suo Prelato manifestare, vt, si velit, illa remoueat.

M An

155 An Prælatus Regularis possit irritare, commutare, vel dispensare votum sui subditi de non acceptando Episcopatum emissum peculiari spiritu, vel iuxta illius Religionis consuetudinem, sicque remouere impedimentum vt subditus possit eligi in Episcopum, dicam *cap. sequenti, §. 2. punc. 4.*

156 Preterea, An Regularis, cuius votum de non acceptando Episcopatum ignoratur à Pontifice, si illi Pontifex Episcopatum iniungat sub expresso præcepto, teneatur eidem Pontifici suum votum manifestare antequam acceptet, vt, si ei placuerit, hoc tollat impedimentum, sicut dixi de impedimentis Irregularitatis, & Censuræ, in eodem *cap. §. & puncto num. 300.* disputabitur.

157 Ad Argumenta in contrarium respondetur: ad *primum* dico quod ille, qui iurat vsque dum licite recusari potest, non accipere Episcopatum, ad summum tenetur Votum, vel Iuramentum suum Pontifici manifestare, ad quem pertinet hoc impedimentum remouere, nam Iuramentum vel Votum illud habet annexam conditionem hanc, *nisi aliter Pontifici visum fuerit*, dixi *vsque dum licitè recusari potest*, nam si vrgeret necessitas acceptandi, vel quia instat præceptum Superioris, vel charitatis, aut peculiaris Ecclesiæ vtilitas, Votum, vel Iuramentum præfatum non obligaret, vt supra dictum est.

158 De Iuramento illius Archidiaconi plura dicunt Theologi, & Canonistæ; in primis adduci solet Soto, qui *de iust. lib. 8. qu. 1. art. 7. in arg. 2.* tenet Archidiaconum istum fuisse coactum à Pontifice eius iuramentum infringente ad acceptandum Episcopatum, attamen id esse contra textum contendit Suarez *de Relig. Tomo 2. tract. de iuramento lib. 2. cap. 13. num. 15.* Alij dicunt Pontificem iussisse de eius iuramento de non acceptando Episcopatum inquiri, tamquam de graui crimine, vt eum repelleret in pœnam ab Episcopatu, ita Authores citati à Suarez ibidem *num. 14.* quod aliqui magis explicantes dicunt, Pontificem existimasse Archidiaconum illum iurasse simpliciter, etiã in casu, quo vrgeret Ecclesiæ necessitas, vel ad acceptandum à Pontifice cogeretur, ex quo iuramentum euasisset incautum; ita enim præiudicaretur diuinæ prouidentiæ, & debitæ superiorum obedientiæ, vt dicit S. Thomas *in quarto* loco supra adducto, & ideo videtur à Pontifice fuisse improbatum: Ita innuit Caiet. *22 quæst. 89. art. 8. §. in responsione ad secundum*, qui vult,

hoc

hoc supposito, eundem Archidiaconum peccasse mortaliter, *gl.* vero, tantum venialiter, præfatum iuramentum emittendo: Alij tandem, quibus consentit etiam Caietanus vbi supra, dicunt Archidiaconum nullo modo peccasse, quia iurando, hac moderatione vsus est, scilicet, dummodo non vrgeret charitatis necessitas, vel Ecclesiæ vtilitas, aut Superioris præceptum; Pontificem vero voluisse certiorari de dicto iuramento, quia nolebat relaxare, sed iudicabat Archidiaconum relinquendum fuisse in suo proposito, quod iuramento firmauerat, vtpote facto de opere regulariter loquendo meliori personę iuranti, vt pluribus adductis Canonibus, & Doctorum authoritatibus sensit Barbosa *in dicto cap. Archidiaconus*, ex quo deducitur Pontifices rarò relaxare Vota, & Iuramenta de non acceptando Episcopatum, & nolle eos, qui talia Iuramenta, vel Vota emiserunt, ad Episcopatum assumere, vt dixit idem Barbosa *de Off. Ep. par. 3. alleg. 53.*

159 Ad *secundum*. Iam dictum est non licere illicita via se occultare ad Episcopatum declinandum, Sancti vero fugerunt, & latebras quæsierunt via licita, cum, scilicet, adhuc nec præcepti vi, nec charitatis fraternæ vrgente necessitate cogerentur Episcopatus onus subire; Illi, qui à Deo impetrarunt febres, & mortem, diuinitus etiam sunt admoniti, hæc impedimenta precibus obtempta futura illis salutaria, dum sic impediti, Episcopatum declinabant; & ipsum Deum approbasse melius illis fore ægrotare, vel mori, quam episcopari, dum febres, & mortem ipsis indulsit.

Sancti vero, qui sibi manus iniecerunt, vel pollicem præcidendo, vel linguam, aut aurem secando, vt ad Episcopatum inhabilitarentur, si illæ historiæ antiquæ vera narrant, id speciali Spiritus sancti instinctu fecerunt, vt ait S. Thomas 22. *quæst. 185. art. 2. ad tertium*; quæ autem in Sanctis contigerunt ex Spiritus sancti motione speciali, imitari non possunt, sed reuerenter admirandi sunt mirabiles effectus, quos citra cursum consuetum Deus operatur in Sanctis suis; vnde in illis dicitur mirabilis *psal.* 67. Samson se ipsum peremit, Appolonia in ignem se proiecit; sed ista regulariter fieri non debent, nec trahi in exemplum, quod confirmatur ex Socrate *Hist. lib. 3. cap.* 18. vbi narrat Ammonium reprehensum ab Euagrio, quod sibi auriculam amputasset ne Episcopus fieret, cum postea vidisset eundem

Euagrium Episcopatum fugientem, dixisse, Euagri, *dabis pœnas, nam lingua moraliter tibi excisa, gratia, qua polles, Episcopatum recusando, minimè vteris*; ex his patet non licere, dum instat necessitas acceptandi Episcopatum, nec quidem moralia opponere impedimenta, multo minus licebit vti phisicis inhabilitatibus citra Spiritus sancti speciali dictamine.

Quod in argumento dicitur de Sancto Ambrosio, concesso prius illo crudelitatis apparatu, qui non excedebat rectæ iustitiæ debitum, & iustam in illos reos animaduersionis mensuram, ideoque Sancto viro Iudicem agenti non incongruo, id, quod postea subiungitur, scilicet, etiam impudicas mulieres ad se publicè ingredi fecisse, à multis non admittitur; quamuis enim S. Ambrosium se ipsum in suis scriptis diffamasse humilitatis ergo dicat Soto *de iust. lib. 4. quæst. 6. art. 3.* attamen id accidisse in casu relato in argumento videtur creditu difficile, nam ibidem Soto refert S. Augustinum reprehendisse quasdam muliérculas, quæ humilitatem inuenditantes, admittebant ad se viros vt inde diffamarentur, quod certè, inquit, non erat licitum, nec ergo licitum fuisset Ambrosio impudicas ad se mulieres introducere, vt inde diffamaretur, & Episcopatu indignus reputaretur, dixi enim supra non licere se infamare in ijs, quæ dare possunt proximo occasionem ruinæ, sicut in tali casu daretur, inde enim veniret probabiliter scandalum actiuum; Verùm cum rem hanc gestam de Ambrosio relatam Baronius author præcipuus, & in Sacris Historijs perspicacissimus non reiecerit, de veritate historiæ prædictæ disputare nolo; sed ea gratis admissa, dico Sanctum Ambrosium huiusmodi impedimenta excogitasse, & impudicas mulieres publicè ad se ingredi permisisse, ijs tamen cautelis adhibitis, vt nullum ex hac actione scandalum actiuum insurgere potuisset, dum ab ipso assumebatur vt esset sibi vtilis ad hunc tantum finem, vt Episcopatus onus declinaret, cuius euidens extitit indicium, cum non obstantibus hisce crudelitatis, & impudicitiæ fictis argumentis, studium Mediolanensium adeo feruens fuerit in postulando Ambrosium Episcopum, vt Imperatoris etiam excitauerit voluntatem ad Ambrosio persuadendum, quod oblatum Episcopatus officium omnino acceptaret, prout de facto acceptauit.

160 Regularis antequam ad Episcopatum assumatur, debet testes habere examinatos formiter de sua ad Episcopatum idoneitate,

de

de qua informatione late tractat Barbosa *de Off. Episcopi tit. 1. cap. 5. §. quid seruandum sit promouendus sit Regularis*, vbi aduerte quemlibet Prælatum posse suo Religioso ad Episcopatum promouendo dare litteras testimoniales de eius moribus, sufficienti doctrina, & aptitudine ad docendum, & regendum, ac de alijs, de quibus informari debet ille, coram quo processus fabricatur de ipsius idoneitate ad onus Episcopale, non verò cuilibet Prælato licet potestatem eidem Religioso indulgere ad consentiendum electioni de se factæ in Episcopum, vt supra dicebam *num.* 80. ista vero attestatio idoneitatis Regularis ad Episcopatum assumendi adeò necessarium est, vt exigatur à Prælato Regulari de moribus, & idoneitate prædicta optimè informato, quodque ab eodem Prælato, non pro affectione, sed pro merito tribuatur, vt venerabilis Iordanus *Ordinis Prædicatorum secundus Magister Generalis*, & immediatus Beati Patris Dominici successor in hanc attestationis ad præfatam formam procuratæ omissionem reduxerit minus dignas assumptiones, quæ de personis Regularibus aliquando fiunt ad munus Episcopale: Ita narratur in *Chronicis eiusdem Ordinis par. 1. lib. 6. cap. 6.*

CAPVT SECVNDVM.

De Regulari assumendo ad Episcopatum.

QVALITER ad Episcopatum Regularis veniat in superiori Capite ostendi; nunc is, qui ad Episcopatum dignè peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, iuxta methodum à sancto Gregorio sui. *Pastoralis parte prima cap.* 11. obseruatam demonstrabo, accepto igitur calami penicillo, veluti in Tabula incipiam Regularis Episcopi formam effingere, vt ex ductis lineamentis ipsius Idea Sacrorum Canonum statutis legibus, & Doctorum receptis sententijs; veluti coloribus expressa, si mea non obstet imbecillitas perfecta resultet. Supposita Regularis ad Episcopatum promotione modo, & forma superiori Capite descripta, in præsenti Capite tractabo de ijs, quæ Episcopum de Monasterio egredientem consectantur, eidemque præter qualitates omnibus Episcopis communes, secundùm quod Regularis est, in Episcopali statu adhærent.

Ad id præstandum quæro sex.

Primò, De Moribus Episcopi Regularis.
Secundò, De Votis Episcopi Regularis.
Tertiò, De Obseruantijs, ad quas tenetur Episcopus Regularis.
Quartò, De Ritibus Episcopi Regularis.
Quintò, De Habitu Episcopi Regularis.
Sextò, De Priuilegijs, & Pœnis Episcopi Regularis.

§. I.

De Moribus Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Doctor Gentium enumerat qualitates Episcopo debitas. 161
Istæ qualitates debent in Episcopo Regulari perfectius relucere. 162

Epi-

161 DOctor Gentium Apostolus Paulus mores Episcopis omnibus condecentes exposuit scribendo ad *Timotheum cap.* 3. prioris Epistolæ, & *Titum cap.* 1. quorum clara notitia ex ipso textu, & varijs commentationibus, quibus illustratur à Sanctis vnicuique peruia esse potest: Barbosa *de off. Ep. par. 1. tit.* 4. ab Apostolo Episcopis perscriptos mores, & qualitates eruditè expendit, dignus certè vt ab omnibus Episcopis legatur, proficient enim, si lectionem deducant ad praxim, mores etiam Episcopo debitos enumerauit *Conc. Carthaginense* 4. *cap.* 1. & habetur *cap. Qui Episcopus dist.* 23. de eadem materia doctè, & pie scripsere noster Bartholomæus de Martyribus in Stimulo Pastorum, noster Ludouicus Granatensis in Côcione de moribus Episcoporum, Bellarmin. in opusc. de off. Episcopi, Rinuccinus *della dignità, & offitio de i Vescoui*, alijque quamplurimi, quibus adde Alexandrum Sperellum Episcopum Eugubinum in suo tractatu, cui titulus, Il Vescouo, opus nuper Romæ publicatum, plane dignissimum Authoris ingenio, ac mirabili eius eruditioni, insignique pietati correspondens, aptum me iudice, ad retinendum in Ecclesia militante apicis Episcopalis dignitatis legitimum splendorem, ac Episcoporũ vitam ad formam vitæ Sanctorum Præsulum instituendam.

162 Ego præscindẽdo à moribus omnibus Episcopis cõmunibus, quos tamen exigo tanquã præcipuos in Episcopis Regularibus, & illos ante ômnia suppono tanquã eis magis debitos, moraliter loquendo, quam Sæcularibus Episcopis, vt docet Soto *de Iust. lib.* 10. *quæst.* 5. *artic.* 7. ad speciales, & proprios mores, qui in Episco-

Episcopo Regulari, prout Regularis est, debent omnino relucere, meditationem meam coarctaui.

163 Dico ergo *primò*. Regulari ad Episcopatum assumpto non licere ita viuere, ac seipsum, supellectilem, & familiam sic componere, vt videatur ad sæcularem vitam per Episcopalem dignitatem reductum fuisse.

164 Suppono cum Caiet. 22. *quæst.* 185. *art.* 8. quod Religiosus factus Episcopus reuiuiscit quodammodo ad vitam ciuilem, debet enim recedere in pluribus à regulari solitudine, & assidua legendi, & orandi consuetudine, seque accomodare sæculi ciuili conuersationi, vt colligitur etiam ex S. Tho. 3. *par. quæst.* 40. *art.*2. & ex *gl. dist.* 86. *cap. Fratrem nostrum*, vbi dicitur à Greg. Papa monitũ fuisse Marianũ Monachũ, qui factus Episcopus, nolebat aliud facere, nisi legere, & orare, sicut in Monasterio facere consueuerat, *vt cum loco mutaret & mentem*. Ideoque inquit Caiet. Episcopus Regularis *cap. vn.* 18. *quæst.* 1. dicitur à iugo Regulæ Monasticæ professionis absolutus. Ex hoc tamen non est inferendum ei licere ita religiosas consuetudines deserere, vt Regularem nunquam fuisse in moribus suis appareat, & se prorsus immemorem prioris Vitæ esse demonstret, quod non obscure innuitur *dist.* 88. *cap. Episcopus nullam*.

165 Id accideret *primò*. Si talis Episcopus Regularis, ne dum superfluis, verum & necessario connexis dignitatis splendoribus delectaretur, quibus in ingressu Religionis expresse renunciauerat, itaut de ipso dici posset illud 2. Machab. 4. *patrios honores pro nihilo habentes, Græcas glorias optimas arbitrabantur*. Insuper in hoc imitari videretur vxorem Loth, quæ retro respexit, vt dixit Soto *vbi supra*. Vnde ipse monet Episcopos Regulares debere à pompis abstinere, quæ non fuerint ad ornatum Dignitatis necessariæ, ijs verò, quæ sunt necessariæ ad talem ornatum, ita debent vti, vt non moueant delectationem, sed potius mærorem excitent, de se enim ita loquitur S. Monachus Gregorius lib. 1. *Epistolarum, Epist. 6. quæ est Narsi Patricium. Triste est quicquid aspicitur, quicquid delectabile creditur, cordi meo lamentabile apparet. Penso enim ab alto quietis meæ culmine corruens, ad quantum deiectus exterioris prouectus culmen ascendi*. Dixit quidem Greg. *eodem lib. Ep.* 5. *sub colore Episcopatus ad sæculum sum reductus*: sed forte vt sæcularem vitam ageret, & anteactæ Monasticæ oblitus, veluti solent Sæculares Principes, de sua Dignitate sibi blandiretur? absit, subiungit enim. *In qua tantis Ter-*

tæ curis inseruio, quantis me in Vita laica nunquam deseruisse reminiscor: En quomodo debet Religiosus factus Episcopus reuiuiscere ad vitam ciuilem, & quasi ad sæculum redire, vt spretis pompis, & etiam Dignitati connexis splendoribus non elatus, Terræ curis, proximi necessitatibus, & vtilitatibus totus inseruiat, sæcularis in solicitudine sæculi, Regularis in morū exercitio.

166 *Secundò*, ostendit Regularem Episcopum ad sæculum reductum fuisse, si quæ circa illum sunt, sæcularem redoleant vanitatem; hæc præcipuè consistit in vestibus intrinsecis, quæ latent sub Toga; Regularis ergo Episcopus, ne ad sęculum rediisse videatur, vti non debet sericis Tibialibus, femoralibus, & huiusmodi subtus indutis, quæ dedecent insuper esse de materia etiam lanea, quæ sit prętiosa, & in colore à solito illius Religionis Viris dissona, ac in forma sæcularibus consuetudinibus accomodata. Idem dico seruandum esse ab Episcopo Regulari in vsu vestium extrinsecarum, vt in Toga, Mozzetta, &c. Et nota Episcopum sęcularem posse vti veste secundum consuetudinem regionis, non obstante *cap. Clerici officia, de Vit. & honest. Cleric.* & *cap. Omnis*, & *cap. Nullus* 21. *quæst.* 4. quia lex debet conuenire consuetudini, vt dicit *gl. cap. si quis virorum, dist.* 30. Nec ille dicitur indecoris vestibus indutus, si iuxta regionis consuetudinem vestitus incedat, potest etiam de consuetudine vti pręciosis vestibus, in vsu enim vestimentorum excusat Episcopum sæcularem mos regionis, ita gloss. 21. *quæst.* 4. *in princip.* verbo *Quod vero*, & firmat Barbosa *in supradicto cap ex Decretal. nu.* 3. productis pro hac sententia pluribus authoribus, sed Episcopus Regularis, si iuxta vanam regionis consuetudinem vestitus incederet, vestesque non affibulatas, & ex materia pretiosa compactas gestaret, supradictis Constitutionibus neglectis, indecoris procuIdubio vestibus vteretur, nulla eum consuetudine excusante. In vestium vsu quilibet Episcopus deberet obseruare, quod sanctus Thomas dixit *quodlib.* 10. *artic.* 14. *in persona publica*, inquit Sanctus Doctor, *consideratur & status dignitatis, & propriæ personæ conditio: circa quæ duo ita se debet habere, ne Dignitatis authoritas veniat in contemptum, & ne ipse in superbiam efferatur. Vtrunque ergo potest esse laudabile, & quod pretiosis vtatur ad reuerentiam authoritatis inducendam, & quod vilibus vtatur ratione propriæ humilitatis: ita dumtaxat ne quę ad authoritatem conseruandam fiunt, in superbiam degenerent, & ne dum nimium seruatur humilitas regendi frangatur authoritas sicut Augustinus dicit*: Sed reuertamur ad Episcopos Regulares, qui-

Episcopo Regulari, prout Regularis est, debent omnino relucere, meditationem meam coarctaui.

163 Dico ergo *primò*. Regulari ad Episcopatum assumpto non licere ita viuere, ac seipsum, supellectilem, & familiam sic componere, vt videatur ad sæcularem vitam per Episcopalem dignitatem reductum fuisse.

164 Suppono cum Caiet. 22. *quæst.* 185. *art.* 8. quod Religiosus factus Episcopus reuiuiscit quodammodo ad vitam ciuilem, debet enim recedere in pluribus à regulari solitudine, & assidua legendi, & orandi consuetudine, seque accomodare sæculi ciuili conuersationi, vt colligitur etiam ex S. Tho. 3. *par. quæst.* 40. *art.* 2. & ex *gl. dist.* 86. *cap. Fratrem nostrum*, vbi dicitur à Greg. Papa monitū fuisse Marianū Monachū, qui factus Episcopus, nolebat aliud facere, nisi legere, & orare, sicut in Monasterio facere consueuerat, *vt cum loco mutaret & mentem*. Ideoque inquit Caiet. Episcopus Regularis *cap. vn.* 18. *quæst.* 1. dicitur à iugo Regulæ Monasticæ professionis absolutus. Ex hoc tamen non est inferendum ei licere ita religiosas consuetudines delere, vt Regularem nunquam fuisse in moribus suis appareat, & se prorsus immemorem prioris Vitæ esse demonstret, quod non obscure innuitur *dist.* 88. *cap. Episcopus nullam*.

165 Id accideret *primò*. Si talis Episcopus Regularis, ne dum superfluis, verum & necessario connexis dignitatis splendoribus delectaretur, quibus in ingressu Religionis expresse renunciauerat, itaut de ipso dici posset illud 2. Machab. 4. *patrios honores pro nihilo habentes, Græcas glorias optimas arbitrabantur*. Insuper in hoc imitari videretur vxorem Loth, quæ retro respexit, vt dixit Soto *vbi supra*. Vnde ipse monet Episcopos Regulares debere à pompis abstinere, quæ non fuerint ad ornatum Dignitatis necessariæ, ijs verò, quæ sunt necessariæ ad talem ornatum, ita debent vti, vt non moueant delectationem, sed potius mærorem excitent, de se enim ita loquitur S. Monachus Gregorius *lib.* 1. *Epistolarum, Epist.* 6. *quæ est Narsi Patricium. Triste est quicquid aspicitur, quicquid delectabile creditur, cordi meo lamentabile apparet. Penso enim ab alto quietis meæ culmine corruens, ad quantum deiectus exterioris prouectus culmen ascendi*. Dixit quidem Greg. *eodem lib. Ep.* 5. *sub colore Episcopatus ad sæculum sum reductus*: sed forte vt sæcularem vitam ageret, & anteactæ Monasticæ oblitus, veluti solent Sæculares Principes, de sua Dignitate sibi blandiretur? absit, subiungit enim. *In qua tantis Ter-*

tæ curis inseruio, quantis me in Vita laica nunquam deseruisse reminiscor: En quomodo debet Religiosus factus Episcopus reuiuiscere ad vitam ciuilem, & quasi ad sæculum redire, vt spretis pompis, & etiam Dignitati connexis splendoribus non elatus, Terræ curis, proximi necessitatibus, & vtilitatibus totus inseruiat, sæcularis in solicitudine sæculi, Regularis in morũ exercitio.

166 *Secundò*, ostendit Regularem Episcopum ad sæculum reductum fuisse, si quæ circa illum sunt, sæcularem redoleant vanitatem; hæc præcipuè consistit in vestibus intrinsecis, quæ latent sub Toga; Regularis ergo Episcopus, ne ad sęculum rediisse videatur, vti non debet sericis Tibialibus, fęmoralibus, & huiusmodi subtus indutis, quæ dedecent insuper esse de materia ętiam lanea, quæ sit pręciosa, & in colore à solito illius Religionis Viris dissona, ac in forma sæcularibus consuetudinibus accomodata. Idem dico seruandum esse ab Episcopo Regulari in vsu vestium extrinsecarum, vt in Toga, Mozzetta, &c. Et nota Episcopum sęcularem posse vti veste secundum consuetudinem regionis, non obstante *cap. Clerici officia, de Vit. & honest. Cleric.* & *cap. Omnis*, & *cap. Nullus* 21. *quæst*. 4. quia lex debet conuenire consuetudini, vt dicit *gl. cap. si quis virorum, dist*. 30. Nec ille dicitur indecoris vestibus indutus, si iuxta regionis consuetudinem vestitus incedat, potest etiam de consuetudine vti pręciosis vestibus, in vsu enim vestimentorum excusat Episcopum sæcularem mos regionis, ita gloss. 21. *quæst*. 4. *in princip.* verbo *Quod vero*, & firmat Barbosa *in supradicto cap ex Decretal. nu*. 3. productis pro hac sententia pluribus authoribus, sed Episcopus Regularis, si iuxta vanam regionis consuetudinem vestitus incederet, vestesque non affibulatas, & ex materia pretiosa compactas gestaret, supradictis Constitutionibus neglectis, indecoris procul dubio vestibus vteretur, nulla eum consuetudine excusante. In vestium vsu quilibet Episcopus deberet obseruare, quod sanctus Thomas dixit *quodlib*. 10. *artic*. 14. *in persona publica*, inquit Sanctus Doctor, *consideratur & status dignitatis, & propriæ personæ conditio: circa quæ duo ita se debet habere, ne Dignitatis authoritas veniat in contemptum, & ne ipse in superbiam efferatur. Vtrunque ergo potest esse laudabile, & quod pretiosis vtatur ad reuerentiam authoritatis inducendam, & quod vilibus vtatur ratione propriæ humilitatis: ita dumtaxat ne quę ad authoritatem conseruandam fiunt, in superbiam degenerent, & ne dum nimium seruatur humilitas regendi frangatur authoritas sicut Augustinus dicit*: Sed reuertamur ad Episcopos Regulares, quibus

N

bus vestium vsum præscribant Sancti Martinus, & Augustinus Regulares Episcopi. Hæc scribit Sulpitius in vita Sancti Martini, *factus Episcopus Turonensis, idem constantissime perseuerabat, qui prius fuerat, eadem in corde humilitas, eadem in veste vilitas; atque ita implebat Episcopi dignitatem, vt propositum Monachi non desereret.* De S. Augustino, hæc refert Sabellius *lib. 2. cap. 8. Clericis suis Dignitate præstitit, habitu, atque vestitu par fuit.* S. Tho. 22. *quæst.* 114. *artic. 2. ad secundum* inquit, *de Augustino legitur, quod neque vestes nimis pratiosas, neque nimis abiectas habere volebat, quia in vtroque homines suam gloriam quærunt,* & ipse Augustinus in quodam Sermone dixisse narratur, *Offertur mihi Birrum pratiosum, forte decet Episcopum, quamuis non decat Augustinum, fateor vobis, de pratiosa veste erubesco, quia non decet hanc professionem.* Ex his discant Episcopi Regulares quam debeant in vestibus moderationem imitari.

167 *Tertiò.* Insinuant Regularem Episcopum ad sæculum reductum, quæ sunt circa familiam ipsius, & supellectilem, nam si hæc pompam habeant Principis sæcularis, iam sæcularis Princeps, non Episcopus Regularis apparebit. Seruorum, Equorum, Curruum, & huiusmodi excessiuam multitudinem, ac supellectilis pratiosum apparatum non probat Ludouicus Granat. *in prædicta sua Concione de moribus Episcoporum,* eamque etiam Episcopo Sæculari concedendam non esse ex pluribus adductis grauissimis rationibus, & congruentijs conuincit euidenter, quod alij extendunt ad filios Principum, etiam Regum Episcopos creatos, qui non ad fouendum natalium fastum, sed ad instituendam Episcopalis status condecentem vitam, & conseruandum eidem statui splendorem congruentem studium adhibere debent, nam vt Pastores, & non vt Reges præsident gregibus Christi; Legendum in Magno Spec. Exempl. verbo *Prælatus* Exemplum 13. Sed non ne magis detestatus esset Granatensis Scurras conductos, Canes venaticos, & Accipitres magnis expensis procuratos, custoditos, altos ad explendas delicias, neglectis paup. rum lachrymis, quibus subsidium ex Ecclesiasticis prouentibus implorant, in hanc sententiam hæc potulit S. Petrus Damianus in Epistola, de qua supra meminimus, *quotidie regales epulæ, quotidie apparatus, quotidie nuptiale conuiuium, & vnde refrigerare debuerunt indigentes, rubentium Tabularum recreant gestatores, & cum Episcopus dispensator, & promus debeat esse pauperum, ad eorum mensam affluentibus delicijs alieni ructant.*

ctant, cum & illi, quorum est tota substantia, procul exclusi, famis inopia contabescant. Euoluendi sunt attente Sac. Canones, præcipue, quos *dist.* 89. Gratianus expressit ista detestantes, sed hæc omnia eò magis dedecent Episcopos Regulares, quo minus possunt, quàm Episcopi Sæculares in superfluas expensas suos redditus conuertere, vt infra patebit, & cum pompis renunciauerint religiosa professione, vt dictum est, has in sua familia, & supellectile repetere neutiquam debent ad Episcopatum euecti. Vnde bene Suarez *Tomo* 4. *de Rel. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 10 30. docet Episcopum Sæcularem posse habere ampliorem familiam, & ditiorem supellectilem, quàm Regularis, ita vt si in hoc aliquantulum excedat Sæcularis, leuiter peccabit, At Regularis, si in his excedat, grauiter peccabit, debet enim seruare religiosam paupertatem, quam expensas istas superfluas non admittere infra probabo. Sanctus Thomas de Villanoua Archiepiscopus Regularis respondit cuidam ipsum adhortanti, vt sibi compararet vasa argentea, quibus cibi ad eius mensam ferrentur. *Io son Frate, e quello che ad altri sarebbe honore, e reputatione, à me sarebbe infamia*; Ita legitur in eius vita *lib.* 2. *cap.* 2. Religioso Episcopo potissimum congruit Concilij Carthaginensis sancta monitio, quæ habetur *dist.* 41. vbi sic dicitur - *Episcopus vilem supellectilem, mensam, & victum pauperem habeat, ac dignitatis suæ authoritatem fide, & vitæ meritis querat.* Quod dixi de familia, e supellectile, dicere debemus etiam de mensa, de ludis, de venationibus, & alijs, quæ ad permissam oblectationem assumuntur; In mensa enim debet Regularis Episcopus retinere religiosam sobrietatem, & sacræ lectionis suaue animæ condimentum, in ludis; decentibus, scilicet, & exclusis ijs, qui à sac. Canonibus cæteris omnibus interdicuntur, obseruare paruitatem materiæ. In venationibus se conformare *cap. primo Clementinæ de statu Monachorum*, & in his, alijsque omnibus supradictis caueat ne notabilem pecuniæ quantitatem expendat, cum plures Doctores, præter graue peccatum, quod in his expensis committi non ambigunt, adhuc eum violato paupertatis voto contra iustitiam agentem, ad restituendas easdem expensas condemnent, quod §. *sequenti* fusius expendam.

Doceat suo exemplo Episcopos Regulares Augustinus Regularis Episcopus de mensæ frugalitate, ac supellectile vilitate, ita enim refertur de ipso in eius vita à Possidonio scripta. *Men-*

sa vsus est frugali, & parca, quæ quidem inter olera, & legumina, etiam carnes aliquando propter hospites, vel quoscunque infirmiores continebat, coclearibus tantum argenteis vtens, cætera vasa, quibus mensæ eius cibi inferebantur, vel testea, vel lignea, vel marmorea erant, non necessitatis inopia, sed proposito voluntatis, quod Augustini insignem alumnum Sanctum Thomam supradictum perfectissimè compleuisse eodem loco Vitæ eius legitur.

Doceat eosdem Episcopos Regulares de seruorum numero, & disciplina familiæ ab eis obseruanda, alius Episcopus Regularis S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus. Hæc enim de Antonino Gobellinus narrat: *Vitreis, & fictilibus vasis tantum est vsus, familiam, quæ pauca illi fuit, contentari modico voluit, & ad Philosophiæ leges viuere.*

S. Bernardus Eugenio Monacho, & Sum. Pontifici hanc præscripsit familiæ formam, & regimen *de Consid. lib. 3. Domum Episcopi decet sanctitudo, decet modestia, decet honestas, horum disciplina custos, Sacerdotes domestici, aut cæteris honestiores, aut fabula omnibus sunt, in vultu, in habitu, in incessu illorum, qui circa te sunt, nihil residere impudicum, nihil indecens patiaris: Discant à te Episcopi tui comatulos pueros, & comptos adolescentes secum non habere, certè inter mitratos discurrere calamistratos non decet.*

168 Dico *secundò*, Episcopus Regularis ita Episcopali dignitate fungi debet, vt Monasticæ vitæ propositum, & parsimoniam quoad fieri potest non deserat. Id probatur exemplo Sancti Fulgentij Regularis Episcopi Ruspõẽsis, de quo *Anno* 504. refert Baronius, quæ sequuntur: *Nec ita factus est Episcopus, vt esse desineret Monachus, sed recepta Pontificis dignitate professionis præteritæ seruauit integritatem, seruata verò professionis integritas plus ornauit Pontificis dignitatem.* Verumtamen plerique, inquit Greg. 1. *Reg. cap. 3. in humiliori ordinatione religiosi sunt, sed cum subito ad culmen sanctitatis peruenerint, prima opera cum humilitate derelinquunt. Samuel igitur proficit, & proficiens Dominum secum habuit, vt profectio electorum Prædicatorum morem præferret, qui cum dona, & dignitates, quibus prosint alijs, assequuntur, de semetipsis placere Deo non negligunt.* Sicut non neglexit fr Bartholomæus de Martyribus Ordinis Prædicatorum, qui eodem actu, quo Archiepiscopatum Bracharensem acceptauit, teste Granatensi *vbi supra* proposuit vna cum dignitate priora Monasticæ vitæ opera cum humilitate retine-

re,

re, quod & egisse Beatum Thomam de Villanoua sæpius memoratum luculenter eius acta testantur *lib. 2. par. 2.* & pluriuma aliorum Sanctorum Regularium Episcoporum exemplis posset comprobari.

Hæc est confidentia, quam habuit Bernardus de Monacho Eugenio ad Summum Pontificatum euecto, dum in *Prologo librorum de Consid.* ita illum alloquitur; *In te hanc mutationem factam esse confido, non de te, nec priori statui tuo successisse promotionem, sed accessisse*, & quod debeat Episcopus Regularis in hoc statu tale propositum habere; *ne cum percepti principatus officio perfrui sæculariter cœperit, libenter obliuiscatur quicquid religiosè cogitauit*, vt dixit idem S. Monachus Greg. Magnus *in Pastor. par. 1. cap. 11.* manat ex prædictis. Nullo enim alio aptiori modo potest Regularis factus Episcopus demonstrare, se non esse ad sæculum reductum, quàm regularem vitam, & consuetudinem, in quantum licet, retinendo, quod omnes sanctos Regulares Episcopos egisse ex eorum gestis certo certius cōstat.

169 Hoc dictum luculentius manifestatur, si attendamus precipuum Episcopi Regularis studium in eo situm esse debere, vt specialiori quodam modo suo verbo, & exemplo populum sibi commissum instruat, & à vitijs mundatum, in viam dirigat saluationis æternę.

170 Conuenit ergo *primò*, vt Regularis Episcopus concionetur, hanc enim habuisse consuetudinem supponimus, dum in religioso statu versaretur. Et quamuis hoc concionandi munus proprium sit, & præcipuum cuiuscumque Episcopi, ita vt, si non adsit legitimum impedimentum, omnes Episcopi tenerentur per se ipsos ad prædicandum Sanctum Iesu Christi Euangelium ex Sacrorum Conciliorum decretis legibus, quas nouissimum *Conc. Tridentinum sess. 5. cap. 2.* innouauit; tamen sæculares Episcopi, non nullis tantum exceptis, cum in alijs curis, distracti, nunquam antea dictum munus exercuerint, difficilimum putant per se ipsos ætate iam prouectos posse inexpertū opus obire, quæ difficultas populis benè nota, eos ab hoc munere obeundo plurimum excusant. Attamen Regularis ad concionandum assuetus, si prætermittat per seipsum concionari, mirabuntur populi, & cum putent omne impedimentum abesse, & facilitatem maximam supponant adesse, non benè sentiunt de Episcopo Regulari, qui per se ipsum populo sibi commisso non prædicat.

Hæc

171 Hæc autem concionandi consuetudo, quam in Episcopo Regulari inueniri optamus, non exigitur in tanto rigore, vt qualibet Dominica, & Festo die suggestum ascendat, vel per integram Quadragesimam, & Aduentum hoc munus expleat, ita vt nunquam idoneum assumat, per quem Officium prædicationis exequatur. Id enim nec fieri quidem oportunum esse credo, cum vox Prælati quotidiano sono populorum auribus admota, solito humanarum rerum vitio vilesceret, vt ergo sit validior ad inferendum salutis remedia; in celebratione Synodi, & in quibusdam anni Dominicis, Festisque diebus; in maioribus verò omnino, & præcipuè inter Missarum solemnia, in quibus ille sacrificat, ad populum concionem habeat, quam prætermisso vulgari declamandi stilo, ac illa corporis assueta agitatione, sine vlla Ethnicorum authoritate, vel fabularum, seu earum moralis interpretationis vsu, vt dixit glos. *super cap. Fratrem nostrum, dist. 86. verbo, Grammaticam*, ex sacris Scripturis, ac Sanctorum Patrum interpretationibus, & verbis potiis sacræ doctrinæ fundamentis, proponat, quæ ad fidelium notitiam deuenire debent, & quod sciant expedit, sedata oratione, graui verborum elegantia, & seria dicendi efficacia, dum enim eloquentiam, & sermonis ornatum in sententiarum robore collocat, omnem artificij opinionem, quæ dicenti fidem abrogare solet, euitabit, & ita ex cordis abundantia procedens sancta locutio, vtilior euadet, ac in populis fructus vberes doctrinæ semen germinabit. Hæc est constituta Episcopis concionandi regula, quam loco supracitato Granatensis fusius explicat; vnde legendus esset, vt melius apprehenderetur.

172 *Secundò*: Exigebam in Episcopo Regulari exemplum, quod iuxta Sanctum Bernardum etiam sequitur ad primam Domini interrogationem factam Petro *Ioan. 21.* de eius delectatione. *Primò enim*, dicit, *Pastor pascit gregem verbo, deinde exemplo*, quod ad dandam efficaciam verbis omnino necessarium est; dicit enim Lactantius: *Homines malunt exempla, quam verba, quia loqui facile est, præstare difficile*; & Seneca dixit; *Eum elige Doctorem, quem magis admireris cum videris, quam cum audieris*, sed istis Ethnicorum documentis præclariora sunt sacrosancta Scripturę sacræ, & sacrorum Conciliorum diuina pręcepta in Sacro Concilio Tridentino semel, bis, terue repetita, quibus serio, & sub grauissimis pœnis Episcopis imponitur, quod se populis omnium bonorum prębeant exemplum, & quidem, sicut totam spem victo

ctoriç milites in Duce constituunt, sicut Nauem vnum Gubernatoris studium in portum vehit, ita tota animarum salus ab Episcopi pendet exemplis; nam si Episcopus fuerit mali exempli, & ad vitia procliuis, de grege sibi credito actum est, *infundet enim malitiam suam in populum, & omnes, quibus præpositus est, quantum in ipso est, occidet*, vt Augustinum dixisse legi, si verò fuerit probitatis exemplar, & virtutis specimen, ita vt eius prędicationis verbis inculpatę vitę series correspondeat, nihil opportunius, nihil congruentius inueniri posset; quod populos à vitijs deijcet, ad virtutes alliceat, ac bonum animarum operosius promoueat: Vnde Gregorius *Epist. lib.* 1. *epist.* 24. dicebat, *Rursus cum me ad consideranda debita Pastoris opera confero, perpendo quanta intentione curandum est, vt sit operatione præcipuus; quatenus vitæ viam subditis viuendo denunciet, & grex, qui Pastoris vocem, moresque sequitur, per exempla melius, quam per verba gradiatur; qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare, illa namque vox libentius auditorum cor penetrat, quam dicentis vita commendat, quia quod loquendo præcipit, ostendendo adiuuat vt fiat.*

173 At in Episcopo Regulari præstantiora puto exigenda esse probitatis exempla, quam in sęculari, hæc enim à populis expectantur quidem etiam à Sęcularibus, sed à Regularibus Episcopis plura heroica, & frequentiora de strictiori iure, vt ita dixerim, exiguntur. Tu si Sęcularem Episcopum videris comam nutrientem, ludentem aleis, seu taxillis, veste prętiosa, vanoque regionis vsu, & colore formata indutum, supellectilem sericam, auream, vel argenteam adhibentem; choreis pręsentem, spectaculis assistentem, dices, non expedit quidem; verumtamen indulgebis, non scandalizaberis, in corruptum viuendi morem omnia ista reduces, sed si me Episcopum Regularem videris talia facientem, vel admittentem, heu, vbi pones os tuum, quo transibit lingua tua, miraberis, scandalum sumes, & forte admittes ex tua voluntate in malum inclinata, meoque exemplo informatus, & infectus, quę alias non admisisses peccata. In hunc sensum Greg. adductus in *lib. stimuli Pastorum Bartholomæi de Martyribus par.* 3. dixit. *Recordare quod Sanctus Monachus est velut lucerna sub modio, idem autem Episcopus factus ponitur super Candelabrum excelsum, vt clarissimorum operum vbique radios emittat, etiamsi quemadmodum de lucerna est in prouerbio, consummatur. Væ autem ei, qui in altum consti-*

tu-

tutus radios non emittit, sed fumigat tepiditate sua socordia, tenacitate, fastu, delicijs. Patet ergo ex his veritas supra positę conclusionis, scilicet, Episcopum Regularem debere, quantum potest, propositum, & parsimoniam Monasticę vitę in statu Episcopali non deserere, quod vt clarius appareat.

174 Dico *tertiò*. Episcopus Regularis tenetur ad multa opera consilij, & perfectionis, ad quę non tenetur Episcopus Sęcularis.

Igitur tam Sęcularis, quam Regularis Episcopus tenentur ad opera omnium virtutum, quę ad statum Episcopalis perfectionis pertinent, in quo statu Episcopus quisque esse debet, sed Regularis tenetur insuper ad supradicta.

Ita Suarez *Tomo 3. de Relig. lib. 1. cap. 19. num. 18.* & probat, quia Episcopus Religiosus manet in illo Statu verus Religiosus, ergo tenetur ad multa opera consilij, & perfectionis, ad quę non tenetur Sęcularis. Vnde infra ostendam remanere in Religioso Episcopo vota, & quasdam obseruantias, quę regulari vitę sunt indispensabiliter annexę, quod consonat *cap. De Monachis 16. quæst. 1.* Vbi sic dicitur. *De Monachis, si postea ad Clericatus ordinem peruenerint, statuimus non debere eos à priori proposito discedere*, quod S. Tho. 22. *quæst.* 185. *art.* 8. intelligi vult dictum etiam fuisse de Monachis, qui Episcopi fiunt; Hi, vt dicit *gl.* discedere non debent à priori proposito quantum ad ea, quę sunt de substantia Monachatus, vt de habitu seruando, & continentia, & de non habendo propria, ab his enim Monachus Episcopus non absoluitur, sed à ieiunio, silentio, &

175 vigilijs absoluitur, vt infra latius §. 3. explicabo. Interim scias etsi in vltimo recensitis obseruantijs nulla sit in Episcopo Regulari legalis necessitas operandi secundum regulam suæ Religionis, conuenientissimum tamen esse iudicat Suarez *Tomo 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 18. num. 16.* quòd viuat, & operetur eligendo, quæ suæ Religioni, & Regulę sunt conformia, maxime in extrinsecus apparentibus, vt, verbi gratia, Franciscanus, & Dominicanus, ambo Religiosi, ambo sunt Mendicantes, at in vestitu vilioribus induitur Franciscanus, quam Dominicanus, Episcopo ergo Franciscano congruit, seruato Dignitatis decore, vilioribus vti vestibus Dominicano; Dominicanus à carnibus abstinet, & diutius ieiunat Franciscano, congruit ergo Episcopo Dominicano frequentius ieiunare, & carnibus rarius vesci. Ita moribus suo statui condecentibus con-

u in-

uincere possunt Regulares Episcopi, se per Episcopatum non esse reductos ad sęculum, & ostendere propositum Monasticum non deseruisse, ad quem effectum, vltra vota substantialia, quasdam etiam obseruantias suę Regulæ proportionatas, prout licet retenuisse, sed ista clariora fient in sequentibus loco citato.

§. 2.

De Votis Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

De Sum. Pontifice ex ordine religioso assumpto. 176
Episcopus Regularis est essentialiter religiosus. 177
Opposita DD. sententia. 179
Vota Religiosa. 180.
De Castitate, de Obedientia, de Paupertate. 181

176 Oęunque dixero in hoc §. intelligenda sunt etiam de Religioso ad Summ. Pontificatum euecto, quem manere verè, & substantialiter Religiosum docent authores, quos sequitur, & adducit Card. Lugo *resp. moral. lib.* 5. *dub.* 12. *num.* 20. nisi tamen ille Religiosus tunc vellet secum dispensare in votis etiam solemnibus, quæ in religionis professione emiserat, vti probabiliter dicitur, quod ex grauissima causa posset, vel sequendo sententiam probabilem, quia dicitur solemnitatem illorum votorum esse de iure Ecclesiastico, vel faciendo se de monacho, non monachum, vt dixit Caiet. 22. *quæst.* 88. *artic.* 11. quomodo Regularis Sum. Pontifex maneat adhuc Religiosus, clarè, & doctè explicat Cardinalis prędictus loco citato.

177 Episcopum Regularem quemcumque remanere essentialiter Religiosum probat S. Tho. 22. *quæst.* 185. *art.* 8. Primò ex *Can. De Monachis* 16. *quæst.* 1. vbi sic dicitur, *de Monachis diu morantibus in Monasterijs, si postea ad Clericatus ordinem peruenerint, statuimus non debere à priori proposito discedere*; Nomine vero *Clericatus* venire hic etiam Episcoptatum insinuat ibi S.
178 Doct. & *gl.* dicit expresse. Deinde probat hac ratione; Religiosus status pertinet ad perfectionem, sicut via, Episcopalis vero status ad perfectionem pertinet, vt perfectionis Magisterium.

O

rium. Vnde status Religionis comparatur ad Episcopalem, sicut disciplina ad magisterium, & dispositio ad perfectionem; sicut ergo adueniente forma non cessat dispositio, nisi quantum ad id, in quo formæ repugnat, quantum autem ad id, quod perfectioni eius congruit, magis confirmatur, & sicut discipulo cum ad magisterium peruenerit, non congruit quidem quòd sit auditor, congruit tamen illi quòd legat, & meditetur, etiam magis quàm antea: Ita Regularis Episcopus tenetur seruare ea, quæ non impediunt Pontificale Officium, sed magis valent ad perfectionis custodiam, & hæc sunt Continentia, Paupertas, &c,

279 Diana *par. 3. tract. 2. Res. 61.* ductus quorundam modernorum opinione, probabile iudicat in Religioso Episcopo essentialem Religionis statum extingui, ita vt illam opinionem improbabilem dici non patiatur, vt videri potest in eius *par. 12. resol.* 104. Ad hoc persuadendum, vltra plures authores, quos in vtraque citata parte affert, in illo loco *par.* 3. transcribit per extensum authoritatem Villalobos, eiusque ponderationem verborum textus *cap. statutum* 18. *quæst.* 2. videtur magni facere, hæc autem talis est, *y à vn la palabra De Episcopo Monachum fecit, que parece, que diga, que dexa de ser frayle*; sed vana est ista ponderatio, quam improbant omnes Regulares Episcopi, qui suo proprio nomini perpetuò anteponunt Titulum *fratris*, innuentes se per Episcopalem dignitatem haud desinere fratres esse, quod disertis verbis pluries significauit de se ipso S. Thomas de Villanoua, vt narratur in supra citata eius vita, præcipuè *lib. 2. cap. 2.* vbi sæpè dixisse refertur: *Io sono Frate*, & *cap.* 14. cum quidam sancto Viro dixisset, *Già V. S. nò è più Frate, ma Arciuescouo*, respondit: *mi piace, che dichiate, ch'io sono Arciuescouo; ma mi dispiace, che dichiate, che io non son Frate*. In quo sequutus est Magni Patris sui Augustini vestigia, qui, vt legitur *in tertia parte hist. S. Antonini cap.* 14. §. 2. *Episcopus factus Monachum se profiteri non erubuit*. Baronius quoque de S. Fulgentio Regulari Episcopo *Anno* 504. dicit: *Nec ita factus est Episcopus, vt esse desineret Monachus*. Futilis est ergo Villalobos ponderatio, quæ ne dum à Sanctis Regularibus Episcopis omnibus reijcitur; verum etiam Canonis illius menti contradicit; Sacra enim ordinatio, de qua Canon loquitur, facit quidē de Monacho Episcopum, sed ad modum, quo fit de discipulo Magister, vt supra explicatum est iuxta Sancti Thomæ

in-

interpretationem ferè communiter receptam, ex quo sequitur non extingui in Monacho Episcopo essentialem Religionis statum, sed potius perfici, vt dicit idem S. Thomas, quem sequuntur grauiores Doctores apud Barbosam *de offic. Episc. par. 1. tit. 1, cap. 4. num. 12.* & Dianam *par. 11. resol.* 104. quodque egregie tuetur Card. Lugo loco præcitato contra Hurtadum oppositum sentientem: quapropter existimo tutum non esse recedere ab hac sētentia, cui vt communiori adhærere debere omnes Regulares Episcopos tenet idem Diana vbi supra.

Sed in Ordine Religioso considerari possunt tria, scilicet, Regula, seu Constitutiones, Habitus, & Vota, perscrutari non oportet in quonam ex his tribus consistat Ordinis regularis essentia, quia certum est Doctorum omnium consensu hanc præcipuè in Votis perquirendā esse; nam alia duo non sunt ad status Religiosi substantiam omnino necessaria, vt ostendam in sequē-ti, & 5. §. Explicare igitur restat, quæ sint illa Vota, quibus Religionis substantia constituitur.

180 Vota, quæ emittuntur in Ordinibus Religiosis sunt in duplici differentia, quædam dicuntur solemnia, & hæc sunt præcipuè illa tria Paupertatis Obedientię, & Castitatis, quæ in quacunque Religione fiunt, quamuis non in omni Religione dicantur solemnia; nam in Societate IESV hæc eadem Vota post biennium emissa, & Religionis substantialia, appellantur simplicia, quædam verò Vota sunt prædictis accessoria, quæ in manibus Superioris eodem modo emittuntur; & aliquando etiam solemnia, sed frequentius simplicia nominantur, de his posterioribus nulla esse potest difficultas, non enim ita pertinent ad Religionis substantiam, quin sine illis Religio subsistere possit, vt in sequentibus probabo. Vnde tota difficultas reducitur ad priora Vota, de quibus nunc agendum est quomodo in Episcopo Regulari remaneant, vel relaxentur, dum suppono ipsum in Episcopali statu verum Religiosum perseuerare,

181 Votum Castitatis in Episcopo Regulari persistere certum est apud omnes, nec vllus vsque modo Doctor fuit, qui dixerit per Episcopatum Regularem ab hoc Voto censendum esse absolutum; sed qui illum Religiosum in Episcopatu negant, dicunt hoc Votum in ipso persistere ex vi Ordinis Sacerdotalis, non ex vi Religiosæ professionis; alij verò, qui illum in tali statu Religiosum fatentur, idem prorsus regulare Votum Castitatis in ipso immotum, & inuariatum habent; de Votis Obedientiæ,

rium. Vnde status Religionis comparatur ad Episcopalem, sicut disciplina ad magisterium, & dispositio ad perfectionem; sicut ergo adueniente forma non cessat dispositio, nisi quantum ad id, in quo formæ repugnat, quantum autem ad id, quod perfectioni eius congruit, magis confirmatur, & sicut discipulo cum ad magisterium peruenerit, non congruit quidem quòd sit auditor, congruit tamen illi quòd legat; & meditetur, etiam magis quàm antea: Ita Regularis Episcopus tenetur seruare ea, quæ non impediunt Pontificale Officium, sed magis valent ad perfectionis custodiam, & hæc sunt Continentia, Paupertas, &c,

179 Diana *par. 3. tract. 2. Res. 61.* ductus quorundam modernorum opinione, probabile iudicat in Religioso Episcopo essentialem Religionis statum extingui, ita vt illam opinionem improbabilem dici non patiatur, vt videri potest in eius *par. 12. resol.* 104. Ad hoc persuadendum, vltra plures authores, quos in vtraque citata parte affert, in illo loco *par.* 3. transcribit per extensum authoritatem Villalobos, eiusque ponderationem verborum textus *cap. statutum* 18. *quæst.* 2. videtur magni facere, hæc autem talis est, *y à vn la palabra De Episcopo Monachum fecit, que parece, que diga, que dexa de ser frayle*; sed vana est ista ponderatio, quam improbant omnes Regulares Episcopi, qui suo proprio nomini perpetuò anteponunt Titulum *fratris*, innuentes se per Episcopalem dignitatem haud desinere fratres esse, quod disertis verbis pluries significauit de se ipso S. Thomas de Villanoua, vt narratur in supra citata eius vita, præcipuè *lib. 2. cap.* 2. vbi sæpè dixisse refertur: *Io sono Frate*, & *cap.* 14. cum quidam sancto Viro dixisset, *Già V. S. nô è più Frate, ma Arciuescouo*, respondit: *mi piace, che dichiate, ch'io sono Arciuescouo; ma mi dispiace, che dichiate, che io non son Frate*. In quo sequutus est Magni Patris sui Augustini vestigia, qui, vt legitur *in tertia parte hist. S. Antonini cap.* 14. §. 2. *Episcopus factus Monachum se profiteri non erubuit*. Baronius quoque de S. Fulgentio Regulari Episcopo *Anno* 504. dicit: *Nec ita factus est Episcopus, vt esse desineret Monachus*. Futilis est ergo Villalobos ponderatio, quæ ne dum à Sanctis Regularibus Episcopis omnibus reijcitur; verum etiam Canonis illius menti contradicit; Sacra enim ordinatio, de qua Canon loquitur, facit quidē de Monacho Episcopum, sed ad modum, quo fit de discipulo Magister, vt supra explicatum est iuxta Sancti Thomæ in-

interpretationem ferè communiter receptam, ex quo sequitur non extingui in Monacho Episcopo essentialem Religionis statum, sed potius perfici, vt dicit idem S. Thomas, quem sequuntur grauiores Doctores apud Barbosam *de offic. Episc. par.* 1. *tit.* 1, *cap.* 4. *num.* 12. & Dianam *par.* 12. *resol.* 104. quodque egregie tuetur Card. Lugo loco præcitato contra Hurtadum oppositum sentientem: quapropter existimo tutum non esse recedere ab hac sẽtentia, cui vt communiori adhærere debere omnes Regulares Episcopos tenet idem Diana vbi supra.

Sed in Ordine Religioso considerari possunt tria, scilicet, Regula, seu Constitutiones, Habitus, & Vota, perscrutari non oportet in quonam ex his tribus consistat Ordinis regularis essentia, quia certum est Doctorum omnium consensu hanc præcipuè in Votis perquirendã esse; nam alia duo non sunt ad status Religiosi substantiam omnino necessaria, vt ostendam in sequẽti, & 5. §. Explicare igitur restat, quæ sint illa Vota, quibus Religionis substantia constituitur.

180 Vota, quæ emittuntur in Ordinibus Religiosis sunt in duplici differentia, quædam dicuntur solemnia, & hæc sunt præcipuè illa tria Paupertatis Obedientiç, & Castitatis, quæ in quacunque Religione fiunt, quamuis non in omni Religione dicantur solemnia; nam in Societate IESV hæc eadem Vota post biennium emissa, & Religionis substantialia, appellantur simplicia, quædam verò Vota sunt prædictis accessoria, quæ in manibus Superioris eodem modo emittuntur; & aliquando etiam solemnia; sed frequentius simplicia nominantur, de his posterioribus nulla esse potest difficultas, non enim ita pertinent ad Religionis substantiam, quin sine illis Religio subsistere possit, vt in sequentibus probabo. Vnde tota difficultas reducitur ad priora Vota, de quibus nunc agendum est quomodo in Episcopo Regulari remaneant, vel relaxentur, dum suppono ipsum in Episcopali statu verum Religiosum perseuerare.

181 Votum Castitatis in Episcopo Regulari persistere certum est apud omnes, nec vllus vsque modo Doctor fuit, qui dixerit per Episcopatum Regularem ab hoc Voto censendum esse absolutum; sed qui illum Religiosum in Episcopatu negant, dicunt hoc Votum in ipso persistere ex vi Ordinis Sacerdotalis, non ex vi Religiosæ professionis; alij verò, qui illum in tali statu Religiosum fatentur, idem prorsus regulare Votum Castitatis in ipso inmotum, & inuariatum habent; de Votis Obedientiæ,

& Paupertatis grauior est inter Doctores quæstio, quorum aliqui vtrunque Votum in Episcopo Religioso extinguunt, alij admissa Voti Obedientiæ consistentia, à Paupertatis Voto absolutum omnino censent; existimant enim Paupertatis Votum cum Episcopali statu esse incompatibile, alij verò vtrunque Votum manere dicunt, sed cessante materia, ambo immutari, alij tandem volunt immota omnino persistere, nec materiam quidem cessare; sed tantum sub quadam ratione infra exponenda aliqualiter ampliari.

182 Ego cum S. Thoma 22. *quæst.* 88. *art.* 11. censeo tria illa Vota Religionis substantialia nunquam in Religioso omnino relaxari, nisi de Religioso non Religiosus fiat, sunt enim sicut anima corpori in Religioso vnita, sicut ergo corpus sine anima non viuit; ita nec religiosus status sine Votis in Religioso consistit.

183 Sed nota, quòd quamuis existimem, pace Patris Dianæ, & modernorum illorum authorũ, quos ipse vbi sopra vocat Theologiæ Gigantes, non esse probabilem opinionem, qua dicitur per Episcopatum de Religioso non Religiosum fieri, eamque à Sanctorum Regularium Episcoporum sensu fuisse omnino alienam ex allatis supra monumentis cognoscam, attamen fateor eos, qui sunt illius opinionis consequenter loqui, dum dicunt Regularem ad Episcopatum assumptum ad illa tria Vota ex vi suæ professionis non teneri. Vnde non percipio quomodo possit ab aliquibus dici Episcopum Regularem remanere verum, & perfectum Religiosum, & tamen in vno, vel altero ex Votis prædictis per Episcopalem dignitatem dispensari, quod est præ-
184 cipuè contra S. Tho. 22. *quæst.* 186. *art.* 7. 3. *c. Gen. capite* 130. *Op.* 18. *cap.* 15. *& Opusc.* 19. *cap.* 1. ac insigniores Theologos; qui innixi Apostolorum exemplo, ac Sanctorum Patrum sententijs sustinẽt ad perfectum Religionis statum requiri omnino tria illa Vota collectiuè accepta, & si aliquod ex illis desit, religiosum statum non simpliciter, sed imperfectè, & analogicè religiosum apellari, Videndus Suarez *Tomo* 3. *de Rel. lib.* 2. *cap.* 2. ideo cum eodem S. Thoma 22. *quæst.* 185. *art.* 8. sentio Regularem factum Episcopum adhuc esse verum, & perfectum Religiosum, & consequenter tribus solemnibus Votis ex vi suæ professionis adhuc alligatum, nec in aliquo illorum censeri posse per Episcopatum fuisse dispensatum; sunt enim inseparabilia à Religioso in quocunque statu considerato, vt expressè colligi

vi-

videtur ex *cap. Cum ad Monasterium de statu Monachorum*, & firmatur authoritate præstantissimorum Doctorum, quos adducit Barbosa *vbi supra*.

185 Fundamentum oppositæ sententię innititur illi propositioni *cap. Statutum*, in qua decernitur *Monachus factus Episcopus à iugo regulæ Monasticæ professionis absolutus*, vbi designati videntur duo termini, scilicet, terminus à quo, & terminus ad quem, & decisum apparet Religiosum relinquere terminum à quo, scilicet, esse Religiosi, dum transit ad terminum ad quem, scilicet, ad esse Episcopi, declararique consequenter Monachus Episcopus dispensatus in omnibus, quæ Regula imponit, inter quæ reperitur obseruantia trium Votorum solemnium, & præcipuè videtur declarari absolutus ab Obedientia, & clarius à Paupertate, cum ibidem subiungitur *Monachum sibi acquirere hereditatem, vt legitimum heredem*.

Confirmatur nam qui transit de vna Religione ad aliam, non tenetur ad obseruantias prioris Religionis, sed ad obseruantias Religionis posterioris; ergo qui transit à Religione ad Episcopatum, non tenetur ad Vota Religionis, sed tantum ad vota Episcopali statui connexa. Alia argumenta, quæ ad idem probandum adducuntur, supponunt incompossibile esse dominium, quod Episcopo Regulari attribuitur, cum Paupertatis Voto, quę infra, dum de hac re agam, ex professo dissoluam, modo ad opposita respondendo.

Dico ex S. Toma 22. *quæst.* 185. *art.* 8. *ad primum* Textum Canonis absoluere Regularem factum Episcopum ab ijs tantum, quę cum officio Pontificali sunt incomposibilia, nec excludere in transeunte Religioso à statu Religioso ad Pręsulatum Religionis essentialia, vt Vota, quæ ne dum non sunt cum officio Pontificali incompossibilia, verùm reputari debent tamquam eius decor, & pręcipuum ornamentum: item cum Textus dicit, *Monachum Episcopum sibi acquirere hareditatem*, Ly *sibi*, accipitur à *gl.* cum communi, pro Ecclesia, vt etiam sensit *Rota decis.* 115. *recent. Tomo* 2. *par.* 4. Ecclesia enim est dominij capax, & ex eius capacitate ipse vt legitimus hęres potest hęreditatem adire, non vt dominus, sed vt administrator, ad Ecclesiam vero dominium pertinet, infra enim ostendam aliud esse Episcopum Regularem legitimè acquirere hęreditatem, aliud acquisitam iure dominij possidere, & probabo ius dominij transire ad Ecclesiã mediante Religioso Episco-

ſcopo, cuius legitima acquiſitione Eccleſia illud dominium obtinuit, quod S. Tho. 22. *vbi ſupra ad quartum*, & Rota loco citato colligunt ex ipſo textu Canonis *Statutum*. Similitudinem deſumptam à termino à quo, & ad quem, admittit Card. Lugo vbi ſupra *num.* 29. non in ſenſu intento ab opponentibus, in quo terminus à quo deſtruitur, dum terminus ad quem acquiritur, ſed in ſenſu, in quo terminus à quo importat materiam, ex qua aliquid fit; Vnde ſicut non deſtruitur lignum cum ex ligno fit ſtatua, ita nō deſtruitur religioſa profeſſio, dum ex Religioſo fit Epiſcopus.

Ad confirmationem Reſp. quod cum in tranſitu, ſeu ad aliam Religionem, ſeu ad Epiſcopatum remaneat Religioſus verus, & perfectus Religioſus, in vtroque perſeuerat ad Religionis ſubſtantialium Votorum obſeruantiam obligatus, dum hoc ſit inſeparabiliter cum vero Religioſo connexum.

Vt tria vota ſolemnia clarius in Epiſcopo Regulari eluceant, de vnoquoque Voto agam ſingillatim.

ARTICVLVS PRIMVS.

De Voto Caſtitatis.

SVMMARIVM.

Votum Caſtitatis in Epiſcopo Regulari. 186
Circūſtātia violatæ caſtitatis an exprimēda ab Epiſc. in Confeſſione. 187

186 CAſtitatis Votum in Epiſcopo Sæculari diſpenſabile, in Epiſcopo verò Regulari omnino eſſe indiſpenſabile dixit Soto *de Iuſt. lib.* 10. *quæſt.* 5. *artic,* 7. dum docet ſolemnitatem Voti Caſtitatis in Epiſcopo Regulari eſſe de iure diuino, in Sæculari verò de iure Eccleſiaſtico, quia Eccleſiæ ſubijcitur poteſtati, Suarez *vbi ſupra num.* 5. ait, hoc Votum Caſtitatis in Religioſo Epiſcopo magis quodammodo conſecrari, ita ut eius obligatio aliquantulum augeatur, inde deducit grauius peccare Epiſcopum Regularem violando Caſtitatem, quam ſi eſſet ſimplex Religioſus, vel Religioſus Sacerdos propter maiorem conſecrationem, & obligationem ortam, ſcilicet, ex Voto ſolemni in Religione emiſſo, quæ obligatio per Epiſcopalem conſecratio-

187 tionem fit maior, & arctius ligat. Hanc circunstantiam violatæ castitatis à persona, quæ est Religiosus, & Episcopus, esse explicandam in Confessione docet Fagundez *de Praecp. Eccles.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 8. & *Nugnus in Add. ad ter. par. tomo* 2. *quæst.* 9. *artic.* 2. *dub.* 3. *Con.* 2. & 3. ubi hoc idem ampliant ad omne peccatum mortale commissum ab Episcopo, quia Episcopus ratione sui status tenetur ad perfectionem christianæ vitæ habendam; sed oppositum dicendum putant apud Dianam *par.* 1. *tract. de Circumstantijs resol.* 6. & *par.* 12. *resolut.* 96. plures alij Doctores, quos ille adducit, & sequitur, maxime si sermo esset de Episcopo tantum confirmato, & ad nullum Sacrum Ordinem promoto; inter alios, qui docent non esse necessario in Confessione ab Episcopo, & Regulari aperiendam violatæ Castitatis circunstantiam, quæ sumitur ex statu Episcopali, in quo violata fuit, sunt Suarez *ubi supra*, & Sanchez *Decal. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 14. dummodo, ait Sanchez, ad illam manifestandam non obligaret scandalum sequutum ex culpa in tali persona considerata, tunc enim prædictam obligationem esse in omni Episcopo ampliandam etiam ad quamcunque culpam læthalem cum tali scandalo commissam Diana recte fatetur locis citat. At idem Suarez *de Pænit. disp.* 22. *sec.* 4. monet securius esse Episcopo Regulari semper illam circunstantiam violatæ Castitatis in statu Episcopali Confessario aperire, quod ego extendendum puto ad omnes Episcopos, dum de quocunque peccato læthali confitentur, etiamsi sine scandalo fuisset commissum.

Si ab Episcopo Regulari filius generaretur, non esset attendenda aliqua alia inhabilitas in prole, præter illam, quæ à Doctoribus constituitur in filijs aliorum Presbyterorum, cum de hac inhabilitate iura nihil constituerint.

ARTICVLVS SECVNDVS.

De Voto Obedientiæ.

SVMMARIVM.

Votum Obedientiæ in professione Prædicatorum. 188
Remanet in Episcopo Regulari. 189

Ex

Ex vi Voti hic Episcopus quos Prælatos habeat. 190
Ad Monasterium reuersus non emitteret nouum Votum. 191
Posset se vltro Prælatis regularibus subijcere. 193
Ad Monasterium reuersus quas regulas deberet obseruare. 195
Papa in virtute regularis Obedientiæ non potest præcipere nisi, quæ sunt in regula. 196
A quo tempore desumatur exemptio Episcopi à regularibus Prælatis. 199
Prælaturæ regulares quando cessant Prælato creato Episcopo. 200

188 VOtum obedientiæ est ita annexum religiosæ professioni, vt in aliquibus Ordinibus, & in specie in Ordine Prædicatorum non promittant Religiosi nisi obedientiam, in qua tamen intelliguntur expresse profiteri alia etiam duo Vota solemnia Castitatis, & Paupertatis. Hoc Votum obedientiæ continuari à Religioso in statu Episcopali docet S. Thom. 22. *quæst.* 88. *artic.* 11. *quæst.* 185. *art.* 8. *ad tertium*, & *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 4. *quæst.* 1. *ad quintum*, S. Doctorem sequuntur omnes Thomistæ, ac insigniores Auctores, quos adducunt Suarez *de Relig. tomo* 4. *vbi supra cap.* 17. Sanchez *Decal. lib.* 6. *cap.* 6.
189 Barbosa *etiam vbi supra*, &c. Restat explicare modum, quo remanet hæc obedientia in Episcopo Regulari. Soto *in loco supra adducto*, & quidam pauci, qui post ipsum scripsere, dicunt obedientiam in huiusmodi Episcopo immutari, tum ex parte eius, cui obedientia fuerat promissa, quia obedientia promissa Prælatis regularibus mutatur in obedientiam debitam Summo Pontifici, tum ex parte eius, qui obedientiam promisit, cum fuerit à iugo regulæ absolutus. Lessius *de iust. lib.* 2. *cap.* 40. *nu.* 142. ait in Episcopis Regularibus non desinere votum obedientię, sed mutari in obedentiã cõgruentẽ illi statui, ipsius tacito, vel expresso cõsensu, vel nouo, & formali voto; quod si verũ esset, iã Votũ obediẽtiæ regularis cessaret in Episc. Regulari, vt patet, cũ ab ipso nouus consensus, & nouum, ac formale Votum exigatur. Vnde sequeretur, quod in sua professione Regularis non vouisset obedientiam Papæ, cuius oppositum supra firmaui, & fusius ostendam in sequentibus. Alij, quibus Sanctus Thomas expresse fauet, tenent ex vtroque extremo obedientiam substantialem in hoc Episcopo immutatam perseuerare, & quod tantum ex parte Prælatorum regularium, quibus promissa fuit, fiat aliqua accidentalis mutatio; dixit enim S. Thomas *dicta*

4.

quæst. 88. *artic.* 11. *ad quartum*, & *quæst.* 185. *artic.* 8. *ad tertiũ*, quod Regularis, si fiat Episcopus, per accidens obedire non tenetur Prælatis regularibus, quia subditus esse desijt, ex quo procedit illos superiores non habere, sicut nec Abbas supremus Monasterij, qui tamen non est ab obedientię Voto absolutus, ratio huius est, quia sicut manet in Religioso, qui factus est supremus Prelatus virtualiter obligatio Voti, quamuis subditus esse desierit; nam si quis ei legitimè preficeretur, illi teneretur obedire, in quantum teneretur obedire Statutis regulę, & Superioribus, quos habet, ita in Regulari, si fiat Episcopus, manet eadem virtualis obligatio Voti, quamuis subditus esse desierit, tenetur enim virtualiter obedire, & Statutis Regulę modo infra explicando, & Superioribus Regularibus, iubente enim Sum. Pontifice, cui soli de facto subijcitur, vt dicam *num.* 192. Regularibus etiam Prelatis de facto subijceretur, illis tamen Prelatis, quos habebat in Religione, ex qua fuit assumptus, nam si transisset ante Episcopatum ad aliam Religionem, subijci non posset à Papa in vim voti obedientię nisi aliud exprimeret modo infra dicendo, quàm Prelatis posterioris Religionis, cum per transitum commutatum fuerit Votum obedientię quantum ad Prelatos prioris Religionis, & ideo totaliter cessauerit Votum obedientię in ordine ad Prelatos prioris Religionis, vt Prelati prioris Religionis sunt, vnde in ordine ad ipsos reduplicatiue acceptos non potest amplius reuiuiscere.

190 Ex hac Doctrina colligitur, *primo*, Episcopum Regularem non teneri ex vi obligationis Voti obedientię obedire ijs, quibus per Statuta regulę Religionis, ex qua assumitur, obedire non debebat, qui rectè dici possent Prelati extrinseci: Vnde non tenetur ex vi Voti obedire Metropolitano, Prouinciali Concilio, iuribus Ecclesiasticis, quę tantum Episcopos concernunt, Nuncio, Legato Apostolico, &c. quamuis istis obedire teneatur ex vi legitimę illorum potestatis, vt Suarez docuit *vbi supra num.* 3. Si vero ei preficerentur à Sum. Pontifice Superiores, vel ex Secularibus, vel ex Regularibus suę, vel alterius Religionis electi, cum expressione quòd illis dictus Episcopus subderetur ac si essent eius Regulares Prelati, teneretur ex vi voti obedientiæ illis obedire, nam tunc tolleretur id, quod per accidens impediebat eius obedientiam in ordine ad Prelatos secundum Statuta Regulę, quam profitebatur; Superiores, &

consequenter deueniendo eorum subditus, reuiuisceret obliga-
191 tio Voti ipsius in ordine ad illos Prelatos. Vnde sequitur Regularem, qui dimisso Episcopatu ad Monasterium reuerteretur, & iterum de licentia Papę simplicis Monachi conditionem reassumeret, non debere ad effectum vt reuiuisceret illa obligatio obediendi Prelatis regularibus, emittere de nouo Votum obedientię, per quod eisdem Regularibus Prelatis iterum subijceretur, sed ex vi eiusdem Voti emissi in Religione hęc subiectio repararetur, vt dicam in *cap. 3. huius tractatus §. 2.*

192 *Secundò* Colligo Episcopum Regularem de facto nullum alium habere Superiorem, cui subdatur ex vi Voti obedientię, nisi Sum. Pontificem, cui ne dum tenetur obedire, quia est Christianus baptizatus, & quia in ordine Sacerdotali, & in consecratione Episcopali promisit, & iurauit ei obedientiam, sed insuper, quia ei promisit Voto firmatam obedientiam in Religiosa professione, est enim Sum. Pontifex Religionum omnium Prelatus Generalissimus, cui primò, & per se promittitur à Religiosis obedientia, eiusque vice omnes alij Prelati Regulares Vota professorum recipiunt. Ita Sanchez pluribus adductis *Decal. lib. 4. cap. 24. num. 20. Et lib. 6. cap. 2. num.* 8. Suarez *de Rel. Tomo 2. tract. de Voto, lib. 6. cap. 17. num.* 10.

193 Dixi, *de facto*, nam posset Episcopus Regularis voluntarie se subdere suę Religionis Prelatis, illisque durante impedimento supradicto obedientiam vouere, quod ex sola rei natura non videri intrinsece malum, immo in hoc voto rationem melioris boni non deesse dicit Suarez *ibidem Tomo* 4. *tract.* 10. *lib. 6. cap. 9. num.* 3. quamuis postea declaret iure Ecclesiastico id non videri licitum sine licentia Papę; ad dignitatem enim Episcopalem pertinet, quòd Episcopi soli Papę immediate subijciantur, & ideo cum non possint cedere huic iuri suo, nec possunt licite se alicui inferiori Papę subijcere, ex vi enim status Episcopalis, & in honorem huius dignitatis, à dictorum inferiorum hominum obedientia absoluuntur.

194 Ex his sequitur posse Sum. Pontificem, ne dum dispensare, & commutare, sed etiam irritare Vota Episcopi Regularis, quę irritare posset Prelatus Regularis, si tantum esset simplex Religiosus; Non enim potest Papa irritare Vota omnia eorum, qui illi per obedientię Votum non subduntur, vt etiam infra dicam. Item sequitur posse Sum. Pontif. reducere Episcopum Regularem ad Monasterium, ac iterum Prelatis Regularibus

cum

eum subijcere, & cogere modo infra explicando ad obseruantiam constitutionum, & Regulę suę Religionis, vt de facto Clemens V. coegit Fr. Gulielmum Burgensem Episcopum Pictauiensem professione Minoritam, quem deposuit, & ad Claustrum remisit, vt legitur in Historia Spondani *Anno* 1308. 7. Sed de hac re fusius *cap. sequenti* §. 2.

195 Nota quod si Episcopus Regularis ad Monasterium reuersus, vel remissus transgrederetur Constitutiones, & Regulam, non subiaceret pœnis in Regula statutis ex vi regulæ, sed ex vi obedientiæ, quam debet Sum. Pontifici exhibere; fuerat enim iam per Episcopatum absolutus à iugo regulæ; Vnde faceret, præuaricando regulam, contra voluntatem Pręlati, & non contra regulam. Limitanda sunt hęc ad illa, quę a Prælato praciperentur ordinata secundum regulam ad custodiam Votorum substantialium, & ad decentiam, & honestatem religiosi status, ad hæc enim tantum reuiuisceret in Episcopo obligatio ad obseruantiam eorum, quę continentur in regula, & consequenter non reuiuisceret ad omnia, vt dicetur ibidem.

196 Praterea nota quòd Sum. Pontifex vt supremus Prælatus omnium Religionum potest in meritum obedientiæ Voto firmatæ præcipere Episcopo Religioso totum illud, quod, seruata dicta limitatione, poterat illi pręcipere Prælatus regularis, dum esset simplex Religiosus, scilicet, totum illud, quod necessariò requiritur ex præscripto regulæ ad obseruanda Vota substantialia, &c. Et quia Prælatus regularis non poterat illi tunc præcipere nisi ea, quæ sunt secundum regulam, secundum quam ipse promiserat obedientiam, ita Sum. Pontifex vt supræmus Religionum Prælatus non potest eidem iam Episcopo præcipere ad effectum, de quo supra, nisi, quæ sunt secundum regulam, quam professus fuerat. Et si Pontifex aliud pręter regulam pręciperet, etiam ad custodiam Votorum, & decentiam religiosi status, teneretur quidem Episcopus Regularis obedire, sed non ex vi obedientię regularis; sed ex vi suprêmæ Pontificię iurisdictionis, quam habet in omnes.

197 Tertio tandem colligitur ex dictis, eandem Voti obedientiæ obligationem remanere in Episcopo Regulari, quam habebat in humili Religionis statu, nec pati illam mutationem Pręlatorum regularium, quæ sequitur ad idem votum, dum Religiosus transit ad aliam Religionem, nam tunc, vt diceb im, fit commutatio obedientiæ debitę illis Prælatis, in obedientiam

 quam

quam vouet Prelatis Religionis, ad quam transit, & ideo cessante voto odedientię respectu horum Prelatorum, obedientia illam patitur mutationem; verùm dum Religiosus fit Episcopus, non fit commutatio obedientię à Prę latis regularibus in vnicum Prelatum, qui est Sum. Pontif. vt Soto, & alii dixerunt, nam Sum. Pontifici vt omnium Religionum Generalissimo quisque Religiosus vouit in religiosa professione obedientiam, dum eam vouet in manibus Prelati regularis, vt supra dicebam;
198 Inde S.Th. agnoscit in Episcopo Regulari eandem obedientiam esse, ac in supręmo Abbate, sicut ergo dum Religiosus fit suprȩmus Abbas, seruat immutatum obedientię Votum, quamuis alteri Religionis suę Abbati iam non subiiciatur, attamen si deponatur, ex natura rei fit Monasterii Prælatis iterum subiectus; ita dum Religiosus fit Episcopus, seruat immutatum votum obedientię, ita vt ex natura rei rediret Prelatis regularibus subiectus, non quidem de facto, vt dicetur infra, sed in casu, quo à Sum. Pontifice ad Monasterium reduceretur, & illi eiusdem Prelati authoritate Apostolica iterum preficerentur, quod in Religioso ad Sum. Pontificatum euecto nunquàm accidere posset, cum nullum haberet Prelatum, per quem posset ad Monasterium reduci: attamen etiam in hoc Religioso remaneret immutatum votum obedientię, vt doctè dicit Card. Lugo *resp. moral. lib. 5. dub. 12. num. 22.* quia Votum obedientię includit conditionem obediendi Prelatis, si eos habuerit; Vnde Prelati carentia, in sensu composito cum Pontificatu, non variat obedientiæ Votum, sed solum importat carentiam materię, circa quam Votum executioni mandatur, & ideo si Summus Pontifex Regularis sua sponte rediret ad Monasterium, vt fecit Cęlestinus V. idem esset dicendum de ipsius subiectione ad Prelatos regulares, quod de quocunque alio Regulari dimittente Episcopatum dixi, & dicto *cap. Sequenti* §. 2. fusius explicabo.
199 Queres: A quo temporis momento remaneat Regularis Episcopus à subiectione Prelatorum suę Religionis exemptus.

Resp. Aliquos dixisse hanc exemptionem accipiendam esse ab electione de eius persona facta, quod verum tantum est de Religioso in Sum. Pontificem electo, qui sola electione Pontifex designatur, vt supra dicebam; de cęteris vero Episcopis loquendo, pro certo habendum est hanc exemptionem computari debere à confirmatione electionis, vel à collatione Episcopatus Monacho facta à Sum. Pontifice in Concistorio, vt mos est,

vel

vel alio quocunque modo bene illi viso, tunc enim primò remanet soli Sum. Pontifici subiectus, vt colligitur *ex cap. Inter corporalia, de transl. Episcoporum, vers. sicut enim*, & docet cum communi Sanchez *vbi supra num.32.* Hęc autem exemptio completur, & vt ita dixerim, consummatur in Sacra Consecratione, per quam absoluitur completè, & finaliter Monachus à Iugo regulę, dicitur enim in *cap. Statutum, electionem Canonicam*, subintellige, *confirmatam à Pontifice*, vt bene Lessius *de iust. lib. 2. cap. 40. num. 143. à Iugo regulæ absoluere, & sacram ordinationem de Monacho Episcopum facere.*

200. Si iterum quęras, quando desinat pręfatus Regularis, si sit Pręlatus, Generalis, verbi gratia, Prouincialis, &c. in Episcopum promotus esse Prouincialis, vel Generalis, &c. Antequam quæsito respondeam: suppono Prælatos regulares per assecutionem Episcopatus amittere omnem potestatem, quam in Religione ex vi dictæ Prælaturę habebant, quod S. Gregorius, *in Epistola 18. lib. 7.* decreuit, vt dicam infra *§. 6. num. 342.* & in regulis cuiuscunque Ordinis solet declarari, vt fit in Const. Ord. Prædic. *dist. 2. cap. 13.* VII. quod fusius expræssit Fontana vbi supra; Verbo, *de Episcopis.* Resp. modo ad quæsitum quosdam dixisse Pręlatum regularem desinere esse talem à die acceptationis Episcopatus; alij vero dicunt id accidere statim post electionis confirmationem, tandem alij volunt Pręlaturas pręd ictas non vacare nisi post consecrationem, qua posita potest successor eligi, & ipse à Monasterio dimitti; hęc tradit Barb. *de Off. Ep. par. 3. alleg 57. num. 73.* citatis pro qualibet sententia grauissimis Authoribus.

ARTICVLVS TERTIVS.

De Voto Paupertatis.

SVMMARIVM.

Quidam Votum Paupertatis extinguunt in Episcopo Regulari: 201.
Opposita sententia verior. 202
Discrimen inter vota Castitatis, & Paupertatis. 203
Temporalia possideri possunt absque dominio. 204

Ad-

201 VOtum Paupertatis extinguunt in Episcopo Regulari Doctores sapientissimi, quorum sententiam probabilem esse putant Sanchez *Decal. lib. 6. cap. 6. num.* 31. & Diana *par.* 3. *tract.* 2. *resol.* 50. & 61. & *par.* 5. *tract.* 2. *resol.* 64. *tract.* 8. *resol.* 31. & *par.* 12. *resol.* 104. inter authores huius sententię primum, & pręcipuum locum obtinere videtur Soto, qui *de inst. lib.* 7. *quæst.* 4. *art.* 2. *ad vlt.* inquit notum esse Regularem ad Sum. Pontificatum assumptum propria possidere, & *in vlt. totius operis articulo* ait, si licite conceditur Episcopo Regulari quòd condere possit de suis bonis testamentum, videtur Votum Paupertatis non esse ita indispensabile, vt est Votum Castitatis, quod postea in vtroque loco insinuat de facto dispensari in Episcopo Regulari, dum constituitur dominus Ecclesię reddituum, & patrimonialium bonorum, sicut sunt alij Episcopi sęculares.

202 Verissima sententia est omnium sanctorum Episcoporum Regularium iudicio comprobata, Episcopum Regularem in statu Episcopali persistere pauperem ex Voto in sua professione emisso. Vnum pro omnibus iudicium adducam, quod tulit S. Thomas de Villanoua Archiepiscopus Regularis, & habetur *lib.* 2. *cap.* 2. *vitæ eius* sub his verbis. *Io son Frate, che hò professato pouertà, e fuori di quello, ch'io hò di necessità per il mio sostentamento; tutto il resto è de' poueri*. Hæc eadem sententia ab omnibus Doctoribus, etiam ab his, qui nobis aduersantur, traditur tamquam magis tuta, & sequenda. Dico ergo Episcopum Regularem, etiam Sum. Pontificem, non esse in Voto Paupertatis dispensatum, quod *primò* constat, quia huiusmodi Religiosus in statu Episcopali, & etiam Papali remanet essentialiter Religiosus, vt supra dictum est, ergo non intelligitur in Voto Paupertatis dispensatus, cum votum Paupertatis sit essentiale prædicatum à Religioso vniuoce accepto omnino inseparabile, vt etiam supra cum S. Thoma firmaui. Præterea, cùm Religiosus proprium nullo modo habere possit, vt dicit S. Th. *dicta quæst.* 185. *artic.* 8. *ad tertium*, in illo statu, in quo remanet essentialiter Religiosus, adhuc pauper essentialiter perseuerat: Sancto Thoma, qui constantissime vbique defendit Vo-

tum

tum Paupertatis in Episcopo Regulari persistere, subscribunt fere omnes grauiores Theologi, quos videre licet allegatos à Suarez *de Relig. tomo* 4. *tract.* 8 *lib.* 3. *cap.* 16. Sanchez *vbi supra, num.* 7. Barbosa *de offic. Ep. par.* 1. *tit. primo cap.* 4. *num.* 12. *& par.* 3. *allegat.* 114. *num.* 19. *&* Diana *præcipuè par.* 12. *resol.* 104. quibus adde Card. Lugo *resp. moral. lib.* 5. *disp.* 12. *à num.* 16. Rota Romana sæpius decidit Votum Paupertatis in Episcopo Regulari extinctum non esse, vt Barbosa *vbi supra* testatur, & clare patet ex *decis.* 115. *recent. tom.* 2. *par.* 4. vbi dixit Episcopum Regularem non posse proprium habere, nec sibi acquirere.

103 *Nauarrus in Com.* 2. *de Reg. num.* 17. inquit, dari posse causas vrgentes, quibus motus Summus Pontifex, dispensare possit cum Religioso super Voto Castitatis; verùm nunquam tales causas dabimus ad dispensandum cum eodem super Voto Paupertatis, quia sufficit vt ei concedatur plena administratio sine dominio, qua possit donare, acquirere, contrahere, condere testamentum, & omnes actus necessarios exercere, qui ei competerent in statu Matrimonnij collocato, istæ tamen actiones fieri possunt sine dominio, quod recte dictum est, quicquid in oppositum sentiant Soto vbi supra, Garzias *de beneficijs par.* 7. *cap.* 10. *num.* 90. Hurtado *in tract. de char. disp.* 160. *sect.* 3. & alij, nam vsus vxoris est adeò connexus cum Religioso, qui obtinuit dispensationem ad contrahendum Matrimonium carnale, vt vnum sine alio subsistere non possit, & ideò dispensatus ad Matrimonium contrahendum, dispensatur necessariò in Voto Castitatis. Verùm possessio bonorum temporalium, & reddituum Ecclesiæ est compatibilis in Regulari super Voto Castitatis dispensato, cum sola facultate ea administrandi, eisque vtendi ad suum arbitrium, ac in proprium commodum eadem conuertendi, sine dominio, & proprietate, vt recte dicebat Nauarrus mox adductus, quod tenet etiam Lessius *de Iust. lib.* 2. *cap.* 40. *num.* 142. quamuis velit tunc iustam adesse causam vt tale Votum laxetur in illo Religioso, ne affectu proprietatis largitionibus superfluis, ac sumptibus similibus peccet contra Votum Paupertatis. Sed quicquid sit de iusta causa in dispensato ad contrahendum Matrimonium, dispensandi etiam in Voto Paupertatis. Hanc causam non inueniemus in Episcopo Regulari, in quo supponere non debemus illum affectum ad proprietatem, quo constituitur in periculo peccandi contra Votum.

Vn-

Vnde dicendum est Episcopo Regulari deberi quidem istorum bonorum, & redditLuum Ecclesiasticorum in statu Episcopali administrationem, & vsum, non verò dominium, cum verius sit Papam cum Episcopo Regulari non dispensare, quòd sit dominus, & habeat proprietatem reddituum Ecclesiæ, & bonorum temporalium, vt Lessius, & Garzias *vbi supra* fatentur, allegatis pro hac sententia grauissimis authoribus.

204 Hinc patet in quo decipiatur Soto primus oppositæ sententię author, qui existimat idem esse alicui deberi bona temporalia, & possidere iure dominij, cum tamen non sit idem, vt dictum est, nec S. Thomas illi fauet dum *artic. 7. illius quæst.* 185. dicit Episcopos habere proprium, & ponit exemplum in S. Augustino, qui fuit Regularis Episcopus, nam ibi S. Thomas noluit definire nisi vsus, & administrationis debitam proprietatem, quam omnibus Episcopis concedit, non vero dominium,

205 quod forte nec Episcopis Sæcularibus concessit in ordine ad redditus Ecclesiasticos; Liberam, & absolutam administrationem stare posse sine dominio in Episcopo quocunque conuincit etiam Sanctorum Apostolorum exemplum, Sancti enim Apostoli fuerunt Episcopi, & in statu Episcopali habuisse Votum Paupertatis, quod vsum sine dominio, vel dominium sine vsu importat, non ambigitur, cum id non obscurè insinuetur Matth. 18. Insuper possunt Episcopi Sęculares emittere Votum Paupertatis, vt docet Suarez *tomo 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 16. num. 6.* Ergo votum Paupertatis persistere potest cum statu Episcopali;

206 Si ergo Votũ Paupertatis non repugnat cum statu Episcopali, & est cum eo compatibile, nullaque iusta causa occurrit cum Episcopo Regulari in dicto Voto dispensandi, vt ostendi, non est censendum in Episcopo Regulari tale Votum per promotionem ad Episcopatum dispensari, quod confirmat *cap. Cum ad Monasterium, de statu Monachorum*, vbi dicitur *abdicationem Paupertatis, sicut etiam custodiam Castitatis adeo annexam esse regulæ Monachali, vt contra eam nec Sum. Pontifex possit indulgere*, ex quo textu saltem euidenter conuincitur, quòd non solet Summus Pontifex contra abdicationem Paupertatis cum Monacho indulgere, id tamen quotidie faceret, si cum Regularibus per solam collationem Episcopatus in Voto Paupertatis dispensaret, vt constat. S. Bernardus in Proi. *lib. de Consid. ad Eugenium* insinuat hunc Pontificem, qui anteà Monachus erat, adhuc in Pontificatu fuisse ex Voto in Religione emisso pauperem, sic

enim

enim illum alloquitur, *non enim, si bene te noui, cum pater pauperum factus, ideo non pauper spiritu es*. In Summo Pontifice Regulari remanere Votum Paupertatis, docet expresse idem Card. Lugo *vbi supra num.* 21.

207 Nec iuuat aduersarios dicere Votum Paupertatis emissum fuisse secundum regulam, hoc est durante statu Regulari, & iugo Monasticæ professionis, quod terminatur cum Episcopatu, sicut cæteræ obseruantiæ à regula statutæ, ad quas ostendam infra Episcopum non teneri de rigore legis.

208 Resp. enim aliud esse loqui de obseruantijs, aliud de tribus Votis solẽnibus. Obseruãtię enim sunt annexę Religioso pro eo tẽpore, quo subditur Prælatis Regularibus, & viuit intra Monasterium, vt §. *sequenti* probabo, sed Vota sunt emissa independenter à regula; cum primo, & per se ferantur absolutè in materiam, quæ promittitur, cui secundum regulam constituitur aliquis modus, mensura, seu terminus in eorum obseruantia præscriptus, qui modus, mensura, seu terminus cessat cum regula, sed non cessant Vota, quorum materia perseuerat, ex quo deducam infra ad vota essentialia æque obligari omnes Episcopos ex quacunque Religione assumptos, ab obseruantijs verò esse æqualiter absolutos: Vnde Franciscanus Episcopus censetur non habere proprium sicut Dominicanus, quamuis Franciscanus secundum modum suæ Regulæ teneatur ad seueriorem paupertatem, quia secundum hunc modum Franciscanus non potest habere proprium, nec in particulari, nec in communi; Dominicanus vero habere potest in communi, sed ad non habendum proprium, quod est materia Voti, ambo tenentur ex vi Voti Paupertatis, quod perseuerat in statu Episcopali, in quo Franciscanus non potest habere proprium, qui tamen, cum esset incapax hæreditatis, quam nec quidem suo Monasterio acquirebat; sicut acquirit v. gr. Dominicanus; Episcopus factus ratione suæ Ecclesiæ capax euadit, & illud ius, quod extinctum erat, factus Episcopus reuiuiscit in suæ Ecclesiæ commodum, ita vt Ecclesia habeat dominium rei acquisitæ, ipse verò administrationem. Ita Siluester *verbo Religio* 4. *quæst.* 10. Lessius *vbi supra num.* 143. & alij plures. Verum rationi consentaneum esse docent Authores sapientissimi Franciscanum v. gr. seu virum Societatis, si sint Episcopi, quod in vsu reddituum Ecclesiasticorum obseruent quandam maiorem moderationem, quã Dominicanus, vel Monachus, quia seueriorem Paupertatem

in suis Religionibus profitebantur. Vnde in percipiendis emolumentis vltra redditus Ecclesiasticos vir Societatis, & Franciscanus in vestitu, supellectile, familia, mensa, &c. redolere laudabiliter, facient quandam prioris Paupertatis seueritatem, & rigorem, ita vt seruato Episcopali dignitati condecenti modo, in remissa sumptuum acceptione vir ex Societate, in vilitate vestium Franciscanus, & vterque in parsimonia, ac cæteris huiusmodi ostendant se esse Episcopum Iesuitam, vel Minorem Reformatum, seu Capuccinum, & Dominicanus Episcopus debet in vsu bonorum temporalium seruare quandam moderationem, vt præter habitum, quem gestat, omnibus ex dicta moderatione pateat ipsum esse Religiosum Dominicanũ, & nõ Monachum, &c. qui etiam se ita in eodem vsu exhibebit, vt appareat Episcopus Regularis, & non Sæcularis.

209 In Voto Paupertatis, quod perseuerat in Episcopo Regulari, aliqualem relaxationem quidam Doctores admittunt, videtur enim illis, quod si aliqualiter non relaxetur, esse non posse cum Episcopali statu compatibile, sed in explicando modo, quo relaxatur, non conueniunt. Azor *inst. moral. par. 1. lib. 12. cap. 7. §. profectò*, dicit Episcopo Regulari deberi fructus Ecclesiasticos de iure, veluti stipendia ei assignata, quæ stipendia illi de iure non possent esse debita si simplex Regularis esset in Religione cum alijs communem vitam agens, & in hoc dicit relaxari eius Paupertatis Votum; Suarez vero *vbi supra num. 11.* ait Votum prædictum relaxari, quia Episcopus Regularis habet ampliorem vsum bonorum temporalium, quàm prius haberet, & alterius rationis, nam vt dixerat *num. 9.* non tenetur Episcopus iste seruare Paupertatem secundum regulam, sed tantum prout requirit voti Paupertatis substantia, quæ exigit quod pauper nihil habeat tamquam proprium, nec temporalibus vtatur tamquam proprijs, ideoque si fit capax per Episcopatum adeundi hæreditatem, & succedendi in bonis temporalibus, quam capacitatem non habebat in Religione, hoc oritur ex dicta relaxatione Paupertatis, quam Episcopatus inducit, per quam omnis mensura, & terminus præscriptus secundum regulam, vel aliud legale statutum tollitur, quæcumque eius seueritas extinguitur, & restat ad solam Paupertatis essentiam, quæ est omnibus Religiosis communis, & vna, obligatus. Card. Lugo *vbi supra num. 26.* videtur hanc relaxationem constituere in administratione generali, & libera dispositione bo-

bonorum temporalium, quæ ex natura rei concedenda est Episcopo Regulari, nunquam vero ex natura rei simplici Religioso, dummodo non esset eiectus.

Vt rectè, & dilucidè percipiamus quam Paupertatem teneatur obseruare Regularis in Episcopali statu, explicare duxi quomodo sine Paupertatis læsione possit hic Episcopus temporalia acquirere, & retinere, eisdemque vti ad arbitrium suum, tota difficultas enim ad hæc tria reducitur, quæ videntur authoribus oppositæ sententiæ Paupertatem euertere, cum Episcopis Regularibus indulgentur.

PVNCTVM PRIMVM.

De acquisitione bonorum temporalium Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Regularis Episcopus acquirit Ecclesiæ. 210 211 215
A tempore confirmationis.
Etiam ex Religione dominij incapace. 212
Explicatur cap. Statutum. 214
In acquirendo comparatur Episcopus Regularis cum Sæculari. 215
Discrimen ipsorum in acquirendo redditus Ecclesiasticos. 216
Facultas Episcopi Regularis reuocandi Testamentum in Nouitiatu, vel antea conditum. 217
Regularis Episcopus si habeat aliunde, ex quo viuat, an acquirat sibi redditus Ecclesiasticos. 218

DVm in sequentibus dicam Episcopos acquirere Ecclesiæ suæ, nomine Ecclesiæ accipienda erit Camera Apostolica, vbi ex quocunque iure per suos ministros colligit illa bona, quæ solent à Doctoribus Ecclesiæ acquisita fuisse declarari.

210 Acquirere posse Religiosum Religionis capacis possessionis, & dominij bona temporalia, vel ex testamento relicta, vel legitima successione ad eum deuoluta, vel donata inter viuos, aut causa mortis, seu alio quocunque titulo sibi debita, certum est, & tenet cum pluribus Barbosa *de off. Ep. par.* 3. *alleg.* 114. *num.* 28. *&* 29. Vnde constat in Religioso facultatem acquirendi bona temporalia non esse incompatibilem cum Vo-

211 to Paupertatis, sed sicut Religiosus acquirit non sibi, sed Monasterio, cuius est membrum, dominum illorum bonorũ, ita Episcopus Regularis nedum redditus Episcopatus sibi debitos *ex cap. Si Monachus 16. quaest. 1* verum etiam quorumcumque aliorum bonorum dominium acquirit à tempore, quo confirmatur in Episcopum per Sum. Pontificem, vt iuxta meliorem opinionem docent Sanchez, & Rodriquez apud Fagundez *in 7. Praecep. Decal. lib. 7. cap. 6. vers. hoc supposito.* Et Barbosa *in Collect. 18.*
212 *2. quaest. 1. cap. Statutum num. 17.* non quidem sibi, sed Ecclesiae suae, cuius est caput; idem dicendum est de Episcopo assumpto ex Religione possessionis, & dominij omnino incapaci, vt docent Doctores apud Barbosam *vbi supra num. 29.* fit enim huius dominij capax ratione suae Ecclesiae, vt enim cum multis loco mox adducto bene dixit Fagundez *cap. 8. vers. Tota dubitatio,* per professionem in Religione dominij incapace, vt Minorum, non extinguitur ius succedendi, sed consopitur, & suspenditur, recuperatur verò per promotionem professi ad Episcopatum, vt firmauit etiam Rota *decis. 215. recent. tomo 2. par 4.*

Quia verò ius acquirendi sequitur personam Religiosi, sicut, si Religiosus Ordinis bonorum incapacis transiret ad Ordinem bonorum capacem, acquireret suo Ordini, quod priori non acquisiuisset, ita factus Episcopus acquirit suae Ecclesiae, vt dixit eadem Rota coram Buratto *decis. 643.*

213 Vnde si emat, emit Ecclesię suę, non sibi professione dominij quapropter empta alienare non potest, nec de eorum proprietate disponere, quia non potest auferre dominium Ecclesiae suae iam acquisitum. Ita Barb. *in Voto Can. 101. num. 6.* Limita, dum simpliciter, & impersonaliter, siue sibi stipulatur, nam Episcopus Ecclesiae non emit, si constet eam noluisse Ecclesiae, sed alteri potius emptum acquirere, vt dixit Rota *decis. 306. recent. tomo primo par. 2.* seu si declarasset emisse vt Episcopum, & non Ecclesiae, ex eadem Rota *decis. 294. recent. tomo 2. par. 2.* in quibus tamen, dummodo viuens de eis licitè non disposuisset, succedit Ecclesia, vt infra patebit.

Vnde si dicas, esto quod ea, quae Regularis acquirit, & de iure illi debentur dum est Episcopus, acquirantur Ecclesiae: Verùm quae illi dum esset simplex Regularis proueniebant, v. g. ex paterna successione, vocatione, vel donatione facta eidem cum conditione de futuro, si dum est Episcopus conditio, vocatio, &c. purificarentur, videtur quod bona tunc ad illum deuoluta

acqui-

acquirerentur Monasterio, nam Monasterio fuerat illud ius iam acquisitum dum Episcopus esset simplex Religiosus.

Resp. illud ius Monasterij, ex quo assumitur Regularis ad Episcopatum, fuisse tantum in spe, & ideo si, dum Regularis est Episcopus, illud ius fiat in re, non Monasterium, sed Ecclesia acquirit, quia, vt dixi, ius illud est deambulatiuum, & cum persona vadit, illique acquiritur, cui persona lucratur tunc, cum ad illam personam purificatis conditionibus in re peruenerit, ita colligitur ex illo *cap. Statutum* 18. *quæst.* 1. & ex S. Thoma 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. *ad tertium*, quod etiam verificaretur si relictum conditionale factum fuisset Fratri incapaci, v. gr. Ord. Minorum, & purificaretur Fratre illo iam Episcopo, vt expresse cum Lessio *de iust. cap.* 41. *num* 88. & alijs grauissimis Canonistis dixit Rota coram Buratto *decis.* 643.

214 Hinc percipi potest quomodo sumēdum sit, quod dicitur in *d. cap. Statutū*, scilicet, Monachū Episcopū vēdicare sibi paternā hereditatem. *Vendicat enim sibi* ait Lęl. Mancin. *apud* Barbosam *in Addit. ad Collect. dicti cap., quia dispensator bonorum est, & prouentuum dominus, vendicat tamen Ecclesiæ nomine, quia Ecclesiæ acquirit, non sibi, acquirit tamen Ecclesiæ, si acquirere vult, & sibi, nam repudiare etiam potest, & nolle acquirere*, quod tamen ego limitarem ad donationes mere gratuitas, non ad successiones, quæ de iure inducuntur; seu ad vsumfructum, & administrationem, non verò ad proprietatem, cum enim ius acquirendi fuerit Ecclesię acquisitum, ei Episcopus præiudicare non potest, ita Rota in dicta *decis,* 115. *recent. tomo* 2. *par.* 4.

215 In hac acquisitione temporalium, secluso dominio, de quo dubitatur inter Doctores an Episcopis etiam Sęcularibus indulgendum sit quantum ad redditus Ecclesiasticos; vt videre licet apud Sanchez *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 37. Eadem est ratio de Episcopo Sæculari, & Regulari, etiam si esset Franciscanus, cum vterque possit esse hęres, successor, etiam ab intestatu, & capax bonorum temporalium, vt dixit Rota *vbi supra*.

216 Sed in acquirendo redditus Ecclesiasticos vltra redditus Ecclesię Episcopalis, est inter eos magna diuersitas, nam Episcopus Sæcularis, sola dispensatione obtenta super pluralitate beneficiorum, potest prouideri de beneficijs, & pensionibus à quocunque legitimo Collatore; verùm Episcopus Regularis indiget alia speciali dispensatione soli Papæ reseruata super inca-

ca-

capacitate acquirendi nouos redditus Ecclesiasticos, & vt prouideri possit de Pensionibus iuxta *cap. Quamuis, de Prabendis in 6.* ita vt si à Papa de aliquo ex dictis Sacerdotijs prouideretur, nulla in Bullis prouisionis facta mentione ipsum esse Regularem gratia censeretur subreptitia, & nulla, etiam in conscientia, quamuis verisimile esset Papam sciuisse, & aduertisse eum esse Regularem, nam in iure non presumitur Papam omnium reminisci, *cap. Ex parte 1. de off. & pot. Iudic. Deleg.* Ita Suarez *vbi supra num.* 12. & Sanchez *Decal. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 82. In hac tamen sententia non tam fixum firmo pedem, quia titubem, vt dixit Caiet. 22 *quæst.* 100. *artic.* 7. *ad tertium*, nam si Papa conferendo Episcopo Regulari Sacerdotium, presumeretur sciuisse eum esse Regularem, etiam nulla de hac re mentione facta, collatio valida censeri posset, Papa enim Ecclesiasticos redditus cuicunque conferendo, intendit suum actum esse efficacem, vt dixit Palud. *in 4. dist.* 25. *quæst.* 4. *artic.* 1.

Illi qui tenent simplices Religiosos, quibus de iure communi temporale dominium non competit, capaces esse Pensionum, & Beneficiorum simplicium, contra quos disputat Garzias *de benef. par.* 7. *cap.* 10. dicent consequenter non indigere Episcopos Regulares illa expressione, quod sunt Regulares Episcopi, si de talibus Beneficijs prouideantur; sed tantum quod sunt Episcopi, in eisdem terminis, in quibus dixi indigere illa expressione Episcopos sæculares.

217 Si vir Societatis post biennium Religiosus euaderet Episcopus, nec per istam assumptionem à Societate dimissus præsumeretur; sed in Scholastici statu perseuerare supponeremus; certum est talem Episcopum Regularem acquirere posse Beneficia, & Pensiones Ecclesiasticas, nulla super hoc dispensatione obtenta, sicut eadem potest retinere, non enim sequutis Scholasticorum Votis vacant, vt dixit Rota *in nullius, seu Caputaquen. Pensionis* 18, *Aprilis* 1616. *coram Martino Andrea*, certum etiam est talem Episcopum cassare posse testamentum ante professionem conditum, nam Shcolastici Societatis abdicato per Paupertatis Votum vsu, & administratione bonorum temporalium, dominium retinent, quod cum dicto Voto quamuis Religionis substantiali, esse compatibile docent passim Auctores Societatis præstantissimi, & erudita consultatione impressa ostendit *Coloniæ anno* 1637. P. Valētinus Mangonius, quā postea ibidem duabus Apologijs publicatis propugnauit, defenditque Titium Scholasticum

post

post biennium Religiosum in Societate potuisse cassare testamentum, quod in fauorem Caij Fratris condiderat, & aliud in fauorem Societatis condere, idque & à Iudicibus deputatis rectissime actum fuisse pronunciatum est. Verùm quemcumque Episcopum Regularem, qui in Voto Paupertatis dominio bonorum temporalium se abdicauit, posse reuocare Testamentum, Donationē, vel Renunciationē factā ante professionē, etiā iuxta formam à Sac. Conc. Trid. præscriptam *Sess.* 25. *de Regul. cap.* 16. ac regressum habere ad omnia iura, quæ tunc dimiserat, si non sint alteri iam acquisita, tenent Diana *vbi supra, & par.* 12. *resol.* 104. adductis pluribus Authoribus id sentientibus. Item Barbosa *de officio Episcopi par.* 2. *alleg.* 99. *num.* 15. *& de iure Eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 242. vbi conciliat Doctores qui videntur inter se discordes, idem probat eruditè Laurentius de Franchis *in suis Controuersiis inter Episcopos, & Regulares quæst.* 118. & Rota *in Romana de Mellinis* 7. *Aprilis* 1657. *coram Cerro*; immo fertur ita declarasse Sac. Congreg. Concilij 11. *Januar.* 1632. quod si subsisteret, Episcopus Regularis omnia illa iura alteri non acquisita tunc sibi acquireret ad vsum, Ecclesiæ vero suæ ad dominium, vt dictum est, & firmat plurium Doctorum authoritate idem Barb. *loco cit. de iure Eccles. num.* 243. excipe renunciationem factam à Religioso cum protestatione recuperandi bona renunciata in casu, quo eum contingeret egredi de Religione, tunc enim Episcopus Regularis ille omnia bona, etiam alteri acquisita recuperaret: nam illa protestatio fecisset bona renunciata non fuisse alteri irrecuperabiliter acquisita. Ita Barbosa ibidem cum multis.

218 Tandem inquirendum est an Episcopus Regularis, qui acquisiuit ex industria, vel iure hæreditario, aut alio quouis Titulo bona, quæ ad commodam sui sustentationem satis essent, ac quibus posset victum, vestitum, & supellectilem sibi comparare, suamque familiam secundum ordinem, & dignitatem suam alere, insuper possit tamquam vsufructuarium acquirere redditus Ecclesiasticos, qui sunt suo Episcopatui annexi, eosque, conseruatis supradictis bonis, conuertere in vsum, & commodum proprium, ex ipsis alendo familiam, & ad mensam, & supellectilem sibi necessaria procurando; vel è contra dicendum sit istos Ecclesiasticos redditus ad vsum sibi acquirere minime posse, sed tantum vt fidelis, & purus dispensator debeat eosdem integros impendere in vsum pauperum, Ecclesiæ restaura-

rationem; sacram supellectilem, & huiusmodi pias causas; alia vero bona conuertere in proprium vsum, & commodum, & si secus ageret, resoluendum sit ipsum peccare, tum contra Votum Paupertatis, illicite thesaurizando, tum contra iustitiam, accipiendo, quod suum non est, tum contra charitatem, priuando præcipue pauperes subsidio ipsis ab Ecclesia destinato.

Veteres Patres ad hanc quæstionem respondendo, valde rigidos fuisse dixit Bellar. *in opusc. de off. Ep. Contr. 9.* in cuius signum affert S. Prosperum *lib. 2. de vita contemplatiua, cap. 9. & sequentibus*, vbi docet Episcopum non posse viuere de bonis Ecclesiasticis, si haberet Patrimonium, nisi forte Patrimonium suum Ecclesiæ donasset, & esse contra Ecclesiæ intentionem habentibus dare huiusmodi bona, cum istis habentibus nihil aliud sit dare, quàm perdere, vnde concludit grauiter peccare Episcopum, qui cibos pauperum suscipit, cùm suis expensis Ecclesiam grauat, quam de proprijs facultatibus iuuare debuerat, hæc S. Prosperi sententia recensetur 1. *quæst. 2. cap. Pastor*. Præterea adducit Bellar. S. Bernardum *in Declamat.* super illa verba *Ecce nos reliquimus omnia*, vbi, inquit, *adhuc seuerius, & rigidius loquitur.*

Inter hos rigidos Patres connumerandus est etiam Sanctus Hieronymus *in Epistola ad Damasum Papam*, cuius verba habentur, 1. *quæst. 2. cap. Clericos, & 16. quæst. 1. cap. fin.* vbi inquit, *qui bonis parentum, & suis opibus sustentari possunt, si, quod pauperum est, accipiunt, sacrilegium profectò committunt, & per abusionem talium, iudicium sibi manducant, & bibunt.* Idem astruitur *cap. Sacerdos 1. quæst. 2. & cap. Illi autem 12. quæst. 1.* & tenent Doctores adducti à Barbosa *de off. Episcopi par. 3. alleg. 114. num. 38.* & in Collect. *dicto capite Clericos*, vbi glosella dicit. *Si sint tales habentes Patrimonium amplum, quod benè dispensant dando pauperibus, & alijs, quibus debent, tales possunt benè habere stipendia Ecclesiæ.*

219 Sed mitius locuti sunt posteriores Scholastici Doctores, quos citant Bonacina *in tract. varijs, disp. 4. punct. 2. num. 6. & Barb. de offic. Episc. vbi supra num. 36.* & in Collect. ibidem *vbi supra*, inter quos S. Thomas *22. quæst. 185. artic. 7.* ait posse Episcopum sibi retinere illa bona, quæ suæ sustentationi sunt ab Ecclesia assignata, quamuis peccare possit ex inordinato affectu plura sibi conferendo, quàm oporteat, vel contra charitatem, dum non subuenit his, quibus ex debito charitatis subuenire tenetur, &

Caietanus *ibidem ad tertium*, inquit, Vide quod Clericus seu Episcopus, quantumcumque habeat Patrimonialia, potest de Ecclesiastica Præbenda viuere, nisi in articulo necessitatis, &c. In quo etiamsi peccaret viuendo de sua Præbenda, non peccaret tamen contra Iustitiam, nec teneretur ad restitutionem.

Ratio huius est, quia supradicti redditus Ecclesiastici debentur Episcopis vt merces operis sui, & vt bonum proprium. Ergo non lædunt iustitiam si illos, quibus non indigent, quia habent Patrimonialia bona ad proprium commodum sufficientia, non impendant in sustentationem pauperum, vel alias pias causas. Probatur Antecedens *ex* 1.*ad Tim*. 5. vbi dicitur *dignus est operarius mercede sua*, Idem habetur Matth. 10. & 20. & ex pluribus Canonicis Capitibus, quæ refert Barbosa *de off. Ep. vbi supra num*. 37. & *extra de testamentis, cap. Quorundam numero* 3. euidentur in eius sententia conuincitur.

Concludo ergo posse Episcopum Regularem habentem bona citra redditus Episcopatus, quibus viuat, acquirere vsumfructum bonorum Ecclesiasticorum, & conseruatis supradictis bonis ad vsum licitum, sibi applicare dicta bona Ecclesiastica, & ea in proprium vsum conuertere, quod & ex prædictis iuribus comprobatur, & tradunt grauissimi Doctores, quos profert Barbosa *in Collect. ad dict. cap. Quorundam*.

Ad Sanctorum authoritates, & Decreti Textus adductos in contrarium Respondent Doctores apud *Bonac. vbi supra pun*. 4, *num*. 2. & Barbosam *de off. Ep. etiam vbi supra num*. 38. & *in Collect. etiam vbi supra*, rigorem, quem exprimunt, congruum tunc fuisse, attento tempore illo antiquo, & prima Ecclesiæ Christianæ facie, quando bona Ecclesiæ in communi possidebantur, & inter ministros non iuxta laborem, sed iuxta indigentiam diuidebantur: Præterea dicta Ecclesiæ bona tunc erant solummodo destinata ad alendos pauperes Christianos, & Clericos egenos, vt innuitur *cap. Certè* 12. *quæst*. 1. & aduertit Soto *de iust. lib*. 10. *quæst*. 4. *artic*. 3. Iniquum enim tunc fuisset Clericum, cui propria satis erant, accipere de communibus destinatis pro illis, qui indigebant, & ita explicandi sunt SS. Augustin. Hieron. & Prosper, nisi vellemus dicere cum Suarez *de Relig. tomo primo tract*. 3. *lib*. 4 *de Simonia cap*. 55. *num*. 8. istorum Sanctorum sententias in Decreto à Gratiano adductas non esse Ecclesiasticas leges, nec facere legem positiuam, sed declarare ea, quæ magis decent, Videndus Barbosa *cap. Quo-*

rundam *supra adducto num. 3. & cap. Clericos 1. quæst. 2.* dicere etiam possem cum Glos. *super cap. Illi aut. 12. quæst. 1.* Textus adductos loqui de consilio, vel de Clericis vagabundis, vel de oblationibus, quæ non sunt communicandæ propria habentibus vitæ subsidia, seu cum Glossa *super* dictum *cap Clericos*, ea, quæ supradicti Textus continent, esse exhortationem, non præceptum, vel includere tantum illos, qui se subtrahunt à diuinis obsequijs, quibus danda quidem est portio destinata, sed illi accipiendo peccant, si eam ex cupiditate sibi reseruant, seu tandem cum Glos. *in cap. fin. 16. quæst. 1.* Textus prædictos loqui de illis Clericis, qui Ecclesiæ non seruiunt.

Cæterum omnes Gl. prædictæ conueniunt in docendo illos, qui inseruiunt Ecclesiæ, posse ex redditibus Ecclesiasticis viuere, nec esse sub quocunque prætextu cogendos proprijs stipendijs militare, nisi in articulo extremæ necessitatis, vt dicebat Caiet. *vbi supra*.

PVNCTVM SECVNDVM.

De Retentione bonorum temporalium Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

220 EPiscopus Regularis retinere sibi potest bona quocunq; Titulo in statu Episcopali acquisita ad suum commodum, & ad tollendas necessitates sibi probabiliter euenturas, de quo mox infra, ac si esset Episcopus Sæcularis, & hoc importat dispositio *cap. Statutum*; dum ibi dicitur, *sibi hæreditatem vendicandi pote-*

sta-

ſtatem habet, hoc eſt, acquirere, tenere, impendere, & in commo-
dum ſuum illam conuertere, quoad vero dominium, *ſibi*, hoc
eſt, Eccleſiæ acquirit, vt iuxta interpretationem Gloſ. ſupra
dicebam: ſed dum Epiſcopo Regulari attribuitur poteſtas reti-
nendi bona temporalia, præſupponendum non eſt ipſum hac po-
teſtate vti poſſe ad eadem auare retinenda, cuſtodienda, the-
ſaurizanda, reſpectum etiam habendo ad neceſſitates futuras,
vt v. g. ad ætatem decrepitam, ſeu ad tempus, quod meditatur,
depoſito Epiſcopali regimine, priuatam vitam inſtituere, &
huiuſmodi, quæ rarò accidere ſolent: nam Epiſcopus Sæcula-
ris vt ſupra theſaurizando peccat mortaliter apud Sanchez *con-
ſil. mor. lib. 2. dub. 41. num. 12.* Epiſcopus verò Regularis inſu-
per Paupertatis Votum euertit.

221 De iure communi Regularis ea, quæ antequam eſſet Epi-
ſcopus acquiſiuit, nullo modo retinere poteſt factus Epiſcopus,
ſed vt in eodem *cap.* præcipitur; *quæ tunc acquiſierat*, intellige
in re, non in ſpe, vt ſupra explicatum eſt) vel *habere viſus fue-
rat*, *Monaſterio relinquat*, *& Abbatis arbitrio*. Vtrumque etiam
decreuit Greg. *lib. 8. Ep. Prima* ſub his verbis, loquendo de
Traiano Monacho, qui Epiſcopus factus fuerat, *quicquid, poſt-
quam ab Abbatis remotus eſt officio, comparauit, vel quolibet titu-
lo acquiſiuit, libera illi tollendi facultas ſit. Si quid autem dum
adhuc illic Abbatis fungeretur officio acquiſiuit, non ſuum, ſed Mo-
naſterij ipſius eſſe cognoſcat.* Dixi *de iure communi* nam ſi eſſet Vir
Societatis Scholaſticus poſt biennium Religioſus, vti poſſet ſuæ
Societatis iure in retinendo in ſtatu Epiſcopali bona tempora-
lia, hæc enim Societas in his quæ ad Paupertatis votum perti-
nent, non regulatur ſemper iure communi, ſed ſuis particulari-
bus ſtatutis ab Apoſtolica Sede confirmatis, & declaratis, vt
loquitur Mangionius *in auct. ſuæ Apol. pro Votis Societatis, num.
9.* & cenſuit *Rota coram Martino Andrea vbi ſupra*. Quidam
Canoniſtæ limitabant Textum *cap. Statutum*, ibi, *quicquid acqui-
ſierat, &c.* ad bona acquiſita à Religioſo per ſuam induſtriam,
excludebant autem bona patrimonialia, aliaque immobilia,
quæ deuenerant ad Monaſterium intuitu eiuſdem perſonæ reli-
gioſæ, qui ex eadem ratione excludere debuiſſent illa etiam bo-
na, vel a parentibus, vel ab alijs Religioſo donata contem-
platione ipſius, & non Monaſterij, hęc enim etiam videntur ſe-
qui perſonam, in cuius commodum ſunt applicata de mente
eorum, qui dicta bona reliquerunt, vel donauerunt: Hanc li-

 mi-

micationem excludit Suarez *vbi supra num.* 22. nam vult bona quæcunque, quę in re habet Religiosus, debere Monasterio in integrum relinquere quando fit Episcopus, nec posse ea retinere in Episcopatu, vel ad vsum, vel ad certum tempus, & vt aliquando Monasterio restituenda, nam textus Canonis est vniuersalis, & dicendo, *quicquid acquisierat, &c.* aperte comprehendit omnia, quæ quocunque modo Religiosus habet, cum fit Episcopus; Si vero Religioso constitutus fuisset ab aliquo annuus redditus, quem singulis annis in Monasterio consequeretur, & iam de facto consecutus fuisset, existimo hunc annuum redditũ Religiosum creatum Episcopum posse sibi retinere etiamsi de bonis Monasterij esset soluendus, nec censendum per ipsius promotionem fuisse Monasterio acquisitum, nisi forte pro terminis decursis dum esset purus Religiosus, & non solutis, nam videtur personę annexus, & cum eo vbique procedere, quod non obscure insinuat sanctus Gregorius *in prædicta Epistola*, vbi de annuo redditu relicto Traiano Monacho, cum ad statum Episcopalẽ fuisset assumptus, ita decreuit, *& ideo de iure illud, quod antedictum fratrem nostrum Capitulana conditrix supradicti Monasterij singulis annis de eodem Monasterio per vltimam voluntatem suam habere constituit, experientia tua solatiante, iustitia faciente, sine aliqua faciat dilatione percipere.*

222 Accedit ad hęc Priuilegium concessum à Clemente IV. Ord. Prędic. quod refert S. Antoninus *in Trac. de suspensione cap.* 4. *num.* 20. & ad verbum ex Archiuio Ord. Prædic. excriptum dedit nobis Fontana *vbi supra*, ibi pręcipitur Religiosis ex dicto Ordine assumptis ad Episcopatum, quod priusquam consecrentur, resignent Ordini libros, & alia, quę habent, alioquin eo ipso ab executione Pontificalis ministerij nouerint se suspensos. Idem Priuilegium fertur concessum Ordini Minorum ab Alexandro IV. vt innuit Hieronymus Rodericus *q. q. regul. resol.* 60. *num.* 7. Ex quo Priuilegio clare patet nunquam licuisse Religiosis cuiuscunque sint Ordinis vel Instituti, electis Episcopis, secum libros, & alia bona extra Monasterium asportare, sed ea consignare semper debuisse in integrum Monasterio, vtpote bona aliena, quæ retineri non possunt inuito domino. Nam Papa in dicto Priuilegio dicit *Religiosos, qui talia agunt, non considerasse, quòd ex professione nihil proprij habent, tamen præsumunt secum supradicta portare, & suis vsibus applicare in propriæ salutis dispendium, & in non modicum sui Ordi-*

nis

nis detrimentum, hoc autem verificari potest in omnibus Religiosis, & per illud tollitur omnis limitatio supradicti *Canonis Statutum*; sicut enim quilibet Religiosus nihil habet proprij, siue illud esset acquisitum ex industria, siue proueniret aliunde, ita omnia debet in manibus Abbatis resignare factus Episcopus.

223 At Clemens concessit expręsse in sua Constitutione dictis Fratribus Ord. Prędicatorum Episcopis secum ferre posse à Monasterio quaternulos, & illas cartulas, vel membranas, in quibus ipsi certa notabilia cum aliquibus priuatis sermonibus collegerunt; existimo insuper tacite eisdem concessisse, quod secum ferre possent omnes vestes, quas deponunt, dum Episcopales induunt, nam ex quadam vrbanitate nunquam putandum est eis dictas vestes Religionem cedere noluisse; Prętèrea suspicor Clementem prohibere noluisse istum Religiosum Episcopũ ferre secum non posse libros, quibus plures notationes marginales proprio studio adiunxit, & instrumenta, si quę haberet, ad artificiatum aliquod construendum, quę non facile iterum inuenire posset, nam omnia ista de iure, vel consuetudine secum ferri posse à quocunque Religioso, vel ad Episcopatum, vel ad aliam Religionem transeunte, patebit inferius.

224 Tandem declarauit ibidem Clemens Priorem Conuentus Ord. Prędic. ex quo Religiosus assumitur in Episcopum, posse eidem concedere vsum librorum, & bonorum, quę consignari ante consecrationem mandauerat, tantum ad certum tempus, per quam expręssionem concessionis vsus huiusmodi ad certum tempus puto ablatam non fuisse à Pręlatis dicti Ordinis facultatem concedendi Fratribus Episcopis, quin illa bona retinere possint vsque ad tempus mortis, dummodo post illud tem-

225 pus Monasterio restituerẽtur. Nec etiã puto eisdẽ Pręlatis denegatam fuisse facultatem donandi eisdem Fratribus Episcopis ea omnia, quę in dicto Priuilegio exprimuntur, si iustus, & rationabilis titulus adesset, vt si donarent titulo remunerationis pro beneficijs à Religioso Episcopo receptis, mensura tamen meritorum seruata, vel donarent habita ratione ad maiorem summam à Parentibus Religiosi Episcopi Ordini eius intuitu legatam, vel donarent sub alijs similibus circunstantijs, quas enumerat Thesaurus de *Pęnis, verbo, munera, cap.* 10. tunc enim dicti Prelati suo Religioso ad Episcopatum assumpto illa bona ita donare, & libere, ac perpetuo remittere posse credo, vt

vt liceret illi Episcopo Religioso sibi ea absolute applicare, amissa ab Ordine omni spe eadem amplius recuperandi, huic sententię nullum obstare ius, vel Apostolicum statutum, nec etiam Bullam Clementis VIII. quę largitionem munerum cum magno rigore Regularibus prohibuit, tenet cum alijs adductis idem Thesaurus *vbi supra*, eamque satis consonam esse patet ad humanum conuictum, qui gratitudinem exigit, cum huiusmodi signa maxime erga benefactores deserere sine vitio ingratitu-
226 dinis esse non possit. In casu vero, quo Regulari Episcopo a Prӕlato vsus bonorum, quę habet dum assumitur, concederetur ad tempus, vel vsque ad mortem, ne morte occurrente Monasterium defraudaretur, teneretur sactus Episcopus cōdere inuentarium authenticum omnium illorum bonorum, si enim per hoc inuentarium non probaretur plene bona illa ad Monasterium pertinere, Camera Apostolica haberet optimam coniecturam prӕsumendi ea acquisita fuisse ex redditibus Ecclesię, vt probat Barbosa *in Collect. 12. quæst. 1. cap. sint manif. sta, num. 3. & de pec. Cler. cap. Inuestigandum, & cap. Cum vnusquisque*. Vnde hac prӕsumptione communita, illa cum cęteris sibi iuste applicaret excluso Monasterio ita cum Alted. & Petri. sentit idem Barbosa *in addit. ad Collect. dist. 28. cap De Syracusanæ*.

227 Nota illam pęnam suspensionis ab exercitio muneris Pontificalis impositam Regulari Episcopo in supracitata Constitutione Clementis IV. pro Prędicatoribus, quę fortasse etiam exprimitur in Constitutione Alexandri IV. pro Minoribus; *Si non consignet, &c.* extendi non posse ad alios Religiosos, qui non sunt Ordinis Prędicat. vel Minorum; sunt enim Constitutiones odiosę; Igitur a ij Religiosi tenentur quidem ad restitutionem, si illa bona asportauerunt, vt supra, tamen non incidunt in suspensionem, in quam etiam nec incidit Religiosus ex Ordine Prędic. vel Minorum, si sit tantum Episcopus electus, & confirmatus, non autem consecratus, quamuis a confirmatione fuerit ab obedientia Ordinis exemptus, vt supra dixi, nam Papa consecratis tantum pœnam imponit, vt ex Bullę textu constat.

Nota secundo suspensionem illam Papę reseruatam non esse, vt S. Antoninum tradidisse refert Bonac. *Tomo 3. de suspensionibus in particulari, disp. 3. quæst. 8. pun. 17.* quod patet ex eodem Bullę textu.

Nota tertiò, quod quamuis verbum, *eo ipso*, in dicta Bulla

ex-

expręſſum indicet illam ſuſpenſionem eſſe latę ſententię, attamen tres exiguntur conditiones ad talem ſuſpenſionem incurrendam, *prima*, quod adſit præſumptio in Religioſo Epiſcopo, dum illos libros, & bona aſportat, dicit enim Papa, *nos præſumptioni huiuſmodi volentes ſalubriter refragari*. *Secunda*, quod ipſi Religioſi noſcant ſe id agendo, in talem ſuſpenſionem incidere, dicit enim Papa, *Alioquin eo ipſo ab executione Pontificalis miniſterij nouerint ſe ſuſpenſos*, *Tertia*, quod id fiat non conſentiente Priore Conuentus, ex quo Religioſus aſſumitur, conſentiente enim Priore, poteſt illa bona retinere, vt in illa Conſtitutione declaratur, & ſupra, dum de modo retentionis bonorum ageretur, dictum eſt. Ergo Religioſus factus Epiſcopus non incideret in illam pœnam ſuſpenſionis, ſi vſibus proprijs applicaret, quæ habet quando conſecratur Epiſcopus, eaque ſecum aſportaret, bona fide, ſeu ex ignorata, vel non conſiderata dicta Papæ prohibitione ſub tali pęna facta, vel id faceret de conſenſu Prælati, ſi non expræſſo, ſaltem interprætato, ita vt ſibi certo perſuaderet, quod ſi à Prælato id poſtulaſſet, Prælatus conceſſiſſet, in tali enim caſu nulla intercederet præſumptio, quam quælibet bona fides, & ignorantia, dummodo non eſſet affectata, excuſat, vt dicitur in materia de Cenſuris; nec deeſſet Prælati conſenſus, qui ſi non expræſſe, ſaltim interprætatiue præcederet.

228. Queres. An Religioſus Epiſcopus factus ex alio Ordine quam Prædic. vel Minorum, poſſit ſecum ferre quaternos illos, & cartulas, quas Papa concedit dictorum Ordinum Religioſis. Ratio dubitandi eſt, quia nec iſta ſunt alicuius Religioſi propria, nec poteſt tamquam propria ea ſibi Religioſus quicunque vendicare, at Papa declarat præſumptuoſum eſſe Religioſum Epiſcopum, qui ſecum affert ea, quæ non ſunt ſibi propria, idque ſi faciat, cedere in ſuæ ſalutis detrimentum, maxime cum etiam iſta poſſint eſſe magni prætij, vnde graue detrimentum pateretur Monaſterium illa amittendo. Ergo ſi prædicta ſecum deferat Religioſus Epiſcopus, qui non ſit ex illis Ordinibus, vel in illorum Ordinum priuilegijs non communicet, erit præſumptuoſus, & conſequenter peccabit, & tenebitur ad reſtitutionem, nam illi Papa non concedit vt poſſit ea ſecum ferre, ſicut dictis Religioſis Prædicatoribus, & Minoribus conceſſit.

Verum exiſtimo poſſe quemcumque Religioſum factum Epiſco-

scopum secum ferre huiusmodi scripta, quæ ipsi sunt singularia, seu propria industria fuere composita, & ordinata, etiamsi magni prætij crederentur; nam hæc secundùm communem extimationem sequuntur personam. Idem dicerem de aliquo libro, in quo Religiosus haberet notationes in margine studio proprio ibidem adiunctas in adminiculum memoriæ, & commodum suæ eruditionis. Idem dicerem de instrumento artis, quo Religiosus singulariter vteretur ad aliquod artificium conficiendum, cui æquale non haberet extra Monasterium, vel nullo modo, vel non nisi cum aliquo labore, vel expensa, aliud simile posset inuenire. Totum hoc probo, nam congruum videtur Religiosum non remanere priuatum supradictis, quæ in pium, & laudabile vitæ suæ solatium sibi comparauit, nec censendum esse puto id fieri cum aliqua culpa, cum consuetudo Religioso faueat, & consensus Religionis interpraetari possit omnino adesse, non enim pensari debet illam adeo rigidum erga temporalia bona affectum habere, vt suum Religiosum, qui ad Episcopatum transit, dictis bonis priuare intendat. Vnde Gregorius *vbi supra* Traiano Monacho, & Episcopo permisit secum de Monasterio tollere Codices suos, & sui Patris, inquit enim, *ratio nos hoc negare non pertulit*.

Idem tandem dico de habitu, & vestitu, quem secum fert Religiosus quisque, dum illum immutat in Episcopalem, nec teneri credo ad Religioni restituendum, vt supra dixi de Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus. De Sancto Thoma di Villanoua Episcopo Regulari hæc narrantur in eius vita *lib. 2. cap. 2. Andò vestito per lo spatio di molt'anni essendo Arciuescouo de medemi habiti, che portò dal suo conuento*.

Confirmatur ex eo, quod docet Suarez *Tomo 4. de Rel. tract. 8. lib. 3. cap. 13. num. 8. &c.* de Religiosis ad aliam Religionem translatis, nam, sicut isti in sententia huius Doctoris non tenentur supradicta in priori Religione deserere, eadem ratione censendum est neque teneri eos, qui de Monasterio transeunt ad Episcopatum.

229 De bonis, quæ Episcopus Regularis retinere potest, cum de vna Ecclesia ad aliam transfertur, vel Episcopatum dimittit, patebit *cap. sequenti, §. 2.* modo breuiter dico, bona illa, si sint acquisita ex redditibus Ecclesiæ, quam dimittit, relinquere debere eidem Ecclesiæ, aliunde vero conquisita, poterit sibi in integrum retinere; si vero dimittendo Ecclesiam, de nullo, seu

sibi

sibi necessario subsidio non prouideretur, nec illud haberet aliunde, puto eum posse retinere etiam bona ex redditibus Ecclesiæ, quam dimittit, acquisita in tanta quantitate, quæ ad viuendum iuxta suam conditionem arbitrio boni viri esset sibi necessaria.

PVNCTVM TERTIVM.

De vsu bonorum temporalium Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Sententia Soto, aliorumque de vsu bonorum temporalium Episcopi Regularis. 230
Verior sententia Nauarri. 231
S. Thomæ sententia expenditur. 232
Non est idem acquirere, & iure dominij possidere. 232
Vsus bonorum temporalium Episcopi Regularis. 233
Non pugnat cum Paupertate. 234
In hoc vsu discrimen inter Episcopos Regulares, & Sæculares. 235
Diuisio bonorum Ecclesiasticorum. 236
Vsus horum bonorum est ad Causas pias. 237
Culpa, & obligatio ad restitutionem. 239
Vsus bonorum quæ necessarios sumptus excedunt. 240
Granadi notanda sententia.

230 SI amplecteremur sententiam Soto, quam tradit *de iust. lib. 7. quæst. 4. art. 2. & in vltimo art. totius tractatus*, aliorumque modernorum, quos refert Diana, sed non sequitur *par. 3. tract. 2. res. 50. par. 5. tract. 2. resol. 64. & tract. 8. res. 31. & par. 12. resol. 104.* dominium bonorum temporalium æque attribuere deberemus Episcopo Regulari, ac Sæculari; Vnde dominium, quod est in Episcopo Regulari dictorum bonorum, esset dicendum absolutum, & indeterminatum, ipseque ista bona insumere posset sine vlla iustitiæ læsione in quoscunque vsus, etiam ad causam illicitam, & in malum finem; ita enim potest quilibet dominus sine læsione iustitiæ vti re sua; Igitur tunc Episcopus Regularis non peccaret nisi contra charitatem, dum, verbi gratia, pauperibus non subueniret, vel ex nimio affectu,

seu inordinato modo vtendi læderet temperantiam. Sed ego
231 sequor sententiam Nauarri, quam expressit *Tract. de red Eccl. mon. 8. num. 2. & mon. 21.* cum quo dico omnes Episcopos carere dominio bonorum Ecclesiasticorum, eosque esse tantum vsufructuarios, ac dispensatores; Distinguuntur quidem Episcopi Sæculares à Regularibus, quia Sæculares aliorum bonorum non Ecclesiasticorum sunt domini, at Regulares etiam bonorum non Ecclesiasticorum sunt pariter vsufructuarij, & administratores; sed sicut vsum dictorum bonorum Ecclesiasticorum cuiuscunque Episcopi etiam Sæcularis limitat Idem Nauarrus ad causas pias, excluso quocunque vsu profano, etiam non malo, & aliàs honesto, ita ego vsum omnium bonorum qui est apud Episcopum Regularem limitandum esse crederem ad causas tantum pias, exclusa quacunque alia causa etiam honesta, sed non pia, hoc autem aliquam exceptionem admittere, infra patebit.

232 Soto pro sua sententia putat habere validum fundamentum in D. Th. qui *22. quæst. 185. artic. 6. ad secundum* dixit Ambrosium, Athanasium, & Augustinum proprijs sumptibus vixisse, postea *artic. 7.* inquit *Episcopos vti redditibus Ecclesiasticis sicut proprijs*, iam ergo videtur, inquit Soto, S. Doct. sensisse Episcopos habere dominium redditum Ecclesiasticorum, cùm illos dicit proprijs sumptibus vixisse, & hoc verificari voluisse etiam in Episcopis Regularibus, cùm Augustinum, qui erat Episcopus Regularis, inter supradictos Episcopos numeret. Præterea *cap. Statutum* dicitur Monachum factum Episcopum esse hæredem legitimum bonorum paternorum, & ibi ea vendicare; Ergo est eorundem bonorum dominus, hoc enim insinuat legitimum hæredem esse, & bona sibi vendicare. Sed iam supra dictum est S. Thom. ibi loqui de redditibus, quos attribuit Episcopo tamquam proprios, non quantum ad dominium, sed tantum ad vsum, potest enim libere illis vti in suas occurrentes necessitates, & ad causas pias, veluti illis vtebantur Apostoli post Domini Ascensionem; quos dixi habuisse Votum Paupertatis, & illis vsi sunt omnes Regulares Episcopi, qui virtutum splendore in Ecclesia præfulsere. Sac. vero Canon. *Statutum* constituit quidem Monachum Episcopum legitimum hæredem ad acquirendum, non vero ad iure dominij possidendum, vt supra dicebam.

Relicta ergo Soti, aliorumque modernorum sententia, amplector,

ctor, quam tradidisse Nauarrum commemoraui; quæ quamuis nunc apud Doctores non sit adeo communis prout concernit Episcopos Sæculares, vt ostendit Sanchez *consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 37.* attamen prout concernit Episcopos Regulares à pluribus viris pietate, & scientia præclaris acceptatur, & sine dubitatione etiam apud eos, qui oppositum sentiunt, tutior est, & consulenda, vnde

233 Dico *primò* Episcopum Regularem habere tantum vsum omnium bonorum tam patrimonialium, quam Ecclesiasticorum; Excludo Scholares Societatis post biennium Religiosos respectu bonorum patrimonialium; iuxta dicta puncto superiori.

Probatur. Nam Episcopus Regularis remanet Voto Paupertatis astrictus, vt supra probatum est; Ergo non habet nisi vsum quorumcumque bonorum, si enim haberet bonorum dominium, non remaneret pauper ex Voto solemni.

234 Nota vsum illum, qui confertur Episcopo Regulari ex vi tit. Episc. esse independentē ex natura rei à quocunque Superiore præter Sum. Pontificem. Ita decernitur *in cap. Statutum*, quem Textum sic intelligit *Gl.* ibi verbo *Legitimus*, & sentit S. Th. 22. *quæst. 188. artic. 8. ad tertium*, quem sequuntur communiter sapientiores Doctores, & quamuis hęc independentia pugnet cum Voto Paupertatis simplicis Regularis, qui semper habet in suo Ordine Superiorem, vnde non potest esse nec quidem in Generali alicuius Religionis, quia etiam ipse est saltem à Capitulo Generali dependens, tamen in Episcopo Regulari cum eodem Voto non pugnat, nam potest à Sum. Pontifice ea de causa, ex qua Voto obedientię est Regularis Episcopus illi subiectus, iste vsus, qui de facto non limitatur, limitari, & hęc possibilis limitatio facit quòd vsus ille, qui in Episcopo Regulari amplior est quam in Generali Religionis, quia potest ei à Superiori Capitulo Generali intra eandem Religionem limitari, sit compatibilis cum Voto Paupertatis etiam Sum. Pontificis, si esset Regularis, quamuis per accidens in ipso nulla posset reperiri vsus illius limitatio, cum Summus Pontifex Superiore careat in sensu composito cum Pontificatu, vt dictum est

235 Dico *secundò*. Vsus, quem habet Episcopus Regularis quorumcumque bonorum, coincidit quoad substantialia cum eo, quem habet Episcopus Sęcularis bonorum Ecclesiasticorum. Ita Barbosa cum magna Doctorum manu dicta *allegat. 114. num. 22.*

S 2 Pro-

Probat. Nam S. Th. vbi supra in illo *art.* 7. ita loquitur de omnibus Episcopis: *Ecclesiasticorum bonorum sunt dispensatores, vel procuratores, dicit enim Augustinus ad Bonifacium, si priuatum possidemus bonum, quod nobis sufficiat; non illa bona nostra sunt, sed illorum, quorum procurationem gerimus, non proprietatem nobis vsurpatione damnabili vindicemus.*

236 S. Doctor ibidem distinguit bona Ecclesiastica ex 12. *quæst.* 2. in plures portiones, quarum vna est Episcopi, altera fabricę Ecclesię, & ministrorum, altera pauperum, & dicit *Episc. vti posse portione sibi deputata, ac si essent bona propria, si verò de alijs portionibus sibi aliquid retineret, esset obligatus ad restitutionem; vbi verò bona Ecclesiastica non sunt ita distincta, Episcopi bonę fidei committuntur. Vnde si in eorum vsu Episcopus parum excedat, non videtur per hoc fieri bonæ fidei detrimentum; si verò excessus fuerit multus, id bonæ fidei repugnabit, & peccabit mortaliter*: ad huius doctrinæ maiorem explicationem.

237 Dico *tertiò* vsus bonorum Ecclesiasticorum, quæ Episcopo Sæculari destinantur, & quorumcunque bonorum, quæ sunt Episcopo Regulari assignata, debet esse prçter congruam sustentationem, ad pias tantum causas, ita Doctores, quos adducit Sanchez vbi supra quo ad Episcopos Sæculares.

Dixi *primò, prçter suam congruam sustentationem*, sub qua compræhendo victum, & ornatum domus, suorumque famulorum salarium, & assidui, ac fidelis obsequij iustam mercedem, hæc tamen iudico non esse procuranda attenta nobilitate natalium Episcopi; sed iuxta status Ecclesiastici exigentiam, in quo Episcopi omnes debent esse pares, etiamsi vnus esset origine plebeius, & alius filius Regis; nisi quidam excessus esset necessarius ad Ecclesiæ etiam vniuersalis vtilitatem, & dignitatis splendorem, Sanchez *consil. moral. lib.* 2. *dub-* 41. *num.* 9. *&c.* Vult Episcopum filium Regis, si non potest ex bonis aliunde prouenientibus, posse ex redditibus Ecclesiæ, si hęc non indigeat, deducere necessaria ad decentiam status sui, nedum vt Episcopi, sed etiam vt filij Regis: compræhendo cum Bonacina *vbi supra num.* 11. *&* 12. nomine sustentationis, & vsus bonorum Ecclesiasticorum, etiam erogationem in non adeo magnifica munera, & in moderata conuiuia, dum excipiuntur hospites etiam ditissimi, & amici non indigentes, in remunerationem pro acceptis obsequijs. Item in permissos ludos, aliasq. honestas recreationes, spectata Episc. Regularis conditione, & huiusmodi, quę debent

bent inter necessaria computari, cum sint ad socialem, & amicabilem vitam omnino requisita, si enim in his aliquis excessus occurreret, non multum præiudicaretur Episcopi bonę fidei, cui Ecclesiastici redditus committuntur, & ideo excessus iste esset ad summum peccatum veniale. Ita Siluius 22. *quæst.* 185. *artic.* 7. *concl.* 5.

238 Dixi secundò, *vsum bonorum Ecclesiasticorum esse debere ad pias tantum causas*; quia per me vsus iste esse non potest ad causas profanas quod firmasse videtur Rota coram Bichio *in Romana Census* 27. *Maij* 1652. & antea Sac. Conc. Trid. *sess.* 25. *de Refor. cap. primo* ita decreuerat, *omnino verò eis*, scilicet, Episcopis, *interdicitur, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresque suos augere studeant, cum Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, ijs vt pauperibus distribuant*. Ex quibus verbis clarè patet redditus Ecclesiasticos superabundantes necessitati Episcopi applicandos esse tantum ad pauperum sustentationem, Ecclesiæ reparationem, & similia pietatis opera, non verò ad consanguineos, familiaresque ditandos, quamuis hæc esset causa honesta, sed non pia, multo minus licebit Episcopis thesaurizare, vt puncto superiori dicebam, multam turbam famulorum alere, in Ludis, Conuiuijs, & Venationibus pecuniam perdere, aut in extruendis, vel ornandis Palatijs, & Hortis more Regum, thesauros Ecclesiæ insumere, vt dixit Bellarmin. *de off. Ep. cont.* 9. In his autem omnibus persisto in illa attendenda differentia inter Episcopos Sæculares, & Regulares. Sicut enim supra dicebam, possunt Sęculares Episcopi sine graui culpa excedere aliquantulum in supellectile, familia, & huiusmodi, immo eos condecet quidam mundanus splendor in prędictis, si sit moderatus, & assumptus ad reuerentiam authoritatis indicendam, vt ait S. Th. *quodlib.* 10. *artic.* 14. Sed Regulares Episcopi, quos decet etiam in Episcopali statu in his omnibus quoddam humilitatis specimen pręferre, si in his aliquantulum excedant, grauiter peccabunt: Vnde dicendum est plus posse Episcopum Sęcularem expendere in profanis, quę eius statui non multum repugnant, etiamsi aliqualiter in eis excedat, quàm Regularis, qui tenetur ad obseruantiam Voti Paupertatis, cui illa supellex, familia, & mundanus splendor contradicit, ideo rectè inquit Card. Lugo *resp. mor. lib.* 5. *disp.* 12. *n.* 7. *cum ergo supponamus Papam non dispensare cũ Episcopo Religioso in Voto solem-*

ni

ni paupertatis, sed solum dare illi licentiam generalem ad vsum, & administrationem bonorum, non possunt excusari à Voti violatione Episcopi Regulares, qui pratiosa nimis supellectile vtuntur, & quæ excedat nimis modestiam, quæ Episcopus Religiosus gradum propriæ dignitatis decenter, & honeste sustineat. Multoque minus excusantur si familiam ex parasitis, venatoribus, & musicis refertam habeant, quæ vix in Principe Sæculari approbari possunt, longe verò à statu Apostolico Religiosi Prælati abesse debent.

239 Dico *quarto*. Si Episcopi Sęculares bonis Ecclesiasticis, & Regulares cęteris etiam bonis vtantur in profanos vsus, sed honestos, peccare quidem mortaliter, sed non teneri ad restitutionem, si vero eisdem bonis vtantur in vsus malos, & illicitos, peccare etiam mortaliter, attamen probabile est eos teneri, & probabile est eos non teneri tunc ad restitutionem.

Dicere potuissem cum Bellarmin. *vbi supra, parum referre, vtrum Prælatus damnetur ad Inferos, quia peccauit contra iustitiam, an quia peccauit contra charitatem, non benè distribuendo facultates suas*; sed vt huius disputationis series obseruetur, probanda est conclusio per singulas partes.

Probatur quoad *primam partem*; Nam preceptum Ecclesię est expręssum in Conc. Trid. *loco adducto*, vt Episcopi vtantur dictis bonis ad vsus pios, eaque distribuant pauperibus, quod etiam exigit charitas, vt patet, ergo peccant mortaliter secus agendo, nam in re graui Ecclesię non obediunt, & charitatis pręcepto contradicunt. In hoc autem Regularis grauius peccat, quia, ne dum facit contra Ecclesię Decretum, & charitatem, sed etiam contra Votum Paupertatis, quod non admittit vsum temporalium, nisi sit ad causas pias, vt probabilius censent Doctores.

Probatur *secunda pars*. Quia Ecclesia commisit Episcopi bonę fidei illos redditus, ita vt ratum habeat, & validum quicquid ipse de eis fecerit, ergo supponendum est Ecclesiam condonare Episcopo eosdem redditus, etiamsi illos expenderet in vsus profanos, sed honestos.

Probatur *tertia pars*. Primò ex *glos. in cap. Clericos 1. quæst. 2.* verbo *Accipiunt*, vbi sic explicat Textum Canonis, ibi, *si quod pauperum est accipiunt, sacrilegium profectò committunt, accipiunt* inquit, *& in malos vsus conuertunt*.

Probatur *secundò*. Nam Episcopus expendendo redditus Ecclesiæ in illicitos vsus, dissipat Ecclesiæ bona, ergo peccat

mor-

mortaliter, *neque enim conuiuiorum splendor, aut lautities illi est licita, neque alius domesticus apparatus*, inquit Bellarmin. *vbi supra*. Nam, vt ait Hieronymus. *De Altari illis viuere fas est, non luxuriari*. Vnde non satisfacit suæ obligationi Episcopus sæcularis, qui peccauit cum Meretrice, eique notabilem pecuniam dedit, hæc simpliciter referendo in confessione, sed insuper exprimere debet illam pecuniam fuisse de redditibus Ecclesiasticis, quia hæc circunstantia addit illi peccato notabilem malitiam, & in Episcopo Regulari, qui ex bonis quibuscunque talem pecuniam dedisset, vt supra, vlterius adderet malitiam sacrilegij, quia contra votum egisset; oppositum tenet Fagundez *in septimum Præcep. Decal. lib. 7. cap. 6. vers. Inquiri etiam potest*, vbi ait Episcopum Regularem, si in illicitos vsus expendat, peccabit, validè tamen expendet, illud autem peccatum non erit contra votum Paupertatis; nec sacrilegium, sed erit instar peccati aliorum sæcularium, dum illicitè sua bona expendunt.

Probatur *quarta pars*. Nam inquit S. Thom. *vbi supra*. vsurpantes redditus Ecclesiasticos esse obligatos ad restitutionem, sed qui expendit redditus Ecclesiasticos in vsus illicitos, vsurpant redditus Ecclesiasticos, ergo tenentur ad restitutionem; patet consequentia, probatur Minor; nam Ecclesia inuita, & contradicente expenduntur dicta bona in vsus illicitos; ergo vsurpantur, ex quo sequitur talem Episcopum ludentem notabilem quantitatem pecuniæ teneri ad restitutionem, quia lædit iustitiam, & qui lucratur, tenetur etiam ad restitutionem, quia ab Episcopo accepit, quod suum non erat.

Probatur tandem *quinta pars*, quam insinuat Sanctus Thomas *quodl. 6. artic. 22 ad tertium*. Nam Bagnes 2.2. *quæst. 62. artic. 5. dub. 5.* dicit validam esse donationem pecuniæ factam à Religioso Meretrici de licentia interpretatiua Prælati. Item secundum Molinam *lib. 2. de iust. disp. 276. num. 4.* quem postea plures alij secuti sunt, Religiosus electus, si expendat bona, quæ licitè habet, in vsus illicitos; non tenetur ad restitutionem, ergo multo magis nec Episcopus, quod confirmat Sanctarellus *de Apostas. cap. 6. dub. 2. num. 12.* dum ait Religiosos electos habere commoditatem, & administrationem bonorum independenter à Prælatis Religionis, ergo possunt de illis disponere etiam ad vsus illicitos, ac si essent sæculares, hanc autem independentiam habet sanctiori titulo etiam Episcopus; vnde Diana.

na *par.* 5. *tract.* 2. *resolut.* 64. *&* *tract.* 8. *resolut.* 31. docet cum Hurtado, Granado, Dualio, & alijs, bona Ecclesiastica esse omnino supposita voluntati omnium Episcoporum; ita vt quicquid fecerint, Ecclesia ratum habeat, & validum, etiam quoad dominij transactionem, addit Bonaccina *vbi supra pun.* 4. *num.* 2. vsum esse ius vtendi aliqua re, salua illius substantia; vsumfructum verò esse ius vtendi, & fruendi eadem re, quapropter, cum Episcopus Regularis sit vsufructuarius bonorum Ecclesiasticorum, cæterorumque, poterit eis frui ad suum arbitrium, eaque insumere in omnibus sibi placitis, ac alienare omni eo modo, quo à iure non prohibeatur. & ideo si dictis bonis fruatur ad malos, & illicitos vsus à iure specialiter non prohibitos, non tenetur ad restitutionem.

Verumtamen, vt dicebam, difficile videtur Ecclesiam ratam habere dissipationem suorum bonorum, & validum esse velle abusum eorundem, nec Episcopos deuorantes id, quod in pauperum sustentationem est destinatum, & mala fide expendentes, ac vsurpantes ea, quorum sunt administratores, censere ab obligatione restitutionis exemptos.

240 Sed si Episcopus præcipuè Regularis minus sumeret de redditibus Ecclesiæ, quos in suam competentem sustentationem poterat licitè expendere, vtrum id, quod minus sumit, possit in quæuis opera, & quoquo modo voluerit applicare, negat Abulensis *in cap.* 6. *Matth. q.* 37. apud Acugnam *cap. Qui venatoribus* 1. *dist.* 86. affirmant Bonac. *loco supracitato punct.* 3. *num.* 2. cum allegatis, loquendo de Clerico beneficiato, & Lezana *tomo* 2. *de Reg. cap.* 17. *num.* 6. cum Nauarro, & Sanchez; sed ego cum Granado, & communi inter Doctores pronunciato, vt ipse loquitur loco mox citando, dicerem opera, in quibus tales redditus ille Episcopus Regularis insumit, esse debere pia; nam firmiter sentio cum Innoc. *cap. Quia nos de testam.* & *cap. Quoniam, Ne Prælati vices*, redditus superabundantes ad honestam Episcopi sustentationem non posse neque Episcopos Sæculares, neque Regulares expendere sine culpa in vsus profanos, multo minus in illicitos, & malos, quod egregie confirmat idem Granado *in* 22. S. Th. *con.* 3. *tract.* 11. *disp.* 3. *num.* 21. vbi ita scribit. *Si post congruam sustentationem, & eleemosinam in quantitate dicta, & opera pietatis, in quibus magna latitudo est, velit Ecclesiasticus notabilem aliam quantitatem ex redditibus Beneficij sibi reseruare ad vsus non pios, sed vanam ostentationem, aut superflui-*

ta-

tatem, me non videre, quo iure, aut titulo excusentur à culpa lethali; nam Sacros Canones Ecclesiastica bona propterea patrimonium Dei appellant, quia in ministrorum Dei sustentatione, & pijs operibus insumenda sunt, & absurdum est existimare non esse contra intentionem, & iustissimam voluntatem Ecclesiæ, quod hæc accipiantur ab Ecclesiasticis, vt prodigè, & vanè insumantur.

PVNCTVM QVARTVM.

De facultate Episcopi Regularis Donandi, & Testandi.

SVMMARIVM.

Bona quæ Episcopus donare, & testari potest. 241
Agitur de Episcopo Regulari. 242
Eius donationes intervivos expenduntur. 243
Doctores, qui Episcopo Regulari concedunt posse testari. 244
Verius est oppositum. 245
Potest Papa hoc illi concedere. 246
Sed ex iusta causa. 247
Successores Episcopi Regularis ab intestato. 248
Recensentur explicanda in licentia testandi. 249
Hæc licentia non spirat per mortem concedentis. 250
Huius licentiæ aliæ circunstantiæ, & effectus, ibidem.
Potest Papa rescindere Testamentum Episcopi Regularis habentis testandi facultatem. 251
Consuetudo testandi includit Episcopos Regulares. 252

241 LOquor de Episcopis Regularibus, qui in Voto Paupertatis à se abdicarunt dominium bonorum temporalium, nã de his, qui cum dicto Voto dominium retinent, dixi *supra num.* 117. Testari potuisse ne dum Episcopos Regulares, verum & simplices Regulares ante Constitutionem Gregorij Magni relatam 19. *quæst.* 3. *cap.* *Quia ingredientibus*, & *cap.* *Perlatum est*, docent aliqui Doctores, quia putant antiquis illis temporibus Paupertatis Votum vsum tantum temporalium bonorum, non vero dominium exclusisse; in dictis vero Constitutionibus postea à Greg. IX. *extra de Testamentis cap.* *Quia ingredientibus*, confirmatis, volunt, ne dum simplices Religiosos, ve-

rum etiam Episcopos Religiosos inhabilitatos fuisse ad testandum, iureque suorum bonorum dominium ad alios post mortem transmittendi destitutos.

Bona, quæ acquisiuit Episcopus Sæcularis ex Ecclesiæ redditibus prouenientia, præcipuè, quæ suæ sustentationi assignantur, vel quæ erogatis eleemosinis, & supportatis alijs pijs oneribus, ad quæ Episcopus tenetur, supersunt, eum donare posse inter viuos, non verò causa mortis, neque testari docent communiter Doctores, idque certissimum esse dicit Sanchez *consil. moral. lib. 2. cap 2. dub. 51.* adductis aliquibus textibus ex vtroque iure: quidam tamen vel absolute illis hoc concedunt, ea computantes inter bona patrimonialia, veluti ex propria industria acquisita, alij sub varijs distinctionibus dubium resoluunt, quas expendit Barbosa *de off. Episcopi par. 3. alleg.* 114. *num.* 10. *Et in Collect. de testam. cap. Quorundam num. 6.* Ego sum in illorum sententia, qui negant Episcopum Sæcularem de quibuscunque bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ posse testari, eaque ad posteros donatione causa mortis transmittere, hæc enim bona censentur acquisita Ecclesiæ *cap. Episcopi: cap. Manifeste* 12. *quæst.* 1. *cap. Placuit, eadem quæst. 3. cap. Fixum. eadem, quæst. 5.* Vnde de illis moriens disponere nequit, *cap. Sint manifesta; eadem, quæst. 1. & de Pec. Cleric. cap. Inuestigandum, & cap. Cum vnusquisque.* Donare vero posse eadem bona inter viuos cum communi concedo, dummodo tamen donatio facta sit ad causas pias, vel saltem honestas, nam quascunque donationes ad causas malas, & illicitas factas, neque licitas, neque validas credo, quamuis probabiliter oppositum sustineri posse etiam affirmarem, propter authoritatem supra allegatorum Doctorum, qui tales donationes, sicut & bonorum Ecclesiasticorum vsum ad illicitos, & malos fines admittunt.

242 Attamen loquendo de Religioso Episcopo, Dico istum nullo modo testari posse neque de bonis ex Ecclesiasticis redditibus acquisitis, neque de alijs quocunque modo ad eius personam pertinentibus, nihilque donare posse causa mortis, cum enim donatio causa mortis, & testamentum non nisi post mortem incipiat valere, & dictus Episcopus habeat tantum administrationem, seu vsum quorumcunque bonorum, quæ morte interueniente cessant, sequitur euidenter ipsum nullum habere ius disponendi post mortem de dictis bonis. Ita Barbosa *in Collect. extra de testam. cap. supradicto num. 7. & de iure Eccles. lib. 1. cap. 42. num.* 211. adductis authorum grauissimorum lo-

cis,

cis, in quibus hoc ipsum ostendunt. Inter viuos vero posse Regularem Episcopum donare, & disponere de suis bonis, ad causas tamen pias, vel saltem honestas, eadem amplitudine, qua potest Episcopus Sæcularis, probat idem Barbosa secutus plurium aliorum sententiam *de off. Episcopi par. 3. alleg. 114. num. 22.* Sed quando instante morte, Episcopi de facto donant ea, quę donare possunt inter viuos, maxime si donatio esset moderata, seu intuitu eleemosinæ, vel alterius causę piæ, idque fieret irreuocabili traditione, donatio valet, etiamsi actualis traditio rei donatæ non intercessisset ante mortem Episcopi donantis, si verò donatio esset immoderata, seu non intuitu eleemosinæ, vel alterius causæ pię, seu si fieret reuocabili traditione, v. gr. sub hac conditione, dono si modo moriar, nulla esset donatio, & quia in donationibus factis instante morte hęc conditio pręsumi potest apposita, Ministri Camerę Apostolicę eas reijcere solent. Videndi Sanchez *vbi supra dub. 53.* & Barbosa *num. 34. & 35. loco cit. ex tract. de offic. Episcopi, & voto Can. 101. num. 18.* qui dictas donationes in infirmitate factas expendunt, & volunt eas sustineri posse, si factę fuissent ad causas pias, seu titulo remunerationis, vel ratione pręstiti obsequij, seu seruitij; at Barbosa *num. 16.* tenet inualidas esse donationes, quas quocunque tempore inter viuos faceret Episcopus Regularis, si sibi reseruaret rei donatę vsumfructum sua vita durante.

243 Deinde donationes inter viuos, etiam extra periculum mortis factę ab Episcopo Regulari ad fauorem alterius, quam Ecclesię suæ, exempli gratia, ad fauorem suorum consanguineorum, familiarium, vel etiam suę Religionis, si consistant in magna pecunię quantitate, vel Prędijs, Domibus, aut alijs rebus magni pretij, videntur esse inualidę, & teneri donatarios ad restitutionem, prout sentiunt Doctores, quos allegat Barbosa in eodem *Voto Canon 101. num. 11.* dixi *de donationibus magni pretij*: quia existimo non posse ex redditibus Ecclesiasticis Episcopos Sæculares, Regulares verò ex istis, & alijs bonis augere suos consanguineos, familiares, &c. emendo ad fauorem eorum agros, dominia, pretiosam supellectilem, &c. quod prohibetur in *cap. distin. 86.* infra allegando, & *12. quæst. 2. cap. Quisquis Episcopus*; sed si Episcopi consanguinei essent plebeij, vel notabiliter pauperes, in hoc casu puto Episcopos posse eis dare, ne dum vt attento suo statu non indigerent, vt supra dicebam *num. 237.* verum & vt eos augerent superfluis ad terminum

tamen, & illam mensuram, vt dictis bonis aucti, iam non essent personæ Episcopi dedecori: Ita Siluius *vbi supra* cum Nauarro, & Maldero, & innuitur *dist. 86. cap. Est probanda*, vbi dicitur, *melius est enim vt ipse subuenias tuis, quibus pudor est ab alijs sumptus deposcere, aut alicui postulare subsidium necessitati*, Sanchez *vbi supra dub. 38. num. 2.* ait Episcopos dare posse consanguineis (cum supradicta tamen moderatione) non solum ad vitam ipsorum, sed etiam pro successoribus, vt secundum illum maiorem statum, ad quem intuitu Episcopalis dignitatis in familia subleuati fuerunt, ipsi quoque viuere possint sine penuria formam obseruandam ab Episcopo Regulari in prȩstando consanguineis subsidia actu suo præscripsit Sanctus Thomas de Villanoua, quam recenset Pater Michael Salon in eius vita *lib. 2. cap. 6.* Posse Episcopum Regularem de redditibus Ecclesiasticis, & cȩteris ad ipsum spectantibus prouidere necessarios sumptus consanguineis ad studendum, alere filios, si quos haberet, etiam spurios, filiasque dotare, si non haberent aliunde, colligo ex his, quæ de Clericis docet Bonacc. *vbi supra num. 13.* Donationes verò, quas inualidas, & restituendas esse Ecclesiæ dixi, vti tales declaratas fuisse patet ex *cap. Cum olim 2. de Priuilegijs*, vbi condemnatur quoddam Monasterium ad restituendum Ecclesiȩ duo millia Marabatinorum, quȩ illi dederat Episcopus Canonicus Regularis, dum viueret, ex acquisitis in Episcopatu, vbi *gl.* dicit, rectè iussam fuisse hanc restitutionem, quia quicquid post suam consecrationem Episcopus Regularis acquisiuit, Episcopatui acquisiuit, quare donare illa non poterat, *quia, qui nihil habet, nihil donare potest*, & Laurentius de Franchis *vbi supra quæst. 119.* refert decisum fuisse Neapoli ex eadem ratione restituendas esse Episcopo Liparensi successori quasdam possessiones, quas prædecessor, qui fuerat Regularis, emerat, & viuens donauerat consanguineis, oppositum tamen resoluunt Nauar. *tomo primo consil. 2. editionis tit. de Donat. lib. 3. consil. 6.* loquendo de donatione inter viuos facta ab Episcopo Regulari in magna summa ad fauorem sui Ordinis Monasterij, & Barbosa *in dicta alleg. 114. num. 33. & in Voto Can. supracit. num. 14.* loquendo de Donatione etiam non modica, & ad profanos vsus: Sanctus Thomas de Villanoua assignauerat Matri, Fratribus, & quibusdam consanguineis suis certam summam pecuniæ pro quolibet anno, meræ eorum necessitati satisfacientem, sed erogauit aliquando eisdem vnica solutione quantum spatio decem anno-

annorum accepissent, vt ex illa maiori quantitate emere possent censum perpetuum, ita narratur in eius vita vbi supra, vnde constat idem licere cuicunque Episcopo Regulari præstare suis consanguineis, cum huius B. Episcopi actiones omnes norma fuerint sanctitatis.

244 Alij Doctores apud Dianam *par. 5. tract. 8. resol. 31. &* Barbosa *vbi supra num. 18. & in Collect. de Testamentis cap. Quorundam num. 7.* extincto in Religioso Episcopo Voto Paupertatis, dicunt eum posse de suis bonis testari, eaque donare causa mortis ad omnem finem, & cuicunque voluerit, sed hæc sententia, quamuis à Barbosa *vbi supra* dicatur probabilis, à Ministris Cameræ Apostolicæ modo non admittitur, etiamsi ageretur de Episcopo, qui in Curia decessisset, quamuis extent quædam iura, quibus Episcopi in Curia decedentes eximuntur à spolio, eaque adducit Nauarrus *vbi supra*, sed modo non sunt in vsu.

245 S. Thomas *vbi supra*, quem sequuntur Barbosa, & Sanchez locis citatis, consentiente magno Doctorum numero, rectius sentit Episcopum Regularem, nec testari, nec donare posse causa mortis, idque dicti Doctores validis probant rationibus, Canonicisque sanctionibus, ac Sac. Rotæ Romanæ dicisionibus confirmant, & concludunt cum eodem S. Thoma manere votum Paupertatis in Episcopo Regulari, per quod remanet inhabilis ad donandum causa mortis, & testandum omni eius vsu, & administratione in morte terminata, vt dictum est.

Hinc sequitur morte intercedente, bona omnia Episcopi Regularis, si non adsit Collector Apostolicus, remanere Ecclesiæ suæ, vt colligitur *in cap. Relatum 2. de Testementis in 6.* nisi possedisset aliqua vinculata, quæ remanerent ijs, qui sunt vocati; vnde in bonis eius etiam Patrimonialibus vinculo carentibus succedit Ecclesia, si verò Ecclesiam dimisisset, in bonis acquisitis ex redditibus Ecclesiæ dimissę succederet hæc Ecclesia dimissa in actu dimissionis, quę si eorum vsum indulgeret Episcopo eius vita durante, tunc teneretur Episcopus de illis condere inuentarium, cuius vigore Ecclesia posset illa tanquam sibi debita post eius mortem repetere; in bonis verò aliunde acquisitis, seu patrimonialibus, post mortem succederet, vel Ecclesia, ad quam transisset, vel Summus Pontifex, & præcipuè, si nullius Ecclesiæ Episcopus decederet, non enim videtur probabile, quod succederet Monasterium, vt quidam dixere, sed de istis redibit sermo, *cap. 3. §. 2.*

Sum-

246 Summum Pontificem, si esset Regularis, posse testari, & donare, etiam causa mortis, certum est, cum prohibitio testandi, & donandi, vt supra, de facto proueniat ex lege Ecclesiastica, cui Papa non subiacet, neque id opponitur Voto Paupertatis, vt Soto supra innuebat; nam posse testari non pugnat cum Voto Paupertatis, cuius signum est Papam non dispensare in Voto Paupertatis cum Regulari, cum quo dispensat, quod testari possit, vt rectè Card. Lugo *res. moral. lib. 5. dub. 12. num. 26.* Summum Pontificem posse Episcopo Regulari concedere facultatem testandi, & donandi causa mortis, constat euidenter, cum Papa possit tollere illam legem Ecclesiasticam id prohibentem, & quotidie tollat, quæ tamen licentia debet esse expressa, vt docet Authores adducti à Barb. *de Iur. Eccl. vbi supra n. 214. & 216. & in Collect. loco mox citando*; per prædictam facultatem testandi in dicto Episcopo Regulari non extinguitur Votum Paupertatis, vt dixit Soto, non enim testatur de proprio, quod non habet, nec habere potest, sed, vt dixit Sanctus Thomas *22. quæst. 185. artic. 8. ad tertium*, ampliatur ei commissa dispensatio, vt etiam post mortem eius dispensatio valeat, S. Thom. sequuntur Authores, quos allegat, & sequitur Barbosa *de offic. Episc. vbi supra num. 23. & in Collect. de Testam. cap. Quia ingredientibus n. 10.* Hæc autem facultas testandi concessa Regulari Episc. intelligi debet de bonis, quæ ipse de facto possidet in statu Episcopali, non verò de bonis, de quibus in re iam possessionem acquisierat Monasterium eius intuitu, vel de quibus iam est acquisitum ius tertio: ita Barbosa *de officio Episcopi ibidem numero 12.*

247 Remanet modo apud Doctores dubitatio, Vtrum Summo Pontifici liceat sine iusta, seu rationabili causa concedere Episcopo Regulari facultatem testandi, & donandi post mortem; itaut si non adsit iusta, seu rationabilis causa id illi concedendi, Donatio, & Testamentum virtute dictæ facultatis conditum nullum esset, asserunt Suar. *tom. 4. de Rel. tract. 8. lib. 3. cap. 16. num. 30.* & Molina *de Iustit. loco mox citando conclus. 13.* loquendo de Episcopo inhabili ad testandum, cum alijs adductis à Barbosa *vbi supra de offic. Episcopi*, hanc verò causam semper adesse, cum Summus Pontifex concedit testandi facultatem, illa etiam non expressa, certum est. Alia dubia, quę de hac testandi potestate excitari possent, soluit Diana cum Modernis *par. 12. resolut. 71.*

Qui-

Quidam agendo de ista facultate testandi, loquuntur cum distinctione, & dicunt; quando Papa concedit facultatem Episcopo Regulari condendi testamentum, & donationem valituram post mortem, ad causas pias, quam esse semper legitimam causam concedendi ius ad testandum nemo dubitabit, tunc non potest nisi ad causas pias donatio, & testamentum sustineri; cum verò hanc facultatem concedit ad quoscunque vsus, tunc dicũt posse Episcopum vigore dictæ facultatis testari, & donare ad causas etiam profanas, dummodo tamen causæ sint honestæ, alias nullum esset testamentum, & donatio. Alij verò etiam hanc ampliationem excludunt apud Barbosam *in Collect. vbi supra num.* 11. Si enim Papa inquiunt, non exprimat in sua concessione Episcopum Regularem testari posse, etiam ad causas profanas, quamuis dicat ipsum posse ad quoscunque vsus testari; testamentum, seu donatio, nisi fiat ad causas pias, erit nullius valoris, nam licentia concessa testandi intelligenda est ad pios vsus, si sit absoluta, vel circa hoc dubium oriatur, vt cum Nauarro docet Molina *de iustit. tract.* 2. *disp.* 147. *conclus.* 14. Sed alij illam clausulam *ad quoscunque vsus*, in concessione testandi expressam, nedum extendunt ad causas profanas honestas, sed etiam ad causas malas, & peccaminosas, quod colligitur ex Bagnes 22. *quæst.* 62. *artic.* 5. *dub.* 5. qui loquendo de Religioso cum facultate interpretatiua Prælati expendente pecunias in rebus sibi placitis, dicit eas expendere posse in meretrices; Sanchez *consil. moral. lib.* 2. *dub.* 51. *num.* 6. docet facultatem testandi absolutam esse interpretandam concessam ad causas pias, posse etiam concedi ex grauissima causa ad vsus profanos, ita *num.* 9. quocunque verò modo concedatur, etiam sine vlla causa, testamentum valere, ita *num.* 7. Ego in illam sententiam magis inclino, qua dicitur Episcopum Regularem vigore indefinitæ facultatis Apostolicæ testari non posse de bonis suis nisi ad causas pias, quamuis aliorum opiniones, propter authoritatem grauium Doctorum, qui eas defendunt, probabiles esse credam, maxime in casu, in quo adesset rationabilis causa dispensandi, quod fieret testamentum ad vsus profanos, puta cum pro munere circa suam personam optimè administrato, præsumeretur datum ius testandi à Summo Pontifice seruo suo Regulari Episcopo, ad effectum augendi facultatibus, & dignitatibus nepotes, consanguineos, vel amicos, vt innuit Molina *vbi supra concl.* 12. & 14.

248 Papa concederet Episcopo Regulari facultatem testandi, & Episcopus decederet Testamento non condito, bona eius acquiruntur Ecclesiæ, seu Cameræ Apostolicæ, Barb. *dicta alleg* 114. *num.* 27. quod etiam verificaretur de Clerico decedente ab intestato bonorum, de quibus testari potuisset, siue ex patrimonio, siue ex redditibus Ecclesiasticis prouenirent, si consanguineos non haberet, qui succedere possent; Ita Sanchez *vbi supra dub.* 54. *num.* 1. *& gl. cap. Sancto, de successìon. ab intest.* Si vero Papa concederet, quod etiam decedente Episcopo Regulari ab intestato, bona eius non subiacerent spolio, si aliud non exprimeretur in gratia, existimo tunc etiam excludendos esse à successione ab intestato proximiores secundum Carnem, & succederet in omnibus eius bonis Ecclesia Cathedralis, vel Camera Apostolica, quibus Episcopus Regularis acquirit, vt dictum est, & à fortiori probatur *in decis.* 594. Seraphini *num.* 9. *par.* 1.

249 Cum Episcopus Regularis sit incapax ad testandum, & donandum bona, quę Ecclesiæ intuitu seu alio quouis iure acquisiuit, ex duplici titulo, scilicet, quia est Episcopus, & quia est Regularis, in facultate Apostolica Testandi, & donandi, esset necessario exprimendum, quòd dispensatur super vtraque incapacitate, nisi adessent coniecturæ, quibus ostenderetur Sum. Pontificem id intendisse, etiamsi non expressisset in gratia, aliàs gratia nulla esset, vt dicit Barbosa *de iure Eccl. vbi supra num.* 213. nam Papa grauiores exigeret causas, vt id concederet Episcopo, si intelligeret ipsum esse Regularem, & fortasse exprimi deberet etiam in supradicta gratia causa iusta, vel rationabilis, ex qua Papa fuisset persuasus ad illam concedendam, nam talis concessio facta Regulari Episcopo, si non fiat ex dictis causis, nulla iudicari posset, vt supradictum est, & insinuant Suarez *Tomo* 4. *de Rel. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 30. *& Molina loco citato concil.* 13. Vnde sequitur in facultate testandi concessa Episcopo Regulari esse tot dispensationes exprimendas, quot sunt impedimenta, quibus à testando iure reijcitur, quod aduertit Barbosa *vbi supra num.* 24.

Nota quòd quamuis Episcopus Regularis sit incapax ad testandum, & donandum, ne dum bona, quę ex redditibus Ecclesiasticis acquisiuit, sed etiam omnia alia, quæ, vel ex propria industria, vel quocunque alio iure ad ipsum peruenerunt, vt dictum est, tamen de bonis, quæ aliunde quàm ex redditibus Ecclesiasticis habet, testari non potest ex solo Titulo, quia

es

est Religiosus, & ideo in gratia testandi, vel donandi dicta bona satis esset exprimere hanc gratiam illi concessam esse, non obstante, quod sit Religiosus, nulla facta mentione quod sit etiã Episcopus, vt cum multis firmat Barbosa *vbi supra*.

250 Hæc facultas testandi, vel donandi causa mortis non spirat per mortem concedentis, vt ostendit contra quosdam oppositum sentientes Barbosa *de iure Eccles. vbi supra num.* 218. *& de off. Episcopi etiam vbi supra num.* 25. *& num.* 26. quo in loco probat vigore dictæ facultatis Testatorem prædictum posse Testamentum semel à se factum reuocare, & nouum toties, quoties eidem placuerit condere, debitis tamen solemnitatibus interuenientibus, *& in num.* 27. *de off. Episcopi, numero verò* 217. *de iure Eccl.* probat licentiam prædictam testandi superuenientẽ validare Testamentum ante licentiam conditum, cum sufficiat ad valide testandum, hanc habilitatem adesse tempore mortis, Testamentum præfatum etiam valet, quamuis non exprimatur conditum esse vigore indulti priuilegij, vt Molina *loco inf. citando* dixit. Hanc facultatem testandi extendendam esse ad facultatem donandi causa mortis, vna est authorum sententia; Verum non esse extendendam ad conficiendos Codicillos docẽt aliqui, quos Barb. *ibidem* adducit. Vnde Episcopus Regularis, cui facta est potestas testandi, nulla facta mentione de potestate condendi Codicillum, si Codicillum conderet, dubitari posset de illius validitate, quia cum dicta facultas ad testandum sit odiosa, vtpotè exorbitans à iure communi, debet restringi, vt dicitur *cap. Is qui, de filijs Præsbyterorum in 6.* & consequenter ampliari non potest ad condendos Codicillos, sed Molina *vbi supra disp.* 141. resoluit oppositum sub his verbis. *Cui facultas testandi conceditur, eo ipso censetur concessa facultas donandi causa mortis, codicillumque conficiendi.*

251 Summus Pontifex, qui testandi facultatem concessit, vel eius successores semper possunt absque vlla iustitiæ læsione irritare conditum ab Episcopo Regulari testamentum, vel donationem causa mortis, etiamsi illi hæc facultas Apostolica non defuisset; nam Episcopus Regularis, cum sit ex vi voti obstrictus obedientiæ Sum. Pontificis, hic habet facultatem semper irritandi totum illud, quod contra regulæ præscriptum pro obseruando rigore paupertatis, etiam ex dispensatione, ipsoque consenciente Episcopus Regularis fecerit, idemque posset Prælatus Regularis in ordine ad simplicem Religiosum, vt docet Sanchez

Decal. lib. 7. cap. 8. num. 13.

252 Quæres; si in aliqua Ecclesia introducta esset consuetudo quòd Episcopi testari possent, & donare causa mortis bona, quæ ex redditibus Ecclesiasticis onera supradicta excedentibus acquisierunt, quæ consuetudo, si modo alicubi sit rationabiliter introducta mihi notum non est, sed si introduceretur, eam tribuere posse Episcopis ius testandi ad pios vsus docet Sanchez *consil. moral. lib. 2. dub.* 50. *num.* 11. & cum Nauarro, a ijsque Molina *de iust. tract.* 2. *disp.* 147. *concl.* 6. quod in sequentibus conclusionibus extendit ad omnes vsus, vtrum posset vigore eiusdē consuetudinis testari etiam illius Ecclesiæ Episcopus, si esset Regularis; Negatiuè respondent plures, quos citat Sanchez *loco infra citando*, inter quos Suarez *vbi supra num.* 31. dicit hanc consuetudinem nunquam suffragare posse Episcopo Regulari, cum ipse sit incapax ad testandum, & eo modo donandum, quia nihil proprij habet, vt patet ex *gl.* super *cap. Cum olim* 2. supra adducta, sed ego oppositum sentio, nam in primis potest fieri per consuetudinem, quod potest fieri per priuilegium, vt probat Nauar. *in Comment.* 2. *de Regul. num* 44. dixi autem supra posse Episcopum Regularem testari de Papæ priuilegio. Item prohibitio testandi in ordine ad Regularem est de iure humano, cum de licentia Papæ testari possit, ius autem humanum consuetudine aboletur. Ita Gl. *in cap. consuetudo, dist.* 1. & Doctores, quos adducit Barb. *ibidem in Collect.* Item consuetudo ista non esset valida in ordine ad Episcopos quoscunque, nisi accessisset ad eam consensus explicitus, vel saltem interpretatiuus Sum. Pontificis, qui postquam bene cognouisset dictam consuetudinem per actus frequentes, & à se non improbatos introductam, censeri deberet eam tamquam rationabilem approbasse, & loco legis haberi voluisse, vt suppono ex his, quę dici solent in materia de Consuetudine, & probat idem Suarez *de legibus lib. 7. cap.* 13. *num.* 12. Modo ex hucusque dictis deduco Sum. Pontificem approbando dictam consuetudinem, supposita ne in illa Ecclesia etiam Regulares Episcopos institui posse cum omnibus gratijs, & priuilegijs, quibus cæteri Episcopi in illa Ecclesia instituti frui, & gaudere consueuerunt, prout moris est in Bullis Apostolicis explicari, quapropter si nullā limitationem Pontifex expressisset in approbando modo supra explicato consuetudinem prædictam, nulla esset ratio, quę conuinceret ipsum non approbasse eandem consuetudinem in

fa-

fauorem omnium Episcoporum etiam Regularium dictæ Ecclesiæ, non enim nos debemus limitare, quod lex sine limitatione disponit, vel approbata consuetudo simpliciter introduxit. Si ergo demus Pontificem approbasse vt supra dictam consuetudinem, dicere cogimur illum etiam pro Episcopis Regularibus eandem consuetudinem approbare, illique suffragare, ac si in speciali diplomate de hac re emanato indiuidua mentio de Episcopis Regularibus illius Ecclesiæ facta fuisset; Consuetudo enim parificatur priuilegio, & priuilegium inducit, vt dixit Glos. *dist. 64. cap. Quia per ambitiones, verbo Antiquitus, & 9. quæst. 3. cap. Conquestus, verbo Consuetudo, & extra de Arbitris, cap. Dilecti, & de iudicijs, cap. Nouit, verbo Consuetudinem*. Idem sentiunt Doctores quos adducunt Sanchez *in Decal. lib. 7. cap. 8. num. 63.* & Barbosa *in Collect. extra de testam. cap. Quia ingredientibus*.

ARTICLVS QVARTVS.

De Votis citra tria Religionis substantialia.

253 DE Iuramentis Episcopi Regularis non oportet specialem habere tractatum, quæ enim dicam de Votis eorum poterunt ad eorundem iuramenta facile applicari: nam omnia iuramenta obligant ad sui obseruantiam iurantem, & de facili non relaxantur, si sint facta etiam homini, ita & Vota obligant ad sui obseruantiam vouentem, & non relaxantur nisi cum difficultate, maxime si sint facta in commodum tertij; quando tollendum est iuramenti vinculum, recurrendum est pro eius solutione ad Superiorem competentem, eodem prorsus modo recurrendum est pro Voti solutione ad legitimum Superiorem, & sicut Vota in sæculo emissa commutari possunt in Vota Religionis, ita & iuramenta in eadem Vota commutantur ad vouentis arbitrium, vt dixit Nauarr. *consil. tomo primo Tit. de Regul. consil. 3. num. 2.* quapropter adeo conueniunt iuramenta cum Votis in prædictis, de quibus est hic præcipuus agendi scopus, vt dixerit Suarez *Tomo 2. de Relig. tract. de Voto lib. 6. cap. 14. num. 12.* iuramenta se habere quasi Vota quædam.

Loquendo igitur de Votis, & iuramentis Episcopi Regularis, vtraque sub nomine Voti comprehendo, & quia hæc Vota, seu

iuramenta reperiri possunt in ipso dum est Episcopus, quamuis non omnia in statu Episcopali nuncupauerit, sed quædam emiserit in statu Sæculari, & quædam in statu religioso, in nulloque istorum statuum relaxata, quærendum est de Votis Episcopi Regularis in quocunque statu nuncupatis, cum ipso in Episcopali statu perseuerantibus, sit ergo,

PVNCTVM PRIMVM.

De Votis emissis ab Episcopo Religioso in statu Sæculari.

SVMMARIVM.

Iuramenta, & Vota in sæculo emissa in Religiosa commutantur. 254
Excipienda illa, quæ sunt ad fauorem tertij. 255
Quædam limitationes adducutur. 256
Votum in sæculo factum de non acceptando Episcopatum. 257

254 VOta emissa in sæculo, religiosa professione sequuta, in tria substantialia Vota commutantur. Ita docet Sanctus Thomas 4. *dist.* 36. *quæst.* 1. *artic.* 4. *quæst.* 4. *ad secundum*, *& dist.* 39. *quæst.* 1. *artic.* 4. *&* 22. *quæst.* 88. *artic.* 12. *ad primum*, *& quæst.* 189. *artic.* 3. *ad tertium*, cum consentiunt omnes grauiores Theologi, idem decernitur in sacris Canonibus *cap. Scripturæ, de Voto*, *& cap. Qui post Votum, de Regular. in* 6. Præterea hanc commutationem fieri ipso iure, & absque alia commutandi intentione, dixit Barbosa *in Collect. illius cap. Scripturæ*, allegatis pluribus huius sententiæ Doctoribus: quòd etiam iuramenta extinguantur per religiosam professionem, docet Suarez *tomo* 3. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 12. & Nauarr. *vbi supra*.

255 Limitanda est hæc vniuersalis doctrina ad iuramenta promissoria, quæ relaxari possunt sine præiudicio tertij, seu ad Vota, quæ facta non fuere in commodum tertij, promissio enim, quæ esset Voto firmata, & illi, cui facta fuerat, fuisset intimata, ab eoque acceptata, per religiosam professionem non tollitur, vt docet Aragon. 22. *quæst.* 88. *artic.* 12. *in solutione ad primam*. Illud enim ius tolli non potest sine consensu tertij, nisi ex

ex vrgentissima causa. Ita Bonacc. *in 2. Præcep. Decal. disp.4. quæst. 1. p. 17. num.* 8. vbi enumerat istas causas vrgentes, per quas tolli potest præfatum ius non consentiente tertio. Votum subsidij Terræ Sanctæ non commutari in religiosam professionem, docent aliqui asserentes illum, qui vouisset ad Terræ Sanctæ loca peregrinari, seu ad illa subsidium aliquod promissione facta Deo destinasset, post emissam religiosam professionem, non teneri quidem ad laborem peregrinationis, sed teneri ad mittendum integrum subsidium promissum, seu expensas, quas eundo, manendo, & redeundo insumpsisset, oppositum sentiunt alij, Barbosa *in illo cap. Scripturæ*, adducit Doctores vtramque partem suadentes.

256 Limitant alij supradictam doctrinam ad omnia Vota personalia, exclusis realibus. Ita Siluester verbo, *Votum* 4. *quæst.* 7. cum Paludano, & Antonino, sed oppositum est modo apud Doctores magis receptum, & tenet Couarr. & Suarez mox adducendus, Præterea si ante religiosam professionem, vel in ipso actu profitendi intendisset Religiosus, saltem virtualiter, continuare omnia Vota sua in statu Religioso, Vota emissa in sæculo non commutarentur in Vota religiosa, iuxta probabilem sententiam, esset enim illa voluntas continuandi, quædam noua promissio, & noua illorum Votorum nuncupatio, quæ rata iudicatur, si vota non sint de materia religioso statui, quem assumit, repugante, & cum illius regulis incompossibili. Ita Suarez *Tomo 3. de Relig. lib. 6. cap.* 14. *num.* 14. In casu vero, quo materia esset repugnans, votum suspenderetur tantum pro tempore, quo repugnantia duraret, nam cessante illa repugnantia, vt accideret, si vouens transiret ad Episcopatum, vbi nullam pateretur huiusmodi repugantiam, voti obligatio reuiuisceret. Idem censerem de tempore Nouitiatus, vel quando professio fuisset nulliter emissa, nam relicto habitu Regulari, cessaret repugnantia, & vota reuiuiscerent.

Aliæ limitationes inueniuntur apud Doctores dicentes vota cum regulis Religionis compatibilia, & quæ sunt moraliter loquendo maioris momenti, quàm vota Religionis, nullo modo extingui per religiosam professionem, sed iam communiter dicitur illas limitationes non esse attendendas.

257 Dubitari tamen potest an voto facto in sæculo de non acceptando Episcopatum per religiosam professionem derogetur, maxime si adesset conditio, quod nollet vouens dispensari in

tali

tali voto, nisi à Sum. Pontifice Aduerto hoc votum non comprehendi in Vrbanis Constitutionibus supra adductis; nam illę Constitutiones loquuntur de voto facto à Religioso secundum exigentiam regulę à Sede Apostolica confirmatę, vt ex earum tenore patet, quo supposito, existimo voto illi, si sine supradicta conditione accipiatur, per religiosam professionem derogari, nam tunc est votum omnino absolutum, & simplex, omni autem voto simplici per solemne derogatur, vt dicitur *in 6. de Regul. cap. Qui post votum*; Si vero accipiatur cum illa conditione emissum, dico, quamuis sit votum simplex, in Religione adhuc perseuerare, importat enim in Religioso quandam virtualem voluntatem votum illud etiam post professionem continuandi, sed poterit post religiosam professionem à Pręlato regulari relaxari, non obstante dicta conditione, nam illud votum est eiusdem naturæ cum cęteris in sęculo emissis, & in Religione continuatis, etiam dicta conditione pensata, vt patebit inferius. Vota in sęculo emissa, si in religiosam professionem fuerint commutata, quia iam cessauerunt, non sunt neque in simplici Religioso, neque in Episcopo Regulari considerand, quia vero possunt ex voluntate vouentis continuari in statu religioso, vt dicebam, in sequenti puncto videndum est quomodo possint in Episcopali statu persistere, sit ergo.

PVNCTVM SECVNDVM.

De Votis Episcopi Regularis emissis in statu religioso citra substantialia.

SVMMARIVM.

Vota quæ transeunt cum Religioso à sæculo. 258
Religiosus potest vouere. 259
Vota quæ remanent in Episcopo Regulari. 260
Vota quæ relaxantur à Prælato regulari. 261. 263
Quæ non relaxantur ab ipso.

258 VOta supradicta emissa ab Episcopo Regulari in sęculo, quęque transeunt cum persona, quę assumit statum religiosum, à sęculo ad Religionem, vti dicebam, sunt connume-

meranda cum votis, quę Religiosus citra exigentiam regulę nuncupare potest, de quibus mox agam, ac eadem fieri Pręlatis Religionum, vel dispensabilia, vel commutabilia, vel irritabilia, sicut exigunt vota prędicta in religioso statu emissa.

259 Potest Religiosus vouere in statu religioso Vota quædam personalia de opere in materia necessaria, vel communiter omnibus, vt si essent de obseruandis præceptis Dei, & Ecclesię, vel de opere secundum regulam sub prçcepto imposito, vt de non frangendo ieiunium in sexta feria, prout præcipitur in regula Ord. Minorum, vel de opere in materia supererogationis à regula non imposita, vt si quis voueret abstinentiam carnium in die Ascensionis Domini, quod à regula non prçcipitur. Ita S. Th. 22. *quæst.* 88. *artic.* 8. & late probat Suarez *tomo* 2. *de Relig. tract. de Voto lib.* 3. *c.* 5. At S.Th. & cęteri Doctores in huiusmodi Votis à Religioso in statu Religionis emissis, volunt semper inclusam esse hanc conditionem, *si Superiori placuerit, vel si Superior non contradixerit.*

260 Omnia ista Vota, quæ vt supra Religiosus emisit, si non fuerint in Religione irritata, commutata, seu dispensata, remanent in eodem ad Episcopatum promoto, ipsumque obligant iam Episcopum in statu Episcopali, & cum dixerim illam promissionem voto firmatam, & acceptatam ab eo, in cuius commodum facta fuit, nunquam extingui, nisi modo dicto; si illa promissio non fuisset extincta, tenebitur Episcopus Regularis ad eam implendam, dummodo in illo statu sit ad id potens, & habilis.

261 Omnia vota Religiosi facta de re non necessaria, vel etiam necessaria, seu de iure diuino, vt non peccare, seu de iure Ecclesiastico, vt in Quadragesima abstinere à carnibus, & lacticinijs, & ieiunare, seu ex prçscripto regulæ, vt non frangere ieiunium in 6. feria, vel non adhibere linea ad carnes, quamuis includerent conditionem non petendi, nec acceptandi dispensationem nisi à Sum. Pontifice, posse respectiue irritari, commutari, & dispensari à Prçlato regulari docent Azor *Inst. Mor. par.* 1. *lib.* 11. *cap.* 19. *quæst.* 15. Sanchez Dec. *lib.* 4. *cap.* 40. *num.* 79. Suarez *Tomo* 2. *de Rel. tract. de Voto cap.* 21. *num.* 15. Omnes enim isti fatentur per talem conditionem votum non fieri reseruatum, & cum non sit in potestate subditi priuare Prælatum iure suo, quod habet illud votum dispensandi, commutandi, vel ir-

irritandi, voluntate sua de non acceptanda dispensatione, &c. non praiudicat Pręlato, quin in illo voto, si voluerit, dispenset, &c. Addit Suarez *ibidem lib. 2. cap. 11. num. 6.* Vouentem cum supradicta conditione non petendi relaxationem voti sui; bene petere posse istam relaxationem, si sit ei vtilius, quod votum relaxetur, vel intendat id iudicio Superioris subijcere, vt decernat quod melius esse iudicauerit,

262 Ad nostrum institutum pertinet quęrere, à quo sint irritanda, commutanda, vel dispensanda vota Episcopi Regularis, quæ de sęculo cum ipso ad Religionem venerunt, vel in Religione ipse nuncupauit, & adhuc non erant relaxata cum Episcopalem dignitatem adeptus est.

Dico, vota Episcopi Regularis, quæ in Religione vt supra emiserat, vel continuauerat, irritari, commutari, seu dispensari posse respectiue à Pręlato Regulari, sicut idem Pręlatus irritare, commutare, & dispensare ea potuisset si Religiosus Episcopus non esset; suppono Pręlatos regulares posse præfata suorum subditorum vota modo, quo dictum est, relaxare, etiam si essent de opere in materia necessaria, vt supra explicaui, non tollendo obligationem rei promissę per Votum, sed amouendo vinculum, quod Votum superinducebat; ita communiter Doctores, S. Thom. *vbi supra*, Caiet, *ibidem*, Nauarrus *in man. cap. 12. num. 65. &c.* eosdemque Pręlatos non esse accipiendos materialiter, hoc est, pro hac singulari persona, sed formaliter, pro illa persona, quę hic, & nunc est Prælatus, certum est, & hunc Pręlatum dico contra Dianam, aliosque ab ipso allegatos *par. 6. tract. 7. Miscel. res. 26.* posse respectiuè vt supra Vota pręfata Episcopi Regularis relaxare, quamuis Episcopus Regularis tunc non sit subditus dicti Prælati regularis simpliciter, nec habeat in ipsum dominatiuam potestatē, nam hoc non exigitur vt fruatur tali ipsius iure sibi fauorabili dispensandi cum eo in votis in simplicis religiosi statu nuncupatis, vel continuatis; Ita Emanuel Sa, *verbo Voti irritatio, num. 5*, & Siluius *22. quæst. 88. artic. 8. concl. 5.* cum Nauarro *vbi supra num. 75.* & Caiet. ab ipso adducto; si enim illa vota non fuerint ratificata in statu Episcopali, retinent ad minus in se istam conditionem inclusam, *nisi Prælatus*, qui erat vouentis quando vouit, *contradixerit*, cui conditioni adhuc locus est, etiamsi ille Religiosus modo sit Episcopus, & à dominatiua potestate illius Pręlati absolutus, quandoquidem suppono per transitum ad Episcopalem

lem statum, nullam circa illa vota factam fuisse substantialem mutationem, ergo poterunt per Prælatum illum regularem respectiue irritari, commutari, dispensari.

Insuper si Regularis emitteret Votum implendum eo tempore, quo erit Episcopus, si ante Episcopatum à Prælato Regulari tale votum fuisset relaxatum, adepto Episcopatu eius obligatio non reuiuisceret, nam hæc obligatio per præcedentem relaxationem omnino cessasset. Ita Siluius *eodem loco*, secus vero dicendum esset si ante Episcopatum illud votum nõ fuisset relaxatum, nam tunc cessaret illa conditio, *si Prælato Regulari placuerit*, & euaderet votum, vel absolutum, vel ad minus à solo Papa relaxabile, nam illa conditio, si Prælato placuerit, solum Papam tunc includeret, cui tantum Episcopus Regularis de iure subijcitur.

263 Si quæras, quæ sint vota irritabilia, commutabilia, vel dispensabilia à Prælato Regulari in ordine ad suos Religiosos, inter quos modo supradicto etiam Episcopus Regularis inuenitur.

Respondetur cum communi, omnia vota, præter substantialia Religionis, esse irritabilia à Prælatis Regularibus, si sint citra regulam, de votis, quæ secundum regulam emittuntur, & expressam habent promissionem, vt in Ordine Minimorum votum de perpetuo comedendis cibis quadragesimalibus, grauis est difficultas vtrum sint irritabilia, vel dispensabilia à Prælato Regulari, quam tractat Diana *par. 6. tract. 8. Miscell. resol.* 34. negatiuæ sententiæ adherendo cum pluribus à se adductis authoribus, citato pro sententia affirmatiua vno *Miranda in Manuali Prælatorum tomo primo quæst. 9. artic. 6. concl. prima, & 3.* huius difficultatis resolutio quatenus tangit Regulares Episcopos ex infradicẽdis *n.* 287. cõstabit. vota quæ excedũt religiosam obligationem, vt votum transeundi ad arctiorem, dico cum communi esse tantum dispensabilia à Prælato Regulari, Prælatus superior posset aliqua vota irritare, quæ inferior tantum dispensare potuisset, quod tunc accideret, cum Superior prohibuisset inferiori, ne super suorum subditorum votis talem faceret relaxationem, sed de his agere modo non expedit, tantùm sufficiat adnotasse vota semel rite irritata, &c. in quocunque casu, & stante quacunque prohibitione sequente, amplius non reuiuiscere, ad differentiam votorum illorum, quæ suspenduntur; nam vota suspensa, suspensione cessante, reuiuiscunt, & obligant.

X Pun-

PVNCTVM TERTIVM.

De Votis Episcopi Regularis in statu Episcopali.

SVMMARIVM.

264 CErtum est Episcopum Regularem, etiam in statu Episcopali, aliqua Vota emittere posse, quæ illum obligant ad obseruantiam, nam si conceditur Religioso, dum sub iugo regulæ viuit, arbitrium vouendi rem de meliori bono, vt supra dictum est; multo magis hoc erit concedendum eidem Episcopo iam facto, cum ipse à iugo regulæ tunc sit absolutus, dixi *de meliori bono*, nam vota aliàs facta, nulla censerentur, veluti si Episcopus voueret transferri ad alium Episcopatum, quæ non censetur apta materia ad vouendum, quia cum sit iure Ecclesiastico prohibita, non est de meliori bono. Vnde in *Conc. Cart. 3. c.38.* & habetur *cap. Non licet. dist. 4. de consec.* dicitur, *non licet fieri rebaptizationes, & reordinationes, vel translationes Episcoporum*, quod tamen limitandum esse puto, dummodo Votum non fieret de translatione ad Episcopatum Indiarum, vel similium regionum, cui translationi iniungente Pontifice, consentire deberet Iesuita Episcopus ex vi sui Voti de missionibus emissi, vt inferius patebit, & consequenter etiam quilibet alius Episcopus Religiosus, si eandem translationem vouisset, cum constet illam translationem esse materiam aptam ad Votum, ex hoc quod si sit cum Missionibus connexa, vouetur in Societate. In statu

Epi-

Episcopali habet Regularis quædam cum omnibus Episcopis communia, etiam in ordine ad hanc facultatem emittendi Vota, quædam verò sibi, vt Regulari Episcopo specialia, dum est in regimine Episcopali occupatus; nam de Episcopis Titularibus, vel qui Ecclesiæ onus dimiserunt, quantum ad facultatem vouendi philosophandum est non secus ac de quocunque alio Sæculari Episcopo regimen Episcopale non habente, vel de quocunque alio Religioso Episcopo in casu, quo contingeret illum redire ad Monasterium; de his verò modo non agam.

Pro dicendorum clara noticia præmitto quædam necessariò prius aduertenda.

265 Primò notandum est Regularem Episcopum considerari posse, & vt est Episcopus, & vt est Regularis, vt Episcopus subijcitur Papę, cui iuxta supradicta vltra eam subiectionem, qua illi subijcitur vt Christianus, subijcitur etiam, quia ei promisit in Sac. Ordinis, & Consecrationis Episcopalis susceptione obedientiam specialem, & consequenter Papa habet ex sua præcipua iurisdictione; qua in Ecclesia vniuersali cæteris præstat, super eius voluntatem dominatiuum ius speciale; vt Regularis verò vlterius subijcitur Papę, quia ei vt supremo Religionum Prælato vouit obedientiam; vnde etiam iure huius voti Papa dominatur in eius voluntatem.

266 Secundò notandum est votum ab Episcopo Regulari intelligi posse emissum de re, vel illi non interdicta, vel illi interdicta voueri, res autem interdicta, prout hic sumitur, illa erit, quę non à regula, cum illa amplius eum non afficiat, vt dicam §. *sequenti*, & supra indicatum est; nec quæ de se illicita est, & inepta ad votum, cum hæc in ordine ad quoscunq; sit interdicta, sed quæ apta esset ad Votum, si de iure communi, vel aliquo speciali Decreto non præciperetur quòd Voto non promittatur, seu nisi communi prohibitione vetaretur Episcopo, ne rem illam faciat, vel omnino, vel non sine Superioris licentia, posset res aliqua dici quodammodo etiam interdicta, seu sub forma prohibitionis dissuasa, vt dicitur in glos. *dist.* 5. *cap. fin.* verbo *Prohibeantur*, dum à lege, vel Prælato per modum exhortationis statueretur ne fieret ab Episcopo, declarando illam rem esse minus congruam, & illi parum conuenientem, per hanc tamen declarationem non necessitatem faciendo, sed liberam voluntatem excitando, vt dicitur *dist.* 4. *in fine*.

267 Tertiò notandum est Votum Episcopi Regularis, cuius

arbitrium alterius subiacet potestati, de quacunque re fiat, semper includere debere conditionem concernentem superioris cōsensum, attamen cum hac differentia, quod cum vouet rem, non interdictam, includere debet conditionem negatiuam, scilicet, dummodo Superior non contradicat, cum verò vouet rem interdictam, includere debet conditionem affirmatiuam, scilicet, dummodo Superior expressè consentiat.

Tandem prænotare oportet, dum agimus de Votis, quæ Episcopus Regularis in statu Episcopali nuncupauit, cum hæc communia esse possint Episcopis etiam non Regularibus, multa dicēda esse ad oēs Episc. ampliāda, quod non erit à præsenti instituto alienum, cum id exigat doctrinæ ratio, quæ sæpè cogit tractare de qualitatibus Episcopo Regulari attribuendis, quas in omnibus Episcopis esse attendendas nemo dubitabit.

368 Dico *primò*, Episcopus Regularis statim ac acceptat onus Episcopale sibi à Papa, vel à quocunque alio ab ipso cum hac facultate delegato iniunctum, emittit Votum perpetuò permanendi in munere Episcopali, eoque se astringit ad perpetuam curam subditorum, qua subditos ad Deum adducat. Ita Sanctus Thomas 22. *quæst.* 184. *artic.* 4. 5. *&* 8. *quæst.* 185. *artic.* 4. *quæst.* 189. *artic.* 7. *&* *opusc.* 18. *cap.* 17.

Hoc Votū aliqui dicunt esse solemne, ac necessarium ad perfectionem status Episcopalis. Ita Soto *de iust. lib.* 10. *quæst.* 2. *ar.* 4. Carthusianus *opusc. de Regimine Episcoporum artic.* 3. Vualdensis *in tomo* 3. *doctrinalis fidei lib.* 3. *tit.* 2. *c.* 17. & nouissimè Thomas Hurtadus *Var. tomo* 2. *tract.* 12. *capite* 1. *§.* 9. *limitat.* 2. Alij verò dicunt appellari votū abusiuè, sed propriè nihil aliud esse, quam quoddam pactum Episcopi cum Ecclesia, quo se illi intendit, quantum in se est, vinculo indissolubili coniungere. ita Suarez cum alijs pluribus *de Relig, tomo* 3. *lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 24. cuius sententiam ad verbum transcriptam sequitur Diana *par,* 12. *resol.* 94. adducto Gerunda *de Episcop. tomo* 2. *lib.* 8. *disp.* 13. *cap.* 3. *mon.* 15. Idem Diana *resol sequenti* transcribit eiusdem Gerundi opinionem de Voto, seu iuramento, quod emittunt Episcopi visitandi Sacra Limina Apostolorum, reprobata sententia Sanchez, quam *Decal. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 12. tradit, est verò sententia Sanchez Episcopis in supradicta obligatione adimpleda magis fauorabilis, an verò in praxi tuta sit, Sacrosanctum Apostolicum iudicabit arbitrium. Emittit insuper Episcopus quædam alia iuramenta ante, vel in ipsa Consecratione,

de

de quibus in Pontificali. In Concilio Oxonienſi Anglicano ſic decernitur: *quia iuxta Scripturæ teſtimonium, Vota noſtra tenemur reddere Dominò Deo noſtro, ſalubriter decernimus aduertendum, vt Epiſcopi formam ſuæ profeſſionis in ſua Conſecratione prolatam, bis in anno coram ſe legi faciant diligenter, vt tantò melius profeſſionis ſuæ recordentur, quantò ſæpius eorum fuerit auribus inculcata.*

269 Dico *ſecundò* Vota emiſſa ab Epiſcopo Regulari, tàm realia, quàm perſonalia de re non interdicta, ipſum obligant ante omnem licentiam Papæ, ſeu ab ipſo delegati Superioris, vt ſupra explicatum eſt, donec Superior contradixerit; ita Sanchez *Decal. lib. 4. cap. 25. num. 6.* pluribus Doctoribus adductis, loquendo de quauis perſona ſubdita alterius poteſtati.

Probatur. Nam Epiſcopus Regularis habet arbitrium vouendi rem, quæ eſt de meliori bono, & vt Epiſcopus, & vt Regularis; Ergo ſi res non interdicta voueri ſit de meliori bono, eam poterit Epiſcopus Regularis Voto nuncupato promittere, & implere, nulla petita, vel expectata Superioris non contradicentis licentia. Probatur antecedens, quia res illa, cum non ſit interdicta, eſt apta ad votum, & quamdiu non interdicitur, eſt ſita in vouentium poteſtate. Prob. conſeq., quia cum huiuſmodi vota ſint licita, ſtatim obligant, & donec Superior contradicat, hæc obligatio durat, vnde *cap. Monacho 20. quæſt. 4.* Vota Religioſi non dicuntur irrita, ſi ſine Abbatis licentia fuerint emiſſa, ſed dicuntur frangenda; ergo antequam frangantur ſunt valida.

Hæc Vota eſſe poterunt de precibus, ieiunijs, modica peregrinatione, & huiuſmodi, vt dixit Sanchez *Decal. vbi ſupra num. 43.*

Sed nota quod ſi res, de qua votum emiſſum fuit, non ſit quidem interdicta de iure, quia iuri non aduerſatur, nec alicui decreto, cui Epiſcopus Regularis ſubijciatur, contradicat, attamen contra præceptum Superioris de tali re votum nuncupatum ſit, vel poſtquam nuncupatum eſt, eiuſdem Superioris diminuat obſequium, tunc cenſendum erit ac ſi emiſſum fuiſſet de re interdicta. Ita Sanchez *vbi ſupra num. 6.*

270 Quæres. An peregrinatio, quæ trium Menſium ſpatio abſolui poteſt, poſſit eſſe Epiſcopo Regulari materia voti, ſola ibi incluſa conditione negatiua, & an ipſe hanc peregrinationem, nulla expectata Superioris licentia, complere poſſit. Videtur reſpondendum eſſe negatiuè: Nam Sac. Conciliũ Trid.

ſeſſ.

seß. 6, c. 1. Episc. indulsit, vt abesse possint tribus mensibus ab Episcopatus residentia; *dummodo hoc fieret ex rationabili causa*, sed hæc rationabilis causa non apparet in absentia Episcopi per tres menses à residentia, ad effectum complendi promissam peregrinationem, semper enim melius est curæ subditorum insistere, quàm peregrinari, maximè cum *cap. Magnæ de Voto* dicatur non licere Episcopo sine Sedis Apostolicæ licentia peregrinari.

Verum cum ex Concil. Trid. vt dictum est, possit Episcopus abesse per tres menses à sua residentia sine Papæ licentia, dūmodo id fiat absque gregis detrimēto, existimo dictū Episcopum obligari ad peregrinationem, quam Deo promiserat, nulla expectata Papæ licentia, si illam in spatio trium mensium complere possit; nam ista censenda est modica peregrinatio, & ex rationabili causa assumpta, quæ permittitur Episcopo sine Papæ licentia, vt docent Doctores apud Sanchez *ibi supra num.* 43. & Suarez *tomo* 2. *de Relig. tract. de Voto lib.* 3. *cap.* 4. *numero* 10. tradit quemcunque ad residendum delegatum, qui habet aliquod certum tempus anni, pro quo à residentia excusatur, & peregrinatio maiorem absentiam, non requirat, tunc votum huius peregrinationis absolutum esse posse, quia eo tempore impleri potest, in quo nulla est prohibitio, neque alienus consensus necessarius est; Episcopum autem habere tempus trium mensium, pro quo à residentia excusatur, patet ex Sac. Concil. Trid. loco supracitato.

In illo *c. Magnæ*, dicit. Episc. non debuisse sine generali, vel speciali licentia emittere Votum peregrinationis, qua tamdiu se absentaret; vnde nostræ responsioni Canon ille non contradicit cum non dicatur tamdiu absentari, qui tempore sibi concesso ad non residendum implet peregrinationem, quam vouerat.

271 Dico *tertiò*. Licet Episcopo Regulari emittere Votum de quacunque re ad Votum apta, cum hac conditione de futuro, *Si Superiori placuerit*, sed Votum non est firmum ante Superioris consensum; si verò haberet intentionem excludendi omnem consensum Superioris negatiuum, vel affirmatiuum, quem debet includere, Votum de quacunque re esset prorsus irritum, & nullum, dixi *de omni re apta ad Votum*, in quo includitur res etiam interdicta, quæ voueri potest, quando sub certis conditionibus est ad Votum apta, quod in sequentibus explicabo.

Quo ad primam partem Conclusio est doctrina Sancti Thomæ

mæ 22. *quæst.* 88. *artic.* 8. *ad quartum*, & probatur, nam accedente consensu Superioris, illa res obligat ad suum complementum, vt patebit inferius; ergo est apta ad Votum sub hac conditione de futuro emissum. Ergo eam sub futura conditione vouere potest Episcopus Regularis.

Secundam partem Conclusionis docent communiter Doctores apud Sanchez *vbi supra n.* 19. quam ipse ita probat *num.* 8. materia, quæ omnino est subdito interdicta, non potest esse apta ad Votum, sed vouere rem aliquam, exclusa illa conditione, est materia subdito prorsus interdicta, cum sit sub potestate alterius, & non possit dependentiam ab alio in suo actu deserere; ergo non potest esse apta ad Votum; ergo si de illa Votum emittatur, erit Votum illud prorsus irritum, & nullum. Immo ad istud Votum implendum non potest Prælatus subditum astringere, quia Votum non obligat vltra intentionem vouentis, cum ergo ex eius intentione Votum sit nullum, nullam consequenter inducet obligationem.

Ex dictis colligo id, quod superius attingebam, scilicet, Episcopum Regularem posse emittere Votum de quacunque materia apta ad vouendum, materia verò apta ad vouendum ab Episcopo Regulari est illa, quę vltra communes conditiones, quas debet habere quęcunque huiusmodi materia, videlicet, quod sit honesta, licita, possibilis vouenti, &c. Est etiam apta ad Votum, vt est ab hac persona, hisce decretis, & præceptis specialiter subiecta, &c. Inde sequitur Votum huius Episcopi, vt sit de materia apta ad Votum, necessariò includere debere conditionem, si Prælato placuerit, vel si ipse non contradixerit, vt dictum est. Igitur omnes materię sunt respectu Episcopi Regularis aptæ ad Votum, si dictam conditionem includāt, etiam si muneri Episcopali pręiudicare viderentur, & etiā si talis materia esset interdicta voueri modis supra explicatis. Vnde tale Votum, si emittatur ab huiusmodi Episcopo, erit licitum, validum, & obligabit, Superiore consentiente, sed quia hanc pręuiam conditionem Votum necessariò supponit, ante eius aduentum Votum firmum censendum non est.

Dixi *Superiore consentiente*, quia si res, quę vouetur, sit non interdicta, sufficit quòd Superior non contradicat, & obligat donec Superior contradixerit; ideoque ante eius positiuum assensum cogit ad sui obseruantiam; sed si Votum sit de re interdicta quomodocunque, Votum obligat vouentem ad petendam li-

licentiam positiuam, & expressam à Superiore, quia talis Voti nuncupatio valida est ante Superioris assensum, sed exequendi modus non est licitus donec Superior non consentiat. Totum hoc colligitur ex S. Thoma 2. 2. *quæst.* 88. *artic.* 8. & ostendit euidenter Suarez *dicto tract. de voto lib.* 3. *cap.* 5.

Episcopus Regularis, si votum emittat de rebus, quæ iure communi, vel Decretis, ac Præceptis Superiorum interdicuntur, & quæ, ne dum interdicuntur ne fiant, nisi licentia obtenta, verum etiam, quę absolute prohibentur fieri; si iudicaret illa opera esse sibi magis conuenientia ad diuinum cultum promouendum, vel ad suam salutem consequendam, votum erit validum, etiamsi dicta opera contra præceptum Superioris vouisset, non tamen obligaret, donec Superior consentiret, si vero Superior declarasset aliquam materiam voto promissam non esse vouenti de meliori bono, tunc votum esset de re illicita, & consequenter nullum. Ita Sanchez *vbi supra num.* 18.

Idem dicendum est de Votis, quæ fiunt in materia, non ex pręcepto interdicta, sed de consilio minus bona iudicata; Nam hæc etiam erit apta ad Votum, sed non obligabitur vouens ad exequendum, nisi licentia obtenta, ad quam procurandam omnino tenetur.

272 Sit exemplum de singulis, quę dixi & *primo in voto de re interdicta sub ista conditione, quòd non nisi de licentia fiat*. Episcopo præcipitur vt non discedat à sua Diœcesi, nisi prius obtenta licentia à Romano Pontifice iuxta Sacrorum Canonum, & S. Concilij Tridentini sanctiones, quas innouat *Constitutio Vrbana sub dat.* 12. *Decembris* 1634. hoc non obstante, Episcopus Regularis vouet longam peregrinationem, quæ expleri non poterit nisi per Annum, seu vouet renunciare Episcopatum, vel ad suam Religionem redire, hæc omnia prohibentur fieri ab Episcopo Regulari nisi de licentia Papæ, vt patet ex *cap. Magnæ, de Voto*, & ex alijs iuribus, quæ *cap. Sequenti* §. 2. adducam. Hęc vota, si à dicto Episcopo fuerint emissa, valida erunt accedente consensu Papæ, obligabuntque illum ad exequendum promissa; Vnde tenetur ad procurandam licentiam vt illa exequi valeat; *Exemplum in Voto de re absolute interdicta*. Præcipitur Episcopo vt resideat continuò in sua Diœcesi. Ita Conc. Tridentinum *sess.* 6. *cap.* 1. Hoc non obstante Episcopus vouit aliquod opus, quod est incompossibile cum residentia, hoc Votum erit validum, & tenebitur Episcopus petere Superioris licentiam ad

illud exequendum. Idem dico de re, quæ consulitur tantum, vt melior, verbi gratia, Sac. Conc. Tridentinum *sess.* 23. *cap.* 1. *de Refor.* non imponendo necessitatem, sed consulendo, statuit quod Episcopus nullo pacto absit ab Ecclesia Cathedrali temporibus Aduentus, Quadragesimæ, &c. nisi episcopalia munia in sua Diœcesi eum alio vocent, hoc non obstante, Episcopus vouet manere in aliquo alio Diœcesis loco pro illis temporibus, occasione operis non episcopalis, quia v. g. causa pœnitentiæ vult illo tempore in Eremo commorari, Votum erit validum, & tenebitur petere licentiam ad illud exequendum, sicut in simili dixit Lessius *de iust. cap.* 40. *dub.* 10. *num.* 72. de Religioso, qui vouit orare in templo, dum regula præcipit esse in cubiculo, ait enim tunc teneri ad petendam licentiam, Sanchez *vbi supra n.* 10. oppositum docet; asserit enim Votum, quod est contra præceptum Superioris, vel de re interdicta per regulam, quæ tamen sæpe consulitur, non præcipitur, vt patet, non obligare ad petendam licentiam, cum melius sit se conformare voluntati Superioris, & statuto regulæ, quam petere licentiam ad exequendum Votum, vel absolutionem ab illius obligatione, quod dixisset etiam in casu præmisso ex paritate rationis. Idem ait Nauarr. *in Man. c.* 12. *num.* 72. quando opus promissum esset impedimentum maioris boni, & complementum ipsius esset malum, vel inutile, tunc, inquit, nulla esset licentia, nec absolutio procuranda, quia cessaret ex natura rei sine alia absolutione tota Voti obligatio. Verum liceat Episcopo Regulari vouere obedientiam præterquam Papæ, Vide supra quæ dixi agendo de Voto obedientiæ *num.* 193. sed declarandum modo est, quando, & quomodo petenda sit ista licentia, & procuranda à Superioribus, quibus interest illam concedere.

273 Ad *primum* dicendum, si Votum sit alligatum tempori determinato, petenda est licentia tempore oportuno, & antequam expiret, Si verò Votum sit perpetuum, petenda est licentia pro quocunque tempore, pro quo iuxta suam intentionem vouens obligari credit ad Votum suum exequendum: Probatur, nam vouens debet facere totum, quod in se est, vt impleat Votum suum; Ergo debet sic curare licentiam, quam si procurare non intenderet, vel non procuraret omni eo modo, quo potest, eius Votum esset vanum, & irrisorium, cum talis licentia sit intrinseca validitati illius Voti, non enim nisi ea supposita Votum validum esse potuisset. Ita Sinceller *verbo Votum* 3. *quæst.* 3. *di-*

ecto 5. *&* Sanchez *vbi supra num.* 24.

274 De *secundo* disputant Doctores, & quærunt, vtrum debeat vouens petendo licentiam, manifestare Prælato se Voto emisso illam actionem promisisse. Negat Sanchez *vbi supra numero* 28. Partem affirmatiuam esse tutiorem, docet Caiet. 22. *quæst.* 88. *artic.* 8. *dub.* 2. eamque admonet regulariter amplectendam esse. Caietanum sequuntur Authores multi, quos adducit idem Sanchez *vbi supra num.* 28. Vide quæ fusius dixi Superiori *cap.* §. 7. *numero* 156.

275 Disputant etiam Doctores an semel petita, & denegata licentia, censendum sit Votum à Superiore fuisse relaxatum, vel iterum, atque iterum petenda sit, & quotiescunque iudicabitur adesse tempus oportunum ad illam de nouo petendam, procurari debeat, etiamsi pluries fuerit denegata.

Qui dicunt non esse in petendæ licentia Votum manifestandum, dicunt etiam licentiam denegatam, esse toties petendam durante obligationis tempore, quoties iudicabitur oportunitas adesse ad eam impetrandam; cum enim Superior de Voto non sit informatus, præsupponendum non est voluisse illud relaxare, dum talem licentiam denegauit. Qui verò volunt manifestandum esse Votum, docent semel licentia simpliciter denegata, censendum esse à Superiore relaxatum, nec vlterius reuiuiscere: Vnde subinferunt sufficere, vt licentia vnica tantum vice à Superiore postuletur.

Dixi *licentia simpliciter denegata*, posset enim denegari tantum pro illo tunc, nam si Superior diceret, *nolo modo quod facias,* vel *de hac re loquemur iterum*, huiusmodi verbis suspenderet licentiam petitam, non denegaret omninò, & consequenter suspenderet pro illo tunc Voti obligationem, sed illam prorsus non tolleret; subditus ergo teneretur in hoc casu prudenter iudicare, quando instaret obligatio eandem licentiam iteratò petendi, & tenebitur toties oportunè petere, quoties vel simpliciter concedatur, vt Votum impleat, vel simpliciter denegetur, vt Votum cesset; tunc enim redderetur materia Voti ablata, cum euaderet impossibilis vouenti, erat enim tantum ad Votum apta sub illa conditione, si Superior dederit licentiam id agendi. Ita Suarez *de Relig. tomo* 2. *tract. de Voto lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 14, *&* 15.

PVN-

PVNCTVM QVARTVM.

Ad quem Superiorem pertineat irritare, commutare, seu dispensare Vota Episcopi Regularis in quocunque statu fuerint emissa, citra tamen illa, quæ sunt Religionis substantialia.

SVMMARIVM.

276 AD quæsitum immediate respondendo, dico, Ad illum Superiorem pertinere relaxare Vota Episcopi Regularis, cui Vota sunt reseruata, igitur Papæ reseruata, à Papa relaxari debent. Si dicta Vota fuerint ab Episcopo Regulari nuncupata in sæculo, & nunquam relaxata, nec in Religiosam professionem commutata, non poterunt relaxari, nisi à Papa per commutationem, vel dispensationem, nam Papa non irritat Vota Sæcularium, vt probat Suarez *de Relig. tomo 2. tract. de Voto lib. 6. num.* 2. Si verò dari possit aliquod tale Votum, quod in religiosam professionem non potuerit commutari de iure, in dubiũ

reuocari potest, & pro parte negatiua tacit, quod dici solet. Omnia Vota simplicia de iure in solemnia Religionis Vota commutari; prout *cap. Scripturæ de Voto* decernitur.

277 Sed quicquid sit de hac re, certum est per Papæ statutum prohiberi posse dictam commutationem, vel omnium, vel aliquorum Votorum, cum non sit de natura rei ista commutatio, vt probabilius dicitur. Quapropter posset à Papa declarari aliquod Votum non esse censendum in dictam solemnem professionem fuisse commutatum. Posset etiam esse aliqua Religio, in qua decerneretur, quod Religiosorum Vota in sæculo nuncupata per professionem, quæ in illa emittitur, suspenderentur, non commutarentur; seu quod intacta perseuerarent. De qua re adduco in exemplum Votum emissum in vna Religione non acceptandi Episcopatum, quod ante Constitutiones Vrbanas probabiliter censebatur relaxari, vt aduertit Thesaurus *de Pœnis, verbo, Religio* 4. dum vouens ad aliam Religionem transibat, in qua tale Votum ex præscripto regulæ non emittebatur, quod modo, vt quidam dicunt, nouo iure, & ex vi Pontificiæ declarationis, in transitu illo non extinguitur, aliqui hoc idem extendunt etiã ad cætera Vota speciali promissione ex præscripto regulę nuncupata.

Preterea dici posset Vota commutari in prima professione non verò in posteriori, sicut in prima professione omnia crimina plenissimè condonantur, vt docet Sanctus Thomas 4. *dist.* 4. *q.* 3. *artic.* 3. *quæst.* 3. *ad tertium*, & communiter Doctores; Si verò contingat Religiosum iterum profiteri, in posteriori professione non obtinere hanc condonationem, asserit Barbosa *dicto capite Scripturæ*, cum Sanchez *loco ibi citato*.

Attamen cum eodem Sanchez docet in posteriori professione commutari omnia Vota simplicia in priori Religione emissa; quamuis consulat tutius esse illorum Votorum petere irritationem. Patet ergo contingere posse aliquod Votum in sæculo nuncupatum, Papa prohibente, non commutari in religiosam professionem, vel declarante commutatum non fuisse, censendum esse in sua vi perseuerare, etiam post professionem.

Præterea certum est in Vota simplicia emissa post biennium à viris Societatis, quamuis Religionis substantialia, & quantum ad hoc solemnibus æquiualentia, non commutari Vota, quæ fuerunt emissa in sæculo, nisi istam commutationem vouens sine dolo intendisset, vt explicant Doctores Societatis apud Barbosam

sam vbi supra, qui tenet Vota omnia, vno excepto Religionis determinatæ, per illa Vota post biennium emissa tantum suspendi, & non extingui, ita vt si quis à Societate dimitteretur, & fieret Episcopus post biennium professus, Vota illa reuiuiscerēt; sed hoc est nouo iure introductum, vt constat ex eiusdem Societatis declaratione facta in prima Congregatione Generali *Can.* 22. quam refert Suarez *tomo* 4. de *Relig. tract.* 10 *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 24.

278 Si Vota Episcopi Regularis fuerint realia, & includant ius tertij per acceptationem acquisitum, non sunt irritabilia, nec dispensabilia, vt supra indicaui *num.* 255, nisi is, in cuius commodum facta fuere, consentiat, vel nisi occurrerent casus ibidem expressi.

279 Vota Religiosi Episcopi in Religione emissa nunquam relaxata, vt dixi etiam supra, *num.* 262. possunt à Prelato Regulari irritari, seu dispensari, sicut votum transeundi ad arctiorem, quod non est irritabile, sed dispensabile, vt ex dictis constat.

280 Vota ab Episcopo Regulari in Episcopatu iam constituto emissa, quædam relaxari non possunt nisi à Papa, huiusmodi est votum de non deserendo per totam vitam curam pastoralem, quod esse Papę reseruatum, & ab ipso tantum dispensari posse, cum sit votum perpetuum, docet S. Tho. 22. *quæst.* 185. *art.* 4. Idem dicerem de alijs iuramentis, quę emittit Episcopus dum consecratur, vel ante consecrationem, quę rarò, & non nisi cum multa difficultate dispensantur, dixit enim idem S. Tho. 4. *d.* 38. *quæst.* 1. *art.* 4. *quæst.* 2. solum Papam dispensare posse in votis, quæ non de facili dispensationem accipiunt, aut frequenter, & rarò; Vota etiam reuertendi ad Religionem, & transmarinę peregrinationis, ac alia huiusmodi emissa in statu Episcopali à Regulari, posse à solo Papa, cui sunt reseruata, relaxari dispensatione, vel commutatione certum est. Verùm dico insuper Papam posse illa irritare, nam includunt conditionem, qua omnino pendent à consensu Pontificis vt supremi Religionum Prælati; Hoc igitur consensu cessante, votum irritum remanebit; Ita Sanchez *lib.* 4. *Decal. capit.* 24. *numero* 19.

281 Sed duæ limitationes huic doctrinę à quibusdam authoribus adiunguntur. Prima quod Episcopus, cuius votum de peregrinatione est irritatum, non absoluitur ab expensis, quas

cun-

eundo, morando, & redeundo fecisset; Vnde ad istas soluendas tenebitur. Ita Hostiensis, Siluester, Tabiena, & alij allegati à Sanchez Dec. *lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 38. idque probant ex *cap. Magnæ de voto*. Vbi Papa votum peregrinationis Episcopi commutauit in vigilias, preces, ieiunia, & alia pietatis officia, declarauitque illum mittere debuisse expensas supradictas ad locum, ad quem erat peregrinaturus; Sed casum istum singularem, in quo Papa ita resoluit, vt succurreret vrgenti necessitati, quę tunc in illis partibus vigebat, mittendo ibi tale subsidium, non esse extendendum ad omnia huiusmodi vota relaxata, maxime cum illa necessitas cessauerit. Docet cum communi Barbosa *de off. Episcopi par.* 3. *alleg.* 53. *num.* 22. quod etiam ratio suadet, nam Episcopo, qui vouit peregrinationem, Papa licentiam peregrinandi vel concedit, vel denegat, si concedit, obligatur ad explendum votum, si denegat, votum remanet irritatum. Vnde non indiget commutatione, nec dispensatione, & consequenter non tenetur nec ad vigilias, &c. nec ad expensas. Ita Sanchez *vbi supra cap.* 25. *num.* 41.

282 Altera limitatio est; Vota Episcopi reseruata Papę, cuiusmodi sunt illa, quę habent materiam muneri Episcopali pręiudicialem, per licentiæ denegationem irritari, non directè, sed indirectè, hoc est esse tantum suspensa, donec Episcopus in munere Episcopali perseuerans redditur imposibilitatus ad ea exequenda, quia eorum materia est cum Episcopali opere incompossibilis, attamen si Episcopus Episcopatum dimitteret, reuiuiscerent, & teneretur, verbi gratia, ad Religionem reuertere, seu ad explendam longam peregrinationem, seu ad transeundum ad strictiorem, &c. si de his similibus vota nuncupasset; Nam tunc Episcopus ille redditur habilis ad iteratum ingressum Religionis, ad transitum ad strictiorem, & ad peregrinationem, &c. ab opere Episcopali amplius non impeditus, nec excusatus ab impotentia reddendi Deo vota sua. Ita quidam Doctores apud Sanchez *lib.* 4. *Dec. cap.* 26. *num.* 6. Ipse vero, & Fagundez *in secundum Præcep. Decal. lib.* 2. *cap.* 36. *num.* 15. tenent oppositum, existimant enim cum Caiet. *in Summa Verbo Votum cap. de quatuor conditionibus*, & alijs Doctoribus supra à Sanchez citatis, qui loquuntur in specie de Episcopis Regularibus, vota illa omnino cessasse, vtpote perpetuo, & directè irritata, nec vnquam amplius reuiuiscere, cum dicta Vota haberent illam conditionem de consensu Papę insertam, quo denegato, votum

tum omnem vim, & obligationem amittit, vt supradictum est, cui sententiæ ego quoque assentior, & assentiri etiam debuisset Suarez *de Relig. Tomo 2. lib. 6. cap. 1. num. 5. in Tract. de Voto, & cap. 2. num.* 7. non enim est eadem ratio de Episcopo Sęculari, & de Episcopo Regulari, dum agimus de irritatione Votorum; si enim Papa in sententia Suarez non potest irritare directè Votum Episcopi Sęcularis, inde est, quia, vt ipse dicit, Papa non potest illi prohibere boni promissi complementum, nisi durante impedimento muneris Pontificalis, vnde cessante hoc impedimento, tenetur reddere Votum suum, si fuerit perpetuum, & non esset extincta obligatio, vel ex dispensatione, seu commutatione, vel quia tempus, pro quo erat promissio exequenda, iam pręterijsset, sed hęc ratio cessat in Episcopo Regulari, cuius Vota Papa, vt omnium Religionum Pręlatus supremus, potest directè irritare ex vi voti obedientię; per quod habet in Religiosi voluntatem dominium absolutum, & hoc à Doctoribus non controuertitur.

283 Tandem resoluendum est ad quem pertineat relaxare Episcopi Regularis Vota in statu Episcopali emissa, quæ non sunt Papæ reseruata, vt Vota realia, & personalia, à quorum impletione non excusatur per impotentiam, & incompossibilitatem materię promissę cum munere Episcopali.

Id non pertinere ad Prælatum Regularem etiam suprẹmum certum est, nam nec persona, quæ vouit, nec materia Voti subiacet Prælato Regulari, vt docet Suarez *de Relig. tomo 2. Tract. de Voto lib. 6. cap. 7. num.* 10. Neque id pertinere ad aliquem alium Pręlatum, vt Archiepiscopum, Primatem, &c. si non habeat ad hoc aliquam facultatem Apostolicam delegatam, vel nisi id per legitimam consuetudinem fuisset alicubi introductum, ex eadem ratione constat, & docet idem Suarez *ibidem c.* 11 *num.* 3. vbi concludit hanc relaxationem pertinere ad solum Sum. Pontificem, vnicum Prælatum Episcopi Regularis, qui eius Vota commutare, dispensare, & irritare poterit, eodem prorsus modo, quo id agere potuisset cum dicto Episcopo, quando erat simplex Regularis, Prælatus Ordinis ex quo est assumptus, hoc supposito, idem Suarez *vbi supra* negat posse Episcopum Regularem committere suo Confessario, vt secum dispenset in Votis, quorum relaxatio pertinet ad Prælatum, & id ipsum multo magis denegat eidem Episcopo, quem vult secum in nullo Voto dispensare posse, nec quidem in illis, in quibus ipse

po-

potest cum suis subditis dispensare, cum sentiat hanc iurisdictionem secum dispensandi esse propriam, & singularem in Summo Pontifice, qui nullum habet Superiorem, ad quem recurrere possit pro dispensatione suorum Votorum, quod dixi de dispensatione, dico etiam proportionabiliter de commutatione, & irritatione.

284 Hæc Suarez opinio reddit omnium Episcoporum conditionem deteriorem subditorum conditione, cum iuxta illam ipsi possint ab Episcopo, quem præsentem habent, cum multa facilitate obtinere, quod Episcopus cogeretur à Papa distante, & cum multa difficultate procurare; Vnde ipsemet Suarez ex hac ratione concedit Episcopo posse suo Confessario committere, vt secum dispenset in irregularitatibus, in quibus ipse potest cum alijs dispensare, Ita *tomo 5. in 3. p. disp. 41. sec. 2. num. 9* Aliqui hanc opinionem mitigant, dicendo, posse Episcopum secum dispensare, quando non potest commode Superiorem adire, quos refert Sanchez *de Matr. li. 8. disp. 3. num. 5.*

Sed idem Sanchez *num.* 8. euidenter probat posse Episcopum suo Confessario iniungere, vt illius Vota dispenset, & hanc iurisdictionem posse etiam erga se ipsum exercere in omnibus casibus, in quibus ipse potest cum sibi subditis, quod ita probat: Potest Episcopus in sua Diœcesi, si non prohibeatur, quod potest Papa in toto Orbe, sicut probauerat *lib. 1. disp. 61. num. 3.* cum communi, in iure autem nullus inuenitur Textus, qui interdicat Episcopo quod non possit committere suo Confessario facultatem secum dispensandi super Votis, si sit Episcopus Regularis, & insuper quod non possit idem Episcopus secum in Votis huiusmodi dispensare, si itidem sit Regularis. Præterea Episcopo conceditur eligere posse Confessarium, qui eum absoluat à reseruatis: *Cap. fin. de Pœn. & remiss.* Ergo poterit etiam eligere Confessarium, qui secum in Votis dispenset, non enim est aliqua apparens disparitas assignabilis inter hæc duo, quicquid dicat Suarez *loco cit.* Nec Textus Canonis mox adductus obstat, nam quamuis Textus ille loquatur de sola absolutione Sacramentali, tamen communiter censetur mentem Papæ Canonis conditoris fuisse indulgere omnibus Prælatis, vt per suum Confessarium ipsi obtinerent in foro conscientiæ, quod ab ipsis eorum subditi obtinere in eodem foro possent. Ita Sanchez *vbi supra* cum pluribus adductis *num.* 2. & Suarez *Tomo 4. de Rel. Tract. 8. lib. 2. cap. 14. num. 4.* Tandem nulla ratio conuincit id

esse

esse adeo Sum. Pontifici speciale, vt repugnet ordinariæ Episcoporum iurisdictioni, quod idem Sanchez ostendit *num.* 8. Ergo, &c.

285 Dices assignandam esse distinctionem inter personam dispensantem seu commutantem Votum, & personam cuius Votum dispensatur, seu commutatur, nam *cap. fin. de institutionibus*, non approbatur à Papa collatio cuiusdam Præbendæ, quam Abbas quidam receperat à se ipso, ex hac ratione, quia inter dantem, & recipientem debet esse distinctio personalis. Ergo etiam hæc distinctio debet esse inter dispensatum, & dispensantem, &c.

Resp. In quibusdam tantum casibus non posse aliquem exercere iurisdictionem in se ipsum, scilicet, in absolutione Sacramentali, quæ de iure diuino postulat distinctionem personalem inter absoluentem, & absolutum, & in his, in quibus exercetur iurisdictio coactiua, per quam res terminantur per sententiam, quam nullus potest ferre in se ipsum, quia in iudicio non potest idem esse Iudex, & Reus, vt docet S. Tho. 4. *d.* 20. *quæst.* 1. *artic.* 5. *quæst.* 4. *ad tertium*, tandem ius Canonicum in *cap. fin.* adductum, & *in cap. Per nostras, de iure Patron.* statuit neminem posse sibimet conferre Dignitates, vel Beneficia Ecclesiastica, sed in dispensatione Votorum non est necessaria distinctio personarum, nam dispensationem potest homo facere in seipsum, vt dixit S. Thomas *vbi supra*, & 22. *quæst.* 185. *artic.* 12. docet posse Episcopum Regularem secum dispensare in obseruantijs Ordinis Religiosi, sicut potest Prælatus Regularis erga se ipsum, quod etiam admittit idem Suarez *vbi supra num.* 4. & probat Sanchez *etiam vbi supra num.* 6. nec inuenitur Textus, per quem contrarium in iure decernatur.

Ex illa Sancti Thomæ doctrina, qua dicitur posse Episcopum Regularem erga seipsum dispensare, sicut posset Prælatus Regularis, patet Episcopum Regularem posse committere suo Confessario, vt dispenset secum in Votis, quæ dispensabilia sunt à Prælatis Regularibus, idque ipsummet posse erga se ipsum, cum enim id possit quilibet Prælatus Regularis, si non prohibeatur, vt ex dictis patet, poterit etiam Episcopus Regularis, cui erga se ipsum attribuitur à Sancto Thoma Prælati Regularis ius dispensandi, &c.

286 Illa ratio, quę in contrarium affertur ex *cap. fin. de Institutionibus*, scilicet inter dantem, & accipientem debet esse distinctio personalis, ex qua deducitur eandē distinctionem esse ponē-

dam inter dispensatum, & dispensantem, non conuincit intentum, nam Abbas ibidem adducit plures Textus, in quibus statuitur integrum esse alicui sustinere vices duplicis personæ, ex qua Abbatis animaduersione colligitur in allegato *cap. fin.* Papam noluisse reddere rationē casus ibi decisi, quæ esset generalis, itaut in omnibus semper illa distinctio esset obseruanda, sed rationem tantùm specialem reddidit, ex quā voluit collationem Dignitatum, & Beneficiorum nullam esse, si in collatione prædicta non seruaretur personalis distinctio, ne si secus fieret, perniciosū daretur exemplum Prælatis, dum frequenter sibi Beneficia conferrent, & seipsos ad Dignitates promouerent. Præterea voluit Pontifex suo statuto auertere à Prælatis omnem auaritiæ, & ambitionis occasionem, hæc enim facilem haberent ad Prælatos ingressum, si à se ipsis recipere possent Ecclesiasticos Redditus, & Honores.

287 Post Vota supradicta Episcopi Regularis, agere oportet de Votis eiusdem, quæ citra tria substancialia fuere ab ipso emissa in religiosa professione iuxta statutum speciale quarundam Religionum, huiusmodi est quartum Votum solemne, quod emittitur à professis in Societate IESV, obediendi Sum. Pontifici missiones ad Infideles iniungenti, & alia quinque Vota simplicia eorundem, quæ habentur præcipuè in Suarez *tract. vlt. sui operis de Relig.* vbi erudite, & docte explicantur, ac tuentur egregie, Item Votum solemne de non ambiendis dignitatibus extra ordinem, quod emittunt Carmelitæ, & Augustiniani ex discalceatis, Clerici Minores, Religiosi Societatis, alijque forsasse in alijs Religionibus. Item Votum simile de comedendis cibis quadragesimalibus per totum annum, sicut vouent Fratres Ordinis Minimorum, Votum de perenni ministerio egrotantibus exhibendo, quod emittunt Clerici Regulares ministrantes infirmis, & de redimendis captiuis, quod vouent Fratres Ordinis Mercennariorum, quibus adiungo iuramentum, quod faciunt Lectores, & Magistri Philosophiæ, & Theologię in Ordine Prędicatorum de sectanda doctrina S. Thomæ, iuxta Decretum Capituli Generalis Romę celebrati anno 1629. quod sapientissime iussum fuisse, & iuramentum prædictum à supradictis Lectoribus, & Magistris religiosissime fieri non dubito, quicquid in contrarium dixerit Thomas Campanella eiusdem Ordinis, qui hoc iuramentum me pręsente pręstitit, sed postea acriter impugnauit in *quæst. de Gentilismo non retinendo art. 3. con. 4.*

Iu-

Iuramentum hoc quantum ad validitatem, & relaxationem, iudicandum esse ac si esset quoddam votum, ex supradictis colligi potest.

288 De his Votis agendo, Quæro *Primò*, vtrum hæc Vota censenda sint extincta in dictis Religiosis per Episcopalem ordinationem. *Secundò*, Supposito quod non sint extincta, cui pœnæ subiaceant eorum prævaricatores. Tandem, ad quem Superiorem spectet eorundem Votorum relaxatio.

Quantũ ad primũ, nota diuersam esse rationẽ in hac cõtrouersia apud aliquos Doctores de transeunte ad aliã Religionẽ ex vna parte, & de promoto ad Episcopatum ex altera, dicunt enim, ille, qui transit ad aliam Religionem, cùm non remaneat amplius Religiosus specificus prioris Religionis, consequenter nec ad Vota prioris Religionis obligatur, vnde Vota in priori Religione emissa, quæ in posteriori nõ emittuntur, ipsum amplius non afficiunt, tum quia censentur in posteriorem fuisse professionem commutata, vt supra dicebam, tum quia congruum non esset illum Religiosum grauare oneribus duplicis Religionis, id enim esset contra dispositionem *cap. At si Clerici, extra de iudiciis*; prout sentiunt Doctores adducti à Barbosa *in Collect. ibi, verbo, nec duplici, num.* 11. ita Sanchez *Decal. lib.6. cap. 6. num.* 87. Suarez *de Relig. tomo 2. lib. 3, de Vot. cap. 3. num. 7.* Vega *in Summ. tomo 2. cap. 86.* Barbosa *in Collect. cap. Scripturę, de Voto*; At Episcopus Regularis remanet Religiosus specificus eiusdem Religionis, nec per assumptionem ad Episcopatũ eius vota commutantur, vt supra probatum est; ergo erit diuersa ratio quantum ad huiusmodi vota, de Religioso transeunte ad Religionem alteram, & de Episcopo; quicquid sit de hac diuersitate rationis, quam infra improbabo: interim adducam argumenta, quibus graues aliqui Doctores conuincuntur ad sustinendum in Episcopo Regulari dicta Vota cessare statim ac Episcopalem dignitatem acquirit.

289 *Primum*: Nam Vota ista emittuntur vt connexa professioni illius vitæ regularis, & vt illam concomitantia, & quasi accessoria; ergo cum Episcopus Regularis euaserit liberã principali vitę regularis obligatione, liberabitur quoque ab obligatione accessoria horum Votorum, iuxta illam *regulam 42. iuris Can. Accessorium naturam sequi congruit principalis.*

290 *Secundum*: Nam Votum desinit obligare, quando facta est adeo notabilis mutatio materiæ, vt reddatur notabiliter diffi-

cilior, quæ difficultas, si præuisa fuisset à principio, retraxisset à Voti nuncupatione, sed Religioso creato Episcopo, circa materiã illorum Votorum fit notabilis mutatio, & redditur notabiliter difficilior vouenti; ergo Votum desinit obligare.

291 *Tertium*: Quia Vota illa emittuntur ad felicem statum illius Religionis conseruandum, quę ratio durat vsque dum professus est de religionis corpore. Ergo cum Religiosus factus Episcopus non sit amplius de illius Religionis corpore, non obligabitur illis Votis.

292 Hæc sunt argumenta, quibus probat hanc sententiam, quam amplectitur, Sanchez *Decal. lib. 6. cap. 9. num.* 56. loquendo de eiectis, in quibus esse similem rationem cum Episcopis dixerat supra *cap. 6. num.* 15. Eandem sententiam alij Doctores vt certam, alij verò vt probabilem admittunt, inter quos Lezana *Sum. tomo* 1. *cap.* 17. *num.* 10. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *resolut.* 50. & *par.* 5. *tract.* 2. *resol.* 65. & *tract.* 1. *Misc. resol.* 39. & *par.* 9. *tract.* 8. *resol.* 70. noster Texedo *lib.* 2. *tract.* 1. *controu. prima num.* 9. 10. & 12. Barbosa *de offic. Episc. par.* 1. *tit.* 1. *cap.* 4. *numero* 38.

Vota prædicta ego in duo genera diuidenda esse puto; ad primum genus reduco vota, quæ important in vouente vitam communẽ, & esse mẽbrũ actuale alicuius Relig. hęc sunt illa Vota, quę primò, & per se censentur emissa ad cõseruandũ statum illius Religionis, ad posterius genus reduco Vota, quæ emissa fuerunt primò, & per se ob cultum Dei: Vota primi generis puto in Episcopo Regulari manere suspensa, v. gr. Votum de non procurandis, vel acceptandis dignitatibus extra Ordinem Regularem, Episcopum in episcopali statu per me non obligat: Vnde potest procurare, & acceptare alium Episcopatum, & Cardinalatum, quia hoc Votum importat primò, & per se conseruationem Religionis, vt *cap. primo*, §. 3. innuebam, includitque in vouente vitam communem, & esse membrum actuale alicuius Religionis, quod de Episcopo Regulari non verificatur, sed si Episcopus reuerteretur, vel reduceretur ad Monasterium, tunc Votum reuiuisceret, quia tunc esset actuale membrum alicuius Religionis, & si reuertere, vel reduci non posset ad Monasterium, quia, v. g. Religio, ex qua fuit assumptus, eum eiecit, vel esset suppressa, tunc illud Votum per me maneret eodem modo suspensum, quo erat dum Episcopi officio fungeretur. Ad Vota posterioris generis, de quibus est maior controuersia inter

ter Doctores, dubium propositum coarctando.

Dico Vota ista, quæ ex præscripto regulæ singulari professione vouentur in supradictis Religionibus, non extingui per Episcopalem assumptionem; Si vero Episcopalis muneris exercitio, & statui repugnarent, tandiu suspenderentur, quamdiu repugnantia perduraret.

Hæc existimatur sententia Caiet. 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. *dub.* 2. *& in opusculorum Tomo* 1. *tract.* 25. *quæst.* 2. *&* Soto *lib. vltimo de iust. quæst. vlt. art. vlt. concl.* 7. *vers. sed contra*, vbi dicunt Religiosum Episcopum non teneri ex vi coactiua ad obseruantias regulares, secus vero esse de Votis, quia illas obseruantias ipse expresse non promisit, vnde cum ad eas teneretur tantum ex vi religiosi instituti, ab hoc liberatus per Episcopalem ordinationem, ab obseruantijs etiam consequenter liber euadit, sed ad illa Vota adhuc tenetur, quia ex propria promissione voluit ad illa teneri. Exemplificat hoc Soto in abstinentia à carnibus, ad quam tenetur, verbi gratia, Carthusianus, quia est à sua Regula præscripta, sed Episcopus factus ad eam amplius non tenetur, quia non emisit de hac abstinentia singulare Votum, vbi indicat oppositum dicendum esse de ijs, de quibus in aliqua Religione speciale Votum emittitur; hanc eandem sententiam tuetur Suarez *Tomo* 4. *de Rel. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 8. Bonacc. *de Clausu. quæst.* 2. *punc.* 12. *§.* 3. *num.* 4. alijque non pauci.

Probatur primò. Nam Vota ista sunt speciali promissione, quamuis non absque regulæ præscripto, emissa pro tota vita, sine aliqua limitatione, scilicet, vel vsque dum regula obligauerit, vel sub alia simili circumstantia terminum aliquem obligationi præscribente; Vnde illa Vota coarctata non fuere ad aliquod tempus futurum, seu vsque dum durat conditio humilis Religiosi, excludendo episcopalem statum, si contingeret ad illum vouentem transire; Ergo illa Vota sunt perpetua; ergo durante vita semper ligant, & obligant Religiosum perseuerantem huius specificæ Religionis Religiosum, sicuti etiam Episcopus factus perseuerat.

Probatur secundò. Nam ista Vota non obligant ex vi regulæ, sed ex vi Voti absolutè emissi, & principaliter, quia talia Vota ad cultum Dei nuncupantur, nec pertinent ad regulam nisi concomitanter, quia, scilicet, ex præcepto regulæ non emittitur in illa Religione solemnis professio, quin & Vota ista

emit-

emittantur, vnde à regula habuit vouens causam impulsiuam, secundariam, extrinsecam, & sine qua non ad illa Vota emittenda, non vero intrinsecam, & principalem, Ergo obligant ad specialem obseruantiam independenter ab obligatione orta ex regula, & consequenter Votorum istorum præuaricatores in statu Episcopali erunt sacrilegi, quamuis à regulæ legibus sint absoluti.

Confirmatur. Nam Vota substantialia remanent in Regulari Episcopo facto, sicut etiam Vota citra Religionis præscriptum emissa in Religione, & non relaxata, nulla alia de causa, vt supra probatum est, nisi quia ex speciali promissione sunt obseruanda, etiam independenter à Regula; Ergo similiter Vota prædicta.

293 Dixi in Conclusione, *si vota ista repugnent Episcopali muneri, suspendi, sed non extingui*, quia remota conditione, per quam repugnant, eorum obligatio reuiuisceret. Vnde Iesuitæ, verbi gratia, in statu Episcopali repugnat Votum de non ambiendis dignitatibus intra Religionem, & cessat in ipso causa, ex qua vouit easdem Dignitates extra Religionem non ambiendi, quia hoc Votum includit personam religiosam in Societatis communitate cum alijs Religiosis degentem, vt supradictum est, & ideo iste Iesuita Episcopus posset procurare absque illius Voti præuaricatione Cardinalatum, & Papatum, vt Doctores Societatis dicunt, & in specie Suarez *Tomo 4 de Relig. tract. 10. capit. 9.*

Si vero ad Societatem reuerteretur, seu à Papa ad religiosum statum reduceretur ex vi Voti obedientiæ, & ad religiosas conditiones repararetur acsi Episcopus non esset, vt fieri posse supra dicebam, reuiuisceret obligatio non ambiendi Dignitates intra, & extra Religionem, quia vero Votum de audiendis consilijs Generalis in Iesuita Episcopo nullam haberet repugnātiam, hoc Votum in omni Episcopo de Societate assumpto perseuerare, nec extingui etiam Authores ex aduerso concedunt, idque nunquam se negasse conatur ostendere Diana *loco citato ex parte 9.* disparitatem vero inter hoc Votum, & alia Episcopali statui non repugnantia, quæ dicunt extingui in Episcopo Regulari per Episcopalem promotionem, adducere non poterunt, quæ plenè satisfaciat.

Quod vt clarius pateat, certum est non repugnare Mercennario Episcopo procurare captiuorum redemptionem, nec Iesui-

ta Episcopo obedire Papæ volenti illum mittere ad Indos, in hoc casu dicunt Doctores Societatis, quod Iesuita ex vi Voti emissi, ne dum subiacere deberet Pontificis præcepto, verum etiam procurare deberet facultatem cedendi Episcopatui, quem habet, vt ad Indos proficisci possit. Similiter dictus Episcopus non posset detrectare consilia Generalis, quæ si essent de Episcopatu renunciando, vel etiam Cardinalatu dimittendo, & id ubi melius esse iudicaret, teneretur innixus Generalis consilio à se probato, ad renunciandum, seu dimittendum, vt ijdem Doctores sustinent, quod non verificaretur in Iesuita Sum. Pontifice. Videndus Suarez *vbi supra*: Prętcrea non apparet quam repugnantiam habeat Episcopum Ordinis Prædicatorum esse sectatorem doctrinæ S. Thomæ, prout iurauerat, & Episcopum ex Minimis abstinere ab esu Carnium, ergo non cessante Voti materia in statu episcopali, nec ex impossibilitate, nec ex repugnantia, Vota de tali materia emissa à Regulari, si Episcopus fiat, non cessant, quamuis cesset regula obseruatio coactiua, & non afficiatur pœnis, quæ in regula Votorum transgressoribus imponuntur, vt dicam §. sequenti: nam à regula ista Voti obligatio non manat nisi extrinsece, cessante vero causa extrinseca, quam à regula promanasse dixi, Vota emissa non cessant, vt cum adductis authoribus tenet Thesaurus *vbi supra*, & dicit hodie esse inductam præsumptionem iuris, & de iure dicta vota censeri principaliter ob cultum Dei emissa, & non restricta ad præsentem statum illius Religionis in specie, vbi insinuat talia Vota manere etiam in Religioso ad aliam Religionem transeunte, sed postea tenet cum Lessio *de inst. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 74. & Sanchez Decal. *lib.* 4. *cap.* 24. *num.* 30. hæc Vota, quia non sunt de iure reseruata, posse à Prælato Regulari illius Religionis ex causa iusta relaxari, vno excepto Voto de non acceptando Episcopatum, quod Vrbanus vbi supra Sum. Pontifici reseruauit, sed de huius assertionis veritate magis patebit inferius.

294 Peyrinus *in Priuilegijs Minimorum, Tomo* 3. *cap.* 14. *num.* 3. sectatur sententiam, quam propugno, & ad eam clarius demõstrandam refert Sum. Pontifices Paulum V. Gregorium XV. & Vrbano VIII. disertis verbis illi assauisse, immo Vrbanum Religiosum Minimum interrogatum coram ipso, an in Episcopatu Minimus teneretur ad abstinentiam carnium, cumque respondisset non teneri, dicit hoc graui verbo ipsum obiurgasse, Erras, sed hæc Pontificum oracula, inquit Diana *dicta resol.*

39.

39. *par.* 5. *Miscel. primo*, non sunt authentica, ijs vero admissis, vult dicendum esse Pontifices præfatos secutos esse sententiam probabilem absque præiudicio probabilitatis oppositæ.

Verum ego illa Pontificia oracula tanquam authentica recipio, Peyrini enim fidem, qua suæ Religionis euentus testatur, dubiam esse non suspicor. Vnde deduco consequenter conclusionem supra positam Sum. Pontificum oraculis innixam videri adeo certam, vt probabilitatis fines excedat; quapropter & sequendam esse ab Episcopis Regularibus in praxi, eisque consulendam ipsi aduersarij fatentur, & Sanchez *vbi supra num.* 43. tutiorem esse declarat.

295 Ad Argumenta in contrarium respondetur.

Ad *primum*, Distinguo antecedens Vota illa emittuntur, vt connexa professioni illius vitæ regularis, & illam concomitantia, itaut à regula sumant vim obligandi, nego, itaut à regula sumant materiam, circa quam Votum emittitur, concedo, postea dum infertur; ergo cùm Episcopus Regularis euaserit liber à principali vitæ regularis obligatione, liberabitur quoque ab accessorio illius vitæ, nego consequentiam, quia cum obligatio non oriatur ex illo principali, non cessat obligatio accessorij cessante principali. Hoc patet in Votis substantialibus, & in alijs, quæ non fuere ante Episcopatum irritata, & tamen non cessant dum Religiosus fit Episcopus, quia obligatio non est ex regula, sed ex Voto. Ad regulam iuris respondeo, tunc accessorium sequi naturam principalis, quando in vtroque est eadem ratio, non verò quando in accessorio est diuersa ratio à principali, vt est in Votis, de quibus agimus, quæ sumunt aliunde ab obseruantijs suam obligationem; Prætetea accessorium non sequitur naturam principalis, quando accessorium per se subsistit etiam principali cessante, tunc enim accessorium habet tantum figuram accessorij, vere autem est principale, vt *cap. Debitores, extra de Iureiur.* quamuis vsurarum promissio nulla iudicetur, validum tamen iudicatur præstitum iuramentum de earum solutione, quapropter iuramentum accessorium iudicatur subsistere cessante principali, scilicet, solutionis vsurarum promissione; Ita in casu nostro, cessante obligatione regulæ, quæ habetur vt principale, non cessant Vota prædicta accessoria, nam ista vota cum aliunde obligationem sortiantur, habent quidem figuram accessorij, sed verè sunt principalia, & deficiente principali per se subsistunt, vt dictum est. Authoritas Doctorum, quibus

bus hęc responsio innititur, videnda est in Barbosę *Collect. ad supradictam regulam, num.* 8. & 20.

296 Ad *secundum* Resp. distinguendo maiorem, Votum desinit obligare (quando facta est notabilis mutatio in eius materia, sicut reddatur notabiliter difficilior) si hęc notabilis mutatio sit perpetua, concedo, si non sit perpetua, nego quod desinat Voti obligatio, & dico quod suspenditur modo ad minorem, sed Religioso creato Episcopo, circa materiam illorum Votorum fit notabilis mutatio, &c. distinguo, in omnibus Votis, nego, in his, in quibus est repugnantia cum statu Episcopali, concedo, deinde ad consequentiam, ergo Votum desinit obligare, distinguo consequens, si illa mutatio in materia sit perpetua, concedo, si non sit perpetua, nego quòd desinat omninò, sed suspenditur modo dicto.

297 Ad illam conditionalem eiusdem argumenti videlicet, si difficultas illa præuisa fuisset à principio, retardasset à Voti emissione; respondetur in primis negando hanc difficultatem non fuisse in casu nostro præuisam, nam cum extet sententia grauissimorum Doctorũ illa Vota cum tali difficultate adhuc obligare in statu Episcopali, huius sententiæ erunt etiam plures Doctores illius instituti, in quo Vota emittuntur, Vnde credibile non est, Legibus, & Constitutionibus eiusdem instituti, quæ præ manibus haberi debent ab eo, qui vouet, non esse hanc sententiã veluti quãdam declarationem annexã, & quòd sæpius in anno probationis non fuerit Nouitio manifestata, dum de Votis illis, quæ in religiosa professione emittere parabat, à Magistris eius instructioni præpositis admoneretur; Ergo non præsumitur vouisse non præuisa dicta difficultate. Dico secundo, dato etiam quod præuisa illa difficultate, Religiosus non vouisset, adhuc Votum obligat, nam est communis Doctorum sententia, Vota ob difficultatem materiæ non irritari, si illa difficultas non sit adeo in mutatiua illius materiæ, vt reddatur multum notabilis; Si verò non sit multum notabilis, quod arbitrio prudentis viri æstimandum est, Votum non irritat, etiamsi præuisa retardasset à Voto. Ita Sanchez *lib.* 4. *Decal. cap.* 2. *num.* 22. Item si mutatio facta non reddit absolutè impossibilem obseruantiã Voti, non sufficit ad tollendam obligationem, etiamsi talis sit, quod si à principio pręuisa fuisset, homo non vouisset. Ita Suarez *tomo* 2. *de Relig. tract. de Voto lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 8. In casu autem nostro cum non potest facta notabilis materiæ mutatio,

 prout

prout prudentes viri iudicant, nec impossibilis redditur obseruantia Voti, vt supra probatum est. Ergo, &c.

Dices cum eodem Suarez *ibidem*, irritari tale Votum, quia moraliter creditur non fuisse extensam intentionem vouentis ad statum episcopalem. Respondetur cum eodem Suarez *num.* 16. hoc non obstare, quando de tempore Voti status ille iam erat, & fuit consideratus, tunc enim adhuc Votum tenet, & intelligitur promissio facta etiam pro illo statu, sed in casu nostro status episcopalis coniunctus ad personam illius Religionis fuerat consideratus de tempore Voti, nam vltra ea, quæ dixi, perpendendum est, quod de illo tempore fortasse extabat aliquis de illa Religione ad Episcopatum assumptus, vel saltem extitit, vel notum erat quod existere poterat, & hoc certè vouens non ignorabat; Ergo intelligitur promissio facta etiam pro statu episcopali, qui de tempore Voti fuerat consideratus, & consequenter dum ad illum statum vouens peruenerit, tenebitur obseruare Votum suum.

298 Ad *tertium* Resp. distinguendo Antecedens: Vota illa emittuntur ad felicem statum illius Religionis conseruandum, si hoc intelligatur præcisa quacunque alia ratione, & de omnibus Votis, nego, dum postea subiungitur, hæc ratio, scilicet, conseruandi felicem statum illius Religionis, durat vsque dum professus est de corpore Religionis, concedo; hoc enim denotat illam vitam communem, qua Religiosus viuit cum alijs in eodem Monasterio, quod factus Episcopus cessat, sed dum concluditur; Ergo cum Religiosus factus Episcopus non sit amplius de corpore illius Religionis, non obligabitur ad illa Vota, distinguo; ad illa Vota, quæ primò, & per se sunt emissa ad Religiosum statum conseruandum, concedo, ad illa Vota, quæ sunt primò, & per se emissa ob cultum Dei, nego; nam loquendo de istis posterioribus Votis, hac ratione cessante, quæ solum fuit impulsiua ad vouendum, alia ratio durat, quando professus non est de corpore Religionis, quæ est principalis, & propter quam Vota absolutè emissa fuisse censentur, scilicet, obligatio obseruantiæ operis Deo specialiter promissi intuitu ipsius cultus, quæ promissio totam vitam concernit, & obligatio illam adimplendi non soluitur per ascensum ad Episcopatum, cum sit perpetua, sicut etiam Vota substantialia emittuntur, ne dum ad felicem, verum etiam ad essentialem statum Religionis conseruandum, & tamen non soluuntur per Episcopatum, quia du-

durat obligatio promissionis perpetuæ factæ Deo de illorum Votorum materia, quæ & si præscribatur à regula, non habet à regula vim obligandi, vt sæpius dixi.

299 Ad illud, quod postea quærebam de pœna prçuaricationis dictorum Votorum; Dico quòd si Episcopus Regularis contra prçdicta vota adhuc non relaxata, sed quorum obligatio perseuerat, ageret, sine dubio peccaret, nisi tanta fuisset necessitas, vel occasio, vt non remansisset locus implendi Votum, tunc enim excusaretur à culpa, vt dicit Suarez *tomo 2. de Relig. tract. de Voto lib. 6. cap. 9. num. 7.* sed supposita prçuaricatione Voti, & culpa, non teneretur ad pœnas in regula prçuaricatoribus prçscriptas. Item si culpa esset reseruata, etiam Summ. Pontif. ex solo prçcepto regulç, nulla esset quoad Episcopum reseruatio, supra enim dixi, & infra probabo nullam pœnam regulç Votorum etiam substantialium transgressoribus à regula statutam Episcopum Regularem afficere.

300 Sed specialis casus est in prçuaricatione Votorum, quando ex dicta prçuaricatione materia promissa vouenti redditur impossibilis, vt, v. g. si quis præuaricaretur Votum de perpetuo manendi intra claustra; dum aliquam dignitatem extra Ordinem acceptaret, Voto non manifestato, non posset vlterius viuere intra Claustra. Præterea, si quis vouisset transire ad strictiorem, accepto Episcopatu, ad strictiorem transire non valet. Tandem Iesuita, v. gr. qui vouit obedire Papæ Missiones iniungenti, factus Episcopus, iam non posset nisi cum magna difficultate mitti, cum alligatus Ecclesiæ, ad Missiones, quæ solutionem inducunt, fere esset inhabilis, idem discursus, fieri posset de cæteris huiusmodi Votis, quorum materia pugnat cum munere episcopali.

Resp. Quosdam dixisse istos prçuaricatores teneri tantum ad petendum licentiam renunciandi Ecclesiæ, seu Dignitati, vt Voti materia illis possibilis fieret, non verò teneri ad manifestandum se Voti reos euasisse, nam non vouerunt manifestare Votum suum, nec tenentur delictum commissum propalare: verum credo ipsos teneri ad manifestandum Papæ Votum emissum; & petendam potestatem Dignitati renunciandi; nam Voti obligatio, cum non fuerit relaxata, viget, & ideo facere deberent totum, quod in ipsis est, ad obligationem suam complendam; Si verò Votum non explicent, omittunt facere, quod in ipsis est, cum taceant aliquid, quod si Papa sciret, probabile est permissurum re-

renunciationem, quam vel negabit, vel cum difficultate concedet si Votum ignoret. Quod confirmatur ex *cap. Per tuas, de Voto*, vbi certum est Episcopum illum manifestasse Papæ Votum suum emissum de ingrediendo Religionem; nam aliàs Papa illi non consuluisset vt Religionem ingrederetur, si suam sanare desiderabat conscientiam, quia si Papa Votum ignorasset, iudicasset ad Religionis ingressum Episcopum non fuisse cogendum, & illud Votum tanquam de materia interdicta emissum irritasset, dicam enim *cap. sequenti*, non licere Episcopo fieri Religiosum, idque ei per Sacros Canones prohiberi. De licentia autem prædicta, scilicet, quando, & quomodo petenda sit, *dixi supra num.* 273. quæ ad casum præsentem facillimo negotio applicantur.

301 Sed quæramus nunc ad quem pertineat dictorum Votorũ relaxatio. Dico soli Sum. Pont. hæc Vota esse reseruata; itaut nemini præter ipsum, liceat illa in totum, vel in partem relaxare. Ita Suarez *Tomo* 2. *de Rel. tract.* 8. *cap.* 12. *num.* 28. contrarium sustinuit Rodriquez *Tom.* 1. *quæst.* 26. *artic.* 1. qui vult omnia Vota, dummodo non sint illa tria substantialia Religionis, quamuis essent Vota, de quibus loquimur, posse à Superiore Regulari relaxari; sed quod dixi, probatur à Suarez *loco cit.* hac euidenti ratione: nam hæc Vota pertinent ad specificum huius Religionis statum, vnde complent, & perficiunt huius Religionis institutum, veluti quoddam prædicatum substantiale pertinens ad eius speciem; Ergo non possunt præterquam a Sum. Pontifice relaxari. Antecedens per se patet, nam hæc Vota distinguuntur ab alijs Votis, quæ emittuntur à Religioso de aliquo opere supererogationis, quia hæc emittuntur ex ipsius Religiosi speciali, & proprio arbitrio, vt dictum est, illa vero emittuntur in manibus Superioris ex speciali illius Religionis instituto; Ergo ad specialem illius Religionis statum pertinent, & vt prædicatum substantiale illum complent, & perficiunt. Probatur consequentia; nam si Prelatus Regularis, vel quilibet alius Sum. Pontifice inferior posset dicta Vota relaxare, posset etiam dissoluere Religionis speciem, & substantiam, posset enim tollere eius substantialia, & specifica prædicata, vt patet; Ergo cum nemo Summo Pontifice inferior id facere possit, nemo etiam Vota supradicta poterit relaxare, inde sequitur ex contraria ratione posse Prælatum tantum regulam in his, quæ substantialibus non æquiparantur, & insuper

Re-

Religioſorum ſubditorum Vota arbitraria relaxare, quia illa non pertinent ad ſpeciem illius religioſi Inſtituti.

Hęc ratio à Suarez aſſignata videtur non habere locum in Prelato Religionis, ad quam Religioſus tranſiiſſet, ſi in illa Religione talia Vota non emittuntur ex pręſcripto Regulę, nam hęc Vota à Prælato illius Religionis relaxari fortaſſe poterunt, ſi aliquo ſpeciali iure non prohibeatur, quia illa Vota ſunt ſimplicia, & non ſunt poſterioris illius Religionis ſubſtantialia. In Epiſcopo vero Regulari prędicta ratio viget, quia hic remanet illius ſpecificæ Religionis, in qua talia Vota emittuntur, Religioſus, vt dictum eſt.

Sed huic aſſertioni, quam, vt ſupra dicebam *num.* 288. ſuſtinent Doctores ſapientiſſimi; modo videtur contradicere authoritas Apoſtolica, nam Vrbanus VIII. in ſua *Conſtit.* 165. quæ incipit, *Honorum, Dignitatumque vana, &c.* de huiuſmodi Votis loquendo, ſic ait: *Aliqui ex ipſis Religionibus*, in quibus, ſcilicet, Votum de non acceptando Dignitates extra ipſas emittuntur: *prætendentes, quod à ſuis Superioribus Regularibus, præſertimque Generalibus Religionum*, videlicet ad quas tranſierant, *liceat præcipere, &c. aut ipſum Votum relaxare, & cum eis deſuper diſpenſare.* Hucuſque de Voto non acceptandi Dignitates, poſtea Pontifex loquendo de omnibus Votis eodem modo emiſſis in Religionibus determinatis, oſtendit vna, eademque ratione omnia eſſe ab inferioribus Papę indiſpenſabilia, ſic enim proſequitur, *ac etiamſi Vota prædicta tamquam emiſſa in manibus Superioris Regularis, dicantur ſolemnia, vel ſaltim efficaciam Voti ſolemnis habeant, Regulariumque Ordinum, & Congregationum, ac Societatis huiuſmodi Conſtitutiones ſint confirmatæ authoritate Apoſtolica, & cum Decreto irritante, à quo propterea manus quorumcumque inferiorum ligatæ exiſtunt*, poſtea declarat prędictum Votum non acceptandi Dignitates neminem, niſi ſit Summus Pontifex, relaxare poſſe, quę declaratio extendenda videtur ad alia Vota ſimilis formę, cum in eis militet eadem ratio, ſunt enim & ipſa in manibus Superiorum emiſſa, ſolemnia, vel ſolemnium efficaciam habent, & Regularium Ordinum Conſtitutiones, in quibus decernuntur, ſunt cum clauſula irritante Apoſtolica authoritate confirmatę; Vnde ſequitur quod ligatę exiſtunt manus Summo Pontifice inferiorum ad omnia ista

302 Vota relaxanda. Si vero Regula, vel Conſtitutio alicuius Religionis in aliquo caſu illa Vota laxaret, ſicut cùm Prelato

Mi-

Minimorum Ordinis Constitutiones indulgent, quòd causa infirmitatis de quadam Monasterij parte eductum Religiosum, possit ad comedendum carnes habilitare, id non fieret à dicto Prælato per Voti relaxationem, sed per interpretationem, quia in tali casu Prælatus illud Votum non obligare declararet, vel subtraheret materiam eiusdem Voti, quod Regula fieri concedit, quando statuit à Prælato illam habilitationem posse concedi; interpretari autem Votum, vel materiam subtrahere iuxta Regulæ Statutum, non est Votum relaxare, nec dispensare, vt patet; His autem modis posset etiam Episcopus Regularis secum agere, & in casibus illis Votum suum laxare, ac interpretari Votum non inducere sibi in hoc, vel illo casu aliquam obligationem, idque agere posset non expectato alicuius Superioris assensu, sed sibi consentiendo, vel secum dispensando, non secus ac si sui ipsius esset Superior, & Prælatus, vt in simili de Votorum relaxatione supra explicatum est *num.* 284.

§. III.

De Obseruantijs, ad quas tenentur Episcopi Regulares.

SVMMARIVM.

Triplex genus obseruantiarum. 303
Ad quas obseruantias teneatur Episcopus Regularis. 304 *&c.*
Tenetur ex debito morali. 307
Debitum morale explicatur, 308
Discrimen inter Episcopos Sæculares, & Regulares. 309
Episcopus Regularis non tenetur deligere obseruantias suæ Religionis. 310
Esus carnium in Feria 6. vel Sabbato Festi Natiuitatis Domini. 311
Congruum est Episcopum Regularem deligere obseruantias suæ Religionis. 313
Cardinales Turrecremata, & de Vio commendantur. 314

303 OPortet *primò* distinguere obseruantias regulares in tria genera, prout eas distinxit S. Th. 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. quem sequuntur Caietanus, & Siluius ibidem, Soto *in artic. vlt. operis de Iust.* omnesque Thomistæ, soletque præfata distinctio esse

se frequēs apud Theolog.& Canonist.vt patebit infra. *Obseruantiæ primi generis* sunt promouentes, & custodientes perfectionem pontificiā, vt Continentia, Paupertas, & alia huiusmodi, quæ extenduntur à Caietano etiam ad abstinentias, ieiunia, & moderatam abdicationem Honorum. *Obseruantiæ secundi generis* sunt, quę officio Pontificali repugnant, sicut est solitudo, silentium, & aliquę abstinentię, vel vigilię graues, ex quibus impotens redditur corpus ad exequendum officium Pontificale, Caiet. numerat in hoc secundo genere etiam illas obseruantias, quę dedecent Pontificalem dignitatem, vel simpliciter, vel in aliquo casu, pro loco, officio, vel societate, vt idem loquitur Caiet. pro loco, & officio, inquit ipse, dedecet Episcopum habere socium sui Ordinis, pro societate verò, dedecet bibere cum duabus manibus, & sedendo. *Obseruantiæ tertij generis* iuxta Caiet. sunt, quę officio pontificali non repugnant, nec dedecent simpliciter, sed in casu tantum, vt abstinentia à carnibus, ieiunia, & huiusmodi, quę fouent perfectionem vitę spiritualis, & hęc appellantur à Soto obseruantię medij generis. Inter has obseruantias tertij generis connumerat Soto habere sui Ordinis Socium, bibere cum duabus manibus, & alias ceremonias Ordinis Regularis, quas Caiet. connectit obseruantijs secundi generis, quia putat illas dedecere episcopalem dignitatem, quod negat Soto dicens, eas potius Religiosi illius Episcopi habitum decorare, Sanchez *Decal. lib. 6. cap. 6. num.* 21. concedit cum Soto dedecens non esse Episcopo Regulari habere Socium sui Ordinis, verùm alias recensitas cęremonias illi non conuenire in episcopali statu cum Caiet. sentit; Episcopum Regularem nunquam obligatum fuisse ad tenendum secum Socium sui Ordinis firmat plurium Doctorum sententia Acugna *dist.* 55. *cap. primo, num.* 15. attamen talem Socium habere certè magnum illi solatium esset, quod ipse S. Gregorius expertus est, vt scribebat *Ep.* 19. *lib.* 7. modo extat Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium negociis prępositę Decretum, quo prohibetur Regularibus degere cum Episcopis, etiam sui Ordinis extra Claustra, absque eiusdem Sac. Congregationis licentia, quā ipsa concedere non solet nisi cum aliqua difficultate, & ad breue tempus ex causa vrgenti.

Socius sui Ordinis

304 Ad obseruantias primi generis, prout concernunt substantialia Religionis *Vota*, quę omnibus sunt communia, scilicet, Vota Continentię, Obedientię, & Paupertatis, seu vt concernunt

nunt alia Vota specifica quarundam Religionum, veluti est obseruantia vitę quadragesimalis in Ordine Minimorum, &c. Episcopum Regularem teneri iam probaui. Extant in aliquibus Religionibus quędam obseruantiæ, quę non sunt expressè promissæ, nam vt explicatum est supra, ex vi regulæ obligationem sortiuntur, tamen videntur pertinere ad obseruantias primi generis, quia in illis Religionibus censentur quasi substantiales, & ad species ipsarum veluti prędicata essentialia pertinentes, vt v. g. reddere rationem conscientiæ suæ Superiori in Societate, iuxta declarationem V. Congregationis generalis Can. 17. & abstinentia carnium etiam in vltima ægritudine in Ordine Carthusianorum super quibus non posse nisi rarò, & ex grauissimis causis Prælatos dispensare, quamuis ex vi regulæ ad culpam non obligarent, tenet Suarez *tomo* 4. de *Relig tract.* 8. *lib.* 2 *cap.* 12. *num.* 40. innixus S. Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap. primo*, decernenti substantialia Religionis, vt talia sunt, immobilia esse. De his obseruantijs agam infra, cum obseruantias tertij generis expendam.

De Habitu indicatiuo debiti obseruantiarum primi generis, cuius propterea gestationis obligatio ad obseruantias primi generis pertinet, dicam §. 5.

305 Ad obseruantias secundi generis Episcopum Regularem non teneri, certum est apud S. Thomam *vbi supra*, Caietanum, Soto, cęterosque Doctores, & decernitur 18. *quæst.* 1. *cap. Statutum*, & 16. *quæst.* 1. *cap. Nemo.* Quod tamen extendendum non est ad ea, ad quę per aliquam Ecclesiasticam legem adhuc obligaretur, vel, quę sunt materia Voti, ad hęc enim teneretur saltem petito, & obtento Superioris assensu, etiamsi pontificali officio pręiudicarent, vt supra explicatum est.

306 Ad obseruantias tertij generis dico Episcopum Regularem teneri, sed in ipsis posse dispensatione vti secundum quod requirit necessitas personę, vel officij, vel conditio hominum, cum quibus viuit, eo modo, quo etiam Pręlati Religionum in talibus secum dispensant; Ita S. Tho. cui consentiunt Caietanus, Soto, & ferè omnes Doctores; Probatur quoad primam partem Primò ex *lib.* 3. *Reuelationum S. Birgittæ cap.* 8. cui percontanti an Dominicani ad Episcopatum assumpti à regularibus obseruantijs illius Ordinis essent absoluti, respondit Beatissima Virgo, *nequaquam: Augustinus enim in Episcopatu vitam religiosam non reliquit; licet ad maiorem surrexerit digni-*

ta-

tatem. Probatur secundò ratione D. Thomę *ibidem*. Nam non cessat adueniente forma dispositio illam conseruans, nisi quatenus obstat perfectioni formæ, non enim cessat calor generato igne; sed obseruantiæ prędictæ sunt dispositiones ad perfectionem status episcopalis, & sunt veluti disciplina ad magisterium, ergo non cessant in dicto statu nisi quatenus obstant perfectioni illius; ergo illas obseruantias tertij generis, quæ non obstant Episcopali officio, tenebitur Episcopus Regularis in illo statu complere: secunda pars Conclusionis est S. Thomæ *ibidem*, qui tamen, cum ait posse Episcopum Regularem in istis obseruantijs secum dispensare, videtur innuere dictum Episcopum teneri ex debito legali, & ex vi coactiua à lege procedente ad illas complendas. Quapropter, si regula præcipit sub culpa ieiunium sextæ feriæ, Aduentus, &c. vt accidit in Ordine Minorum, Episcopus ex Ordine Minorum assumptus tenebitur ad ieiunandum in sexta feria, & in Aduentu sub culpa læthali, & sic de cęteris.

Hæc assertio exprę̈ssa videtur *in cap. 3. 16. quæst.* 1. vbi sic dicitur. *De Monachis, qui diu morantes in Monasterijs, si postea ad Clericatus Ordinem peruenerint, statuimus non debere eos à priori proposito discedere, seu deuiare*, satis autem discedit à priori proposito, qui in statu episcopali obseruantias regulares non complet. In specie loquendo de esu carnium, si Religiosus à carnium esu de statuto regulæ abstinere debeat, factus Episcopus, ad eam legem adhuc teneri videtur, maximè si sit Monachus, cui prohibetur esus carnium per Sacros Canones, vt patet c. *Cum ad Monasterium, extra de Statu Monachorum*, & *cap. Carnem, de consec. dist.* 5. Idem dici potest de lineis ad carnem, quæ Monachis interdicuntur in eodem *cap. Cum ad Monasterium*, & ita sensit in supradictis cap. decreti Hugo, & cum ipso Zerola *in Praxi Episcop. par.* 1. verbo *Episcopus*, Acugna *cap. Benè dist.* 61. & alij, quorum quidam hac vtuntur moderatione, dummodo inquiunt, subtractio carnium pontificale non impediret officium, vel non esset eidem officio dedecens. quod verò S. Thomas innuat se etiam ita sentire, patet, nam vbi supra decernit Episcopum in dictis obseruantijs vti posse dispensatione ex certis causis, scilicet prout requirit necessitas personæ, vel officij, & conditio eorum, cum quibus viuit, certum est autem, quod ille, qui indiget dispensatione, si absque dispensatione transgreditur legem, peccat, & si vtatur dispensatione sine ra-

rationabili causa, etiam peccat; Ergo iuxta S. Thomam Episcopus iste, cum indigeat dispensatione; si sine rationabili causa secum dispenset in obseruantijs tertij generis, vel sine dispensatione eas prætermittat, paccabit ad modum, quo peccaret Prælatus Regularis easdem prætermittendo, & consequenter ad has obseruantias teneri videtur ex debito legali, & vera obligatione coactiua orta ex lege.

307 Verumtamen Caietani sententia, modò vt communis est recepta; qua dicitur Episcopum Regularem teneri quidem ad istas obseruantias, sed non ex debito legali, sed tantum ex debito morali, quo etiam Princeps tenetur ad obseruantiam legis communis; Tale debitum morale quidam explicant, dicendo nihil aliud esse, quam decentiam, & honestatem status episcopalis in persona Regularis, hanc fuisse mentem S. Thomæ Caietanus testatur, nedum 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. verum etiam *in opusc. tomo* 1. *tract.* 25. *quæst.* 2. *§. ex quibus*, fauet huic opinioni *cap.* 12. 16. *quæst.* 1. vbi dicitur: *Nemo potest, & Ecclesiasticis obseruantijs deseruire, & in Monastica regula ordinatè persistere, vt ipse Monasterij districtionem teneat, qui quotidiè in Ministerio Ecclesiastico cogitur permanere.*

308 Debitum morale secundum quod à Caietano exponitur, distinguitur dupliciter à debito legali. Primò, quia debitum legale claudit in se debitum morale, & addit super illud legalitatem; deinde, quia debitum morale est vinculum ortum ex recta ratione, debitum verò legale, est vinculum proueniens ex lege; inde sequitur obligationem coactiuam debiti moralis oriri ex recta ratione; obligationem verò coactiuam debiti legalis oriri ex lege. Est exemplum in obligatione coactiua non mentiendi, quæ oritur ex recta ratione dictante dicendam esse veritatem, & ideo ex debito morali cogitur ad dicendam veritatem, ex quo contrarium eius, quod est mendacium, diffinitur esse actũ prauũ: simile vinculũ cõsiderari potest in debito vitãdi quælibet alia vitia. Ex his sequitur debitum legale habere vim coactiuam à lege per pœnas, quæ sunt legis media, per quæ ad sui obedientiam inducit, vt docet S. Thomas 22. *quæst.* 92. *art.* 2. Vnde qui subduntur legis virtuti coactiuæ, eius pœnas contrafaciendo incurrunt, qui verò non subduntur legis virtuti coactiuæ, pœnas legis non incurrunt, quamuis contra legis præcepta operarentur, sicut de Principe agente contra legem patet.

Cum

Cum ergo Religiosus Episcopus non subsit virtuti coactiuæ legis suæ Religionis, hoc enim significant illa verba *Cap. Statutum, à iugo Monasticæ Regulæ absoluitur*, nam Iugum vim coactiuam regularis legis designat. Item cum non puniatur per dictas regulares leges, sed per Canones, si puniendus esset, vt supra dixi, euidenter patet ipsum non incurrere dictas regularis legis pœnas, si transgrediatur ab ea statutas obseruantias, vt §. 6. clarius cõstabit, & ad easdem obseruantias ex debito legali non teneri; Debitum vero morale habet vim obligandi ex recta ratione. Vnde cum recta ratio dictet dedecens esse Episcopum Regularem deficere à fructu prioris vitæ, & perdere ea, quæ Pontificalem statum conseruant; & per quæ tamquam per dispositiones illius status perfectionem acquisiuit, vt *S. Thomas* probat, ex hoc debito morali tenetur Episcopus Regularis ad illas obseruantias, quæ conseruationi Pontificalis status conferunt, & per quæ ad episcopalem perfectionem deductus fuit, nam per easdem obseruantias conseruari debet perfectio episcopalis, per quas in statu religioso fuerat acquisita. Ex his respondet *Caiet.* authoritati *S. Thomæ*, supra adductæ, & ait, ipsum intelligendum esse de debito morali, non legali, quando obligat Episcopum Regularem ad obseruantias tertii generis, & consequenter dicendum esse docet voluisse *S. Thomam* dictum Episcopum vti posse in obseruantijs dispensatione, non quidem super his, quæ ex debito legali sunt obseruanda, sed super his, quæ ratio recta dictat esse exequenda, ad modum, quo etiam Princeps, qui ex debito legali ad obseruantiam legum non cogitur, sed tantum ex debito morali, deberet, si vellet præterire statutum legis communis, vti dispensatione: Signum huius est, quod Romanus Pontifex, si esset Religiosus, vt colligitur ex rationibus *S. Thomę*, teneretur ad illas obseruantias, sicut alij Regulares Episcopi, cum in illo S. Doctoris rationes magis vigeant, vt ait *Caiet.* & tamen, quia Sum. Pontifex est super omnem humanam legem, non posset nisi ex debito morali, & ex vi orta ex recta ratione ad eas obligari.

Ad *Glos.* adductam ex *Hugone* non est necessarium respondere, cum ibidem dicatur illam esse contrariam *Cap. statutum* 18. *quæst.* 1. Et idem dixit *Gl. in cap. de Monachis, Ad cap. tertium* 16. *quæst.* 1. *Dico primo*, ibi sermonem non esse de Episcopis, sed de Monachis Clericis ordinatis, qui dum ex indulgentia illorum temporum id assequebantur, nec ab obedientia regulari, nec ab obseruantijs liberabantur; quam interpretationem amplectitur

S.Thom.op.18.cap.20. dum,inquit, *Ad Episcopatum autem promotus, statum altiorem assumit*, scilicet,ab illo statu Clericalis Ordinis, ad quem dixerat cum Canone, si promoueatur Monachus, statum pristinum non amittere, *Dico 2.* si ibi agitur etiam de Episcopis, ad quos *S.Thom.vbi sup.* extendit eadem Canonis verba, falsum esse Regularem factum Episcopum, si obseruantias prædictas deserat, discedere à priori proposito, ab eoque deuiare; nam substantialia Vota in illo statu retinet, & hoc sufficit ad manendum in priori proposito, vt ibi dixit *gl.* Præterea si obseruantias non compleat ex debito legali, non ideo deuiat à priori proposito, quia quod lege cogente prius agere debebat, postea recta ratione dictante, & debito morali obligante, secundum decentiam, & honestatem quandam perficere tenetur.

309 Ex his colligo duo. *Primum*, Debitum morale ad sectandum v.g. orationes assiduas, moderatas abstinentias, ieiunia, honorum abdicationem, & huiusmodi, quamuis sit in omni Episcopo, cum omnis Episcopus sectari debeat ea, per quæ perfectio illius status conseruatur, maius tamen esse in Religioso Episcopo, quem, cum sit de Religioso Ordine assumptus, prioris vitæ obseruantias illas continuare in statu Episcopali summopere decet, vt de se patet.

310 *Secundo* colligo quod quamuis Episcopi sint ex varijs Religionibus assumpti, tamen quia à Iugo regulæ omnes per Episcopalem ordinationem sunt æquè absoluti, non tenentur ex debito nec quidem morali, strictè loquendo, ad has potius obseruantias, quæ in prioris vitæ regulis continentur, quàm ad has quas quæcumque alia regula præscripsit: Tenetur ergo Episcopus Regularis decenter viuere, & consentaneè operari, inquit, *Suarez d.tract.8.lib.3.cap.17.num.16.* quod autem huiusmodi opera sint hæc, vel illa, nisi aliqua lege Ecclesiastica, vel diuina præscribantur, vel ex voto, vel ex officio sint debita, liberæ optioni, & determinationi operantis relinquitur; Si autem quæras, quænam sint opera consona statui Episcopi Regularis? dico illa non esse, quæ regula prioris vitæ decernit, sed quæ prudentis viri arbitriũ iudicauerit Episcopo Regulari magis expedire, & magis suum statum decorare, Sic ergo firma sententia, Franciscanum Episcopum, v.g. non teneri ad ieiunia Aduentus, & sextæ feriæ magis quam Dominicanum Episcopum, nec Dominicanum Episcopum teneri magis vti lancis ad carnes, quam Franciscanum, vt dixit Soto *vbi sup.* Inde est etiam Religiosum quemcumque

Mo-

Monachum, vel Carthusianum, si quis illorum fuerit Episcopus, non teneri ad perpetuam carnium abstinentiam, quamuis hæc sit obseruantia, quæ Monachis imponitur in supradicto *cap. Carnem*, & Religionis Carthusianæ sit veluti specifica, & substantialis; cum illam abstinentiam Episcopus Regularis Monachus, vel Carthusianus nunquam expressè voto firmauerit, & à iugo regulæ vterque sit sicut cæteri aliorum Ordinum Episcopi absolutus. Præterea illa præscripta Monacho, vel Carthusiano carniũ abstinentia connotat necessariò vitam cum alijs Religiosis communem, & actuale membrum esse illius Religionis, vtrumque autem cessat per episcopalem ordinationem. Vnde cessat etiam illa Monachalium obseruantiarum obligatio.

311 Tandem ex dictis sequitur posse quemcumque Episcopum Religiosum in die 6. feriæ, vel Sabbato, in quo incideret dies Festus Natiuitatis Domini, comedere carnes, & ieiunium frangere iuxta Priuilegium *Cap. Explicari, extra de Obseru. Ieiun.* quamuis ibi excipiantur, *qui ex Voto, aut ex regulari obseruantia ieiunare astricti sunt*, nam præfata exceptio comprehendit tantum illos, qui ex Voto expressè illud ieiunium, & abstinentiam vouerunt, & qui regulari obseruantia ad hæc debito legali sunt astricti, existimo enim simplices Religiosos, qui per regulam tenentur à carnibus abstinere, etiamsi ad culpam regula non obliget, vt accidit in Ordine Prædicatorum, non posse diebus Veneris, & Sabbati, si in illis cadat Festum Natalis Domini, carnes comedere, nec vti indulgentia supradicti Canonis: quamuis oppositum sapientissimorum Doctorum authoritas probabile reddat, & tutum: at Episcopus Regularis, nec illi regulari obseruantiæ ex debito legali est astrictus, cum à Iugo regulæ sit absolutus, nec expræssè vouit ea, quæ in regula præscribuntur: igitur cessante regulæ obligatione legali, cessat & eius legalis vis coactiua: Caiet. *in 22. loco cit.* oppositum docuit, sed in *opusc. supradicto* mutauit sententiam, quam amplexus est Soto, & est communiter recepta, etiam à Canonist. sicut licet videre apud Hostiens. *in Summa Tit. de statu Monachorum num. 5. in Glos. cap. de Monachis, 16. quæst. 1. in* Barbosa *de off. Episc. part. 1. tit. 1. cap. 4. num. 24. in Azor. Inst. moral. par. 1. lib. 12. cap. 7. §. Quæritur quarto &c.*

312 Si vero Episcopus Regularis, vel ex speciali spiritu, vel iuxta regulã suæ Religionis exigentiam expræssè vouisset illud Ieiunium, vel illam abstinentiam, vt vouent Minimi, existimo illum Episcopum cogi ad abstinentiam carnium etiam Na-

ta-

comedere carnes in festo Natiuitatis si incidit in die Veneris

talis Domini die feria 6. vel Sabbato occurrente, neque in eodem posse frangere Votum suum de ieiunio. Ita Suarez *de Rel. lib. 4. tract. 8. cap. 17. num. 19.*

313 Consulto dixi supra *stricte loquendo, neque ex debito morali teneri Regulares Episcopos ad has magis obseruantias prioris vitæ, quam ad istas alterius Instituti*, quia his non obstantibus, satis congruum esset, vt iste Regularis in statu Episcopali eas obseruantias eligeret, quæ sunt suæ Religionis regulis singulares, & sectaretur laudabiles consuetudines in eadem sua Religione exerceri solitas, ad modum, quo dixi supra congruum esse Episcopum ex Ordine Capuccinorum, verbi gratia, in vsu vestium seruare aliquam maiorem vilitatem redolentem statum prioris paupertatis, & similiter nunc dico decentissimum esse, & summopere congruum Regularem Episcopum in Ieiunijs, Abstinentijs, Orationibus, & huiusmodi se accomodare, quantum fieri potest, seruataque episcopalis status conuenientia, modo, formæ, & circumstantijs specialibus suæ Religionis, veluti aliquos Episcopos, & etiam Cardinales egisse narrant historiæ.

314 Hæc refert Ciacconus *in Vita Io. Card. de Turrec. Ord. Prædicatorum. Igitur Cardinalis factus, vt erat moribus grauis, adamussim in omnibus pristinum viuendi modum, quem tot annis in Ordine Prædic. didicerat, seruauit, & apprime retinuit*; De Thoma Cardinali de Vio Caietano ex eodem Ordine hæc leguntur *in Addit. ad opus Ciacconianum ab erudito D. Ferdinando Vghello Mon. Cist.* elaborata. *Purpuram à Leone X. assecutus, vestes religiosi Instituti, viuendi rationem, studia, diuitiarum contemptum, paupertatem, & cultæ virginitatis amorem nunquam reiecit.*

An vero Episcopus Regularis, si neglecta vi debiti moralis obseruantias regulares omitteret in totum, vel in partem, aliquam culpam incurreret, dicam infra §. 6.

§. IV.

De Ritibus Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Episcopus Regularis debet se accomodare in Ritibus Sac. Clericis. 315.

Post

315 SVb nomine Rituum primo, & per se veniunt Ritus obseruandi in complendo Sacrosanctæ Missæ sacrificio, recitatione Diuini officij, & in assistentia in Ecclesia, vel extra ad sacras functiones cum cæremonijs, & vestibus in rubricis designatis; Episcopus Regularis in omnibus istis se conformare debet Cæremoniali Romano, suæ Ecclesiæ approbatis consuetudinibus, ac formę, & modo, quem Clerici, cum quibus viuit, obseruant, ac si esset Episcopus Secularis. Relicto ergo ritu suę Religioni proprio, assumere debet in celebrando Missę sacrificium, & in recitando Diuinum Officium Ritus Romanos, & quos in sua Ecclesia rationabilis consuetudo pręscripsit. Ita à S. Cong. Rituum *sub* 11. *Iunij* 1605. decisum fuisse refert Nouarinus *in Lucerna Regular.* Verbo, Episcopus, *num.* 4. & dicunt communiter Doctores *in Clement.* 2. *de celeb. Miss.* & apud Barbos. *Apostolic. Decis. collect.* 284. *& de off. Ep. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 15. Vbi refert Card. Turrecrematam Ordinis Prædic. ex gratia speciali obtinuisse ab Eugenio IV. vt post Cardinalatum liceret ei continuare recitare diuinum officium iuxta formam Breuiarij Ordinis sui: Episcopi Ordinis Sancti Francisci Minorum obseruantiæ, apud Nouarinum *vbi supra, num.* 5. ex concessione eis facta à Sac. Cong. Rituum, possunt recitare officia Sanctorum Ordinis sui, & Missam celebrare, dummodo priuatim celebrent in sua Capella diebus ipsis dedicatis, seruato tamen Breuiarij, & Missalis Romani Ritu: Thomas Delbene *de Immunit. Ecc. par.* 1. *cap.* 4. *dub.* 9. *num.* 21. cum Portello tenet Episcopum Religiosum recitare posse Horas Canonicas in Breuiario suæ Religionis cũ socio secũ recitante, & è contra; sed quicquid

sit

fit de hac opinione, opposita mihi certior apparet, & sequenda, cum hæc mutatio Ritus in recitandis diuinis officijs, & in perficiendis sacris Altaris ministerijs sit censenda conuenire Episcopo Regulari, non ex aliquo Priuilegio, sed de iure. Quo supposito. Dicto

316 Statim ac est electus in Episcopum, & confirmatus; quamuis non esset consecratus, tenetur hanc mutationem amplecti, quia vt supra dixi, per electionem confirmatam statim absoluitur à Iugo regulæ Monasticæ professionis, & perpetuo transfertur ad statum episcopalem, cui statui de iure connexa est illa mutatio, cum obliget Episcopum ad se conformandum ijs, cum quibus conuersatur, *iuxta gloss. in dicta Clem. 2.* Episcopus vero confirmatus, statim egreditur de Monasterio, & cum Clericis conuersatur. In mea consecratione, cum peruenissem ad Collectam, *A Cunctis,* dixi, *atque Dominico Patre nostro,* correxit me vnus de assistentibus Episcopis in Cæremonijs Ecclesiasticis accuratissimus, dicendo me iam Episcopum exprimere non potuisse in officio Ecclesiastico illa verba, *Patre nostro,* quia debebam conformari Clericis Ecclesiæ meæ, quibus illa verba vsui nō erant, & Magister Cæremoniarum Capellæ Apostolicæ eiusdem consecrationes Præfectus Episcopi illius correctionem veluti iustam, & sequendam approbauit, inde deducitur Episcopos Regulares nec debere in *Confiteor* post *SS. Apostolos Petrum, & Paulum*, addere SS. suæ Religionis nomina, prout antea consueuerant, nec in Collecta, *A cunctis*, omittere Sanctum suæ Ecclesiæ Titularem. *Diana parte secunda, tractatu duodecimo, resolut.* 35. cum *Rodriq. & Portel.* dicit socium assumptum ab Episcopo Regulari satisfacere oneri suo recitando officium cum Episcopo iuxta Ritum Clericorum, quo vtitur ipse Episcopus, relicta sui Ordinis recitandi formula, hoc enim indulgetur omnibus Clericis Sæcularibus, & Regularibus commensalibus domesticis Cardinalium, & quorumcumque Pontificum *in d. Clem. 2.* Vbi nota, Papam in dicta sua Constitutione noluisse includere Episcopos electos, & confirmatos, sed nondum consecratos, nam appellatione Pontificum non veniunt electi in Episcopos, & cōfirmati, nisi sint consecrati, prout dicit ibi *Glos. verbo Pontificū.* Insuper aduerte Papam dixisse *possint dicti Commensales se coaptare Episcopis praedictis*, non dixit *teneri*; immo ante hanc Clementinam id non licebat. Ita *gloss ibidem verbo Indulgemus*, vnde sequitur istam coaptationem in diuinis officijs, non esse attri-

tribuendam dictis Commensalibus de iure, sed solum ex mera Pontificis gratia, & ex Priuilegio; Tandem *eadem Gl.* aduertit Papam dixisse Regulares se coaptare posse Episcopis in diuinis officijs, non in cibis, *si vero de cibis addidisset*, inquit, *hoc multum Monachis placuisset*, sed in præfato iudicio *glos.* voluit esse magis faceta, quàm pia.

318 In Vestibus, quibus vtitur, dum sacra operatur, Episcopus Regularis, de quibus modo loquar, exceptis Canonicis, & Clericis Regularibus, nulla alia inuenitur diuersitas ab Episcopis Sæcularibus, dictisque Canonicis, & Clericis, nisi in veste linea, vulgo Rochetto, quam Amicto, & quandoque immediatè etiam Stolæ tantum, vel Stolæ, & Pluuiali, quandoque vero immediatè Albæ illi supponunt, iuxta quod in Ceremoniali, vel Pontificali decernitur, hæc in Episcopo Regulari non Canonico, nec Clerico, debet esse Cotta, vel Superpelliceum loco illius, quæ in cœteris Episcopis est Rochettum, quod significatur per illud indumentum lineum, quo *Innoc.3.* & habetur. *cap. Clerici officia de vit.& honest.Cler.* iussit Pontifices Sæculares vti debere in Ecclesia, & in publico, ibidem ab huius linei indumenti gestatione expressè Episcopos Monachos excludendo, quos dixit: *Oportet ferre habitum Monachalem*: Cottam prędictam Episcopis Regularibus dedit *Clem.8.* vt patet in Ceremoniali, & Pontificali, eius iussu editis, decernendo quod illa vtantur sub Amicto, siue dum assumunt omnes sacras vestes ad solemniter, vel priuatè Missam celebrandam, vel dum assumunt Pluuiale, vel aliquando Orariũ, seu Stolam tantum ad sacras Ceremonias, in ministrando Sacramentum Confirmationis, in Collatione primę Tonsurę, ac Ordinum Minorum extra generales Ordinationes, & in varijs benedictionibus, & consecrationibus perficiendas; Vnde Cotta est ab Episcopis Regularibus tantum sub Amicto, vel sub Stola, & Alba superinducenda, nunquam vero sub Mozzetta, vel Cappa, vel Mantelletto gestanda, sicut Rochettum gestari solet à Sęcularibus Episcopis.

319 Sunt, qui existimant vsum Rochetti fuisse Episcopis Sęcularibus consuetum etiam à temporibus Sanctorum Episcoporum, & Martyrum Alexandri, & Cypriani, cuius sententię est *Baronius Anno 261.* quem sequitur *Gauantus in Thes. Sac. Rit. part.2. tit.1.cap.1.num.2.* duplici fundamento innititur hęc sententia. *Primum est*, quia in Ordine Romano, dum numerantur vestes Pontificis, recensentur hoc ordine; Linea, Amictus, Linea, Cin-

gulum, Dalmatica, Orarium, Stola, Planeta, ergo, inquit Gauantus, Linea Pontificis ante Amictum, Rochettum erat. Secundum fundamentum est, quia in Legenda S. Cypriani dicitur ipsum in Agro Sexti perductum, vbi iussu Galerij Maximi gladio animaduertendus erat, expoliasse se Birro, & genuflexo, se Dalmatica expoliasse, ac Diaconibus tradidisse, & in Linea stetisse, quam Lineam, etsi aliqui dicant fuisse Albam, Baronius vero, & Gauantus volunt fuisse Rochettum: S.Thomas *in 4. dist. 24. q.3. ar.3.* recensendo sacras vestes Pontificis, incipit ab Amictu, illa Linea ante Amictum prætermissa. Extat aliquorum Canonistarum sententia, quam in responsis de Birreto rubro dando Cardinalibus Regularibus legi, responsione prima incerti authoris, *num.*38. Innocentium III. ideo iussisse Episcopum Religiosum vti habitu Religionis, quia Episcopus ratione status, prætermissis Vestibus sacris, non habet vestitum sic adeò proprium, Habitus enim, quo vtuntur Episcopi, qui Monachi non sunt, tam quod attinet ad colorem, siue ille sit niger, siue violaceus, quam quod attinet ad formam, est communis multorum Ecclesiasticorum, ideoque datum illis fuisse indumentum illud lineum, immo & indumentis illis vtuntur multi præter Episcopos. Cum igitur Episcopus non habeat Habitum proprium, merito Episcopus Religiosus iubetur induere se Habitu Monastico, quem antea gestabat, cum nulla sit ratio cur alio vti debeat: Vbi quãuis videatur indicari ab hoc Authore Rochettum non fuisse datum Episcopis Sæcularibus pro Veste sacra, sed tantum quia cum prius non dignoscerentur ab alijs distincti, & an essent Episcopi non cognoscerentur, voluit Pontifex hoc lineo indumento eos ab alijs dignosci, ac ex illa veste in Ecclesia, & in publico agniti Episcopi, vti tales honorarentur.

320 Attamen cum Rochettum in Ecclesiasticis ministerijs à Sacerdotibus, & Episcopis adhibeatur, Vestis sacra omnino dicenda est; nam Rochetto Sacerdotes Sæculares, & Regulares vtuntur in Ecclesia sub Stola, & Pluuiali, etiam dum sacram Sinaxim deferunt, & Pontifices Sęculares, dum sacras exercent Cęremonias, conferendo Minores Ordines, & Confirmationis Sacramẽtum. Præterea in perficiendo Benedictiones, & Sacramentalia, ac huiusmodi, iuxta Cęremonialis, & Pontificalis Romani dispositionem, Rochettum cum Stola superinduunt, nulla alia sacra Veste assumpta.

321 Hoc indumentum lineum, quod Rochettum dicimus, certum

tum est superinduere non posse Episcopos Regulares solis Clericis, & Canonicis Regularibus exceptis, iuxta *Cæremonialis Episcopalis Rubricas, lib. 1. c. 1. & 3.* nam vt dicebam, Rochetti vsus videtur prohibitus expressè Episcopis Regularibus in illo *cap. Clerici officia*, vt est communis Doctorum sententia, & expressius prohibetur in Cæremoniali, & Pontificali, dum loco eius Cotta substituitur, quod insuper confirmari potest ex facto aliquorum Summ. Pontificum, qui vsum Rochetti aliquibus Episcopis Regularibus ex gratia speciali concesserunt. Catena *in suo tractatu Italico de Birreto rubro dando Cardinalibus Regularibus num. 59.* refert Ioannem Treuisanum Venetiarum Patriarcham, & Georgium Cardinalem Transiluanum, ambo Monachos, à Sum. Pontifice habilitatos fuisse ad induendum cum Rochetto etiam Vestes Episcopales, & Cardinalitias Sæcularium. Idem refert à Iulio III. indultum fuisse Ioanni Xauarex, seu Soario Augustiniano Episcopo Conimbricensi vsum Rochetti, retento in Vestibus colore Habitus suæ Religioni conformi, quod prius fuisse permissum a Leone X. Cardinali Aegidio Viterbiensi ex eodem Ordine fertur ab aliquibus; ideoque eum semper Rochettum superinduisse, & in Simulacris, cum Rochetto delineari solitum fuisse: in cuius rei testimonium duas Tabulas vetustissimas, quarum vna in Bibliotheca Conuentus Romani S. Augustini, alteram in quadam Capella Ecclesiæ SS. Trinitatis Viterbij Ordinis sui vsque ad hæc tempora superstites intuemur. Verùm quidam Patres eruditi, cum ab illius ætatis scriptoribus non inuenerint inter Aegidij decora hoc priuilegium Apostolicum vtendi Rochetto connumeratum, suspicati sunt illarum Picturarum expressionem in solam Pictorum pingendi potestatem esse reducendam.

Pœnas, quas incurreret Episcopus Regularis, si assumeret non permissus Rochettum, expendam infra §. 6. Interim dico relatum ad me fuisse in aliquibus Ecclesijs inueniri introductam consuetudinem, cuius vi Episcopi Regulares licitè superinduunt Rochettum, quam consuetudinem rationabilem iudicari posse puto, si illi debitæ circunstantiæ ad rationabilem consuetudinem requisitæ non desint, nam vt innuebam supra §. 2. *num.* 252. id, quod fieri potest per Priuilegium, potest etiam fieri per consuetudinem, cum consuetudo parificetur Priuilegio, inducat, & det Priuilegium, ac Iurisdictionem, vt dixit *gloss. locis ibidem adductis*; Vnde etiam fit, vt eodem loco probaui, id quod huma-

no Iure præcipitur, posse consuetudine aboleri, Rochettum autem ex Priuilegio concessum aliquando fuisse Episcopis Regularibus patet ex supradictis, eiusque prohibitionem nonnisi ex humano iure petendam esse de se constat. Præterea, vt dicam §. *seq. num.* 322. Episcopus Regularis, si ex omissione illius linei indumenti, vel dum non induit etiam violaceas vestes, scandalū oriri animaduerteret, deberet de statuto Iuris Canonici Vestes illas, & Rochettum assumere ad tollendum scandalum: Ergo consuetudo rationabilis introduci potest, ex qua Episcopus Regularis licitè superinduat Rochettum, alias illam consuetudinem introductam ad vitandum scandalum Ius Canonicum improbasset tamquam corruptelam, vt dicitur *cap. fin. de consuetudine*, Vbi decernitur consuetudinem rationabilem, & præscriptam Iuri positiuo præiudicium generare, *non generaliter*, inquit *glos. ibi*, *sed in eo loco præiudicat Iuri, vbi consuetudo seruatur*, & seruandam esse pro lege dicitur *extra de Arbitris cap. Dilecti*.

322 Sunt aliæ vestes, & Capitis indumenta, quibus vtitur Episcopus Regularis, dum sacris interest, vel dum ad sacra peragenda solemniter proficiscitur, videlicet Mozzetta, & Cappa magna cum Pellibus, seu serico colore suæ Religionis Habitui conueniente. Item Birretum clericale nigrum, & Galerus etiam niger ex lana, viridi serico, & eiusdem coloris floccis ornatus; Mozzettam gestare debet, nunquam sericam, nisi tantum in foderatura, sed vel ex lana, vel ex ciambellotto cum vndis, qua vti poterit in diebus festiuis, & in Dominicis extra Aduentum, & Quadragesimam, sextas ferias, Vigilias, & quatuor Anni tempora. Extra Diœcesim Mozzettæ Mantellettum supponit, sed per totam Diœcesim Mozzettam gestat sine Mantelletto super nudum habitum, etiam in locis exemptis, & etiam nullius Diœcesis vbi exercet iurisdictionem. Excipe casum, in quo in Diœcesi reperiretur Cardinalis S.R.E. nam tunc, si esset Legatus, nunquam deberet incedere cum sola Mozzetta, & habitu nudo, in loco, vbi Legatus præsens esset. Ita decisum à S. Congregatione Rituum in Perusina, 2. Octobris 1601. refert Barbosa *in Collect. Bull. verbo Mozzetta*; Si verò ille esset Cardinalis, non verò Legatus, satis esset, vt tantum coram ipso in debitæ reuerentiæ indicium, sub Mozzetta Mantelletto habitum tegeret. Item Cappam Magnam cum Pellibus, seu serico gestat in Processionibus publicis, & dum Sacra coram ipso peraguntur, vel Concio-

solemnis habetur: Hanc Cappam cum Pellibus dedisse Episcopis Regularibus Iulium III. dixit Hieronymus Catena *in suo discursu Italico*, de quo supra *num.* 38. sed illam vsui fuisse Cardinalibus Religiosis ante Iulij III. tempora, nos docet Pictura sexaginta annis, & supra ante Iulium III. elaborata Romæ in Porta Laterali Ecclesiæ S. Mariæ Transtyberim, quæ Cappa Magna cum Pellibus albis indutum exprimit Fr. Ioannem Cardinalem de Turrecremata Ordinis Prædicat. quamuis modo vsus obtinuerit, quem etiam *Cæremoniale Episcoporum lib.* 1. *c.* 1. *&* 3. amplectitur, vt Pelles, & sericum in Cappa Episcopi Regularis retineant colorem Cappæ, qui vsus etiam temporibus Fr. Thomæ de Vio Card. Caietani pariter Ordinis Prædic. vigebat, memini enim me illum vidisse Florentiæ in peruetusta Tabula depictum cum Cappa, & Pellibus nigris: Antiquitus etiam Cardinales non Monachos gestasse Pelles coloris non albi, sed grisei in Cappis obscuris, refert Catena *vbi sup. num.* 36. Item Episcopus Regularis habet pro Capitis tegumento Biretum nigrum clericale, quem etiam temporibus *S. Thomæ* Episcopos Regulares gestasse dixit idem Catena *in supradicto discursu nu.* 74. Tandem gestat Galerum nigrum, ex lana viridi serico, ac eiusdem coloris floccis ornatum, in Processionibus, & dum incedit per viam cum Cappa magna, quem Galerum dedisse Episcopis Religiosis Leonem X. refert idem Catena *ibidem nu.* 86. Dixi supra Clericos, & Canonicos regulares ad Episcopatum promotos assumere posse ex Pontificalis, & Cæremonialis dispositione Rochettum, modo dico insuper istos ita deponere religiosas Vestes prioris vitę, vt omnino se Sæcularibus Episcopis conforment, quæri modo potest, quo Iure id faciant.

323 Loquendo primo de Clericis regularibus, hos non habere habitum religiosum certum, sed communem cum Clericis Sæcularibus vsui patriæ, in qua viuunt, accomodatum, dixit Suarez *tomo* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. Et Sanchez *Decal. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 70. quem sequitur Barbosa *de iure Eccles. lib.* 8. *cap.* 42. *num.* 116. agendo tamen de Clericis Soc. IESV; sed dictorum Clericorum vna est, eademque ratio cum cęteris aliarum Congregationum Clericorum regularium, vt patet. Ex his sequitur, quod sicut Clerici Sæculares Rochettum, & violaceas vestes induunt dum fiunt Episcopi, ita etiam Clerici regulares easdem vestes assumunt; in omni enim statu, loco, & dignitate licet eis cum Clericis in vestitu conuenire: Eisdem

dem ergo de iure competere videtur variare habitum prioris vitæ in episcopales Sæcularium vestes. Sed Bonacc. *de Clauf. quæst. 2. pun. 2. num. 24. & de Censuris extra Bullam Cœnæ disp. 2. quæst. 8. pun. 6. secunda Propos. num.* 25. Castropal. *tomo* 3. *tract.* 16. *disp.* 4. *pun.* 6. *num.* 2. quos nouissime sequitur Diana *par.* 9. *tract.* 7. *Miscel. resol.* 5. docent Clericos Soc. IESV, & consequenter alios Clericos regulares habere specialem habitũ ab alijs Clericis Sæcularibus distinctum, ita vt si illum deponerent, essent Apostatę, & incurrerent in excommunicationem Canonis. Diuersitas in habitu Clericorum Regularium a Clericis Sęcularibus innuitur *in gl. Clem.* 1. *de elect.* vbi dicitur Clericos Sęculares non habere certum habitum, cum non sit expręssum in iure de colore, vel forma, per quę, vel quorum alterum oportet habitum discerni, sed hoc non verificatur in Clericis Regularibus, nam istis Clericis certus habitus pręfixus est in forma, & colore, quod constat ex vsu, quem existimo esse in eorum Constitutionibus pręscriptum, Clerici enim diuersarum Congregationum, quamuis Clericalem habitum, & colorem nigrum omnes retineant, tamen per quasdam peculiares formulas obseruatas in Succintorio, Pallio, Veste manicata, Fenula, vel Gausapina cubicularia; item in Collaris materia, & plicaturis, in Caligarum colore, in Calceorum forma, quibus insuper aliqui non vtuntur, sed nudis pedibus solea obtectis plãtis incedunt, præseferunt singuli suum distinctiuum, quo qualis sint Congregationis agnoscuntur ex aspectu: hæc omnia conuincunt Clericos Regulares habere certum habitum in forma, & colore iure suarum Constitutionum, vel consuetudinis præscriptæ prædefinitum, & introductum. Vtrum verò hoc supposito, ipso iure, vel ex consuetudine, seu de beneplacito, benignitate, dispensatione, vel priuilegio, seu permissione Apostolica habitum Religiosum deponant, dum Episcopi fiunt, & quare non compræhendantur in communi lege Canonica, qua omnibus Regularibus id prohibitum esse constat, indicabunt ex eisdem Congregationibus viri doctissimi, qui ad Episcopatus, & maiores dignitates merito ab Ecclesia, quam moribus, & doctrinis adeo illustrant, quotidie assumuntur.

324 De Canonicis Regularibus est magis apparens difficultas, quo iure deponãt habitum suum regularem cum Episcopi fiunt. Isti enim primò habent habitum distinctum, & distinctiuum, vt tenet Suarez *de Relig. tomo* 4. *tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 11. qui ha-

habitus in Clem. prima *de elect.* describitur à glos. quòd sit linea toga, quam sub Cappa deportant. Vnde Cæremon. Episcoporum *lib.* 1. *cap.* 1. *&* 3. hanc lineam togam, quam vocat Rocchetum, Canonicos Regulares, qui ea vtuntur, retinere debere in statu episcopali decernit: deinde Canonici Regulares nec in colore, nec in modo gestandi Pallium,& Vestes cũ Clericis conueniunt, non enim omnes Rocchettum superinduunt, sed olim aliqui Almutiam cum superpelliceo gestabant, vt constat ex imaginibus Thomæ de Kempis, quas in suo libello de Imitatione Christi impressas conspicimus. Multi vtuntur Birretis, & Galeris albis, multi Scapulare paruum lineum, Togę albæ, vel nigrę superponunt; *alij* verò habent super Togam lineam scapulare laneũ. Et quamuis Nauar. *tomo* 1. *conf. de Regul. lib.* 3. *consil.* 13. *num.* 44. dixerit habitum Canonicorum Regularium nihil ferè distare ab habitu honesto Clericorum sæcularium, attamen *num.* 12. consuluit quendam Canonicum Regularem, vt in quodam casu, in quo palam habitum ferre non poterat, saltem occultè habitum suæ Religionis deferret, cùm Regularis esse non desijsset; ergo Canonici Regulares habent peculiarem, & certum habitum, & ideo quęritur quo iure facti Episcopi assumant sæculares vestes violaceas; iure ne ipso, vel ex aliqua Apostolica dispensatione? Quod non iure ipso, videtur probari ex *Gl. in Clemen. prima de elect. verbo*; *Habitu*, & ex *cap. Deus qui, de vit. & honest. Cleric.* vbi dicitur Canonicos Regulares habere habitum peculiarem, in *gl. vero cap. Deus qui,* declaratur, tam Canonicos regulares, quàm Monachos, si promoueantur ad Ecclesias Sæculares, debere interius ferre vestes congruentes suæ Religioni. Item *in cap. ex parte, extra de Postulando*, dicitur *idem iudicium de Canonicis regularibus, quod & Monachis quantum ad supradicta credimus obseruandum, licet de Monachis in Canone specialiter sit expressum*, quod extenditur à Doctoribus, ne dum ad ea, quę in illo capite exprimuntur, sed etiam ad omnia alia, quę pertinẽt ad substãtiã, & decentiã status religiosi. Ita Lezana *Sum. tomo* 2. *cap.* 3. *num.* 6. Suarez *vbi supra num.* 10. *&* Nauarr. *de Regul. com.* 3. *num.* 40. *&* 41. vbi firmat, in materia, in qua est eadem ratio de Canonico regulari, & Monacho, & in qua iure antiquo regulariter reperiuntur exęquati, fieri extensionem etiam ad exorbitantia, & pœnalia. Item Abbas *in dicto cap. ex parte*, dicit Constitutionem Pontificiam, siue Canonicam aliquid de Religiosis statuentem, licet de Monachis ea

loquatur, ad omnes Religiosos trahi; nisi aliqua specialis ratio diuersitatis appareat. Inter ea vero, quæ ad decentiam, & substantiam status Religiosi pertinent, præcipuum locum obtinet Habitus Regularis in quo exæquati semper fuere Monachi cum Canonicis regularibus. Vterque enim semper fuit existimatus Apostata suę Religionis habitum dimittendo. Ergo ad habitum non mutandum tenetur Canonicus regularis factus Episcopus de iure cōmuni, cum talis mutatio per Canones prohibeatur Monachis, quibus in hoc dicti Canonici exequantur. Confirmari potest ex S. Thoma 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. vbi docet habitum à Regularibus Episcopis esse retinendum in signum obligationis ad regulares obseruantias, quę non impediunt munus episcopale; hęc autem ratio militat in omnibus Religiosis ex quocunque Ordine ad Episcopatum assumptis, omnes enim ęqualiter remanent saltem ad substantialia Religionis obligati; Cuius obligationis indicium est habitus; Ergo videtur etiam Canonicos regulares Episcopos gestare debere habitum suę Religionis; Verum Leo Decimus *in sua Constitutione* 34. *Nou. Bull.* omnem difficultatem extinxit, cum declarauit Canonicos regulares Sancti Augustini de antiqua consuetudine pluribus in locis, etiam in Romana Curia in Episcopos promotos, tam in Capella Pontificia, quàm extra vsos fuisse habitu, & colore, quibus vtuntur Clerici sęculares Episcopi, & idem Pontifex huic consuetudini adhęrendo, prius viuę vocis oraculo, postea sua speciali Constitutione concessit dictis Canonicis authoritate Apostolica, vt habitus, & colores, quos Episcopi sęculares gestant, tam in sua Capella, quàm extra gestare possent. In con-
325 trarium non obstantibus quibuscunque. Vnde iterum patet posse ex consuetudine rationabili introduci, quod Episcopus Regularis vtatur habitu, Rochetto, & colore, quo vtuntur Episcopi sęculares, cum ex consuetudine, quam authoritas Apostolica supposuit iam rationabiliter introductam, declarauerit Summus Pontifex vbi supra potuisse Canonicos regulares suum habitum immutare, nō obstante dispositione iuris Canonici, qua prohibebatur Canonicis regularibus, ne immutarent habitum suum regularem dum Episcopi fierent, vt supra probatum est, posita igitur hac consuetudine in aliqua Ecclesia, Regularis ad illam promotus assumere posset totum habitum sęcularem, Rochettum, scilicet, & Vestes violaceas, si consuetudo esset de toto habitu introducta; si verò tantum de Rochetto vigeret, il-

lum

lum posset superinducere sine aliqua culpa, vel pœna, &c. rationabili consuetudine abolente Iura contrarium disponentia; immo teneretur omnino huiusmodi Vestes assumere ad tollendum scandalum, si eas non assumendo, in sui Episcopatus populis oriretur, vt dictum est.

Verùm ego consulerem Episcopos Regulares, nec Clericos, nec Canonicos, quod in nullo ex recensitis casibus mutarent habitum suum, nec Rochettum assumerent, nisi Sacra Congregatio Rituum de supradictis motiuis antea informata, id fieri posse prius probaret, & exequi posse declarasset.

S. V.

De Habitu Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Episcopus Regularis tenetur ad gestandum habitum Regularem. 326 335
Excipitur Regularis Summus Pontifex. 327
Casus in morte Sixti Papæ IV. ibidem
Ius, quo Episcopus tenetur ad habitum regularem. 328. 329
Habitus quomodo dicatur de substantia Religionis. 330
Institui potest Religio, quæ non habeat certum habitum. 331
Nouity Episcopi habitus. 333
Electi Episcopi habitus. 334
Episcopi, cuius Religio supprimitur, habitus, ibidem
Episcoporum, & Cardinalium Regularium exempla. 336
Sancti Thomæ sententia. 337
Episcopo Regulari an liceat occultare habitum. 338 340
Adducitur cap. Extrinseci, de vita, & honestate Clericorum. 339
Collaris lanci vsus. 341

326 REgularem factum Episcopum teneri ad portandum habitum religiosum certum est, *ex gl. in cap. De Monachis, 16. quæst. 1. & ex cap. Clerici officia, de vita, & honestate Clericorum,* vbi dicitur, *Pontifices, &c. nisi Monachi fuerint, quos oportet ferre habitū Monachalē.* Item ex *gl. 16. quæst. 7. cap. in nona, verbo nec habitum,* & ex Synodo vniuersali 8. *Can. 27.* vbi dicitur,

Monachi, qui vita, & doctrina vt Episcopi creentur meruerint, non mutent habitum, vestisque rationem ob nouam dignitatem, non minus enim hoc arrogans esset, quam pallio ineptè vti. Gregor. XIV. *in sua Constit. 9. Noui Bull.* dixit Cardinales Regulares deferre habitum suorum Ordinum. Habitus tamen iste, retento colore Religionis, ex qua Episcopus assumitur, debet in forma, & figura conformis esse formę, & figurę habitus aliorum Episcoporum sęcularium, iam enim id consuetudo ferè per totum Orbem introducta obtinuit, & in Rituali Romano reformato concessum fuisse à Clemente VIII. testatur Lezana *in Sum. par. 1. cap. 17. num. 19.* insuper sub pręcepto Episcopis Regularibus impositum esse, vt hanc formam Vestium, qua vtuntur Episcopi sęculares, seruent in publico, & in Ecclesia, dubitari non posse credo, nec ab ipsis sine graui culpa prętermitti, nisi ex aliqua causa, vbi hęc habitus forma adhuc introducta non fuisset, & si seruaretur, in populi admirationem, & scandalum cederet, quo casu existimo dictam immutationem non esse faciendam, sed seruandam esse formam habitus consuetam, addito aliquo signo extrinseco, vel Pileo nigro, quem viridis chordula circũuoluat, vel Cruce, quæ de Collo pendeat ante pectus, aut alio simili iuxta morem regionis, quo signo illius Episcopi persona à simplicis Religiosi conditione seiuncta esse declaretur. Oportet enim Religiosum creatum Episcopum cuius sit dignitatis occurrentibus vbique palàm innotescere, vt agnitus, ea, qua decet reuerentia, excipiatur. De numero, & vsu harum vestium §. superiori dixi. Conueniunt Theologi cum Diuo Thoma 22. *quæst.* 185. *artic.* 8. quos adducunt Barbosa *de offic. Episcopi par. 1. tit. 1. cap. 4. num. 17.* & Gregorius Diedus *in resp. de birreto rub. dando Card. regul. num. 1.* Regularem creatum Episcopum non mutare in colore habitum Monachalem, in quo sensu de habitu Episcopi Regularis loquar in sequentibus, vno
327 excepto Regulari assumpto ad Romanum Pontificatum, qui cum deuenerit vniuersalis Ecclesię Pastor, nullius particularis Ordinis insignia retinere debet. Memini me legisse in relatione Magistrorum cęremoniarum Capellę Papalis de morte Sixti Quarti, qui erat Franciscanus, Pontificem istum immediatè postquam cessisset humanis, indutum fuisse sub Alba, veste purpurea; sed dicti Magistri ibid. fatentur in hoc errasse, nam iudicabant induendum fuisse veste coloris suæ Religioni conformis, cuius hanc reddebant rationem, *quia Papa mortuus, non est amplius.*

plius Papa. Sed quicquid sit de huius historię veritate, existimo Sum. Pont. Regularem defunctū induendū esse eisdem vestibus, quibus in vita vtebatur, cum hic honor in funere cuicunque viro exhibatur, vt eisdem prorsus dignitatis suę tectus insignibus feratur, dum ad sepulchrum humandus deportatur.

328 In exponendo ius cuius vi ad retinendum habitum Regularem Episcopus ex Ordine religioso assumptus obligetur, discrepant supracitati, aliique Doctores, quorum placita, vt melius, & clarius expendam, quæro vtrum ex præcepto, vel tantum ex debito morali, seu ex quadam honestate teneatur Regularis Episcopus ferre habitum religiosum: Teneri tantum ex honestate dixit Abbas in illud *cap. Clerici officia de vita, & honestate Clericorum*, quem videtur sequi Hurtadus *tract. de Char. disp. 160. sec 1.* dum ait, *relinquitur enim illis habitus, tum in honorem sui Ordinis, tum vt ipse Episcopus meminerit non oportere ad fluxum defluere, qui Religionem fuerit tandiù professus*, quod probari potest.

Primo, quia Regularis factus Episcopus tenetur tantum ad substantialia Vota Religionis, prout supra dictum est, sed habitus non est de substantialibus Religionis, vt dixit idem Abb, *c. Porrectum de Regul.* sed de accidentalibus, prout subiunxit Butrius ibidem. Vnde dicitur, *Habitus non facit Monachum*, in eodem *cap. Sola enim professio facit Monachum, & solemnizat Votum*, vt dicit *glos. ibi, & in cap. Sicut bonum 27. quæst 1.* verbo *Apparuerint*. Ergo tantum ex honestate Regularis Episcopus tenetur ferre habitum religiosum. Confir. Nam Sum. Pontifex si esset Religiosus, retineret substantialia Religionis, vt supra dixi; & tamen mutaret habitum religiosum. Item Clerici, & Canonici regulares, si fiant Episcopi, retinent substantialia Religionis, vt etiā dictum est, & tamen mutant habitum. vt ex dictis patet. Tandem ex dispensatione Apostolica aliqui Religiosi Episcopi mutauerunt habitum, & tamen ex hoc non fuerunt dispensati in aliquo Religionis substantiali prædicato; ergo habitus non est de substantialibus Religionis.

Probatur secundò. Nam nullum extat ius expressum, quod obliget Episcopum Regularem ad gestandum habitum religiosum; Ergo ad gestandum habitum religiosum non tenetur ex debito legali. Probatur antecedens: nam Episcopum Regularem ad id non obligat regularis Constitutio, cum ab illius coactiua obligatione sit absolutus, vt dicitur *cap. Statutum* vbi supra, non

Decretalis *Clerici officia*, nam ibi vtitur Pontifex verbo *Oportet*, quod inducere non solet rigorosam, & legalem obligationem. Tandem non *Canon* 8. *Synodi*, nam ibi dicitur, quod Monachus Episcopus, si mutaret habitũ, esset arrogans ac si ineptè pallio vteretur, non dicitur, esset legis præuaricator; arrogantia verò ista, cum non sit de re Ecclesiæ præcepto vetita, erit contra rectam rationem, inducens tantum venialem culpam, vt docet Caiet. *in summa*, verbo, *Arrogantia*. Tandem non tenetur ex Cęremonialis, siue Ritualis Romani dispositione; Nam huiusmodi dispositio non solet esse adeo rigida, vt censeatur legis, siue pręcepti vim habere, & legali coactione obligare sub mortali in casu, quo pretermitteretur.

Probatur *tertiò*; Nam si teneretur Episcopus Monachus ex pręcepto ferre habitum, nunquam posset illum deserere, sed hoc est falsum; nam ex sententia Apostil. ad Card. Zabar. *in cap. de statu Monacho. sub num. 9. in addit. littera A.* & authorum, quos adducit Diana *par.* 12. *resol.* 104. potest Monachus habitum deserere; Ergo non tenetur ex pręcepto Regularis Episcopus ferre habitum religiosum, sed tantum ex debito morali, seu honestate quadam, eo prorsus modo, quo tenetur ad cęteras tertij generis regulares obseruantias, quas §. 3. supra explicaui.

329 His non obstantibus dicendum est, Regularem factum Episcopum teneri ad gestandum habitum religiosum ex debito legali, non quidem prouenïente ex iure diuino, vel ex natura rei, sed ex ecclesiastico pręcepto. Nota habitum religiosum non consistere in Veste, quæ sit huius, vel illius formę, de hac, vel illa materia; nam habitus in forma immutatus, & ex alia materia ab vsu Religiosorum aliena, vt ex serico, & auro, seu alia prętiosa textura compactus, si seruet colorem religioso habitui conformem, etiamsi in forma, & materia discreparet, adhuc esset habitus regularis, color enim, qui est de modo panni, vt sic, transit in substantiam eius, in quantum est habitus religiosus. Verùm, vt dicebam hic, & §. 1. huius capitis, mutata habitus regularis forma, caueant Episcopi Regulares à pręciosis, & fulgidis vestibus; nam & si substantiam regularis habitus seruarent, tamen grauiter peccarent dictas pręciosas Vestes induendo, dicitur enim 21. q. 4. cap. 1. *Episcopos, & Clericos, qui se fulgidis, & claris vestibus ornant, emendare oportet*, quod quamuis de omnibus Episcopis dictum sit, specialius Episcopos Regulares tangit, quibus magis repugnant serica, & fulgida indumenta,

ta, quàm sæcularibus, quibus consuetudo regionis pratiosas, & fulgidas vestes potuit indulgere, vt dicebam vbi supra: dato etiã quod Vestes istæ culpam aliquam in omnibus Episcopis constituerent, in Regularibus hęc culpa esset grauissima: legendus Nauarrus *de Regul. Com. 4. num. 27.* Hoc supposito, adductam conclusionem conuincunt Iura superius allata, quæ ne dum debitum morale, verum etiam legale inducere intendunt, dum statuunt Episcopum Regularem ferre debere habitum religiosum.

Probatur, nam in hoc sensu dicta Iura acceperunt communiniter omnes Theologi, & Canonistę, legendi sunt pręcipuè Azor. *Inst. Moral. par. 1. lib. 12. cap. 17. §. Quæritur quarto,* Siluester verbo *Religio 6. 10.* Suarez *tom. 4. de Rel. tract. 8. lib. 3. cap. 17. nu. 19.* Sanchez cum alijs ab ipso citatis *Decal. lib. 6. cap. 6. num. 22.* Lezana *Sum. qq. Regul. par. 1. cap. 17. num. 9.* & Barb. *de off. Episcopi p. p. tit. 1 cap. 4. num. 17.*

330 Ad ea, quæ dicebantur in contrarium, Resp. Ad primum dico distinguendo antecedens. Habitus non est de substantialibus Religionis, vt id, in quo Religionis substantia consistit, concedo; vt signum illius, in quo Religionis substantia consistit, nego. Quapropter in substantialibus Religionis includitur habitus, velut quoddam substantiale relatiuum, respiciens pro fundamento substantialia Vota, & pro termino Ecclesiam, quæ de talibus substantialibus vult per extrinsecum hoc habitus signũ certiorari. Vnde dixerim habitum esse de substantialibus Religionis, non absolutis, sed ex statuto Iuris Canonici de substantialibus relatiuis; de substantialibus absolutis loquuntur Canonistæ in argumento adducti, qui negant habitum non esse de substantialibus Religionis, & quia potest remanere absolutum sine relatiuo ex natura rei illi non connexo, & signatum sine signo ad placitum, veluti est habitus, potest esse Monachus ex sola professione ille, cui habitus deest, & sic verificatur quòd habitus non facit Monachum, patet hoc in Apostata, & in Eiecto, qui verè sunt Religiosi, & tamen habitum non gestant. Idem dicendum est de Religioso Sum. Pontifice, idem de dispensato, vel ex consuetudine absoluto ab onere ferendi habitum religiosum, quæ consuetudo modo omnino absoluit vbique Clericos, & Canonicos Regulares, vt supra dictum est; Vnde patet Religiosum non teneri nec de Iure diuino, nec ex natura rei ferre habitum suæ professionis signum, sed solum de lege humana, vt benè Nauarrus *consil. lib. 3. de Regul. cons. 14. num. 2.*

Immo

331 Immo posset institui aliqua Religio, quæ nullum habitum certum haberet suæ professionis signum, sicut dicebam supra Sanchez, & Suarez voluisse de facto Religionem Societatis ex suo instituto non habere habitum certum: Tamen de Ecclesiæ præcepto, vno excepto Religioso Sum. Pontifice, si consuetudo, vel dispensatio Apostolica non adsit, substantialis Religionis status exigit, vt quisque Religiosus, in quo religiosus status quantum ad substantialia perseuerat, secum habeat habitum illius status signum perpetuò connexum. Sicut igitur tenetur Religiosus perpetuò ad præstandum actus, ad quos religiosa professio obligat, vt §.2. explicatum est, ita perpetuo obligatur ad deferendum signum talis obligationis, & hæc est ratio D. Thomæ 2.2. *q.* 185. *art.*8. vbi obligationem delationis habitus deduxit ex obligatione obseruantiarum primi generis, quas dixi supra §. 3. in Votis Religionis substantialibus præcipuè sitas esse.

332 Ad secundum dico Iura adducta conuincere euidenter adesse Ecclesiæ præceptum cogens Episcopos Regulares ad deferendum habitum religiosum, & concesso illud præceptum nullam habere vim ex regulæ statuto, dico maximam vim habere ex Ecclesiastico Iure, & præcipuè ex illo *cap. Clerici officia,* vbi verbum *oportet,* & si aliàs non inferat grauem obligationem, vt in specie *dist.*64 *cap. Episcopum,* prout dixit *glos. &* Achugna *ibidem*, eam tamen infert, quando importat necessitatem, vt probat idē Achugna *super dist.*23 *cap. non oportet, num.*3. *& dist.*25. *cap. vnum Orarium, num.*1. Vndè cum in *d. cap.* illud verbum, *oportet,* inferat necessitatem, infert consequenter grauem obligationem, quod ex communi Doctorum interpretatione ostendit Suarez *vbi sup.* Præterea præceptum de gestando habitum regularem Episcopis Regularibus impositum habet vim ex illo *Canone* 8. *Synodi,* vbi Monachus factus Episcopus, si mutaret habitum religiosum, declaratur arrogans, quia, scilicet, sibi vsurparet aliquid, quod illi non conuenit, sed quia hoc insuper faceret non curando de Ecclesiæ præcepto, esset consequenter præuaricator, & peccaret mortaliter, vt benè dixit Caiet. *ibid.* quod etiam verba Canonis, quę sequuntur indicant euidenter, sunt enim ista, *quisquis ergo Episcopus, præter definita sibi tempora, se pallio induerit, aut Monasticam vestem deposuerit, aut corrigatur, aut à Patriarcha proprio deponatur*, hæc enim adeò grauis pœna constituta à S. Synodo Monacho Episcopo habitum deponenti nonnisi pro mortali culpa imponeretur.

Ad

Ad tertium resp. negando sequelam, nam veluti explicaui supra, sicut potest remanere signatum sine signo, ita potest remanere Religiosus substantialiter sine habitu, sed authoritati propositæ in argumento ex Zabarel. *add.* in qua dicitur Monachum posse habitum dimittere, apponenda est limitatio, scilicet, si adsit licentia Superioris, vel consuetudo, vel necessitas ad euitandum scandalum, iuxta *cap. Deus qui Ecclesiam, extra de vit. & honest. Cleric. & cap. in nona, 16. quæst. 7.* ibi, *decet Episcopos à suis non differre, nec in moribus nec in habitu*, vbi inquit Glos. *decet, vel quia ex rationabili consuetudine sic solet fieri in illa Ecclesia. vnde ad tollendam populi admirationem habitus mutandus est, vel quia si Episcopus differat in habitu à Clericis, populus scandalizatur.* Præpositus Mediol. *in cap. de his, dist. 50. num. 9. vers. est tertia regula*, dixit quod pro euitando scandalo quis, non solum non debet portare habitum sui Ordinis conuenientem, verùm etiam illum in habitum minus conuenientem mutare, in casu, si prudentia dictat.

333 Quæres, si Nouitius fieret Episcopus, sicut accidere posset, vt dixi *cap. 1 §. 1.* supposito, quod certum est, ipsum non teneri ad gestandum habitum religiosum, cum possit etiam non Episcopus illum dimittere, Vtrum posset in habitu religioso incedere, seu Vtrum teneretur habitum dimittere, & instar non Religiosorum vestire.

Dicerem teneri ad dimittendum habitum religiosum; Habitus enim est professionis religiosę inditium, hanc autem professionem Episcopus licitè absque consensu Papę emittere non potest, vt supra dictum est, & *c. seq.* probabo, vbi ergo non adest religiosa professio, cuius habitus est signum, debet habitus remoueri, ne aliàs habitus, indicando quod non est, esset causa deceptionis, & ideo ad hanc deceptionem tollendam, non permittitur Episcopo Sęculari ex deuotione induere habitum religiosum. Quod dixi de Nouitio, idem dicerem de illo, qui concludenter probaret coram S. Congregatione Concilij suam professionem nullam fuisse, nam etiam iste non esset essentialiter Religiosus, & consequenter non deberet cum habitu religioso incedere, sed consuetudo introducta posset indulgere Episcopo Sęculari, vt etiamsi Regularis non esset, liceret ei habitum induere regularem, nam legimus in Baronio *Anno* 1062. S. Thom. Cantuariensem Episcopum, & Martyrem ad episcopalem Cathedram assumptum dum esset Canonicus Sęcularis, habitum in-

duisse

duisse Monasticum, ea de causa, *quòd experimentis multis declaratum fuisset eos, qui non Monachi Cathedram illam ascendissent, à Deo malè mulctatos fuisse*.

334 Quæres secundò. Eiectus si fieret Episcopus, Vtrum teneretur reassumere habitum, quo fuerat in sua eiectione priuatus, nam si in sua eiectione habitu priuatus non fuisset, teneretur illum perpetuò gestare, vt rectè aduertit Bonacc. *de clauf. q.* 2. *pun.* 12. §. 5. *num.* 2.

Dico istum eiectum non debere, nec posse ipso facto reassumere habitum suę Religionis, si Episcopus fieret, fuerat enim illo perpetuò priuatus, nullum autem esset inconueniens Episcopum Regularem eiectum incedere sine habitu, nam habitus nō est annexus necessariò obseruantijs regularibus, vt ait Sanchez *Dec. cap.* 9. *nu.* 55. & multo minus Votis substantialibus, ad quorum obseruantiam eiectus tenetur, vt ex supradictis patet: Nec dici deberet eiectum factum Episcopum habendum esse tamquā restitutum ad habitum, nam cum fieri Episcopum, & ad habitum restitui sint duæ gratię, quarum vna in altera non clauditur, indigent duplici concessione; benè enim vna sine altera stare potest. In casu verò, quo supprimeretur aliqua Religio, sęcularizatis omnibus illius Religiosis, vtrum posset Episcopus assumptus ex illa Religione dum consistebat, mutare habitum dictę Religionis proprium, & sęcularem assumere, iudicabunt viri docti, quorum hoc nostrum sęculum singulari Dei beneficio est feracissimum; Dicam ego quod sentio, probabile mihi videtur dictum Episcopum posse sęcularem habitum assumere Regulari dimisso, quia remoto signato, signum est otiosum, & Pontifex, dum habitum Religionis illius amouet ab Ecclesia, pręsumendum est velle eundem habitum à quocunque subiecto amonere, etiam si tale subiectum esset Episcopus; nam aliàs eius suppręssio non esset totalis, & perfecta, sed quia dubium est nouū, & à nemine mihi noto Authore vsque modo resolutum, quę dixi Sanctę Romanæ Ecclesiæ iudicio, quod infallibile est, submitto.

335 Sed modo quęro; Vtrum teneatur Episcopus Regularis deferre habitum suę religionis proprium, & speciale, Clericis professis designatum, vel sufficiat, quòd incedat in aliquo habitu, in quo seruetur ratio habitus religiosi in communi: Videtur hoc vltimum sufficere, nam habitus non est magis annexus statui huius Religionis, quam sint annexæ obseruantiæ regulares primi gene-

generis,sed ad has obseruantias;vt supra dictum est, non tenetur Episcopus Regularis, secundum quòd est talis Religionis in specie; sed tantum in communi; Ergo etiam tenebitur ad habitum religiosum sub eadem communitate. Probatur Minor, nam, vt dixi supra, ad Paupertatem, & Continentiam, quæ sunt obseruantię primi generis, tenentur omnes Episcopi Religiosi, sed Franciscanus, v. gr. non tenetur ad Paupertatem iuxta seueros terminos, quos illi sua Religio præscribit, sed tenetur ad Paupertatem sub quadam ratione generali non habendi proprium, veluti ad eandem Paupertatē tenetur Dominicanus Episcopus, & quilibet alius ex quouis Ordine Regulari sit assumptus; Vnde erit Franciscanus Episcopus Religiosus pauper, quamuis non sit pauper Franciscanus; Ergo similiter non tenebitur Franciscanus Episcopus ad gestandum habitum coloris cinericei, quem illius Religionis Fratres gestant; sed alicuius coloris, qui quoquo modo sit religiosus, & illum esse Religiosum designet, licet non designet illum esse Franciscanum.

Oppositum tamen tenendum omnino est, nam consuetudo Ecclesię, iuxta quam omnes Episcopi Regulares seruant habitum suę Religionis, id euidenter conuincit, & hęc consuetudo est clarissima supradictorum Iurium interpretatio, qua probatur illa iura statuere voluisse Regulares Episcopos ferre debere habitum regularem, ne dum generaliter acceptum, sed etiam in specie, in signum huius professionis, quam in priori vita consectabantur, & quod dico de habitu, dico etiam de tonsura; Vnde Monachus factus Episcopus debet in capite gestare silamen, seu coronam linearem iuxta Monachalem consuetudinem, & sic de cęteris: Pileus; nedum Pontificalis, verùm etiam quotidianus, seu vsualis esse debet apud omnes Regulares Episcopos nigri coloris, cum chordula viridi, dimisso colore albo, cinericeo, seu alio quocunque, si eorum Religio in Pileo vsuali aliquem ex præfatis coloribus à nigro diuersis retineret. In Italia omnibus Episcopis Regularibus imponitur, quod barbam nutriant, ea tamen forma, & modestia, quæ ipsos deceat, sed in Hispania visum illum ad Episcopos Regulares adhuc non peruenisse audio.

Confirmatur præterea, quod dicebam de obligatione, quam habent Episcopi Regulares incedendi in habitu specifico suę Religionis, ex S. Thoma, qui vbi supra dixit Episcopum Regularem deferre debere habitum suæ Religionis, & dicendo suæ, illam

 ge-

generalitatem exclusit, & specialitatem asseruit; quod iterum confirmari potest ex *glos. in illo cap. Deus qui*, vbi exprimitur colorem esse de substantia habitus, hoc est, signum substantialium Votorum, quæ in hac Religione emittuntur; Ergo Religiosus factus Episcopus, cum teneatur ad seruandum in habitu signum substantialium votorum, tenetur etiam ad gestandum habitum, qui sit huius Religionis, in qua talia vota emisit, indicatiuum.

Nec valet dicere colorem esse de statuto regulæ, sicut abstinentia carnium est de statuto regulę Carthusianorum; sicut ergo Episcopus est solutus à regula, est etiam solutus à colore habitus, sicut est solutus Episcopus Carthusianus ab obligatione abstinendi à carnibus.

Nam color habitus in ordine ad Episcopum Regularem non est de statuto regulæ, sed de Ecclesiæ præcepto, quo Ecclesia voluit talem colorem esse perpetuò annexum habitui huius Regularis in signum prioris professionis factæ in hac Religione, per quam substantialia vota emiserat; Vnde sicut per Episcopatum non remanet absolutus à substantialibus Votis in Religione approbata emissis, ita non manet absolutus ab habitu, qui huius Religionis est signum; idque magis patet ex eo, quod Religiosus, etiamsi Episcopus, remanet Religiosus huius Religionis in specie; Ergo tenetur ferre habitum huius Religionis in specie; Consequentia patet, probatur Antecedens *primò*, quia quedam congruentia, & honestas inducit talem Episcopum ad eligendas obseruantias tertij generis, quas regula suæ Religionis in specie præscribit, vt supra dictum est; Ergo remanet huius Religionis in specie Religiosus. Probatur *secundò* idem Antecedens, nam si Papa illum Episcopum priuaret munere Episcopali, vel exemptione dicto muneri annexa, & ita eum reducere vellet ad Monasterium, vt fieri posse ex vi voti obedientiæ supra dixi, tunc etiam probaui, ille Episcopus fieret subditus huius Religionis potius, quàm alterius, & ad hanc Religionem in specie ex vi eiusdem Voti reduci posset, & non ad aliam; Ergo quamuis actu subiectus non sit legibus, & Prælatis huius Religionis in specie, remanet tamen quasi habitualiter illis subiectus, quod sufficit vt dici possit Religiosus huius Religionis in specie. Quapropter si Episcopus ex Ordine Mendicantium eligeretur in discordia ad Episcopatum, electio esset irrita ex *cap. Quorundam, de elect. in 6.* vt dixi supra *num. 72.* quia inquit glos. verbo, *Prædicatores, licet sit Episcopus, nihilominus est ex Ordine Mendicantium.*

Idem

336 Idem tandem conuincit grauissimorum virorum exemplum, qui ad Episcopatus, & Cardinalatus dignitates assumpti nunquam habitum suæ Religionis mutauerunt. S. August. apparuit Alexandro PP. IV. indutus Pontificalibus, idest Pluuiali, & Mitra, subtus portabat Cucullum nigram præcinctam cingulo coriaceo, & super Caputium Monachi: ita refert se legisse in Archiuio Augustiniano Romæ Thomas de Errera *in Apolog. Pacif. resp.* 4. §. 3. S. Fulgentius Augustinianus Episcopus pelliceo cingulo tanquam Monachus vtebatur; ita dicitur in eius vita apud Surium. Hæc habitus regularis in statu episcopali accurata gestatio legitur de omnibus probus Episcopis Regularibus, qui vsque ad hæc nostra tempora in Ecclesia præfulserunt. De Cardinale Ioanne de Turrecremata Ordinis Prædicatorum hæc scribit Ciacconius *in vita Eugenij Quarti. Cardinalis factus, nec togam mutauit, licet mutauerit gradum, vt plerique leuissimi viri faciunt, qui ad aliquem dignitatis fastigium euecti, toga suæ Religionis vestiri verecundantur: vtebatur lanea ad carnes subucula, tunica, cucullo, & pallio, prout consueuerat, nec etiam ab alio Fratre in vestimentorum cultu, licet Card. discreuisses.* De Card. de Vio itidem Ordinis Prædicatorum in Addit. Vghelli ad opus Ciacconianum, in vita Leonis X. hæc leguntur, *Vestes Religiosi instituti nunquam reiecit.* S. Thomas de Villanoua in Archiepiscopatu non mutauit consuetum suæ Religionis habitum, ne dum in colore, sed nec quidem in vilitate, & forma, vt refertur in eius vita *lib. 2. cap. 2.* Vt verò manifestum fiat quales fuerint proprij regularis habitus defensores acerrimi viri laudatissimi, adducam, quod narrat Catena *vbi supra num.* 93. videlicet Pium Quartum cogitasse dare purpuram Cardinalibus Regularibus, sed Cardinalem Alexandrinum Ordinis Prædicatorum, qui postea fuit Pius Quintus, humiliter reclamasse, instanterque petijsse, vt non cogeretur habitum suum cum purpura commutare; Cardinalis etiam Asculanus eiusdem Ordinis à Sixto Quinto creatus, vt retulerunt mihi quidam Patres seniores, cum coram Gregorio XIV ageretur de danda Cardinalibus Regularibus purpura, dixit eidem Sum. Pont. SS. P. adolescens indui habitum Ordinis Prædicatorum, & vsque ad senectam illum gestaui, si deponere debeo meæ Religionis habitum, rogo à S. V. admitti meam Cardinalatus cessionem, vt liceat mihi in habitu mei Ordinis mori.

337 Ex hucusque traditis rationibus, & exemplis patet euidenter falsum esse, quod aliqui dicunt, ideo S. Thomam docuisse Episco-

scopos Regulares arctari ad ferendum habitum Religionis suæ, quia eius temporibus Episcopi Sæculares non habebant certum habitum, sed si modo viueret, dixisset oppositum, cum omnes Episcopi nunc certum habitum habeant. Ita Mag. Thomas Gratianus in discursu ad Card. Alexandrinum *de dando Birreto rubro Cardinalibus Religiosis*; nam S. Thomas ex alio motiuo illam obligationem astruit, scilicet, ex eo, quòd habitus est signum religiosæ professionis; sicut ergo professio substantialium per Episcopatum nunquam mutatur; ita nec eius signum mutari debet, cuius euidens argumentum est, quòd iam assignato à multis annis certo habitu Episcopis Sæcularibus, nunquam Religiosi suum habitum mutauerunt, & cum de tali mutatione ageretur, potius cedere dignitati viri religiosissimi, & doctissimi elegissent, quàm habitus mutationi assentiri, vt supra dictũ est. Patet ergo nunquam cessare causam, qua prohibiti sunt Monachi mutare habitum suæ Religionis, cum nunquam cessauerit effectus.

338 Tandem inquirendum est, an liceat Episcopo Regulari habitum ferre sub vestibus Episcopis Sæcularibus communibus, & ita satisfacere Ecclesiastico præcepto non mutandi habitum Monachalem.

Non defuere qui dixerint satisfacere, & id probare conatus est ille Greg. supradictus in responsione tertia *de dando Birreto rubro Card. Relig. num.* 2. pluribus adductis Glosis, & Doctorum authoritatibus, adducit *primò glos. cap. In noua*, vbi ita dicitur, *Monachus factus Canonicus, vel Episcopus non abiiciat habitum, sed retento habitu, desuper ferat habitum, in quo magis conueniat cum eis, inter quos est, vt extra, de vita, & honestate Clericorum, c. Deus qui*, deinde dicit ita sensisse Io. Monachum *in cap. vt periculosa, in addit. sub num.* 5. *de Clericis, & Monachis*, Laurentium Calcan. *consil.* 123. *sub num.* 4. *&* 5. & Io. An an. *super Decret. cap. Consultationi, num.* 4. *versic. Si autem, de Apost. & Baptism. reiter.*

Oppositum omnino tenendum est, ac dicendum Episcopum Regularem, si non obstet rationabilis causa, vel consuetudo, aut necessitas declinandi scandalum, vt dixit etiam Suarez *vbi sup. num.* 12. teneri ad ferendum habitum suum, palam, & apertè hoc enim euidenter conuincit Ecclesiæ præceptum consuetudine immemorabili confirmatum, & ita semper in praxi obseruatum

339 fuisse deducitur *ex glos. in Clem.* 2. *de vit. & honest. Cler.* verbo *extrin-*

trinseci, vbi Monachus, qui cooperit habitum suum habitu Clericorum Secularium, declaratur Apostata; insinuatur ergo apertè, eum, qui portat habitum occultum, non satisfacere oneri habitum portandi, cum habeatur ac si habitum dimisisset, vt enim dixit Caiet. mox adducendus, retineret ille habitum materialiter, dimitteret tamen formaliter, & bene Nauar. *de Regul. consil. lib. 3. cap. 14. num. 4* idem deducit ex signo, fere enim, inquit, tam difficile est dispensare, vt Monachus deferat subtus Vestem habitum, ac dispensare, vt non deferat; ergo cum Episcopus Regularis non sit dispensatus in hoc, quòd habitum non deferat, nec est dispensatus in hoc, quòd habitum deferat subtus vestem secularem.

240 Notandum ex Caiet. *in Sum.* verbo *Excommunicatio* 61. quod tamen ipse de omnibus Religiosis dicit, ego mutatis mutandis Episcopis Regularibus applicabo, occultationem habitus posse fieri dupliciter, vel totaliter non habendo habitum, vel non habendo in superioribus; si totaliter non habeatur, nulla est ambiguitas, quòd id non liceat, si verò absconditus portetur habitus, consideranda est qualitas occultationis, & distinguendum inter habitum sic occultatum, vt reputetur communiter à conuersantibus cum eo, qui eum aliter non nouerint, non Religiosus Episcopus, & sic licet non dimitteret materialiter, dimitteret tamen formaliter suæ Religionis habitum, quia dimittit ipsum vt habitum, quo discerni possit, & cognosci vt Episcopus Religiosus talis Religionis. Et habitum sic occultatum, vt tamen à conuersantibus cum eo, quamuis non ab omnibus prætereuntibus, videatur quod Religiosus est talis Religionis, & sic nec materialiter, nec formaliter suæ Religionis habitum dimittit ex toto, quamuis secundum quid aliqualiter dimittere dici possit. Ex hac Caietani doctrina colligitur euidenter ecclesiastico præcepto Episcopos Regulares non cogi ad ferendum exterius omnia suæ Religionis indicia; vnde non esse cogendos puto Episcopos Religiosos super alias vestes Scapulare gestantes, ad hoc indumentum numquam dimittendum, sicut nec Augustinianũ, & Franciscanum Episcopos arctandos esse ad semper incedendum Zona pellicea, vel fune præcinctos, cum etiamsi supradicti Episcopi Religiosi essent sine scapulari, sine zona, & sine fune, conuersantibus cum eis quando sunt Episcopi, innotesceret hũc esse Episcopum Dominicanum &c. hunc Augustinianum, & hũc esse Franciscanum. Hoc maxime verificatur eo tempore, quo

Epi-

Episcopi Regulares iter agunt, seu dum in habitu breuiori in publicum procedunt, tunc enim non videtur eos obligandos esse ad gestandum habitum totum, sed bene poterunt illum in aliqua parte omittere, vel occultare, vt colligitur ex *c. Episcopi 21. quæst. 4* vbi præscriptis Episcopo vestibus, quas gestare debet, excipitur ab earum gestatione casus, quo in itinere ambularet, id etiam consuetudo iam obtinuit, cum modo Religiosi Episcopi, ex Religionibus præcipuè, quæ habent habitum duplicis coloris, calorem, vel quem in Mantello, & Cappa seruat eorum Religio, vel magis obscurum, veluti decentiorem seruent in veste breui extrinseca, nullo alio indumento adiuncto coloris alterius; Vnde Episcopus Dominicanus, dum incedit in habitu breui, colorem album occultare solet recento nigro, quo vestis alba contegitur, & Carmelita griseum assumit albo dimisso, grauarentur enim nimis Episcopi Dominicani Carmelitæ &c. si deberent etiam habitum breuem duplicare ad vtriusque colorem retinendum, vt patet, quod grauamen supponere debemus nunquã Ecclesiam dictis Episcopis imponere voluisse, sicut nec Episcopis Secularibus, quibus publicè incedentibus lineum indumentum præscripsit, imposuit, vt quotiescunque in publicum exirent, illud superinduerent, vnde frequenter ab eis licitè omittitur, vt ex vsu legis interpræte satis constat, sed quia semper remanet in Episcopo Regulari obligatio ferendi habitum suæ Religionis specificum, consequenter semper etiam retinere debet aliquod signum extrinsecum, in quo omnino conseruetur suæ specificæ Religionis habitus formaliter, & nonnisi in casibus supra expressis omittere poterit sine culpa præfatum signum, in quo specificæ Religionis suæ professio reluceat.

341 Etiam in collari aliquod signum huius religiosæ professionis elucere debet; Vnde erit ex materia lanea in Episcopo Monacho, vel alio Regulari, cuius regula vsum subuculæ laneæ imponit, hoc laneum Collare, quod in alijs esse solet album, in Episcopis Franciscanis, maximè Reformatis, vel Capuccinis decet esse coloris cinericei, quod & consuetudo apud ipsos iam obtinuit.

Nunc facile est respondere ad Glos. superius adductam in contrarium, ipsa enim, vt patet, duo dicit, primum, quòd Monachus factus Episcopus retineat habitum, secundum, quòd desuper ferat habitum, in quo magis conueniat cum eis, inter quos est, illud primum intelligendum est de retentione habitus publica,

ca,

ca, si verò sit iste habitus dispar in colore ab his, inter quos est, *debet dimitti*, inquit *Glos. ibidem*, hoc est, si extaret aliqua rationabilis causa, vel consuetudo, vel necessitas euitandi scandalum, quę cogerent talem Episcopum ad exteriorem habitum mutandum, *adhuc Episcopus habitum non abijciat*, vt eadem *Glos.* subiungit, sed illo retento, ne scandalum fiat, superferat habitum magis conuenientem &c. Vnde patet glos. prædictam his, quę supra dixi, minime contradixisse.

§. VI.

De Priuilegijs, & Pœnis Episcopi Regularis.

SVMMARIVM.

Priuilegia Episcopi Regularis. 342. 343.
Episcopus Regularis potest tenere in Baptismo. 344.
Non sit habilis ad Episcopatum, si sit irregularis, irregularitate amota per professionem religiosam, vel per Regularium Prælatorum dispensationem. ibid.
Pœnæ Episcopi Regularis. 345.
Hic non potest consentire in electionem ad Episcopatum Titularem. 346.
An peccet non obseruando Regulam. 348.
Discrimen inter Principem, & Episcopum Regularem. 349.
Episcopus Regularis non coercetur pœnis regulæ, sed Canonis. 350.
Si deserat habitum Religiosum, seu assumat vestem lineam, quas pœnas incurrat. 351.
Timere debet excommunicationem Canonis. 352.

342 DVm de Priuilegijs Episcopi Regularis dissero, loquor etiā de Priuilegijs, quibus per cōmunicationem cum alijs Religionibus Religiosi fruuntur, loquor etiā de Regulari Episcopo Titulari, seu qui renunciauit Episcopatum, nam nulla potest esse inter illos, & qui officium Pontificale tenent, diuersitas in gaudendo, vel non gaudendo priuilegijs suę Religionis: Regulares Episcopos non gaudere dictis priuilegijs dixit Laurent. de Franc. *vbi sup. num.* 116. & Sanchez *Decal. lib. 6. c. 6. num.* 33. cum alijs, quos adducit: sed Suarez *tomo 4. de Rel. tract.* 8. *cap.* 18. respon-

ſpondit huic quæſito hac adhibita diſtinctione; nam inquit, Gratię, & Priuilegia vel concernunt corpus Religionis, vt ſic, & fauorem eius quoad iuriſdictionem, adminiſtrationem temporalium bonorum, & alia huiuſmodi, aut reſpiciunt ſingulas perſonas. Prioribus Priuilegijs dictos Epiſcopos non gaudere, nec illis vti poſſe reſoluit Suarez, idque probat, quia talia Priuilegia nō fundantur in ſolo ſtatu religioſo perſonali, ſed in vinculo, & coniunctione ad hoc corpus, cui per ſe primo conceduntur, & ad illius vſum, & commodum ordinantur; Cum ergo Regularis factus Epiſcopus ſit abſolutus à vinculo, & coniunctione ad corpus Religionis, ſequitur dicta Priuilegia ad eius vſum, & commodum conceſſa non fuiſſe, cum ad eius vſum, & commodum non ordinentur; Poſterioribus verò Priuilegijs concedit Epiſcopum Regularem gaudere, ipſiſque vti poſſe, ſi hoc non ſit Religioni, cui conceduntur, oneroſum: Vnde non gaudebit voce actiua, vel paſſiua, non regularibus Prælaturis, non reſidentia in Monaſterio, nec retentione Camerarum &c. iuxta Decretum S. Greg. PP. *Epiſt. 18. lib. 7.* vbi ſic dicit, *quiſquis autem ex prædicto Monaſterio ad Eccleſiaſticum Ordinem peruenerit, vlterius illic, nec poteſtatem, nec licentiam habeat habitandi*. Nam illæ gratiæ cum ſint Religioni oneroſæ, cenſentur conceſſæ in fauorem Religionis, veluti ſupradictę; ſed quæ non ſunt oneroſæ Religioni, & in commodum Animæ, vel Corporis particularium Religioſorum conceduntur, non ceſſant in Epiſcopo Regulari, ſicut enim non ceſſant huius ſpecificæ Religionis obſeruantiæ, quæ cum munere Epiſcopali non pugnant, ità nec gratiæ, quæ Religioni grauamen non inducunt, huiuſmodi ſunt, indulgentiæ, participatio omnium bonorum, & ſuffragiorum, quæ in illa Religione fiunt, ac ſimilia, quibus in commodum animæ omnes particulares Religioſi fruuntur. Forte nec etiam ceſſant Priuilegia de vſu Altaris portatilis, loquendo de Epiſcopo non conſecrato, quem non gaudere hac facultate conceſſa Epiſcopis, *cap. fin. de Priuil. in 6.* quidam opinantur; ſed oppoſitum tenet Diana *par. 12. Reſ. 100.* cum Tancredo *in qq. moral. tract. 2. quæſt* 48. Item de celebrando Miſſam immediatè poſt mediam noctem, de audiendis Confeſſionibus in aliena Diœceſi abſque Ordinarij facultate, de abſoluendo ab aliquibus caſibus, vel diſpenſando ſuper quibuſdam Votis &c. ſi hęc eſſent Religioni Epiſcopi illius conceſſa, & cęteris Epiſcopis intra, vel extra Diœceſim commorātibus non permiſſa, Vnde Ieſuita Epiſcopus, non Doctor Canonum,

num, neque Magister Theologię posset extra Diœcesim aperire Breuia Pœnitentiariæ D. Papę; hoc enim Priuilegium concessum est Iesuitis *à Gregorio XIII. in Bulla data Tusculi an.* 1582. quod non posset alius Episcopus Regularis Religionis non communicantis cum Iesuitarum priuilegijs, si non esset Magister Theologiæ, vel Doctor Canonum; Pręterea si Iesuita euaderet Episcopus antequam esset ordinatus Subdiaconus, posset absque alia dispensatione Apostolica ordinari ad sacros Ordines in tribus diebus festiuis, prout idem Gregorius Iesuitis indulsit *ibidem*. Ista enim Priuilegia conceduntur singulis personis Societatis IESV: Tandem si alicui Religioni esset concessum ab Apostolica Sede, vt Prelati ipsius possent dare subditis licentiam legendi libros prohibitos, seu committere posse suis Religiosis administrationem Sacramenti Chrismatis cum oleo benedicto ab Episcopo, posset Episcopus illius Religionis tantum confirmatus, cum respectu sui Pręlatus censeatur, vt supra dictum est, legere libros prohibitos, & Chrismatis Sacramentum administrare, sicque de cęteris, nam hęc Priuilegia sunt singulis personis illius Religionis concessa, & fundantur in solo statu religioso eiusdem Religionis in specie, nec ordinātur ad vsum totius Religionis; Vnde istis Priuilegijs Episcopus Regularis vti posset absolutè, cum ex hoc nullum Religioni grauamen inferatur, neque à Capitulis Generalibus, seu à quibuscumque Superioribus suę Religionis dicto iure sub quocumque pretextu priuari posset. Hinc patet attendendas non esse quasdam particularium Religionum Constitutiones, quibus in aliquibus casibus priuant Episcopos ex suis Religionibus assumptos suffragijs, quę à Religiosis pręstantur, in vita, & in morte, vt patet in Constitutionibus Ord. Pręd. *dist.* 2. *cap.* 13. *V. & Vi.* Episcopi enim Regulares remanent illius Religionis specifici Religiosi, & consequenter, si non membra ciuilia, vt ita dixerim, quia ciuilem vitam cum alijs Religiosis non ducunt, tamen semper permaneant illius Religionis spiritualia, & integralia, non decisa membra; quapropter per Pręlatos Regulares à Religionis spirituali corpore pręscindi nō possunt, & ideo de Iure, vt singulares personæ, ac spiritualia Religionis membra, hisce suffragijs non secus ac cęteri illius Religionis homines sunt participes, sicut ergo dicti Prælati non possunt prædictis suffragijs priuare singulares Religiosos, nec possunt Episcopos ex eorum Religionibus assumptos, inde sequitur dictam priuationem censendam esse comminatoriam, non realem,

dem, quam ego puto ita interprætandam; Episcopus Regularis priuari mereretur suæ Religionis suffragijs, qui illius statuta, quę pontificali officio non repugnant, negligeret obseruare, si autem adesset concessa facultas Apostolica alicuius Religionis Prælatis in aliquo casu priuandi Religiosos talibus priuilegijs, vel suffragijs, intelligenda esset hæc facultas concessa in ordine ad Religionis subditos, inter quos Religiosus Episcopus factus non posset connumerari, vt dictum est, & ideo à solo Papa, quem solum habet superiorem, posset Episcopus Regularis dictis priuilegijs, & suffragijs spoliari, nisi adesset in facultate expręssa conditio, quod etiamsi Religiosus sit Episcopus, non posset frui eisdem suffragijs, & priuilegijs, nisi de consensu Prælati Regularis; Loquendo de priuilegijs, quæ inferunt Religioni grauamen, adest explicatio Sixti IV. adducta à Suarez *vbi sup.* in qua Sixtus concedit Regulari Episcopo, vt etiam priuilegijs, quæ Religioni sunt onerosa, frui possit de consensu Prælati; quem tamen consensum dare non possunt Pręlati Ord. Prædic. vt pluries in Capitulis Generalibus sancitum est, quorum decisiones affert Fontana *vbi sup.* verbo, *Episcopus.*

344. Dubitant aliqui, an per episcopalem Ordinationem intelligatur indultum Episcopis Regularibus, maximè ex ordinibus Monachalibus assumptis, quòd possint esse Compatres in Baptismo tenendo, cum Monachis prohibeatur, ne tenendo faciant sibi Commatres, *cap. Peruenit* 18. *quæst.* 2. *cap. non licet, & cap. Monachi, de Consec. dist.* 4. vbi nota, quod quamuis etiam in baptizando fiant Commatres, vt dicitur 30. *quæst.* 1. *cap. Omnibus*, Tamen hoc non obstante, Monachis conceditur baptizare 16. *qu.* 1. *cap. Doctos, & cap. ex authoritate*, sed prohibetur eis tenere baptizandos; disparitatem dedit *glos. in supradict. cap. Peruenit*, *quia*, inquit, *in tenendo maior contrahitur familiaritas, quàm in baptizando.* Imola *in Clem.* 1. *num.* 21. *de statu Monachor.* dixit Episcopos Monachos posse similiter baptizare; sed non tenere, quia in eis supradicta prohibitio non cessat: contrarium tenet *glos. in cap. vn.* 18. *quæst.* 1. verbo; *Absoluit*, vbi adducit exemplum S. Gregorij Magni, qui, cum esset Monachus, & Cardinalis Diaconus, Compater Mauritij Imp. factus est, hanc glossam sequuntur insignes Canonistæ, quos adducunt, & sequuntur Sanchez *lib.* 6. *Decal. cap.* 6. *num.* 24. & 34. & Diana *part.* 5. *tract.* 2. *resol.* 67. ratio cur cesset in Episcopis Regularibus illa prohibitio, hæc adduci solet; nam in Episcopis Regularibus non supponitur illius familiaritatis.

tis nimiæ periculum, & inde incontinentia, ad quod periculum euitandum Canones prohibent Monachis ne tenendo faciant sibi Commatres. Ex dictis colligo, dum prohibetur in Iure, vel alio Decreto etiam Apostolico aliqua actio Regularibus, non censeri hanc actionem Episcopo Regulari fuisse prohibitam, v.g. prohibetur Regularibus Decreto Sac. Congregat. 1590. ne cum Monialibus colloquantur, nisi cum consanguineis, & quater in anno de licentia Ordinarij, &c. prout eadem Sac. Congreg. de mandato Vrbani VIII. 1623. supradictum Decretum mitigauit, hoc non obstante, Episcopus Regularis extra suā Diœcesim cum Monialibus loqui poterit, illis circumstantijs minimè obseruatis, sed eodem prorsus modo ac si esset Episcopus Sæcularis, idem dicam infra de assistentia prohibita Regularibus in Hispania, dum agitantur Tauri, omnes enim prohibitiones huiusmodi concernunt Regularem sub obedientia constitutum, & regulis astrictum, non verò Episcopum ab his absolutum.

Dubitari etiam potest, an Regularis, in quo per ingressum Religionis Voto firmatum, vel per dispensationem à Prælatis Regularibus obtentam, irregularitates cessauere, quæ illum arcebant à Prælaturis, sicut redditur habilis ad Prælaturas suę Religionis, reddatur habilis etiam ad Episcopatum, itaut si fiat Episcopus, non indigeat super irregularitatibus impedientibus hūc dignitatis ascensum iterum dispensari; suppono communiorem esse inter Theologos, & Canonistas sententiam, per ingressum Religionis voto firmatum non dispensari cum Regulari in omnibus irregularitatibus, sed tantum in illis, quæ in Iure per talem ingressum dispensatæ exprimuntur, & ad illum solum effectum, quem Iura declarant, hæc verò sola est irregularitas, quæ prouenit ex defectu Natalium, vt patet *ex cap. 1. dist. 56. & c. 1. extra tit. de filijs Presbyterorum*, quæ dispensatio limitanda est ad effectum tantum Ordines suscipiendi, non verò ad consequendas Prælaturas etiam intra Religionem, vt ex dictis Iuribus constat, ad quas tamen Prælaturas Religiosi habilitari possunt à suis Superioribus Regularibus virtute priuilegiorum Apostolicorum, quæ priuilegia innouauit Gregorius XIV. in Bulla, quæ incipit *Circumspecta, noui Bullarij, tertia*, eamque rectè expendit Diana *par. 10. res. . . num. 9.* Prosequuntur hanc difficultatem authores, quos citat Barbosa *in Collect. dicto cap. 1. tit. de filijs Præsbyterorum*, & Achugna *dist. 56. cap. 1.* Sed indubitata res est, Regularem illegitimum per religiosam professionem non habilitari

ad dignitates extra Religionem, nec habilitari posse à suis Prælatis Regularibus ad illas consequendas; Vnde nedum Episcopus, sed nec Parochus, nec Vicarius Episcopi esse possit illegitimus Regularis, nisi super dicta irregularitate fuerit specificè à solo Sum. Pontifice ad supradicta consequenda dispensatus: Ita cum communi Azor. *Instit.mor. par.1.lib.12.cap.5.quæst.12.* Sanchez *Decal.lib.5.cap.5.num.16.* cum alijs, quos citat, & sequitur Barbosa *in Collect.vbi sup.* & Achugna *etiam vbi sup.*

Quæ dicta sufficiant de Priuilegijs Episcoporum Regularium, quibus vltra communia omnibus Episcopis, gaudent vt Regulares: modo inquiram de Pœnis, quibus subiacent ijdem Episcopi, vt Regulares sunt, nam agere de Pœnis, quibus subiacent etiam vt sunt Episcopi, est præter nostrum institutum. De Pœnis omnibus Episcopis communibus consulendi sunt viri doctissimi eruditis satis noti, qui tam de Priuilegijs, quam de Pœnis Episcoporum omnium in editis libris absolutissimè tractauerunt.

345 Monachus Episcopus, si propter aliquod delictum à dignitate deponeretur, & in Monasterium ad agendum pœnitentiam detruderetur, non posset iterum ad Eiscopatum assumi, ita dicitur *cap. post translationem, extra de Renunc.* iuxta Concilij Constantinopolitani Decretum, quod exponunt Achugna *in cap.Bene, dist.61.* & Barbosa *de off.Episc.par.1.cap.3.num.47.* Si Episcopus Regularis deponeretur ab Episcopatu ex propria culpa, & depositus degradaretur, teneretur redire ad Monasterium, & in eo reuiuisceret obligatio ad regulam in his, quæ essent obseruãda ad Votorum custodiam, & Monachalis status honestatem, ac si nunquam fuisset Episcopus; Nam per degradationem exuitur omnibus priuilegijs episcopalibus. Ita Sanchez *Decal.lib.6.c.6. num 30.* quod non esset dicendum de Episcopo ex propria culpa deposito, sed non degradato, vt probabo *cap.seq.§.2.*

346 Si Regularis sine Apostolica authoritate consecraretur Episcopus ad Titulum alicuius Ecclesiæ carentis Clero, & Populo Christiano, in pœnam non eximeretur à Iugo regulę, nec ab obedientia Prælatorum, & insuper esset inhabilis ad omnes honores, & gradus illius Religionis; Ita decernitur in *Clem. de elect. cap.In plerisque*, & iterum dicam infra loco indicato.

347 De Suspensione, quam incurrit Episcopus ex Ordine Prædicatorum, vel Minorum assumptus, si libros suo Ordini ante consecrationem non consignauerit, dixi huius *cap. §.2. artic. 3. punct. 3. num. 227.*

Quæ-

348 Quæritur à Doctoribus an Episcopus Regularis omittendo obseruantias tertij generis, quas supra §. 3. explicaui, incurrat culpam aliquam saltem venialem. Dixi *saltem venialem*, nam supra loco citato *num.* 307. iam probatum est authoritate plurium Doctorum, ipsum non teneri ad regulares obseruantias vi legali, seu coactiua, & consequenter conuincitur, citra contemptum, non peccare mortaliter eas omittendo, etiamsi in regula esset statutum omittentes peccare mortaliter, prout statuitur in Ordine Minorum de frangentibus ieiunium sextę feriæ, &c. nam cum Episcopus non sit amplius membrum huius Communitatis religiosæ, consequenter eiusdem Communitatis legibus, siue sint regulæ, siue consuetudines, siue constitutiones, non est amplius subiectus, & ideo pœnis earundem legum amplius non coercetur.

Restat ergo inquirendum An Episcopus Regularis, dum easdem obseruantias omittit, peccet venialiter; & loquor de omissione illarum obseruantiarum, quæ in regula præcipiuntur sub aliqua culpa; nam quæ sub pęnalibus tantum legibus decernuntur, vt in Ordine Præd. in quo leges non obligant ad culpam, certum est posse omitti ab Episcopo Ord. prædicti, & similium sine aliquo prorsus scrupulo conscientiam lædendi, dummodo absit contemptus. Ita Sanchez *Decal. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 18. cum Valentia 22. *disp.* 10. *quæst.* 3. *punct.* 8. non enim ex statu episcopali induci potest pœna in regula simplicibus Religiosis non imposita, cum potius ex illo statu inducatur à iugo regulæ absolutio.

Ratio dubitandi est, quia Regularis Episcopus tenetur ex debito morali ad obseruantias tertij generis suæ Religionis; Ergo recta ratio dictat, vt illas obseruantias, quæ sub culpa in regula præcipiuntur, non omittat; nam includunt materiam grauem ad illam Religionem in specie pertinentem, & ideo sub mortali in regula præcipiuntur; sed qui non sequitur dictamen rectæ rationis, peccat saltem venialiter; Ergo Episcopus ille, qui omittit illas obseruantias suæ Religionis regulis sub culpa præceptas, peccat saltem venialiter; quod verò recta ratio dictet talem Episcopum sectari debere obseruantias suæ Religionis in specie, probatur, quia istæ obseruantiæ spectant ad perfectionem status episcopalis, & fuere dispositiones perueniendi ad huius status perfectionem, vt supra explicatum est; Ergo recta ratio dictat non esse in statu Episcopali omittendas; sicut ergo

Prin-

Princeps, qui debito morali tenetur ad obseruandas leges Communitatis, peccat saltem venialiter si earum statuta omittat, consequenter peccabit etiam Episcopus Regularis, qui debito morali tenetur ad obseruantias suæ Religionis, si illas omiserit, sicut enim Princeps aliquo modo ad Communitatem, cui leges sunt impositæ, pertinet, ita, & Episcopus iste aliquo modo pertinet ad hanc Religionem in specie, vt supra sæpius dictum est.

Confirmatur. Nam sunt quædam obseruantię, quę Monachis in sacris Canonibus pręscribuntur, vt vsus laneorum ad carnem, & abstinentia ab esu carnium, *cap. Carnem, dist. 4. de Consec. & extra de statu Monachorum, cap. Cum ad Monasterium*; Ergo si Monachus Episcopus istas obseruantias à sacris Canonibus præscriptas omiserit, erit alicuius culpę reus, cum à Canonicis legibus non fuerit absolutus.

Episcopum Regularem peccare saltem venialiter omittendo regulares obseruantias sensisse videtur Caiet. & Soto *locis supra citatis*. Attamen non ita clarè locuti sunt, vt pro contraria sententia etiam adduci non possint, nam cum dixerint solum ex debito morali, & ex honestate teneri Episcopum Regularem ad illas obseruantias, nihil de culpa in earum transgressione decreuere. Quapropter Sanctarellus *de Apostasia cap. 6. dub. 3.* Sanchez *vbi supra num. 19.* & alij Doctores, cum dixissent talem Episcopum non teneri ad obseruantias regulares sub veniali, adducunt pro hac sententia Soto *de iust. lib. 10. quæst. 5. artic. 7. vers. circa secundum autem*, supradictis consentiunt Lessius *de iust. lib. 2. cap. 40. dub. 14. num. 113.* Nauarrus, pluresque alij locis citatis à Sanctarello *vbi supra*, quibus adde Suarez *etiam vbi supra num. 16.* & Lezanam *dicto cap. 17. num. 18.* Hæc posterior sententia mihi verior apparet, Vnde

Dico Episcopum Regularem non teneri sub peccato veniali ad obseuantias tertij generis in regula sub culpa præscriptas. Conclusio patet *Primò ex cap. Statutum*, vbi dum Religiosus factus Episcopus liberatur à iugo regulæ, consequenter obseruantias regulæ transgrediens, in nullam incidit culpam.

Probatur *secundò*. Si Episcopus teneretur sub aliqua culpa ad illas obseruantias, maximè quia teneretur se exercere in actibus perfectionis, cum ad id eum obliget rectæ rationis dictamen, & exigentia status, sed ex hac ratione non tenetur ad regulares obseruantias; Ergo nullo modo tenetur: Maior est Caietani fundamentum, & ratio dubitandi supra posita, Minor, in qua est

dif-

difficultas, probatur; nam Episcopus habet opera propria, quæ statum suum, & perfectionem condecent, ad quæ ex debito morali, & ex recta ratione tenetur; huiusmodi opera sunt, alios docere, & illuminare, Pauperum miserias subleuare, cultum diuinum promouere, &c. quæ in omnibus Episcopis, etiam officio carentibus locum habent, vt dicam *cap. sequenti, num.* 355. Ergo si istos actus exerceat, exercebitur in actibus perfectionis, quos illi in statu episcopali debitum morale, seu recta ratio præscribit, ideoque grauandus non est ad exequendas etiam vlterius sub culpa veniali obseruantias regulares, cum sine illis perfectioni sui status satis superque correspondeat, si aliàs vota substantialia adamussim obseruet.

349 Per quæ patet responsio ad rationem dubitandi superius adductam; Ad illud vero, quod dicitur de Principe, qui in transgrediendo leges communes æquiparatur Episcopo transgredienti leges suæ Religionis, dico, magnam esse disparitatem inter Principem omittentem statuta legis, & Episcopum Regularem omittentem obseruantias regulæ, vt docet Soto *vbi supra*; nam Princeps viuit cum cęteris membris Reipublicę, & ideo dedecet ipsum non elicere actus conformes actibus aliorum membrorũ, quibus coniungitur; vnde si fuerit legis transgressor, peccat. At Religiosus Episcopus est seiunctus ab alijs Religionis membris; Igitur cum seiunctus ab ipsis viuat, nullam incurrit culpam, si ea, quæ Religionis membra, vel ex pręcepto regulę, vel ex decretis Sacrorum Canonum seruant, non obseruet, nam à iugo regulæ est absolutus, & Sacri Canones non intendunt comprehendere in legibus adductis nisi Monachos illos, qui cum cęteris vitam communem gerunt, & actualiter Religionis corpori tanquam membra coniunguntur, vt ex ipsorum textu conuincitur; Loquuntur enim de Monacho sub obedientia Abbatis constituto, & intra Monasterium cum cęteris Monachis degente; quę ab Episcopo Regulari sunt aliena. Per quæ patet etiam ad confirmationem.

350 Ex his, quę dixi, sequitur euidenter Episcopum Regularem transgrediendo Vota substantialia, vel alia vota, ad quę tenetur modo supra §. 2. explicato, peccare quidem mortaliter, & esse sacrilegum, attamen non affici censuris, alijsque pęnis in regula contra dictorum Votorum transgressores latis, nam vt dictum est, ipse regulæ legibus solutus, regulę pęnas non incurrit, illæ enim pęnæ sunt latæ contra Religiosos in communitate viuen-

uentes, & vt sunt actualia membra sub vno capite communi consortio sociata; Episcopus autem est separatus ab illis Religionis membris, & consequenter si puniendus est, vt dixit Caiet. non legibus regulæ, sed Canonicis puniri debet: ita docent Soto *in illo artic. vlt. de iust.* & Lezana *in illo cap.* 17. *num.* 7. qui adducit pro hac sententia etiam Angles *in Floribus* 2. *par. quæst. vn. de Voto, artic* 25.

351 Sed cum Episcopus Regularis coercendus sit pœnis Canonum; oritur inter Doctores controuersia, an Episcopus Regularis incidat in excommunicationem Canonis, *vt periculosa, Tit. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* Si habitum religiosum dimitteret, vel si Tunicam lineam, aliàs Rochetum, quo Episcopi Regulares vtuntur, superinduerer, occultando habitum regularem, cum id illi prohibeatur *cap. Clerici officia, extra de vita, & honestate Clericorum*; nam hæc excommunicatio non est à regula, sed à lege Canonica, cui Regularis etiam factus Episcopus subiacet; Ergo videtur, si legis illius Canonicæ sit præuaricator eum in latam excõmunicat. incurrere. Huius opinionis fuere quidam insignes Theologi, & Canonistæ, vt Card. *in Clem. prima in princip. num.* 9. *quæst.* 6. *de statu Monach* & ibi Imol. *num.* 17. Maiolus *de irregul. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 13. Cach. *instit. maior. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 157. Riminald. *consil.* 5. *num.* 7. *volum.* 1. Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 79. *num* 49. Fulu. Pacian. *consil.* 132. *num.* 42. *volum.* 1. Siluester verbo *Religio* 7. *quæst.* 11. aliique, quos citant Authores infra adducendi pro opposita sententia; inter eos aliqui dixerunt Regularem Episcopum sui Ordinis habitum omittentem, seu occultantem Apostatam esse iudicandum, vt dixit Henriq. *in Summ. lib.* 10. *cap.* 33. *in fine.*

Dico *primò*, Regularem Episcopum temere mutando habitum sui Ordinis materialiter, & formaliter modo supra explicato *num.* 340. dum publicè incedit, peccare mortaliter, ita Siluester verbo *Religio* 7. *quæst.* 10. Soto *de iust. artic. vlt.* Texedo *vbi supra dub.* 1. Suarez *etiam vbi supra, tract.* 8. *num.* 9.

Probatur; Nam, vt dixi *num.* 329. Episcopus Regularis tenetur ad ferendum habitum suæ Religionis ex præcepto iuris Canonici, quod inducit grauem obligationem; Ergo si illud præceptum transgrediatur, peccat mortaliter; cum præuaricator sit legis Canonicæ, in re apud omnes graui existimata; idque non obscurè insinuat S. Th. dicit. n. *loc. cit. n.* 331. habitũ portandum esse ab Episcopo Regulari in signum professionis Votorum substan-

stantialium; Ergo sicut ad actus Votorum tenetur Episcopus Regularis sub mortali, ita etiam tenebitur ad habitus gestationem sub mortali, sicut Christianus ne dum tenetur credere misteria fidei, sed etiam, regulariter loquendo, ferre habitum, qui illum Christianum esse denotet, ac distinctum ab ijs, qui falsas sectas profitentur, precipuè in illis regionibus, in quibus Christiani ab Infidelibus per habitum discernuntur, vt communiter docent Theologi *in Tractatu de Fide*, & veluti semper solet, doctè, & eruditè respondit Card. Lugo *in suo Tract. de Virtute Fidei disp. 14. sect. 5*,

Dixi in conclusione de Episcopo *mutante habitum temere*; nam Episcopus Regularis, vt ego puto, secum dispensare non potest in omittendo, vel occultando habitum religiosum, nisi [illegible], in casibus, scilicet, supra expressis, & infra mox exprimendis, ac ad illum modum, quo posset cum suo Religioso dispensare Prælatus regularis, vt docet Bonacc. *vbi supra de Clausura n. 31.* dispensatio enim directa super non deferendo habitum regularem, etiam in ordine ad Episcopum, pertinet ad solum Summ. Pontif. ex eodem Doctore, sed si Episcopus Regularis occultaret habitum, vt supra dictum est, vel illum mutaret ex rationabilibus causis iam indicatis, vel eundem habitum diminueret, omittendo, verbigratia, scapulare, seu illum totaliter dimitteret intra domesticos parietes, vel ad tempus, etiam in publico, maximè cum habitum occultat, vel dimittit, vt expeditius vadat, vel vt incognitus per aliquem locum transeat ad obsequia, siue occurrentium detentiones, & molestias vitandas, &c. non diceretur habitum temere occultasse, seu dimisisse, nec aliquam ex hoc culpam contraheret, sicut eam non contraheret simplex Religiosus, si ex similibus causis habitum dimitteret, vt docet Sanctarellus *vbi supra*, Nauarr. *in Manuali cap. 27. num. 131.* & Bonacc. *loco citato*.

Dico *secundo*. Episcopum Regularem temere omnino dimittentem habitum suæ Religionis, seu Rochettum superinduentem Vestibus religiosis, illoque has Vestes occultando, nec esse Apostatam, nec incurrere in excommunicationem Canonis.

Ita cum communi omnes recentiores. Suarez *dicto tractatu 8. cap. 17. num. 11.* Sanchez *Decal. lib. 6. cap. 6. num. 23.* Bonaccina *de Clausura, quæst. 2. punct. 2. num. 26. & de Excommunic. extra Bullam Cœnæ, disput. 2. quæst. 8. punct. 6. num. 27.* Lezana

na *dicto capite* 17. *num.* 9. Sanctarellus *vbi supra num.* 15. Barbosa *de officio Episcopi par. prima, Tit. primo cap.* 4. *num.* 17. *&* *de iure Eccles. libro primo, cap.* 43. *num.* 103. Azor. *Institut. moral. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 7. *quæst.* 4. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *resolut.* 50. *& par.* 5. *tract.* 2. *resol.* 66.

Probatur *primò*, quia non est assignabilis Textus, per quem includatur in illa lege Canonis Episcopus Regularis, ergo illa canonica lex ad eum non est extendenda, patet consequentia; quia lex pœnalis non extenditur vltra verborum proprietatem, Ergo cum verba Canonis loquantur de Religioso manente sub obedientia Superioris regularis, & regulis astricto, vt patet, nam agunt de Monacho, cui prohibent sine licentia sui Prælati, & maioris partis consilij sui Conuentus ad studia litterarum accedere, extendenda non sunt ad Religiosum Episcopum à dicta obedientia, & regulis absolutum. Inde probatur Antecedens, quia non est alius Textus declarans Apostatam, & excommunicatum Religiosum dimittentem habitum, nisi Textus illius Canonis *in sexto*. Sed vt probatum est, Textus ille non extenditur ad Episcopum Regularem. Ergo, &c.

Confirmatur. Nam Textus Canonis reddit rationem, propter quam Religiosi dimittentes habitum excommunicantur, quia, scilicet, hæc dimissio est Religiosis materia vagandi, quia tunc à nemine cognoscuntur; sed hæc ratio cessat in Episcopo. Ergo, &c. Probatur Minor, quia non est præsupponendum materiā vagandi fuisse ab Episcopo Regulari ex omnimoda habitus dimissione quæsitam, neque si indueret Rochettum etiam occultantē habitū reg. id ideo egisse p[illegible] esset, vt liberius vagaretur, tūc enim etiā agnosceretur vt Episcopus, si non vt etiā Regularis; & ita liberius incognitus vagari non posset: benè ta-
352 men aduertit Suarez *vbi supra*, verba Canonis, si in rigore accipiantur, comprehendere etiam Regulares Episcopos; vnde ab ipsis timendam esse illam excommunicationem concludit.

Ex dictis patet Regularem non subiacere pœnis, quas Canones, vel Pontificia Decreta statuunt Religiosis, qui hoc vel illud egerint, verbi gratia, si Episcopus Regularis Taurorum agitationi interesset in Hispania, non afficeretur pœnis latis à Gregorio Decimotertio contra Clericos dictis agitationibus in-

interessentes, quas Clemens Octauus ad Regulares coarctauit, nomine enim Regularium in dictis Canonibus, & Decretis veniunt tantum Religiosi, qui communem vitam in Monasterio sub regularium Prælatorum obedientia ducunt, & regulis subiacent; neutrum autem Episcopis Regularibus conuenire certum est: verùm illas pœnas, si sint spirituales, timere debent etiam Regulares Episcopi, cum, si in rigore allegatorum iurium verba accipiantur, Doctoribus timoratæ conscientiæ videatur ipsos quoque Episcopos Regulares compræhendere, &c.

FINIS CAPITIS SECVNDI.

CAPVT III.

De Episcopo Regulari, qui Subditos habet, sed ad eos regendos ire non potest, vel subditos non habet, cum sit tantum Titularis, vel qui Episcopatum dimisit, aut simpliciter, aut ad aliam Ecclesiam translatus.

LINEÆ, quas superiori *Cap.* in mea Tabula duxi, Episcopum Regularem in Pontificalis muneris exercitio occupatum expressere, & quamuis plura dixerim, quæ Episcopo Regulari, in quocunque statu consideretur, annectuntur, tamen quia si Episcopalem iurisdictionem in actu Regularis non exerceat, contrahit quasdam speciales circumstantias, ex quibus oritur magna inter Doctores controuersia, Vtrum supradicta verificentur etiam de Episcopis subditorum regimen non habentibus, vel simpliciter, vt Titulares, & qui Episcopatum dimiserunt, vel ad tempus, quia ad subditos regendos ire non permittuntur, hoc Caput tertium instituere cogitaui, in quo illæ circunstantię expendendæ sunt, quæ in Episcopis Regularibus, prout in his statibus considerantur, speciales, & indiuiduæ reperiuntur, quædam addendo de Episcopis translatis ad aliam Ecclesiam, vt præsenti huic tractatui vltimum complementum afferatur.

Pro resolutione quæro duo.

Primò. Vtrum expediat Regularem promouere ad Episcopatum Titularem, vel admittere eiusdem Regularis iam Episcopi renunciationem, seu eundem ad alium Episcopatum transferre.

Secundò. Vtrum Episcopus Regularis non habens subditos actualiter teneatur redire ad Religionem sub obedientia Prælatorum regularium.

Vtrum

§. I.

Vtrum expediat Regularem promouere ad Episcopatum Titularem, vel admittere eiusdem Regularis iam Episcopi renunciationem, seu eundem ad alium Episcopatum transferre.

S V M M A R I V M.

Regularis Episcopus Titularis. 353
Est absolutus à Iugo regulæ. 354
Bona cui acquirat. ibidem.
Iusta causa promouendi Regularem ad Episcopatum Titularem. 355
Inconuenientia, quæ in hac promotione accidere possunt. 356
An admittenda sit renunciatio Episcopi Regularis. 357
Media, quæ ad hunc effectum assumi possunt ab Episcopo Regulari. 358
Primum, studium vitandi salutis pericula. 359
Aliud, voluntas sibi viuendi, vel ad Monasterium redeundi. 360
Sum. Pontificis consuetudo acceptandi renunciationes Episcoporum. 361
Translatio Episcopi Regularis ad aliam Ecclesiam. 362
Bona Episcopi Regularis translati cui acquirantur. 363

353 QVia primò agendum est de Regulari promouēdo ad Episcopatum Titularem. Notandum est Episcopos Titulares illos esse, qui ordinati sunt ad titulum alicuius Episcopatus carentis Clero, & Populo Christiano; Ita dicitur *in Clem. de elect. cap. In plerisque, & in Sac. Conc. Trid. sess.* 14. *de Reform. cap.* 2. Episcopos, quos nos Titulares dicimus, Hispani vocant Anulares, *Glos. in Clem. vbi sup.* Portatiuos, & Card. Iacobacius *de conc. lib.* 1. *pag. mihi* 70. *C.* 2. Nullatenentes, de quibus fusè loquitur Barbosa *de off. Episc. par.* 1. *tit.* 1. *cap.* 6. *num.* 15. vbi recenset alia Epytheta minus honorifica, quibus ausi sunt quidam eos afficere, & confutat quorundam Hæreticorum dogma, quo dicitur Titulares Episcopos esse Episcopos tantum abusiuè, non verò propriè, quàm hæresim, dùm futilibus argumentis propagare ausus esset omnium hæresum nostris diebus impius sectator *Spalatensis Apostata Reip. lib.* 2. *cap.* 7. impugnauit egregiè

giè Fr. Nicolaus Cofteau Epifcopus Maffilienfis Ord. Præd. *in fuo opere pro Monarchia Ecclefiæ Catholicæ, lib. 2, difcuffione 7. in fin.* Ad Epifcopatus Titulares eligi non poffe Regulares abfque fpeciali Sedis Apoftolicæ authoritate, decreuit *Clemens V. vbi fup.* extincta quacunqe facultate in Prȩlatis Regularibus fubditis fuis permittendi vt talibus electionibus confentire poffint, fi verò Regularis abfque Apoftolica authoritate confentiret cõfecrari Epifcopus Titularis, voluit Pontifex vt non reciperetur in Epifcopali honore, & in pœnam, fub Religionis aut Monafterij fui Prȩlato femper degeret humilis, nec afcendere poffet ad aliquem Religionis gradum, vel honorem, vt etiam fupra dicebam, cum de Pœnis Epifcoporum Regularium ageretur. Hic autem quȩro. Vtrum expediat Regularem promouere ad Epifcopatum Titularem, fuppofita Sedis Apoftolicȩ authoritate.

354 Notandum fecundo. Quofdam graues Canoniftas olim exiftimaffe Epifcopum Regularem Titularem Sedis Apoftolicæ authoritate promotum abfolutum non effe à Iugo regulȩ Monafticȩ profeffionis 18. *quæft. 1. cap. Statutum*, quod ita perfuadere nitebantur. Hȩc abfolutio fequitur ad officium Epifcopale, non ad dignitatem, nam indulgetur Epifcopo Regulari Iugo regulȩ non grauari, quia debet totis viribus operi Epifcopali infiftere, cui operi Titularis non incumbit. Ita Hoft. *cap. Quod Dei timorem, num. 9. de ftatu Monachor.* Io. And. *ibi nu.* 15. & Card. *num.* 5. *quæft* 2. qui fubiungit, dato etiam quod dicti Epifcopi abfoluerentur à Iugo regulȩ, tamen peccarent mortaliter acceptando tales Epifcopatus, quia admitterent difpenfationem, & exemptionem ab obedientia Prȩlatorum, & obferuantijs regularibus fine iufta caufa, cum ifta caufa nulla alia fit, quàm bonũ Epifcopalis operis, quod dignitatem importat, & officium cum dignitate coniunctum: fed oppofita fententia, quæ communis eft, Epifcopum Regularem etiam Titularem à Iugo regulȩ abfoluit ab inftanti, quo in Epifcopum Titularem confirmatur à Sum. Pontifice, etiam pro illo tempore, quod Confecrationem prȩcedit, & ad inftar aliorum Epifcoporum Clerum, & fubditos Chriftianos habentium, folutum, & liberum iudicandum effe decernit. Ita Azor. *Inftit. mor. par. 1. lib. 12. cap. 10. quæft. 7.* & Sanchez *Decal. lib. 6. cap. 16. n. 27.* quapropter bona ipfius, etiamfi non dum confecratus decederet, non effent applicanda Monafterio, vt dixere Soto *de Iuft. ar. vlt.* & Rodriquez apud Barbof. *de off. Epifc. par. 3 alleg. 114. num. 31.* ea ratione ducti, quia Epi-

fcopus

ſcopus Titularis nullam Sedem habet, ſed vt idem Barboſa tenet *vbi ſup. & Voto Can.* 101. *num.* 40. cum Azor. Sanchez, Layman, Bonacc. & alijs, quibus adde Fagundez *in 7. Præcep. Decal. lib. 7. cap. 6. verſ. Hoc ſuppoſito*: eſſent adiudicanda Sum. Pontifici, quia hic Epiſcopus à confirmationis momento ſolutus eſt omnino à Religionis obedientia, eidemque Sum. Pontifici ſubeſt immediatè; Suarez *de Rel. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 5. & Lezana *Sum. tom.* 1. *cap.* 27. *num.* 13. admiſſa hac ſententia tamquam vera, & ſequenda, putant, quod ſi ſola Iuris diſpoſitio attenderetur, dicendum eſſet Epiſcopum Titularem Regularem acquirere Eccleſię, ad cuius titulum eſt electus, ſi verò applicari illi Eccleſię eius bona cum effectu non poſſent, tunc dicunt de Sum. Pontificis voluntate in opera pia diſpenſanda eſſent; quibus pręmiſſis.

355 Dico: ſi iuſtæ cauſę adſint, expedit Regularem promouere authoritate Apoſtolica ad Epiſcopatum Titularem. Has iuſtas cauſas ad promouendum ad Epiſcopatum Titularem quemcunque Sæcularem, vel Regularem negant aſſignari poſſe Doctores illi, qui ſine cauſa huiuſmodi Epiſcopos in Eccleſia eſſe contendunt, vt noſter Cano *de Locis lib* 5. *cap.* 2. eoſque à ſimplicibus Presbyteris tantum ordine, non verò officio diſcernunt, quapropter non ſecus ac Sęculares Presbyteros ad Synodum vocandos eſſe dixerunt idem Cano *ibidem*, & Bagnes 22. *quæſt.* 1. *artic.* 10. *dub.* 3. *not.* 2. Verumtamen cum communi dicendum eſt iuſtas, & vrgentiſſimas cauſas adeſſe, quibus mouetur Sum. Pontifex ad promouendum, vel conſentiendum plures quotidie etiam Regulares promoueri ad huiuſmodi Epiſcopatus: iſti enim creantur Epiſcopi, vt aliorum Epiſcoporum Clerum, & Populum Chriſtianum habentium ſint coadiutores, eoſque adiuuent, dum per ſe ipſos viſitare Dięceſim non valent; nec Pontificales functiones exercere, ipſi enim tunc ſupplere poſſunt iſtas vices, viſitãdo Dięceſim, Pontificalia exercendo, aliaque Epiſcopalia munera obeundo, quibus Epiſcopale opus completur; Sunt etiam Epiſcopi Titulares ad Pontificiæ Capellæ decorem inſtituti, dum in abſentia aliorum Epiſcoporum, quos apud ſuas Eccleſias reſidere oportet, aſſiſtunt Sum. Pontifici ſacris Miniſterijs operam danti. Tandem dictis Titulis augentur Nuntij Apoſtolici, qui non ſolent niſi rarò ex Epiſcopis ſubditos habentibus mitti, tùm, ne ſint ordine inferiores Epiſcopis, quibus in locis ſibi commiſſis Apoſtolici delegati pręſunt, tùm etiam, vt Principibus, ad quos mit-

mittuntur, in maiori sint veneratione. Sanchez *vbi sup. num. 27.* dicit Episcopos Titulares habere subditam Diœcesim, etiamsi sit ab Infidelibus occupata; Vnde si eriperetur à dominio Infidelium, seu isti permitterent eos cum subditis christianè viuere, vel Infideles occupantes admitterent fidem, tenerentur illuc adire, quam sententiam elucidat, & confirmat etiam Diana *p. 2. tract. de consec. Episc. resol. 51.* Barbosa *vbi sup. num. 17.* dicit finem principalem instituendi hos Episcopos Titulares consistere in hoc, quod proficiscantur ad loca illa, vbi habent subiectam Diœcesim ab Infidelibus occupatam, vt experiantur si vnam saltem ouem possent ad fidem adducere, vel reducere, & vt fideles ibidem cõmorantes, quamuis paucissimos, in fide confirmarent, ibidemque meminit Fr. Bartholomæi Bononiensis Ordinis Prædicatorum, quem in Armeniam tendere voluisse narrat, postquam fuerat à Summo Pontifice Archiepiscopus illius Prouinciæ infidelis declaratus, idque accidisse putat circa Annum Domini 1335. Sed in meo Catalogo Magistrorum Sac. Palatij, quod officium ego quoque aliquando subij, & octauus à primo Magistro B. Dominico Bartholomæus gessit, Beterem confutaui, idipsum ad eundem Annum reducentem, & probaui Bartholomæum Armeniam lustrasse circa annum 1312. ibique inter cruciatus pro fidei confessione, & Romanæ Ecclesiæ authoritate illatos, circa annum 1318. diem obijsse. Sed hęc Barbosę sententia quotidianæ praxi aduersatur, vnde nec veram, nec sequendam esse iudico. Supposito modo ex dictis adesse iustas causas instituendi Regulares Episcopos Titulares, dummodo in illis istę iustę causę conueniãt ad eos promouendos Apostolica authoritate.

Probatur conclusio. Nam expedit Pontifici, Religioni, & Religioso, vt promoueatur Regularis ad Episcopatum habentem Clerum, & subditos Christianos; ergo expedit similiter eundem promouere ad Episcopatum non habentem Clerum, nec Subditos Christianos. Antecedens patet ex dictis *cap. 1. §. 3.* Consequentia probatur: nam eadem est ratio de promotione ad vnum, & ad alterum ex dictis Episcopatibus, cum in vtroque sit iusta causa promouendi Regularem ad Episcopatum, videlicet, vt saluti animarum incumbat in perfectiori opere, quod est Episcopale: Vnde patet dictum Regularem acceptando Episcopatum Titularem non peccare, vt volebant authores supra citati, quia acceptando, soluitur ex iusta causa à iugo Regulæ Monasticæ professionis, sicut alij Episcopi Regulares regimen Episcopale

ſcopale in propria Diœceſi exercentes.

356 Sed cum promouendus eſt Regularis ad Epiſcopatum Titularem, declinanda ſunt duo inconuenientia.

Primum recenſetur *in Clem.vbi ſup.* & eueniret in caſu, quo dictus Epiſcopus, cum non poſſet prodeſſe, vt expediret, nec præeſſe, vt deceret, inſtabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrio ſerenitatem Pontificalis obnubilaret dignitatis, quod accideret quando Epiſcopus Titularis Religioſus quæreret Epiſcoporum Vicarias, vt Gloſ. exponens ſupradicti Canonis Textum dixit, vel quando adhæreret illis Principibus, qui, cauſa honoris, amant habere Epiſcopos Capellanos.

Secundum inconueniens eueniret, quando ex promotione Religioſi ad Titulum epiſcopalem, Religio, ex qua aſſumitur, veniret in contemptum, quod præcauere volentes Patres Ord. Prædic. congregati in Capitulo Generali Metis 1313. & habetur in *lib.Conſt. diſt.*2. *cap.*15. *K.* prohibuere Prouincialibus, ne Generali Capitulo inconſulto darent licentiam Fratribus Ordinis huiuſmodi Epiſcopatus acceptandi.

Vt iſta inconuenientia non ſequantur, attendendum eſſet Religioſum promouendum ad Epiſcopatum Titularem non eſſe de illis, qui dicere vellent, *Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus*, vt rectè *Gloſ.in Clem. præfata*, verbo, *Religioſos*, nec eſſet deſtitutus facultatibus ad congruum vitæ epiſcopalis ſubſidium requiſitis, vnde cogi poſſet vagari, & mendicare. Ideò Religioſos, quos ad Epiſcopatus Titulares promouet Sedes Apoſtolica iuſtis de cauſis, & ad maius Animarum bonum, & decorem Eccleſiaſtici Ordinis, facultatibus auget, quibus ad ſuſtentandum dignitatis ſplendorem ſufficienter prouiſi remaneant, ita declinatur omne periculum, quo mendicitate, & inſtabili vagatione aſſumptorum poſſet, vel Pontificalis ſerenitas obnubilari, vel habitus religioſus contemni.

357 Quantum ad ſecundum, ſcilicet, Vtrum ſit admittenda renunciatio Epiſcopatus ab Epiſcopo Regulari facta in manibus Sum. Pontificis, ſine cuius licentia nullo modo Epiſcopatui renunciare poteſt ex *dicto cap. Niſi cum pridem*.

358 Dico primò, Epiſcopum Regularem adhibere poſſe media permiſſa ad impetrandum à Sum Pontifice hanc renunciandi facultatem, quæ media plura deſumi poſſunt ex his, quæ ſuperiori *Cap.*§.*vlt.* adduxi, quibus Regularis redditur ineptus, & inhabilis ad Epiſcopatum acceptandum; eiſdem enim medijs Epi-

ſcopus redditur inhabilis ad epiſcopale opus proſequendum: poſſe Epiſcopum Regularem ad finem impetrandi miſſionem, ſe infamare, vel ſuam famam negligere; docet Leſſius *de Iuſt. lib. 2. cap. 11. dub. 6. num. 32.* vbi pro hac ſententia citat Soto *de Iuſt. lib. 4. quæſt. 6. art. 3. ad quartum*.

359 Dico ſecundò. Expedit Epiſcopo Regulari, poſtquam in regimine epiſcopali per multos annos fuerit, procurare à Sum. Pontifice miſſionem, ad euitanda pericula ſalutis, quæ in epiſcopali ſtatu abundant.

Hanc concluſionem S. Petrus Damianus, poſtquam ſuo firmauerat exemplo, docuit in Epiſtola ſupra ſæpius allegata, in qua limitationes, quibus eſt coarctanda, ſapientiſſimè expreſſit, eius verba erunt eiuſdem concluſionis euidens probatio, & argumentorum, quæ contra illam obijci poſſent, clara ſolutio. Sunt autem, quæ ſequuntur. *Hic mihi fortaſſis obijcitur, ſemel acceptum dimitti regimen non licere. Ad quod breuiter dico, quod ſentio, quia plerique Pontificatus iura non deſerunt, & de ſiniſtris ſunt, quotquot autem legimus recta intentione dimiſiſſe, certa ſpes eſt, eos de æterna cum Chriſto ſocietate gaudere, neque hoc dicimus, vt paſſim deſeri Epiſcopatum liceat; niſi videlicet id fieri neceſsitas magna compellat:* Proſequitur poſtea Damianus numerando plures Epiſcopos, qui depoſito regimine, ſancto fine quieuere; Cùm verò dixit Damianus, deſerere Epiſcopatum non licere, niſi id fieri neceſſitas magna compellat, nomine magnæ neceſſitatis, voluit, vt ego puto, etiam comprehendere illam neceſſitatem, quę poſſet Epiſcopum Regularem inducere, poſt multos annos in regimine conſumptos, ad petendam facultatem dimittendi Epiſcopatum, vt ſcilicet, vitare poſſet ſalutis pericula, quæ in epiſcopali ſtatu ſibi imminere pertimeſcit, prout in Concluſione dicebam, quod idem S. Damianus diſertis verbis in eadem Epiſtola expreſſit, dum reddendo rationem, quare ipſemet Epiſcopatu ſe abdicaſſet, ſic ait: *Dicant ergo mihi, qui volunt epiſcopari, plebibus te regendis expone; ſed qui me ipſum nequeo inter tot gladios, ac tela protegere, quo pacto & alios poſſum à captioſis latentium inſidiarum laqueis expedire? Deponenda eſt ergo ſarcina, quam baiulare non poſſum, meliuſque eſt pondus abijcere, quam cum detrimento Domini, cuius ſum ſeruus, fractis ceruicibus interire; ſufficiat nunc ad teſtimonium, hoc ſolum Beati Hieronymi, quod nec dum hora tranſacta ſub oculis habuiſſe me memini; Dum enim de otioſo Eccleſiæ Paſtore tractaret, adiecit, illico, inquit, indignantis Domini reprehenſione ferietur,*

Serue

Serue nequam, quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, vt ego veniens, cum vsuris vtique exegissem illam, quod idem Doctor protinus exponens, ait, idest, deposuisses ad Altare, quod ferre non poteras; Dum enim tu ignauus negotiator denarium tenes, alterius locum, qui pecuniam duplicare poterat, occupasti; Hoc ego Sancti viri consilium, fateor, libenter arripui, & onus, cui succumbere compellebar, abieci. Immo pecuniam, quam duplicare non poteram negotiator ignauus, ad Altare deposui.

360 Dico tertiò in superioris Conclusionis confirmationem: Vltra causas relatas *extra de renunciat. cap. Nisi cum pridem,* omnibus renunciare petentibus communes, de quibus agere ad pręsens institutum non pertinet, egerunt autem multi Doctores præstantissimi, vt notum est eruditis; vna specialis est in Episcopo Regulari attendenda, scilicet, voluntas, quam haberet, admissa sibi renunciatione, suę saluti tantum insistere, ac veluti ad quietis portum reductus, proprium salutis negocium agere, vel instituta in peculiari domo honesta, & religiosa priuatæ vitę forma, vel reuersus ad Monasterium, vita communi, ac regula reassumpta: quę voluntas enituit in pluribus viris sanctitate cōspicuis, vt in Sanctis Cęlestino, & Petro Damiano, qui in Epistola, de qua supra, hoc argumentum luculenter prosequitur, dum suę renunciationis causam hanc vnicam fuisse declarat, illamq; cunctis rationabilem esse ab episcopali onere se leuandi, exemplo multorum Sanctorum Patrum ostendit, quorum consilium æmulatus Sanctus Thomas de Villanoua, septimo sui Archiepiscopatus anno, pastorale regimen deserere procurauit, vt legitur in eius vita *lib. 2. cap. 3.* sed quod Beatissimus hic Archiepiscopus non obtinuit Valentiæ, consecutus est eisdem ferè annis in Lusitania Fr. Bartholomęus de Martyribus Ord. Prędicat. qui prioris religiosę vitæ desiderio exardescēs, deposito amplissimo, ac ditissimo Archiepiscopatu Bracharensi, ad pristinum Religionis statum se contulit, in quo cum opinione sanctitatis decessit.

361 Sum. Pontifex pluries satisfecit huic voluntati aliquorum Episcoporum Regularium, eorum renunciationem admittendo ex hac tantum causa, vt libera renuncianti facultas fieret, deposita episcopalis operis sarcina, sibi soli viuere, vel extra, vel intra Monasterium, vbi facilius, & commodius se componere posset ad mortem, quod in exemplis mox adductis, & quæ legūtur per extensum in supradicta Epistola B. Damiani, clarè patet.

Verùm eundem Sum. Pontificem non nisi cum maxima difficultate ex ista tantum causa Episcoporum renũciationes admittere solitum esse, plura alia exempla demonstrant, & in *cap. illo. Nisi cum pridem*, apertis verbis exprimitur, dum ibi Innocentius monet quendam Episcopum, in quo voluntatem ingrediendi Religionem renunciato Episcopatu depręhenderat, ipsum non debere contemplatiuam Religionis vitam actiuæ operis episcopalis ita præferre, vt propter contemplatiuam, actiuam desereret, ne eum, qui Pastoralis regiminis laborem recusaret, sperneret Dominus ad pedes suos cum Maria recipere, dum ipse ei ad se diuertenti, spreuisset cum Martha ministrare, & adduxit verba S. Martini Regularis Episcopi, quibus protestabatur se paratum esse differre ad voluntatem Domini glorię cęlestis adeptionem, cui imminente morte iam vicinus erat, si in Populi sui bonum adhuc esset necessarium reparata salute, continuato labore, in episcopali munere perseuerare; quapropter, inquit Innoc. in illo *cap. facilius indulgetur, vt ascendat Monachus ad Præsulatum, quàm Præsul ad Monachatum descendat*.

His tamen non obstantibus certum est tutò posse Sum. Pontificem ex minima necessitate, & ex leuioribus causis, immo etiam sine vlla necessitate, seu causa, sed ex sola beneuolentia, fauore, seu remuneratione, admittere cuicumque Episcopo Episcopatus spontaneam cessionem, vt docet Suarez *de Rel. Tom. 3. Tract. 7. cap. 16. num. 8.* Verùm quòd ex consuetudine Ecclesiæ similes renunciationes facilè concedantur, vt idem Author ibidem dicit, aduersatur eiusdem Ecclesiæ praxi, quod patet intuenti cum quanta maturitate, & non nisi probata concludenter causâ vrgenti renunciationis, admittantur cessiones Episcoporum, quam maturitatem in casu, quo Episcopus Regularis cedere vellet, esse maiori cum ardore adhibendam puto: nam præter communes causas attentè conquisitas, quando Religiosus cedendo, ad Monasterium non reuerteretur, vel in aliquo alio vtili Ecclesiæ munere non occuparetur, perpendendum esset, quam vitæ rationem ab episcopalis operis exercitio solutus vellet instituere, ne in seculo ociosus viueret, & sub nuda dignitatis adeptæ specie, personam ageret inanem, cum in actu exercito, nec esset Religiosus, nec Episcopus.

36 Quantum ad tertium, quod quærebam, scilicet, an expediat transferre Regularem ab vno Episcopatu ad alium.

Dico præter necessitatem, & vtilitatem, quas Sacri Canones

7.q.1.*& extra tit.de Translationibus*,exigunt ad huiusmodi translationes cohonestandas,illas magnopere detestando,quæ ex motiuo auaritię, vel ambitionis fiunt, nullam aliam inuenio in Regulari Episcopo propriam, & indiuiduam causam, qua eius translatio ad alium Episcopatum cohonestari possit,quam obligationem reddendi Deo Votum quocunque modo emissum, & non relaxatum de transmigrando ad regimen alterius Ecclesiæ, ad quam regendam propter pericula, vel incommoda, quibus subijcitur, facile non est inuenire idoneum, qui mittatur, in hoc casu teneretur ille Religiosus petere à Sum. Pontifice licentiam, transeundi ad regimen illius Ecclesiæ, eidem Pontifici suo Voto manifestato: Episcopus Iesuita,qui in Societate vouit acceptare missionem ad Indos, teneretur Episcopatum dimittere, & acceptare deberet alium Episcopatum apud Indos constitutum, si à Papa etiam non cogente, sed simplici verbo iniungente, huiusmodi Episcopatus illi imponeretur, hęc sunt consona ijs,quę de huiusmodi Votis dixi in superiori *Cap.§.2.art.4. pun.3.& 4.*

363 Si dicas, in casu,quo transferatur Regularis de vno Episcopatu ad alium, bona, quę ante translationem sibi acquisierat, vt administrator, modo supra explicato *§.2 .art. 3. pun. 1.* cuius erunt; prioris ne Ecclesię,vel eius,ad quam transiuit? Item si Regularis dimitteret Episcopatum,teneretur'ne omnia bona sua, quę tunc habet,Ecclesiæ, quam dimittit, relinquere? vel poterit illa bona ad vsum proprium retinere, & secum asportare, ac in proprium commodum conuertere?

Resp. conformiter ad ea, quę *sup.num.*229. dicebam, si Regularis iste non haberet, vnde sustentari posset, scilicet, si transferatur ad Episcopatum carentem facultatibus, vel omninò,vel in minori quantitate ijs, quę ad congruam Episcopi sustentationem exiguntur, vel si dimittendo Episcopatum, de nullo subsidio sufficienti, quo aleretur prouisum illi fuisset, tunc bona illa ad ipsum pertinebunt, eademque poterit retinere, ipsisque vti iuxta dignitatis exigentiam; Si verò haberet vnde viueret iuxta dignitatis eiusdem congruam sustentationem, v. g. quia transiuit ad Episcopatum facultates habentem, vel quia ex patrimonialibus, aut ex industria acquisitis, seu ex redditibus Beneficij Ecclesiastici, vel Pensionis adeptę commodè viuere posset, dicta bona essent distinguenda,& dicendum; si illa bona essent acquisita ex fructibus Ecclesię, essent illius Ecclesię, quam dimittit, si verò illa bona essent acquisita aliundè, vsui ipsius Episcopi ap-

vt applicarentur, & cum eo irent vbicumque transisset, *primum probatur*, quia vsus illorum bonorum concedebatur illi Episcopo Regulari ratione illius Ecclesiæ, cui pręsidebat; Ergo dimissa Ecclesia cessat titulus illa bona retinendi, & ideo tenetur illa eidem Ecclesiæ, cuius sunt propria, relinquere. *Probatur secundum*, quia illa bona, cum non sint acquisita ex redditibus illius Ecclesiæ, non sunt illius Ecclesiæ nisi per accidens, ratione, scilicet, personæ regularis, cuius omnium bonorum proprietas Ecclesiæ, cui præsidet, acquiritur; ergo translata persona ad aliam Ecclesiam, vel priori Ecclesia simpliciter dimissa, cum persona transeunt etiam illa bona, sequuntur enim personam tamquam principalem, & non Ecclesiam, cui sunt accessoria, vt glos. dicit *extra de Cler. Coniug. cap. quod ad te.* Præterea non cessat titulus, quo illa bona possidentur à tali Episcopo per dimissionem Ecclesiæ; nam illius vsui sunt applicata, vel quia per industriam sibi talia comparauerat, vel quia in illis hæreditario iure successerat, seu ad ipsum donationis beneficio fuerant deuoluta, isti autem tituli non Ecclesiæ, sed personæ sunt connexi. Vnde Ecclesia, quæ dimittitur, talia bona amittendo, nullum patitur præiudicium nisi per accidens, quod non est attendendum; Ergo Episcopus iste sine aliqua iustitię læsione poterit illa bona, dum Ecclesiam dimittit, vtpotè sibi connexa, secum ferre, eaque retinere, & in proprios vsus conuertere. Ita Suarez cum Panorm. *de Rel. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 16. num. 24. vsque ad 27.* explicatis Canonibus, *ex transmissa de renunc. & quod ad te, de Cler. Coniug.* alijsque Iuribus, quæ videbantur sancire contrarium: Si Episcopus Regularis pro sua sustentatione insumpsisset bona Patrimonialia, vel aliunde prouenientia, Episcopatus fructibus reseruatis, puto quòd posset, dimisso Episcopatu, sibi dictos fructus applicare, eosque secum ferre, iure compensationis, loco enim fructuum Episcopatus, quos in suos vsus de iure insumere potuisset, substituit illa bona aliundè prouenientia, & ideo sicut illa bona secum ferre potuisset, ita posset & illos Episcopatus fructus loco illorum bonorum secum ferre, dum Episcopatum, ex quo proueniunt, dimittit; id colligo ex doctrina, quam de Clericis beneficiatis authores sapientissimi tradunt apud Bonacc. *c. 2. §. 2. num. 119. loco allegato.*

§. II.

An Episcopus Regularis non habens subditos teneatur redire ad Religionem sub obedientia Prælatorum Regularium.

SVMMARIVM.

Episcopi non possunt ad Religionem transire. 364
Monachi Episcopi ad Religionem reuersi, an possint iterum eligi in Episcopos. 365.
Dimittendus est Episcopatus ante reditum ad Religionem. 366
Consensus Papæ ad repetendam Religionem. 367
Vtrum Episcopus repetere possit laxiorem. 368
Vtrum gaudeat reuersus priuilegijs Ordinis. 369
Episcopi ex Mendicantibus ad non Mendicantes reuersi pœna. 370
Laudabile est Episcopum ad Religionem reuertere. 371
Sed ex natura rei Religionem repetere non tenetur. 372
Vota Episcopi reuersi ad Monasterium. ibid.
Episcopus Regularis reuersus ad Monasterium, Vtrum peccet si regulam non obseruet. 373
Vel An habeat sufficientem causam absolutionis à regula. 374
Non indiget nouo Voto. 375
De Episcopo Regulari, qui ad tempus cogitur officium episcopale dimittere. 376

NOtandum est iuxta Sac. Canonum sanctiones semper prohibitum fuisse Episcopis ad Religionem transire absque Papæ licentia. Ita decernitur *cap. Nisi cum pridem, de renunc.* Si verò Episcopus de hoc transitu ante, vel post Episcopatum Votum fecisset, Votum tenet, sed Sum. Pontifici est manifestandum, vt, si ipse consenserit, impleatur; ita deducitur *ex cap. Per tuas, de Voto,* iuxta grauissimorum Doctorum intelligentiam, & superiori *Cap. 2. n. 272.* iam dicta. Antiquitus statim ac aliquis Episcopus ad Monachatum transisset, in pœnam Episcopatu priuabatur, & ne hanc dignitatem amplius recuperaret, vetabatur, vt dicitur *cap. Hoc nequaquam, 7. quæst. 1.* quod est desumptum

ex

ex *Conc. Constantinopolit. sub Ioanne VIII.* vt legitur in nouissimo Decreti codice Gregoriano, quam prohibitionem *Innoc. III. cap. Post translationem, de renunc.* extendit ad Monachos, qui etiam de licentia Papæ cesserant Episcopatui, & ad Religionem redierunt, quibus insuper, dum olim permittebatur cedere, imponebatur certa pœnitentia ex instituto regulæ Monachalis, vt dicebam *sup. §. 2. cap. 1. num. 31.* agendo de S. Petro Damiano.

Excipit Innocentius in præfato Capite quatuor casus; *primus* est, si Monachus cessisset ex defectu litteraturæ, *secundus*, si cessisset ex infirmitate corporali; *tertius*, si cessisset ad euitandam persecutionem; *quartus*, si cessisset, quia ex simonia ipso initio fuisset Episcopatum adeptus; innuitur etiam ibidem alius casus, videlicet, si causa pœnitentiæ ad vitam migrasset regularem, in his casibus, & similibus, si contingeret Monachum ex Episcopo fieri, decernit Pontifex, vbi supra, ipsum posse in Episcopum eligi, non verò ad eundem Episcopatum, sed ad alium, si præfata simonia fuisset renunciationis causa, non obstante dicti Concilij sanctione, quam explicat intelligendam esse tantum de Episcopo, qui ob crimen aliquod Episcopatum deserens, ad vitam Monasticam pœnitentiæ causa descendisset. Si verò Episcopus cedendo loco, & dignitati Monachus fieret, Pontifex statuit nunquam permittendum esse, vt iterum ad istam dignitatem assumatur, cum ex hoc indicium habeatur, ipsum ad Monasterium non causa pœnitentiæ, sed ob crimen aliquod redijsse.

366 Notandum secundò, Episcopum profiteri non posse Religionem, nec prius professam repetere non dimisso Episcopatu, quod ne dum prohibitum esse ex supradictis iuribus, sed etiam ex natura rei contendit Suarez *de Rel. tom. 3. lib. 1. cap. 19. nu. 15.* Primò ratione Nouitiatus, in quo viuere non posset cum illa humilitate, quæ Episcopum dedecet, & Nouitio est necessaria. Secundò, quia repugnat personali Episcopi traditioni, qua se Ecclesiæ Sponsæ suę tradidit, vt alteri, scilicet, Religioni se tradat priori vinculo manente; Tertiò, quia non potest Episcopus cogi ad obediendum Prælato Regulari, à cuius obedientia ratione sui status est absolutus. Tandem quia Episcopus habet ampliorem vsum bonorum, qui Religioso non est concedendus. Nauarrus loco inferius adducendo dicit, quod Monachus Episcopus, si reuerteretur ad Monasterium, faceret rem indecentem, insolitam, & scandalosam, id autem verum non esse de eo, qui renunciauit Episcopatum; sed solum de eo, qui in episcopali offi-

efficio perseuerans ad Monasterium rediret, infra ostendam. Ex his conuincitur, ne dum prohibitum, sed etiam de se impossibile esse Episcopum retinendo Episcopatum Monachum iteratò fieri; Vnde debet Episcopus, qui ad Religionem vult reuertere, prius Episcopatum deserere de licentia Papæ, alias vel non renunciato Episcopatu, vel renunciato absque licentia Papę, si Religiosus fiat, Religionis regressus erit inanis, & professio simplici Religioso accomodata nulla, & inefficax, vt docet Suarez *vbi sup.lib.5.cap.4.num.14.*

367 Præterea supposito tamquam indubitato ex supradictis, Episcopum Regularem, qui de licentia Papæ cessit Episcopatui, non posse Religionem repetere sine eiusdem Papę facultate, vt dicit etiam Bonacc. *de Clauſ.quæſt.2. pun.9.§.2.num.7.* Notandum est tertiò, quòd si iste Episcopus de Papę consensu ad Religionem redire permitteretur, expendendus esset attentè præfatus consensus, nam si Papa consentiret in eius reditum ad suam Religioné, vel ad aliam in specie, ad illam deberet redire, quæ in Papę con-
367 sensu exprimitur, si verò Papa consentiret indefinitè, scilicet, in reditum ad quamcumque Religionem, nulla apposita super his, quæ talem Episcopum, vt ad hanc Religionem pertinentem obligant, speciali derogatione, tunc volunt aliqui quòd redire non posset ad sua Religione laxiorem, quia, quamuis non sit arctatus ad suam Religionem reuertere, vt probabo, tamen, quia est adhuc huius Religionis verus Religiosus, prout supra dictum est, *num.*177. obligatur vel suam, vel arctiorem eligere. Ita Sanchez *Dec.lib.6. cap.7. num.* 8. Sed Bonacc. *vbi ſup. num.* 8. putat verius esse posse dictum Episcopum redire ad laxiorem, quia etsi ista sit laxior respectu suę Religionis, est tamen strictior respectu status Episcopalis ordinem tantum, & non iurisdictionem includentis: oppositum dixit Fr.Bartholomæus de Martyribus *in fine ſtimuli Paſtorum*, *Certum enim eſt*, inquit, *quod translatio à ſtatu Monachali ad Episcopalem eſt ab inferiori ad ſuperiorem, hoc eſt ad ſanctiorem, religioſiorem, auſteriorem*; dum verò dictus Episcopus ad aliquam Religionem transisset de licentia Papæ, tunc posset ad strictiorem transmigrare petita, & non obtenta sui Pręlati Regularis, cui tunc subest, facultate, prout disponitur *cap. licet, de Regul.* Ita idem Bonacc. *vbi ſupra num.7.* Sanchez etiam *vbi ſupra*, & Lezana *Sum.tomo 1. cap.22. num.* 28. posset etiam transire ad laxiorem de licentia illorum Generalium, quos vigore Priuilegij Apostolici id suis Religiosis ex iusta causa indul-

gere posse à quibusdam asseritur, vt doctè perpendit Lezana, *vbi sup. num.* 11. *&* *tom.*4. verbo, *Transeuntes Regulares, num.* 11. *& in Mari Magno Prædic.* §.24. *& Minimorum* §.17.

369 Notandum quartò, Episcopum ad Religionem reuersum inhabilem esse ad eiusdem Religionis dignitates, quod ex adductis Apostolicis Constitutionibus, & Doctorum sententijs, tradit Barb. *de off. Episc. par.* 1. *tit.* 1. *cap.*4. *num.* 18. *& in Apostol. decis. collect.* 284. Si verò à Sum. Pontifice Episcopus iste habilitaretur ad omnia illa priuilegia, & gratias eiusdem Religionis, quibus non fruitur in statu Episcopali, iuxta dicta *cap. superiori* §.6. *à num.* 342. eisdem frui non posset, nisi de licentia Generalis illius Religionis, quod colligit Barbosa *vbi supra ex Apostolicis Constitutionibus indicatis*: Fr. Io. *Theutonicus Ord. Prædic.* qui renunciato tunc insigni, & opulento Episcopatu Vasiuensi, Gregorio IX. permittente ad Ordinem redierat, recusauit acceptare Prouincialatum Lombardiæ, ad quem fuerat à Fratribus electus, dicebatque ad id à Religionis Prælatis cogi non posse, quia erat Episcopus. Ideo necessarium fuit quòd per speciale Breue Apostolicum ab eodem Pontifice ad Ordinis dignitates habilitaretur, & sub omnimoda Regularium Prælatorum obedientia reponeretur etiam ad hunc effectum, vt illis præcipientibus cogi posset ad Dignitates Ordinis acceptandas, inter quas etiam quartum Generalatum obtinuit, & sanctissime administrauit; ita narratur in Chronicis S. Dominici *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. Episcopos Regulares capaces esse Dignitatum Ordinis, ad quem reuertuntur, si id expresse Pontificijs Constitutionibus nõ prohibeatur, tenet Card. Lugo *resp. mor. lib.* 5. *dub.* 12. *num.* 10.

370 Sed si Episcopus Ord. Mendicantium de licentia Papæ transire posset ad quamcumque Religionem, nulla facta expressione quod ipse transire posset etiam ad Ord. non Mendicantium, & fuisset habilitatus ad omnia priuilegia, & gratias illius Religionis, ad quam transiret, eodem prorsus modo, ac si nunquam fuisset Episcopus, si transiret ad Ordinem non Mendicantium, dicunt aliqui, quod non incurreret pœnas contentas *in Clem.* 1. *de Regul.* sed probabilius esse oppositum tenet Sanchez *vbi sup. num.* 119.

371 Respondendo modo ad quæsitum his suppositis.

Dico Primò. Laudabilis esset Religiosus, si de licentia Papæ dimisso Episcopatu, eodem Sum. Pontifice insuper consentiente, ad Monasterium reuerteretur. Conclusio est contra Nauarr.

In

in 2.edit.consiliorum, lib.3.de donat.cons.6.num. 11. vbi cum rectè dixisset contra quosdam, Regularem Episcopū non esse Apostatam, si non reuerteretur ad Ordinem suum renunciato Episcopatu, idque ostendisset euidenti ratione, & authoritatibus ex iure Canonico desumptis, nec non ex Doctorum sententia, ac praxi, cum de facto Regulares, renunciato Episcopatu, non redeant ad Monasterium Papa sciente, & consentiente, subiunxit *nu.*12. rem esse indecentem, insolitam, & quodamtenus scandalosam, quod Episcopus, qui vocatur Frater Papæ, *cap. Quam grauis, de crim. fals.* Subiaceat vt quilibet alius simplex Religiosus vnius Conuentus Priori, vel Guardiano, vel Vicario, &c. Hoc mihi non probatur, oppositum enim euidenter conuincitur ex facto præstantissimorum virorum, quorum plures ardentissime optauerūt Monasterium repetere infulis renunciatis, vt præcipuè legitur de Sanctis Antonino Archiepiscopo Florentino, & Sācto Thoma de Villanoua Archiepiscopo Valentino: sed quod hi affectu prosecuti sunt, alij executioni lætissime mandauerunt, vt inter cœteros innumeros, Sanctus Celestinus V. dimisso Pontificatu Maximo, S.Gregorius Nazianzenus dimisso Patriarchatu Constantinopolitano, Sanctus Petrus Damianus dimisso Cardinalatu, & Episcopatu Ostiensi, & ex Ord. Prædic. inter innumeros, B. Albertus Magnus, Fr. Io. Theutonicus, & Fr. Bartholomæus de Martyribus, dimissis amplissimis Episcopatibus Ratisponensi, Vasinensi, & Bracharensi, alijque Ordinum Regularium tam ex Græcis, quam ex Latinis Præsulibus, qui de Monasterijs ad Pontificatum euecti, obtenta facultate renunciandi Episcopatus, ad Monasterium sunt reuersi; quorum quosdam etiam enumerat Damianus in Epistola sępius memorata. Hæc autem reuersio supradictorum ad Monasterium ab omnibus Sanctis, & pijs Viris commendatur, & præcipuè ab eodem Damiano in eadem Epistola verbis grauissimis, quæ supra *num.*359. transcripsi: Vnde patet præfatam reuersionem non debuisse à Nauarro dici indecentem, insolitam, & scandalosam, immo veluti decentissimam, & à Viris præstantissimis concupitam, ac executioni mandatam, in exemplum, ac occasionem virtutis Episcopis Regularibus esse proponendam, veluti actionem, quam quisque eorum, si permittatur, laudabiliter exerceret; quod argumentum luculenter prosecutus est Ardicinus de la Porta iunior, Cardinalis, & Episcopus Aleriensis *in Epist.* quam scripsit Innoc. III. & habetur in opere Ciacconiano per extensum, vbi dictum Sum. Ponti-

tificem remouere intendebat à præceptis, quibus eum cogebat deserere Monachalem habitum, quem de eius licentia renunciatis Ecclesiasticis Dignitatibus assumpserat, cum in hoc æmulatus fuisset exempla virorum, quos Ecclesia pro Sanctis honorat; Inde probata remanet conclusio euidenter.

Dico secundò. Non tenetur Episcopus Regularis dimisso Episcopatu ad Monasterium suæ Religionis redire. Hoc probant Nauarrus *vbi sup.* cæterique Doctores, quos inferius addu-
372 cam: Sed prius suppono ex dictis, Episcopum Regularem, nec redire posse ad Monasterium sine Papæ licentia. Item Papam posse dictum Episcopum ad Monasterium suæ Religionis remittere in vim Voti obedientiæ, vt probaui *num.* 194. Consultò dixi, *ad Monasterium suæ Religionis*, nam ex vi Voti obedientiæ non posset à Papa reduci ad Monasterium alterius Religionis, cum hoc excedat suæ professionis terminos, vltra quos Papa, si nollet sua suprema iurisdictione vti, sed tantum ea, quam inducit obedientiæ regularis votum, nihil potest Religioso præcipere, prout *num.* 196. fusius probaui. In quo apparet diuersitas ab Episcopo, cuius Religio suppræssa fuit, nam iste non potest in vim Voti obedientiæ reduci à Papa ad aliquam Religionem, & in casu, quo transisset de vna Religione ad aliam, & prima Religio extaret posteriori suppræssa, non posset in vim eiusdem Voti reduci ad priorem Religionem, cùm per posterioris suppressionem cessauerit esse cuiuscunque specifici Regularis Ordinis Religiosus, sed quia secundum Nauarrum *de Reg. Com.* 2. *num.* 34. ille, cuius Religio amplius non extat, remanet subditus, etiam eo titulo, quo Religiosus est, Episcopo Originis, si Episcopus Religionis prædictæ à Papa reduceretur ad aliquem statum, quẽ vellet esse, ac si esset status Religiosus, iste ex natura rei teneretur eo titulo, quo Religiosus est, obedire Episcopo Originis. At Episcopus, cuius Religio extat, remanet Religiosus huius specificæ Religionis; Vnde potest in vim Voti obedientiæ à Papa ad suam Religionem reduci, sed nec Episcopus, cuius Religio non extat, deposito Episcopatu, ex natura rei teneretur obedire Episcopo Originis, sicut nec alius Episcopus quicunque, neque Episcopum, qui Episcopatui cessit, cuius Religio extat, esse ex natura rei obligatum redire ad Monasterium suæ Religionis tenent Doctores communiter, quos allegat, & sequitur Barbosa *Voto Can.* 101. *& de off. Episc. par.* 1. *tit.* 1. *cap.* 4. *nu.* 18. Non desunt Doctores alij oppositum sentientes apud eundem Barbosam *ibidem.*

dem. Isti dicunt, amoto Episcopatus regimine, reuiuiscere in Religioso ea omnia, quæ in religiosa professione expresserat, quæque suspensa censebantur durante pontificali officio in casu, quo eidem officio repugnarent, sed non extincta, & ideo quia renunciato Episcopatu cessaret dicta repugnantia, & impedimentum, quod inter statum episcopalem, & simplicis Religiosi intercesserat, teneretur, inquiunt, Religiosus iste ad Monasterium reuertere, obseruantias suæ Religionis sectari, & Vota omnino complere: Verum ex his, quæ dixi *supra cap. 2. §. 2. art. 4. part. 4.* patet Vota repugnantia Episcopali officio semel relaxata nunquam amplius reuiuiscere, & quæ non erant repugnantia, nunquam fuisse suspensa, nisi Pontifex ea suspendere voluisset. Ad obseruantias verò regulæ Episcopum Regularem amplius non teneri ex debito legali, etiam deposito Episcopatus munere, fusius dicam infra *num. 373.* Vnde cum Sanchez *Dec. lib. 6. cap. 6. num. 29.* nullum Regularem dimisso Episcopatu ad Monasterium de iure reduco, nec etiam à dignitate ex propria culpa depositũ, nisi fuisset depositus, & degradatus, hic enim ad Monasterium redire cogeretur, vt dixi *num. 345.* Castro-Palaus *tom. 3. trac. 16. disp. 4. part. 14. num. 25.* tenet Cardinalem Regularem Cardinalatui cedentem redire debere ad Religionem, nam in Cardinali dignitati cedente non remanet aliquis character indelebilis, per quem ab hoc reditu eximatur, sicut remanet in Episcopo etiam episcopali regimine deposito, qui eum ab illo reditu ad Religionem absoluit.

Sed si Regularis Episcopus permitteretur Religionem repetere, vel à Pontifice ad Monasterium suæ Religionis reduceretur ex vi Voti obedientiæ, quod euenire posse *sup. num. 194.* probaui, volunt quidam Doctores in tali casu illum teneri ad emittẽdum de nouo Vota substantialia, quia hæc Vota, inquiunt, iam fuerunt per ordinationem episcopalem extincta, contra quos egi superiori *Cap. §. 2.* Alij hoc limitant ad Votum obedientię, quod dicunt, vel cessasse, vel mutatum fuisse per ascensum ad Episcopatum in obedientiam Sum. Pontifici in illo statu ex nouo obedientiæ Voto debitam, & ideò volunt Regularem sponte ad Monasterium reuersum, renunciato Episcopatu, iterum profiteri debere obedientiam Prelatis Regularibus; Si verò Monasterium repeteret Sum. Pontifice iubente, dicunt tunc ipsum Sum. Pontificem virtute Voti obedientiæ sibi vt supremo Prælato debitæ subijcere debere eundem de nouo Prælatis Regularibus, quibus

pro-

propterea teneretur ex Voto obedire. Sed ego *loco cit. art. 2.* oppositum secutus sum, dicendo, per reditum ad Monasterium remoueri impedimentum, quo detinebatur Episcopus ille ne Prælatis Regularibus subijceretur, cum Votum habitualiter in hoc etiam inclinaret, dum esset in officio Episcopali; quod enim prius non subijceretur illis Prælatis, erat per accidens, Votum autem obedientiæ idem quantum ad substantiam perseuerabat; remoto ergo per reditum ad Religionem illo accidentali impedimento, ex vi eiusdem Voti Prælatis eisdem iterum subijceretur. Vt dicta clarius explicentur, & omnis ambiguitas tollatur, breuiter compilare statui, quæ supra fusius pertractata, & probata sunt. Igitur.

373 Admittendum est Primò, fuisse in Episcopo Regulari penitus extinctum debitum legale ad regulę obseruantias complendas *ex cap. Statutum 18. quæst. 1.* & hoc debitum non reuiuiscere deposito Episcopatu, cum ab hoc debito fuerit solutus in perpetuum, & ideo reuersus ad obedientiam Pręlatorum Regularium, non posset ab illis cogi ad obseruantias omnes in regula pręscriptas, sed solum ad illas, quę sunt à regula constitutę tamquam conuenientes ad obseruantiam Votorum, & statum illius decentiam, & honestatem. Vnde Episcopus Franciscanus pro custodia Castitatis, & Paupertatis posset cogi sub mortali ad Ieiunia, quæ sub mortali præscribit regula Minorum, & ad seruandum rigorem paupertatis Franciscanę iuxta mensuram, & terminos in regula exprępssos, cum hac tamen limitatione, quod bona temporalia hęreditario Iure sibi debita, quæ in illo Religioso statu nullo modo nec sibi, nec Monasterio potuisset acquirere, quæque si non esset Episcopus, peruenirent ad eos, qui secundùm leges legitimè succederent, Sum. Pontifici Iure dominij acquirerentur, hoc enim ius succedendi in bonis hęreditarijs, quod in simplici Religioso Franciscano erat suspensum, per episcopalem dignitatem reuiuiscit, & quia hęc dignitas in tali Religioso permanet, permanet consequenter Ius Sum. Pontifici acquisitum in bonis istius Episcopi succedendi. Sum. enim Pontifex succedit de iure in bonis Episcoporum Regularium, qui regimine episcopali carent, *vt sup. §. 1.* probatum est. Si verò contra dictas obseruantias faceret pręfatus Episcopus, non faceret contra regulam pręcipientem, nec pœnam, seu culpam aliquam à regula pręscriptam incurreret, cum regulę non sit astrictus, sed faceret contra Votum obedientię, & ideo Pręlatus dictas regulę obseruantias

im-

imponere deberet sub certis pœnis, si intenderet dictum Episcopum illas obseruantias præuaricando, pœnas incurrere, nam tunc obseruantias illas omittendo, faceret contra voluntatem potentis illum astringere ad eas sub certis pœnis ex vi Voti obedientiæ complendas. Ita docet, loquendo de Religioso, cuius Religio fuerat suppressa, Suarez *de Rel.tom.4. tract.8.cap.6. n.17.* quod applicari debet etiam ad Episcopum, in quo est potiori titulo maior ratio solutionis à iugo regulæ.

374 Admittendum est *secundò*. Episcopum Regularem deposito Episcopatu habere sufficientem causam, propter quam, etiam in hoc statu, solutus, & liber perseueret à regulæ obseruantijs, & Prælatorum subiectione, scilicet dignitatem episcopalem, quam etiam sine loco, & officio retinet, in quo diuersificatur à Generali Regularis Ordinis, qui amotus à Generalatu, redit ex natura rei subditus, sicut prius, nam in hoc Religioso cessat omnis causa exemptionis à Prælatis cessante Generalatu.

375 His admissis concludo, dicendum esse, remoto impedimento per Papam, vel permittentem, vel præcipientem reditum Episcopi ad Religionem, quod impedimentum ex natura rei non remouetur per solam amotionem ab officio Episcopatus, vt dictum est, idem votum obedientiæ ex natura rei inducere effectum suum subijciendi istum Episcopum Regularem eisdem Prælatis, quos ante Episcopatum habebat, ac inferre eandem obligationem, & reintegrari in ijs, quæ ex prima sui nuncupatione sibi competebant, nec indigeret emittere nouum Votum obedientiæ, sicut nec alia Vota Paupertatis, & Castitatis, vt rectè dixit Card. Lugo *resp. moral. lib. 5. dub. 12. n. 8.* & ego supra probaui; Vnde Episcopus Regularis deposito Episcopatu, si modo supradicto ad Monasterium reuerteretur, vi eorundem Votorum esset æquè Religiosus, ac alij Religiosi, qui nunquam fuerunt Episcopi, cum hac solum differentia, quod nulla in eo reuiuisceret obligatio ad regulam, sed solum teneretur ad ea omnia, quæ pertinent ad Votorum obseruantiam, & status Monachalis honestatem, neque indigeret nouo Voto, quo Prælatis iterum subijceretur; impedimentum enim dignitatis est per accidens, vt explicatum est.

376 Quæ dixi de Regulari Episcopo, qui simpliciter dimisit Episcopatus officium, accomodari possunt cum debita proportione ijs Episcopis, qui coguntur ad tempus à suis Diœcesibus abesse, cum ad eas accedere non permitterentur; hoc tempore

pore

pore durante, volunt aliqui eos teneri redire ad Monasterium ex eadem ratione, qua tenentur in eorum sententia redire ad Monasterium Episcopi, qui cesserunt Episcopatui simpliciter, de quibus anthoribus supra memini, sed ego cum communiori sententia, ipsos ad hunc reditum non teneri credo, si verò redire vellent, vel à Papa ad Monasterium reducerentur, ita vt priorem Religiosi status humilitatem instituerent, puto quod omnino ab ipsis prius exigendum esset, vt Episcopatui simpliciter cederent, dixi enim dedecens esse, Episcopum subditorum regimen habentem in statu humilis religiosę professionis viuere: carere verò regimine subditorum ad tempus, non est Episcopali officio carere simpliciter; cum hoc non obstante, Episcopus habeat episcopalis officij impositum onus, quod cum dignitate coniunctum certum est cohęrere non posse cum humili Religiosi conuersatione, sicut cohęrere potest cum Dignitate, si ab officio separaretur, vt accidit in Episcopo Titulari, & in eo, qui Episcopatum absolutè dimisit.

Pro vltimo huius Operis complemento quęrendum esset; Vtrum Episcopus Regularis, qui cessit Episcopatui, possit iterum in Episcopum eligi, sed ex dictis §. *superiori* huic quęsito satisfactum est.

His vltimis lineis ductis; Tabulę, quam delineabam, postremam manum impono, pulchrum depinxi Episcopum Regularem pictor fœdus; Tuam candide Lector beneuolentiam, quam in huius operis initio exegi, iterum in eius termino imploro, quo affectum meum acceptum habeas, & operis defectus excuses.

Sanctę Romanę Ecclesię, cuius fides est ad salutem necessaria, cuius veritas est infallibilis, cuius iudicium est certum, omnia, quę in hoc Tractatu dixi, delenda, & corrigenda submitto.

LAVS DEO.

Index

INDEX
RERVM NOTABILIVM.

Numerus numerum marginalem denotat.

A

B

Kk Bona,

C.

Dona-

S

T

Testa-

V

FINIS.